

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÜR DEN GERİCİLİĞE KARŞI

PARTIZAN

Ağustos-Eylül 2008

Sayı: 66

İki Aylık Siyasi Dergi

FİYATI: 3 YTL (KDV dahil)

ISSN: 1303-0078

Alternatifsiz değiliz!

- Ulusal hareketlerin politik niteliği sorunu
- Aleviliğin politik özü
- Kosova'nın çelişkisi

90. yılında Ekim Devrimi yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor! -2-

Tasfiyecilik Üzerine -2-

**UMUT YAYIMCILIK
VE BASIM SANAYI LTD. STI**

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah.
İmam Murat Sok. No:8/1
Aksaray-Fatih/İSTANBUL.
Tel: (0212) 521 34 30
FAKS: (0212) 621 61 33
Sahibi ve Yazışları Müdürü:
Çilem Önsel
Baskı: Yön Matbaacılık
Davutpaşa Cad. 75/2 B 366
Topkapı/İstanbul
0212 544 66 34
ISSN. 1303-0078
e-mail: umutyayimcilik@ttmail.com

BÜROLAR

✦ **KARTAL:** İSTASYON CAD. DÖRTLER APT.
NO: 4/2 KARTAL,
TEL: (0216) 306 16 02 Cep: 0537 270 75 60

✦ **ANKARA:** SIHHIYE MAH. SÜLEYMAN SIRRI
SOK. YUNT AP. NO: 19/7 ÇANKAYA/ANKARA
TEL: (0312) 430 67 65 Cep: 0 535 562 33 72

✦ **İZMİR:** 856. SOKAK, NO: 48/203 KEMERALTI-KO-
NAK TEL: (0232) 446 78 07 Cep: 0 555 561 04 03

✦ **MALATYA:** DABAKHANE MAH. TURGUT
TEMELLİ CD. BARIŞ İŞHANI KAT: 3 NO: 94
TEL: (0422) 325 78 13 Cep: 0 542 216 48 00

✦ **BURSA:** SELÇUK HATUN MAHALLESİ, ÜN-
LÜ CAD, SÖNMEZ İŞ SARAYI KAT:2 NO: 185
HEYKEL
TEL: (0224) 224 09 98 Cep: 0 536 613 81 98

✦ **MERSİN:** SİLİFKE CAD. ÇAVDAROĞLU İŞ-
HANI KAT: 3 NO: 118 MERSİN Cep: 0 545 685
25 27

✦ **ERZİNCAN:** ORDU CAD. ORDU İŞHANI
KAT:3 TEL: 0 446 223 67 18 Cep: 0 536 697 94 19

✦ **AVRUPA MERKEZ BÜRO:** WESELER STR
93 47169 AS-DRUCK DUISBURG-ALMANYA
TEL: 0049 203 40 60 958 FAKS: 0049 203 40 60 959

Hesap Numaralarımız;
Yurtiçi: Selma Şahin:
Ziraat Bankası Aksaray İstanbul Şubesi
48209849-5002

Yurtdışı: Selma Şahin
Ziraat Bankası Aksaray Şube Euro hesap numarası:
48209849-5001

Vakıflar Bankası Aksaray Şube Euro hesap numarası:
00158048000527074

İş Bankası Parmakkapı Şube Euro hesap numarası:
1042 0175785

..... PARTİZAN'DAN

Merhaba

Egemen sınıf klikleri arasındaki çatışmaların süregittiği ve emekçi halkımızın kötünün içinden iyiyi seçmeye, taraf olmaya zorlandığı ve sınıf hareketlerinin de ivmesini artırdığı bir süreçte yine birlikteyiz.

Herkesin bulunduğu yerden belirli yorumlar getirdiği bu çatışmalar, aynı zamanda kendine "ilerici" hatta "devrimci" adını veren kimilerinin gerçek niteliklerini de ortaya koymaktadır. Oysa ki, sadece çıplak gözle bakıldığında bile bu çatışma ortamının esas olarak kimin, kimlerin işine yaradığı görülebilir. Öyle ki, tam bu çatışmaların şiddetlendiği günlerde emekçiler cephesinden yaşanan gelişmeler, egemen sınıf kliklerinin kendi aralarında tepişirken emekçilere karşı nasıl da bir ittifak halinde olduklarını göstermeye yetecek düzeydedir. Elektrikten doğalgaza, ulaşımdan ekmeğe kadar çok geniş bir yelpazede yapılan zamların yanı sıra, kıdem tazminatlarına yönelik saldırıların gündeme gelmesi, tıkanan TİS görüşmelerinin ardından birçok iş yerinde asılan grev kararlarına yönelik saldırılar bu gerçekleri gözler önüne sermektedir.

Yani efendilerinin yaptığı gibi ülkemizdeki uşakları da harıl harıl yaşadıkları krizin faturasını emekçilere kesmenin yollarını aramaktadır. Bir yandan kendi aralarında dalaşa devam ederken, diğer yandan ise en küçük hak talebine yönelik saldırılarda ortaklaşmalarının tek nedeni budur. Ancak gelişmeler göstermektedir ki, geniş emekçi yığınlar bu faturayı ödememekte kararlılar. Bahar aylarından itibaren devam eden hareketliliğin yaz aylarına rağmen devam ediyor oluşu bunun küçük bir kanıtıdır.

İşte böyle bir süreçte dergimizin yeni sayısı ile birlikte yine birlikteyiz. İlk yazımız tam da yukarıda bahsini ettiğimiz gelişmeleri özetler nitelikte. İkinci yazımız ise Sınıf Teorisi dergisinin 5. sayısında yayınlanan ve ulusal hareketleri konu alan yazıya dair bir değerlendirme yapıyor ve bu vesileyle bizim bakış açımızı ortaya koymaya çalışıyor.

Üçüncü yazımız geçtiğimiz aylarda dünya kamuoyunu oldukça uzun süre meşgul eden ve çeşitli yorumların ardına sıralandığı Kosova ile ilgili. Üzerinden zaman geçmiş olmasına rağmen ulusal soruna bakış açısı anlamında önemli olan bu yazıyı da sizlere sunuyoruz.

Yine bir araştırma olarak Alevilik üzerine hazırladığımız yazıyı ve daha önceki sayımızda başladığımız Tasfiyecilik ve Ekim Devrimi ile ilgili dosya şeklindeki yazılarımızın yeni ve son bölümlerini de bu sayımızda bulabilirsiniz.

Bir sonraki sayımızda görüşmek dileğiyle....

Dostlukla...

Alternatifsiz değiliz!

Ülkemizde derinleşen ekonomik-siyasi krizin etkisiyle hakim düzen içinde farklı çıkar gruplarının kendi aralarında sürdürdükleri çatışmalar son dönemde daha da boyutlanarak sürmektedir. Bu dönemin öne çıkan özellikleri arasında geçmiştekine nazaran halk kitlelerinin bu çatışmada taraf olmaya daha açık ve yoğun şekilde davet edilmesi yer almaktadır.

Ülkemizde derinleşen ekonomik-siyasi krizin etkisiyle hakim düzen içinde farklı çıkar gruplarının kendi aralarında sürdürdükleri çatışmalar son dönemde daha da boyutlanarak sürmektedir. Bu dönemin öne çıkan özellikleri arasında geçmiştekinen nazaran halk kitlelerinin bu çatışmada taraf olmaya daha açık ve yoğun şekilde davet edilmesi yer almaktadır. Geçmişte cumhuriyet mitingleri vb çalışmalarla kitlesel hareketlenme yaratılmak istense de bu dönemde halkı yanlarına katmada medyanın çok daha yoğun olarak kullanıldığına tanık olmaktadır. Her gün gazetelerde çok sayıda “gizli” belge açıklanmakta, yazarlar “tanıdık” MİT veya CIA için çalışan istihbaratçılarla, ordu yetkilileriyle veya “önemli kaynak”larla sohbetlerini açıklayarak toplumu yoğun bir bilgi bombardımına tutmakta ve muazzam bir bilgi kirliliği yaratılmaktadır. **Bu bilgi kirliliği sonucu geniş halk kitlelerinin bilinci bulandırılmakta, at izi ile it izi birbirine karıştırılmakta ve herkesin taraf olması istenerek son tahlilde “devletlerinin” -kurulu düzenin savunulması için harekete geçilmesi beklenmektedir.**

Verilmek istenen mesaj özetle şöyledir: “kurulu düzen iyi bir düzendir. Düzgün işlediği takdirde gelişme, ilerleme, kalkınma, zenginleşme kaçınılmazdır. Ama devlet mekanizması içinde kendisine yer edinen “bazı” bencil, kötü niyetli insanlar yüzünden sistem işleyememekte ve halk yoksullaşmakta, sorunlar çözümsüz kalmaktadır. Buna göre ya düzenin olanaklarını kullanarak ülkeyi şeriate götürmek isteyenlere karşı laikliği savunmalı ve Kemalist kliğin tarafında yer alarak şeriat tehlikesini boşa çıkarmalıyız ve böylece “dilediğimiz” “tercih ettiğimiz” orta sınıf hayatı sürdürmeliyiz yada demokrasiye karşı çıkan, devlet olanaklarını kişisel güçlerini arttırmak için kullanan, halkın üstünde asalakça yaşayan bürokrat elite ve onun darbeciliğine karşı çıkmalı ve özgürlüğü, demokratikleşmeyi, bize zenginlik sağlayacak olan AB’yi desteklemeliyiz. **Her halükarda ise devlete olan güven ve bağlılık pekiştirilmekte ve kurulu düzen yüceltilmektedir.**

Ancak bu ülkenin komünistleri ve devrimcileri olarak 40 yıla yakın süredir istikrarlı şekilde kan ve can bedeli süren müca-

delemiz ve doğrudan deneyimiz sayesinde bilmekteyiz ki bu düzen kuruluşundan bu yana temellerine kadar çürümüş, yozlaşmış, dizginsiz bir baskı ve yoğun bir sömürü üzerine kurulu faşist bir diktatörlüktür. Elleri devrimcilerin, halkın kanına bulaşmıştır. TC tarihi katliamlar tarihidir. İşçi sınıfının en temel haklarının yok sayıldığı, yoğun bir sömürüye maruz bırakıldığı işçi düşmanı bir düzendir. Kürt ulusunun en temel hakkı olan kendi kaderini tayin hakkını gasp eden, Kürt ulusuna ve çeşitli azınlık milliyetlere mensup halkımıza yönelik inkar-imha ve asimilasyon politikalarının ara verilmeden sürdürüldüğü bir düzendir. Kuruluşundan bu yana emperyalizmin hakimiyetinde olan, ülkemizin zengin kaynaklarının emperyalistlerce yağma edilmesini sağlayan, yarı-sömürge yarı-feodal yapıyı koruyan komprador burjuvazi ile büyük toprak ağalarının rejimidir. Doğumundan günümüze kadar en temel anlamda burjuva demokrasisinin dahi olmadığı, halkın ekonomik-demokratik-siyasal örgütlenmesinin önüne engellerin çıkarıldığı, cuntalarla ve cunta ürünü anayasalarla idare edilen faşist bir sistemdir. TC tarihi komünistlere, devrimcilere, Kürt yurtseverlerine, demokratlara yönelik dizginsiz bir terör, katliam, baskı, işkence tarihidir. Bu ülkenin onurlu, ilerici insanları, devrimci demokrat yurtseverleri için zindanlar ve dağlar birbirine çok yakın ve milyonlarca insanın birebir yaşadığı mekanlar halindedir. Bu düzenin bozukluğuna, yozlaşmasına, çürümmesine daha çok sayıda örnek verilebilir. **Ancak bunlar dahi bizim bu düzeni işletmek, ilerletmek veya egemen sınıfların hangi kesiminin bizi yöneteceğine-ezeceğine karar vermek gibi bir derdimizin-görevimizin olmadığını bizlere göstermektedir.**

Her iki klik de halk düşmanıdır, her iki kliğin yönetimde olduğu dönemlerde de büyük katliamlar gerçekleştirilmiş, ulusal ve sosyal kurtuluş için dağlarda verilen gerilla mücadelesine karşı büyük askeri seferlere çıkmış, emekçi halkımıza dönük ekonomik-siyasi saldırılar gerçekleştirilmiştir. **Bu anlamda sistemin sunduğu alternatiflere mahkum değiliz.** Ülkemizde anti-faşist, devrimci, demokratik hareket tüm

yetmezliklerine rağmen mücadelesini sürdürmektedir. **Halkın gerçek gündemleri, sistemin çözümsüz kaldığı-derinleştirdiği konular Kürt ulusunun ulusal hakları için sürdürdüğü direnişte, emekçilerin daha iyi bir yaşam talebiyle yükseltmeye başladığı harekette, örgütlediği grevlerde, 1 Mayıslarda öne çıkmaktadır. Sosyal kurtuluş için, emperyalist-kapitalist sistemin zincirlerinden kurtulmak için sürdürülen Demokratik Halk Devrimi mücadelesi kendisini proletaryanın öncü partisinin önderliğinde örgütlemekte, emin adımlarla ilerlemektedir.** Bu nedenle suni taraflaşmalara değil, gerçek sınıfsal taraflaşmalara yoğunlaşalım, sınıf düşmanlarımızın krizlerini çözmeleri için değil derinleşmesi için emek verelim.

Bu çıkar çatışması dahilinde yaratılan bilgi kirliliği fırsat bilinen emekten, demokrasiden, devrimden yana olan kesimler de saf tutmaya çağrılmaktadır. Bu ülkenin ilerici insanlarının en çok acı çektiği darbe-cunta tehdidi ile “beğenmesek” de AKP’yi desteklememiz, AKP’nin temsil ettiği Türk-İslamcı kliğin tarafında olmamız istenmektedir. AKP hükümeti bir yandan IMF-AB-DB’nin dayattığı saldırı yasalarıyla emekçilerin en temel haklarını gasp ederken (SSGSS, sendikalar yasası, istihdam paketi vb), neo-liberal politikalarla işsizliği, yoksulluğu arttırırken öte yandan TSK ile birlikte halkımızın yiğit oğul ve kızlarının üstüne bombalar yağdırırken, köyleri-ormanları yakarken, faşist yasalarla az sayıdaki demokratik hakkı yok ederken, işkenceyi-toplumsal muhalefet üzerindeki baskıyı arttırırken bizlerin faşist AKP’yi ve onun halk düşmanı pratikleri tescillenmiş kadrolarını “cunta rejimine karşı çıktıkları” kandırmacısıyla desteklememizin istenmesi ne büyük aymazlıktır.

Ancak güçlü bir devrimci merkezin olmaması sonucunda halktan kopuk-halka güvensiz, çözümlü halkın kendi gücünde değil emperyalist merkezlerde arayan, tutarsız, temelsiz fikir ve iddialarla ortaya çıkan liberal entelektüeller kendileri için uygun ortamı bulmakta ve değişim isteyen-demokrasi isteyen birçok kesimi etkileyebilmektedir. Bu kesim aydınlar “büyük” gazetelerde sayfalarca yazabilecekleri, TV’lerde saatlerce konuşabilecekleri

ortamlar bulmakta ve bunun verdiği imkanla, Basın Oran gibi kendilerini AKP’ye mecbur bırakan kadere lanetler yağdırarak yine de AKP’nin kötüler içinde daha iyi olduğuna halkı ikna etmeye çalışmaktadır. Yine Ahmet Altan, Ferhat Kentel gibileri de çağrılarına olumsuz cevap veren, bu dalaşa taraf olmayan “sol”u yerden yere vurmakta, ilerici kitleler nezdinde devrimci-demokrat hareketlerin anti-propagandasını yaparak bir kez daha sisteme hizmet etmektedir. Fakat ne yazık ki belirli bir başarı elde ettiklerini de göz ardı edemeyiz. Öyle ki devrimci saflarda dahi Ergenekon adı altında, AKP’nin TSK yönetimi ile uzlaşma içinde, ABD emperyalizminin açık desteği ile sürdürülen operasyonla darbecilere karşı mücadele edildiği yanlışlamasına kapılan bazı devrimciler, **Atılım** gazetesi örneğinde olduğu gibi, çoşkulanarak “Ergenekon yetmez, kontrgerilla da dağıtılsın!” başlıkları atarak egemenlere çağrılarda bulunmaktadır. Yine kendisini halk saflarında gösteren ancak sosyal-şovenist hatta ilerleyen **HKP** gibi partiler sistemin kurucu ideolojisi Kemalizm’e övgüler dizerek faşist generalleri ve orduyu desteklemekte, yine aynı hattaki **TKP** ise bu köhne cumhuriyete sahip çıkan yürüyüşler düzenlemektedir.

Çatışma, ekonomik-siyasi krizin sonucudur

Ülkemizde süre giden ekonomik-siyasi krizden bahsediyoruz. Bu kriz giderek derinleşmektedir ve henüz en üst noktasına ulaşmamıştır. Bu kriz emperyalizmin genel krizinden bağımsız değildir. Kimi yorumculara göre 1929 buhranının ardından en büyük krize işaret eden gelişmeler tüm dünyanın gündemindedir. ABD ekonomisinin resesyonda olması, İngiliz ekonomisindeki büyük düşüş, diğer emperyalist ülkelerin ekonomilerinin de parlak olmayışı, büyük tekellerin zarar açıklamaları, petrol fiyatındaki artış, gıda krizi ve açlığa-yoksulluğa karşı patlak veren isyanlar krizin daha da derinleşeceğini bizlere göstermektedir. (Soros: “Amerika ekonomisinin şu anda yaşamakta olduğu durgunluk basit bir dalgalanmadan ibaret değildir. Söz konusu kriz bunun da ötesinde, Amerikan Doları’nın hakimiyeti altında geçen 50 yıllık savaş sonrası kapitalist dünya sisteminin dengelerinin artık yiti-

rilmesinin ve Amerikan Doları'nın dünya mal piyasalarında yerini yeni para biçimlerine bırakmakta oluşunun sanıların doğrudan yansımasıdır." Financial Times, 08.01.2008)

Neo-liberal politikalarının ateşli savunucularının, piyasanın gücüne tapanların bugün devleti yeniden göreve çağırması bu anlamda şaşırtıcı değildir. Krizin derinleşmesine paralel emperyalistler arası çelişkilerin daha da keskinleşmesi, Rusya'nın ABD emperyalizmi karşısında daha net ve sert açıklamalar yapması, NATO'nun misyonu ve hedefleri konusunda anlaşılmasını ve yoğun şekilde süren silahlanma emperyalist-kapitalist sistemin geleceği hakkında olumlu bir tablo sunmamaktadır.

Ülkemiz, emperyalizme bağımlılığındaki düzey nedeniyle dünya çapındaki krizden en çok etkilenen ülkeler arasında liderlik yarışını bırakmamaktadır. Özellikle AKP'li hükümetler süreci, emperyalist-kapitalist sistemin likidite bolluğu ve ucuz kredi ortamında yol aldı. Sistem bu ortama aşırı üretim sorununa mali genişleme ile çözüm getirmeye çalıştığı için sürüklenmişti. **Bu politikayla eşikteki krize çözüm değil ancak kısa süreli geciktirme (öteleme) yanıtı verildiği görülebilir bir gerçektir.** Hükümet olmasıyla efendilerinin bu sürecine/ortamına uygun bir pozisyon almayı görev belleyen AKP, mali genişlemeye eşlik etme ve talebi büyütme için uygun politikaları devreye soktu. Ucuz kredilerle (yüksek faiz düşük kur politikası) beraber ithalattaki artış (son 1 yıl içerisinde giren sıcak para/spekülatif sermaye miktarı 47 milyar dolardan 100 milyar dolara yükseldi) büyük bir talan ve yağma (örnek; 300 milyon dolara özelleştirilen Tekel İçki Bölümü 1 yıl dolmadan 900 milyon dolarlık satışla el değiştirdi) operasyonu olan özelleştirmeler (toplam devlet gelirlerinin 2004'de yüzde 1'i, 2007'de ise yüzde 4'ü) eşliğinde emperyalist şebekeleri semirtirken (son 1 yılda yabancı yatırımcıların kâr oranı yüzde 46.7), görece bir rahatlamaya yol açıyor ancak halının altına süpürülen çöpler daha boyutlu bir krize giden yolda taşları döşüyordu.

Bu dönemde yabancı sermayenin yatırıma harcadığı 158.6 milyar dolarlık bedelin üçte birine yakın oranda (47.3 milyar dolar) dışarıya transfe-

ri söz konusudur. Aynı süreçte banka sektöründeki yabancı sermaye payı yüzde 41.8'e yükseldi. Sigortacılık alanında ise 43 şirketin 21'i yabancı sermayeli ya da ortaklı bir nitelik almıştır. Durumun özelleştirmeleri de kapsamına alan bir diğer dikkat çekici verisi de en büyük ilk 500 şirket sıralamasında göze çarpmaktadır. Buna göre; devlet kuruluşlarının sayısı son 25 yıl içerisinde 63'ten 19'a gerilerken yabancı sermayeli şirket sayısı 140'a yükselmiştir. Ancak daha önemlisi bu şirketlerin toplam içerisindeki ağırlık oranının yükselmiş olmasıdır. Son dönemdeki artış sonucu yabancı sermayeli işletmeler, satışın yüzde 33'ünü, kârın yüzde 40'ını, ihracatın yüzde 46'sını gerçekleştiren bir büyüklüğe kavuşmuştur.

AKP'nin ekonomide istikrar ve büyüme diye lanse ettiği iskambilden şato çökmeye mahkumdu. IMF programı altında dış borçlanmaya endekslilikli spekülatif nitelikli "büyüme" balonu sönmek durumundaydı. Çok geçmeden kaynağı kuruyan ucuz kredi dönemi sona erdi (yabancı menşeli sıcak para oranı 2003'den 2008'e yüzde 59'dan yüzde 18'e geriledi). Ardında bıraktığı ya da başka bir deyişle yarattığı tablo, birçok alanda yıkım ve çöküş olarak nitelenen sonuçlar barındırıyordu. Döviz yeniden yükselirken cari açık büyüyor, dış ve iç borçta patlamalı bir artış oluyordu. Tüketici borcu da tavan (hane halkı kullanılabilir gelirinin yüzde 27'si) yaptı. İşsizlik ve enflasyon tırmanışa geçerken, tarımın tasfiyesinde sınır tanınmıyor, işçi ve emekçi kitlelerin sefaleti, zengin-yoksul uçurumuyla birlikte derinleşiyordu.

İç borç toplamı 2002-2008 arasında 72.3 milyar dolardan yüzde 200'ün üzerinde artışla 225 milyar dolara yükselmiştir. Dış borçlar ise 2002-2008 döneminde yüzde 43 artışla, 175 milyar dolardan 250 milyar dolara çıkmıştır. İthalat ile ihracat arasındaki cari açık 39 milyar doları bulurken, ihracat mallarındaki ithalat girdisi oranı yüzde 70'e ulaşmıştır. 2002-2007 döneminde kredi kartı ve kredi borçları 15.5 kat artışla 102 milyar 515 milyon YTL'ye yükselmiştir. 2007'de batık tüketici kredilerindeki artış yüzde 32 oldu. Diğer yandan, karşılıksız çek miktarı yüzde 432.1 oranında artışla 39 milyar 502 milyona, protestolu senet tutarı

ise 7 kat artışla 816 milyar YTL'den 5 milyar 732 milyar YTL'ye çıkmıştır.

200 milyar YTL'lik 2007 bütçesinin yüzde 26'sı faize (dış borç, hazine bonosu, devlet tahvili) gitmiştir. Kamu emekçilerine ödenen maaşların oranı ise ancak yüzde 19.5 düzeyinde kalmıştır. Gerileme ve düşüş, dönemin son yılında bütün sektörlere sirayet etmiştir. 2006'da yüzde 18.5 büyüme gösteren inşaat sektörü, 2007'de yüzde 5'e düşmüştür. Sanayide yüzde 5.8'lik artış yüzde 5.4'e gerilemiştir. Vergi gelirlerinin yüzde 70'ini dolaylı, yüzde 30'unu dolaysız vergiler oluşturmaktadır. Dolaysız vergiler bilindiği gibi büyük oranda ücret ve maaş kesintilerine dayanmaktadır. Banka ve şirketlerin ödediği kurumlar vergisi, toplam vergi gelirlerinin ancak yüzde 9'unu oluşturmaktadır. Burada şunu belirtmeden geçmeyelim, AKP hükümetinin sahtekarlık şampiyonluğunda son örneği oluşturan kişi başına GSMH hesabı için yaptığı ayak oyununa (500 milyar GSMH'yı 659 milyar dolara çıkarmak suretiyle kişi başına geliri 9.333 dolara uçurmak -Mart 2008-) yerli-yabancı kendi yandaşları dahi tav olmamıştır.

Sömürüyü anlatan en önemli göstergelerden biri verimlilik oranındaki artış ile ücret artışı arasındaki ilişkide kendini göstermektedir. Bunun anılan dönemde sırasıyla yüzde 48 ve yüzde 3 dolayında gerçekteşmiş olması, verimlilik oranındaki artışın işçi sınıfına daha fazla yüklenme sonucu gerçekteştiğini açığa vuruyor. Ücretlerin yerinde sayması ve esnek üretim sayesinde, işçi sınıfı ağır bir sömürü mekanizmasına kurban edilmiştir. Daha fazla sömürme ve iliğine kadar saçma parolası budur.

Tarımda ise aynı dönemde yüzde 1.3'lük büyüme yerini yüzde 7.3 oranında küçülmeye terk etmiştir. Son 40 yılın üçüncü en hızlı küçülmesi 2007'de yaşanmıştır (1973'de 7.8, 1989'da 7.6). Buğday ekili alanları 2002-06 döneminde 93 milyar dekadardan 8 milyar dekara büyük bir daralma yaşamıştır. Buğday üretimi geçen yıl yüzde 13.9 oranında azalarak 17 milyon tona düşmüştür. şekerpancarı alanları 283 bin hektardan 154 bin hektara inmiştir. AB'de 45 milyar Euro olan desteğin bütçe payı yüzde 40 iken, Türkiye'de yüzde

2'lere indirilmesi, dekara desteğin 1 yıllık gübre zammını ancak karşılar düzeyde kalması, üreticinin yüzde 80'inin yararlanamadığı bir prim sisteminin geçerli kılınması, tarım politikasının içyüzü hakkında yeterli kanıtlar sunmaktadır. Yakup Kepenek'in "niteliksel çöküşte" (31.03.2008) dediği tarımsal üretimde, doğrudan gelir desteği adı verilen politikalar "başarıyla" uygulanmaktadır.

Ekonomik durum göstergelerinde önemli bir parametre kabul edilen enflasyon açısından da durum hızla bozulmaktadır. Ortalama oran yüzde 20'leri çoktan aşmıştır. Buna, enflasyon hesabında gerçekte ölçüt kabul edilen kira, ekmek ve temel tüketim/gıda maddelerindeki artış önemli bir dayanak oluşturmaktadır. Bu konuda Nisan 2008'de yapılan ATO araştırması, çoğunu gıda maddelerinin oluşturduğu 100 mal ve hizmette son 1 yıl içerisinde yüzde 11 ila 261 oranında artış gerçekteştiğine işaret etmektedir.

Bunları örnekleyecek olursak; son bir yıl içerisinde, resmi harçlara ve çaya yüzde 11, suya yüzde 12, hazır çorbaya yüzde 15, kömüre yüzde 18, süte yüzde 19, LPG'ye, yoğurt ve pekmeze yüzde 25, elektrige ve tavuğa yüzde 27, mazota ve pirinç ununa yüzde 30, kuru soğana yüzde 44, patates ve koyun etine yüzde 50, siyah zeytine yüzde 55, una yüzde 59, elma ve taze fasulyeye yüzde 67, beyaz peynire yüzde 70, gübreye (amonyum nitrat) yüzde 76, ilaçlara yüzde 80, kuru fasulyeye yüzde 97, bilgisayar ekipmanlarına yüzde 100, domatese yüzde 115, ayçiçeği yağına yüzde 130, limona yüzde 180, kırmızı mercimeğe yüzde 261 zam gelmiştir.

"Gelişmekte olan ülkelerde yükselen gıda ve enerji fiyatları nedeniyle kentlerdeki yoksullar 'enflasyon tsunamisi' ile karşı karşıya bulunmaktadır. Fiyat artışları bu insanları 1 yıldan kısa bir süre içerisinde yüzde 25 daha da yoksul hale getirmiştir." (Kemal Derviş, Financial Times, Nisan 2008)

Diğer önemli bir ekonomik kriter olan işsizlik bakımından da tablo sürekli bozulmaktadır. Gerçekte işsizlik oranı, yüzde 11.6 şeklindeki resmi açıklamanın aksine, yüzde 20'nin üzerinde seyretmektedir. Birleşik Metal-İş'in son araştırması, Nisan 2008 itibarıyla

gerçek oranın yüzde 24 olduğuna dair veriler sunmaktadır. Devletin (TÜİK) hesabı; yalnızca referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son 3 ay içerisinde iş başvurusunda bulunan ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan çalışma çağındaki kişileri kapsadığından, 2 milyon 642 bin kişinin işsizliğinden bahsedilmektedir.

Bilinçli olarak yapılan bu daraltma ile iş bulma umudunu yitiren, iş bulmak için bilinen iş arama kanallarını kullanmayan ve mevsimlik işçi-işsiz konumunda olanlar kapsam dışına çıkarılmaktadır. Araştırmaya göre işsizliğin pençesindeki bu kesimler (2002'den bu yana 10 kat artışla) de dikkate alındığında gerçek nüfus 5 milyon 403 bine ulaşmaktadır. Bu durumda, spekülasyonlu nitelikli büyüme sürecinde istihdamın (daha da) bozulması, tarımdaki çöküş, özelleştirmeler ve sendikal alan üzerinde daha fazla etkinlik kurma gibi faktörler rol sahibidir.

Nisan 2008 itibarıyla açlık sınırı, Türk-İş ve Kamu-Sen araştırmalarına göre sırasıyla 696 ve 953 YTL olarak hesaplanmaktadır. Bu sendikaların yoksulluk sınırı ile ilgili tespitleri ise sırasıyla 2.269 ve 2.503 YTL'ye yükselmiştir. Ankara Ticaret Odası (ATO)'nun hesaplamalarına göre bu sınırlara hapsedilen nüfus ise açlıkta 10 milyon 871, yoksullukta 52 milyon 278 bin kişilik hacme sahiptir. Nüfusun yüzde 74.1'ini yoksulluk, 15.4'ünü açlık sınırı altında belirleyen bu araştırma da Türk-İş'in 2007 yılına ait verilerine göre yapılmıştır.

Yoksulluğu resmeden bir diğer gösterge ise AKP'nin "sadaka/dilenci politikası" ile ortaya serilen vahim tablodur. Kendisine özellikle 22 Temmuz seçimlerinde küçümsenmeyecek bir puan kazandıran bu politika ile ezilen kitlelerin içine çekildiği bağımlılık ilişkisi son derece ibret vericidir. Sosyal Yardımlaşma Fonu'ndan 2003'te 652 milyon YTL, 2004'te 1 milyar 348 milyon YTL, 2005'de 1 milyar 305 milyon YTL, 2006'da 1 milyar 390 milyon YTL, 2007'de ise 1 milyar 414 milyon YTL "sosyal yardım"da bulunulmuştur. AKP hükümetleri sürecinde yeşil kartlı nüfus 14 milyon 925'e çıkmıştır. Sadece Diyarbakır'da nüfusun üç-

te biri (500 bin) yeşil kart sahibidir.

Ezici çoğunluk Türkiye'si yani halkın durumu bu iken itiraf gibi açıklamalar da azınlık yani hakim sınıflara ilişkin tabloyu resmetmektedir. Akbank Genel Müdür Yardımcısı Fikret Önder 3 Şubat 2008 günü yaptığı açıklamada "Türkiye'de "süper zengin" sıfatı verilen 22 bin ailenin servetlerinin 100 milyar doları aşacağını iddia ederken, Koç Holding İcra Kurulu Başkanı Bülent Bulurlu, 9 Nisan 2008'de net faaliyet giderlerinin yüzde 20 artışla 3 milyar 575 milyon YTL'ye, net kârın ise yüzde 309 artışla 2.3 milyar YTL'ye yükseldiğini iftiharla duyuruyordu. Türk kompradorlar, uluslararası listelerde de sayılarını çoğaltmaktadır. Finans ve Ekonomi çevrelerine ait Forbes dergisinin Mart 2008 sayısı, Türk dolar milyarderlerinin son 1 yıl içerisinde 22'den 35'e çıktığını açıkladı. Diğer yandan istatistikler her 50 saniyede bir küçük üreticinin mesleğini terk etmek zorunda kaldığını ve son 1 yılda kamu emekçileri maaşlarının reel olarak yüzde 6.4 eridiğini göstermektedir.

Egemen sınıfların kendi içindeki mücadele

Bahsini ettiğimiz ekonomik panorama ülkemizde egemen sınıflar içindeki klik çatışmasının şiddetlenmesine kaynaklık etmektedir. Kriz derinleştikçe saldırganlık düzeyi artmakta, düzenin ürettiği pislikler daha bariz şekilde ortaya serilmektedir. **Böylesi kriz dönemleri aynı zamanda halkın tepkisinin ve öfkesinin arttığı ve hareketlendiği dönemler de olduğu için bu saflaşmalar aynı zamanda halkın öfkesinin klikler arası mücadeleye kanalize edilerek heba edilmesine ve sistemin temellerine yönelmesine de engel olma işlevini taşımaktadır.** Halkın yaşanan sorunların kaynağı olarak bir bütün olarak sistemi görmesi yerine hükümetteki kliği hedef alması beklenmektedir.

İşte bu gerçeklik içinde devletin merkezi yapısı içinde ağırlıklı konuma sahip olan Kemalist klikle AKP nezdinde temsil edilen Türk-İslamcı klik arasındaki mücadele sürmektedir. Uzun süre türban tartışması adı altında süren "laik-anti laik" suni gündemi son süreçte hızlı şekilde ilerlemekte

ve türban serbestliğinin reddedilmesinden AKP'nin kapatılması davasına ve Ergenekon soruşturmasına kadar devam etmekte, karşılıklı kozlar ortaya serilmektedir.

Ancak bu, birbirinden tamamen ayrı iki kılığın birbiriyle mücadelesi şeklinde sürmemektedir. Klıklerin kendi içlerinde de çatışmalar ve yarılmalar görülebilmekte veya farklı kesimler arasında geçici ittifaklar sağlanabilmektedir. AKP'ye karşı mücadelede bildiri üstüne bildiri yayınlayan, sık sık TV'lere çıkıp uyarılarda-tehditlerde bulunan, doğrudan hükümeti hedef alan TSK'nın son süreçte sessizliğe bürünmesi, AKP karşıtı çalışmalarında bayrağı yargı organlarının alması buna örnektir. Son Ergenekon operasyonu öncesinde Başbuğ-Erdoğan görüşmesinin yapılması ve emekli generallerin bir sorun olmadan tutuklanması, TSK'nın kendi elemanlarına sahip çıkılmaması-kefil olamaması, bununla birlikte AKP ile TSK'nın özellikle Kürt Ulusal Hareketine yönelik sınır ötesi ve sınır içi operasyonlarda işbirliği yapması şimdilik TSK'nın Kemalist klık içinde daha pasif kalmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte Kemalist kılığın AKP'nin ekonomi yönetimine olan tepkiyi de kullanarak kapatma davası yoluyla AKP'yi küçültme çabaları da devam etmektedir. Son dönemde Abdullatif Şener'in AKP'den istifa edip parti kurma çalışmalarına başlaması, AKP'den en az 20 vekil transfer ederek mecliste grup kurma planı, özellikle Doğan Medya Grubunun Şener'in her hare-

ketini takip edip konuşmalarına uzunca yer vermesi vb örnekler de AKP'nin geri adım atmasına için yapılan müdahalelere dahildir.

Ancak net şekilde vurgulamamız gereken konu emperyalizmin son dönemde bu sürece aktif ve doğrudan müdahalede bulunması ve süreci kendi proje ve politikaları çerçevesinde yönlendirmek ve devlet içinde gerekli düzenlemeleri gerçekleştirmek için kullanmak istemesidir. AKP'nin kapatma davasına karşı ABD ve AB emperyalistlerinin net ve açık şekilde AKP'ye destek sunması hatta AB'nin, AKP'nin kapatılması durumunda AB üyeliğinin tehlikeye gireceğini belirtmesi AKP'yi rahatlatmıştır. (ABD'nin Eski Türkiye Büyükelçisi Morton Abramowitz'in 5 Nisan'da Newsweek'te yayınlanan makalesi, "Türkiye'nin darmadağın olmasına izin veremeyiz" başlığını taşıırken, 15 Mayıs tarihli The Times'in başyazısında, "AKP'nin ayakta kalması batı için hayati önemdedir." deniyordu. Gerekçe bir diğer Eski Türkiye Büyükelçisi Mark R. Parris tarafından The Wall Street Journal'daki 15 Mayıs tarihli makalesinde şu sözlerle ifade edilmişti: "AKP (kusurlarına rağmen) Türkiye'de liberal demokrat bir partiye en yakın yapı. Hiçbir alternatif bu konuda yanına bile yaklaşmıyor.") Bununla birlikte özellikle ABD'nin hem yönetimden hem de Ankara'ya gönderdiği bürokratları üzerinden verdiği mesajlar-talimatlar TSK'nın AKP ile uzlaşmasına neden olmuştur. TSK'nın ABD emperyalizmine karşı çıkabilmesi mümkün olmadığı gibi son operasyonda olduğu gibi bir önceki döneminin komuta kademesindeki generallerine dahi kefil olunamamıştır. (Deniz Baykal: "Bizim hukukun dışında hiçbir kurumdan bir bekleşimiz yok, kimse gölge etmesin, başka bir beklentimiz yok."-31.01.2008)

ABD emperyalizminin bu baskı yapmasının elbette nedenleri bulunmaktadır. **Öncelikle dünya çapındaki krizin derinleşmesi ABD'nin Bölgedeki önemli uşaklarından biri olan TC'ye yeni görevler biçmesine sebep olmaktadır.** Böylesi bir ortamda kendi içinde dalaşan bir yönetim-

le uğraşmak ABD'nin işine gelmemektedir. Bununla birlikte özellikle Ortadoğu'da ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi nezdinde çıkarlarını koruma doğrultusunda yaptığı manevralarda TC'ye verdiği görevler bulunmaktadır. ABD-Suriye, İsrail-Lübnan ilişkilerinde ve en son ABD-İran ilişkilerinde TC önemli roller üstlenmiş ve aracılık görevini yerine getirmiştir. Yine son dönemde Erdoğan'ın Bağdat ziyareti ve Irak Kürdistanı yönetimiyle yakınlaşma çabaları hem ABD'nin çıkarları açısından hem de Ulusal Hareket'e yönelik yeni saldırılar açısından kritik bir yerde durmaktadır. Bunlara ek olarak komprador burjuvazinin önemli örgütlerinden TÜSİAD'ın krizin arifesinde ekonomiyle değil de kapatma davası ile uğraşılmasını eleştirmesi ve kerhen de olsa AKP'ye destek sunması da hesaba katılmalıdır.

Bu açıdan bakıldığında çokça gürültüsü koparılan Ergenekon operasyonu iddia edildiği gibi demokrasi isteyenlerin darbelerine karşı verdiği bir mücadele değildir, "Temiz eller" operasyonu hiç değildir. Medyada sıkça bahsi edilen devlet içinde bu çeteleşmeden memnun olmayan, sorunların-skandalların üstüne gitmek isteyen ancak pasif kalan bürokratların bu operasyon vasıtasıyla seslerini yükselttiği, çetelere karşı devlet içinde de mücadele edildiği vb iddialar geniş kitleleri kandırma amacını taşısa da bu devletin gerçek yüzünü-niteliğini birebir yaşayarak öğrenen bu ülkenin komünistleri-devrimcileri açısından bu palavraların hiçbir hükmü yoktur. **Halkın sırtına kene gibi yapışan bu asalak takımının halkın çıkarına-yararına bir devlet mekanizması kurması, özgürlüğü-demokrasiyi halk bahşetmesi hayatın gerçeklerine aykırı beklentilerdir.**

Kemalist ideolojinin niteliğinden kaynaklı ordu içinde darbeci kişilerin-grupların olması doğaldır. Ancak bunların icazet almaları gereken emperyalist merkezlerden destek görmeden başarılı olmaları da mümkün değildir. Bu nedenle görevde oldukları dönemde bu yönlü çabaları ortaya çıkan generallerin ve ordunun çeşitli üst düzey görevlilerinin emekli edilmesi, görevlerinden alınması daha o dönemde bu planlarının suya düştüğünün göstergesidir. **Ordunun kendi içinde tas-**

fiye ettiği emekli askerlerin yapacağı darbe üzerinden korku yaratılması faşist düzenin gerçek niteliğinin gizlenmesinden başka bir amaç taşımamaktadır. 80 cuntasının hazırladığı anayasa ile yönetilen, ordunun sıkça siyasi sürece müdahale ettiği, MGK vb mekanizmalar aracılığıyla zaten yönetimde olduğu bir düzende yıllardır hükümette-mecliste olan kadroların birden demokrat kesildiğini iddia etmek ve çetelere karşı mücadele ettiğini savunmak yalancılıktır. **Bu, aynı zamanda devletin ve TSK'nın özellikle T. Kürdistanı'nda işlediği suçların yok sayılması, tüm baskının, işkencenin sorumlusu olan TSK'nın ve devletin kurumsal gerçekliğinin reddedilerek her şeyi çetelere havale etme ve devleti temize çıkarma uğraşısıdır.** Bunun bir başka yansımasını ise yine tüm hukuksuzluğun, insan hakları ihlallerinin, baskıların sorumlusu olarak faşizmin gösterilmek istenmeyerek "derin devlet" denilen sözde bir oluşumun öne çıkarılmasında görmekteyiz. Bunların hepsi devleti temize çıkarma uğraşısıdır ve devletin bekasını koruma amacıyla halkın tepkisini farklı yönlere çekmeye çalışan gerici çabalarıdır.

Egemen sınıfların kendi içindeki bu mücadelelerin sonucunda açığa çıkan belgeler bir bütün olarak sistemin çirkeflliğini bizlere göstermektedir. Bu açıdan ele alındığından devrimci propagandada bize önemli materyaller de sunmaktadır. Kitleleri bilinçlendirme ve devrimci mücadeleyi yükseltme yönlü faaliyetlerimizde devletin teşhiri konusunda bu verileri ele almak bir bütün olarak bu köhne sistemi yıkmanın gerekliliğini anlatmak önemli bir ihtiyaçtır.

Bizim safımız bellidir. **Bizlerin bu baskı ve sömürü üzerine kurulan düzenden hiçbir beklentimiz-umudumuz yoktur. Ezilen halkımızın umudu bugün dağların doruklarında yakılan isyan ateşlerinde, halk düşmanı sisteme vurulan başarılı darbelerdedir.** Özgürlük, demokrasi bu eli kanlı faşist katillerden medet umularak gelmeyecektir. **Halkımızın sömürüye, baskıya karşı baş kaldırarak örgütlenmesi ve kaderini kendi ellerine almasıyla gerçek özgürlüğü, halk demokrasisini yaşayacağız.**

Ulusal hareketlerin politik niteliği sorunu ve “Sınıf Teorisi”nin yanılığı

Türkiye Devrimci Hareketi'nin ulusal sorunla ilgili teorik saktalanmışılığını Kürt ulusal sorunu ve Kürt ulusal hareketini kuşatan ve manipüle eden gelişmelerle birlikte ele aldığımızda yeni teorik sapmalara ve pratik sorunlara gebe bir süreci ön görebiliriz. Ulusal sorunun ve ulusal hareketin doğru ve mevcut gerçekliği içerisinde değerlendirilmesi ve anlaşılması, ezilen ulus ve ulusal hareket karşısında yapacaklarımızın, görevlerimizin netleşmesini getirir ki, bugün buna çokça ihtiyaç var. Bu açıdan bakınca Kürt Ulusal Hareketi'nin ideolojik ve politik niteliği sorunu üzerine eğilmek ve bu sorunu tartışmak önem kazanıyor.

Türkiye’de Kürt Ulusal Hareketi de değil, devrimci demokratik hareket, söz konusu “milli mesele” olunca İbrahim yoldaşın hakkını teslim etme çabası içinde olmuştur. Bu, iyi bir şeydir.

Bugün Milli Mesele özel olarak da Kürt ulusal sorunu hakkında her yapı belli bir görüşe sahiptir. Fakat üzülerek belirtmeliyiz ki sosyal-şovenizmin en kaba halinden Lenin’in “Lükssemburgizm” dediği ve yine Lenin yoldaşın Buharinci diye ifade ettiği biçime kadar geniş bir yelpazede anti-MLM anlayışlar mevcuttur.

Kürt Ulusal Hareketi’nin nicel ve nitel olarak yakaladığı düzey, Kürt halkının ulusal demokratik talepleri sahiplenmedeki dinamizmi ve bunlara ek olarak emperyalizmin bölge politikaları ve Türk hâkim sınıflarının ideolojik, siyasal tıkanmışlığı ulusal sorun ve ulusal hareket konusunda hızlı ve farklı gelişmeleri tetiklemektedir. “Kürt cephesi”nde işleyen ve çok olasılıklı sonuçları içeren gelişmeler esasen Kürt ulusal sorunu ve demokratik talepleri kapsamında iç açıcı değildir. Ama bunu böyle belirlemenin kime ne faydası olabilir ki? Bu gidişata olumlu yönde etkide bulunacak olan Türkiye devrimci, demokratik hareketinin içerisinde bulunduğu ideolojik, siyasal iklim, süreci kavramaya ve olumlu planda müdahale etmeye elverişli değildir. Türkiye Devrimci Hareketi’nin ulusal sorunla ilgili teorik sakatlanmışlığını Kürt ulusal sorunu ve Kürt ulusal hareketini kuşatan ve manipüle eden gelişmelerle birlikte ele aldığımızda yeni teorik sapmalara ve pratik sorunlara gebe bir süreci ön görebiliriz. Ulusal sorunun ve ulusal hareketin doğru ve mevcut gerçekliği içerisinde değerlendirilmesi ve anlaşılması, ezilen ulus ve ulusal hareket karşısında yapacaklarımızın, görevlerimizin netleşmesini getirir ki, bugün buna çokça ihtiyaç var. Bu açıdan bakınca Kürt Ulusal Hareketi’nin ideolojik ve politik niteliği sorunu üzerine eğilmek ve bu sorunu tartışmak önem kazanıyor.

Ulusal hareket, ezen ve ezilen ulus gerçekliğinin doğurduğu çelişkilerin **çözüm gücü** olarak ortaya çıkar. Demek ki ulusal hareketin

ve ulusal hareketin çözümüne müdahil olduğu çelişkilerin ortaya çıkışı **ezen-ezilen** ulus zeminidir. Bu maddi zemin kendisini koruduğu müddetçe o çelişki ve çözümün maddi güçleri daima olacaktır.

Bugünkü sınırlar dahilinde bir TC devleti olgusundan bahsediyorsak bu, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkının, eş deyişle devlet kurma hakkının elinden alınmasıyla, ilhak edilmesiyle mümkün olmuştur. Kürt ulusu eğer siyasal özgürlüğünü kazansaydı ya halihazırdaki sınırlar değişmiş, ya da siyasal sistemin biçimi farklılaşmış olacaktır.

Kürt ulusal hareketi, ilhak altındaki ulusun kaderini eline almak için savaş başlatmıştır. Bu özellik ulusal meselenin özü hakkında durumu anlaşılır kılmanın yanı sıra ulusal hareketlerin **ideolojik özlerini** de açıklamaktadır.

Ulusal hareketlerin ideolojik niteliği **burjuva milliyetçiliktir**. Hakim ulusun ayrıcalıklı konumunu, siyasal gericiliğini hedeflemesi, genel ölçekte emperyalizme karşı bir mücadeleyi içermesi ezilen ulusun milliyetçiliğine **ilerici** bir karakter kazandırır. Buna, ezilen ulus burjuvazisinin **sınıf gerçekliliğini** eklemeliyiz. Unutmayalım ki ezilen ulus burjuvazisi hakim ulus burjuvazisi tarafından ezilmektedir.

Burjuva ideolojisinin özgün ifadelerinden biri olan **milliyetçilik** elbette komünistler için ideolojik olarak hedefdir. Fakat bu bize ezilen ulusla ezen ulus milliyetçiliğini aynı torbaya koyma hakkını vermez. Hakim ulus milliyetçiliği şovendir, ırkçı ve gericidir; faşizmin ideolojik dayanaklarındandır, hakim ulus statüsünün korunması için egemen ideolojinin yeniden üretilmesi unsurlarındandır. Bununla hakim ulus boyunduruğuna inkar ve asimilasyona karşı durmanın aracı olan ezilen ulus milliyetçiliği arasında tabi ki ayırım yapacağız. (Aysel Tuğluk’un kulakları çınlasın; “ML literatüre dayanan teşkilatların sakız gibi kullandığı ‘ezilen ulusun milliyetçiliği olmaz’ (Radikal İki, 23 Aralık 2007) belirlemesinin temelsiz bir propaganda deyimi olduğu”nu yazmıştı. Egemen ulus milliyetçiliğini eleştireyim derken hem ezilen ulus milliyetçiliğindeki ilerici niteliği görmüyor hem de bilgisizce de olsa komünistlere iftira atıyor.)

✓ **Şovenizm ve sosyal-şovenizmin etkisi altında kalmış Türk emekçilerini mobilize etmek için kullanılan “Kürt milliyetçiliği Türk milliyetçiliğini geliştiriyor” tezi, bütün çarpıklığı ve demagojik özelliğiyle Kürt aydınları arasında da taraftar bulmaktadır.**

Şovenizm ve sosyal-şovenizmin etkisi altında kalmış Türk emekçilerini mobilize etmek için kullanılan “Kürt milliyetçiliği Türk milliyetçiliğini geliştiriyor” tezi, bütün çarpıklığı ve demagojik özelliğiyle Kürt aydınları arasında da taraftar bulmaktadır. Kürt ulusal hareketini kuşatmanın, yalnızlaştırmanın argümanlarından biri olan bu teze açıkça karşı çıkmak, buna temayül eden Kürt aydınlarını hangi değirmene su taşıdıklarını göstermek elzemdir.

Ulusal hareketin ideolojik niteliğinin ve onun siyaseten ayrı devlet kurma hakkının komünistler, devrimciler ve demokratlar tarafından yerli yerine oturtulması gerekir. Bu sorun özgülünde yaşanacak kırılmalar, hakim ulus milliyetçiliğini, egemen sistemi güçlendirir.

Başka bir ulus ilhak edilerek, katliamlardan geçirilip inkardan gelinerek çizilmiş sınırları her ne pahasına olursa olsun savunmak, korumak komünistler, devrimci ve demokratlar için başışlanır gibi değildir. Komünistler bütün ulus ve milliyetlerin gönüllü birliğine dayalıysa, tam hak eşitliği üzerinde yükseliyorsa o sınırları meşru görür, bu tür sınırlar demokratik bir yapının ifadesidir ve Engels yoldaşın sözleriyle **halkın sempatileri** tarafından şekillenmiş olur.

Geçmişte olduğu gibi bugün de anti-emperyalizm, bağımsızlık gibi değerler kalkan edilerek **Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı** (UKKTH) reddedilmektedir. Gerekçe basittir “ülkeyi zayıflatıyor, emperyalizme hiz-

met ediyor.” Yine bu mantığın bir uzantısı olarak Kürt ulusal hareketi emperyalist politikaların bir aracı, onların işbirlikçisi diye değerlendirilmekte, verili sınırlar kutsanmaktadır.

Kürt ulusunun bırakalım hakları meselesini, varlığının dahi inkar edildiği bu coğrafyada söz konusu tutum, geçmişten kalmış bir tortu gibi değildir, **çabucak alıcısını bulan** bir anlayıştır, bu sebepten de kaynaklı olarak Kürt ulusu için kendi kaderini tayin hakkını savunmak ve sahiplenmek komünistliğin, devrimciliğin değil demokrat olabilmenin de ön koşuludur.

Lenin ve Stalin yoldaşların ulusal sorun kapsamındaki tezlerini hatırlayalım. Onlar öncelikle ezen ve ezilen ulus ayrımı yapıyor ve çok net bir biçimde ezilen ulusun yanında olduklarını belirtiyorlardı. Ezen ulusun burjuvazisine karşı ezilen ulusun burjuvazisini (ulusal hareketler düzleminde) desteklemeyi yeğ tutuyor, bu konuda gelen eleştirileri ve sahiplerini filisten (dar kafalı) olarak değerlendiriyorlardı. UKKTH’yi her koşulda (sosyalizm koşulları da dâhil) savunmayı ulusal sorundaki **bir-cik temel** ilke olarak görüyorlardı.

İbrahim Kaypakaya yoldaş, diğer bütün meselelerde olduğu gibi ulusal sorunda da Leninizm’in yolunda gitmiş, bilimsel sosyalist görüşleri ulusal sorun bağlamında da ülkemiz gerçekliğiyle buluşturmuştur. Henüz ortada sözü edilir bir Kürt ulusal hareketi yokken ulusal hareketlerin genel karakteristiklerini ve ülkemiz tarihindeki gelişimini tahlil edip, ulusal hareketlerdeki demokratik öze dikkat çekip, bu hareketlerin **hangi durum ve koşullarda** desteklenmesi gerektiğini gözler önüne sermiştir.

Bugün politik durum değişmiştir, güçlü bir Kürt Ulusal Hareketi ve bu hareketin nüfuz ettiği milyonlar söz konusudur. Komünistlerin ulusal sorun, ulusal hareketler ve bu hareketlerin desteklenmesi meselesindeki görüşleri değişmemiştir. Kürt Ulusal Hareketi’nin (PKK’nin) gelişim süreci içerisinde hedef ve amaçlarındaki değişime bağlı olarak bu hareketin **politik niteliğinde** bir değişim yaşanmıştır. Yukarıda ulusal hareketlerin ideolojik olarak burjuva milliyetçi bir nitelikte olduğunu yazmıştık. Kürt Ulusal Hareketi de başından

beri aynı ideolojik öze (burjuva milliyetçi bir çizgiye) sahiptir. Böyleyken onun politik niteliği dün ve bugün açısından farklı farklıdır.

Ulusal devrimci olarak gördüğümüz, değerlendirdiğimiz Kürt Ulusal Hareketi bu momentte **ulusal reformist bir hareket** niteliğini kazanmıştır. Ulusal hareketin politik niteliği hakkında Proletarya Partisi'nde yaşanan bu görüş değişikliğinin nedeni nedir? Önceki değerlendirme hatalıydı da şimdi düzeltme fırsatı mı doğmuştur? Yoksa ulusal hareket bir kulvar değişikliği mi yaşamıştır?

Proletarya Partisi'nde yaşanan görüş değişikliği **ulusal hareketin hedef ve amaçlarındaki farklılaşmaya bağlı olarak** gerçekleşmiştir. Kürt Ulusal Hareketi'ndeki değişimlere geçmeden önce ulusal hareketlerin politik niteliğini tanımlayan özelliklere açıklık getirmek gerekiyor.

Ulusal hareket ezilen ulusun gasp edilmiş, elinden alınmış hakları temelinde yükselir. Stalin yoldaşın ifadesiyle “çeşitli taleplerde, genelde ulusu nitelendiren (dil, toprak vb.) belirtiler parıldar.” Ulusal orijinin realize oluşuna yönelik egemen ulus baskısına karşı bir mücadeledir ulusal hareket. O, politik niteliğini burada kazanır; hangi amaç ve görevleri önüne koymuştur? Bu soruya verdiği yanıt politik karakteri belirler.

Emperyalizme (ve işbirlikçi sınıfa) karşı olmasa, egemen ulusun egemen sınıflarını zayıflatması gibi özelliklerin yanı sıra UKKTH için savaşması, bu hakkı elde etmeye yönelmesi, ulusal harekete devrimci bir nitelik kazandırır. Kendi kaderini tayin için harekete geçen ulusal hareket ezilen bağımlı ulus veya sömürgeci boyunduruğu ve aynı zamanda gericileşmiş sermaye iktidarını (bizim gibi ülkelerde ise faşizmi) hedefler. Ancak özünde burjuva olan ulusal hareket sonuna kadar kararlı bir çizgide mücadeleyi sürdürmez, sürdüremez. Doğrudur. Fakat biz onun mücadeleyi nasıl sonuçlandıracağını değil mevcut durumda hedef ve amaçlarının ne olduğunu, nasıl bir görev önüne koyduklarını baz alıyor, bununla ilgileniyoruz. Böyle olması da gerekir. Çünkü ele alınan sorun onun ideolojik niteliği sorunu değil, **politik** niteliğidir. Sorunu bu çerçevede sınırlı-

yoruz. Demek ki birinci ayırım noktamız hareketin ideolojik niteliği-özü sorunuyla politik niteliği sorununun **farklı farklı** meseleler olduğudur.

Değerlendirme konusu ulusal hareketlerin politik niteliği olunca bu değerlendirmelerde mihenk taşı olarak UKKTH'nin alınması gerekir. Çoğu kez özellikle ülkemiz özgülünde mücadele biçim ve araçlarına bakılarak yapıların **politik karakteri** tahlil edilmeye çalışılıyor. Son derece yanıltıcı olan bu yöntem özellikle ulusal hareketler söz konusu olduğunda çok daha sorunludur. Meselenin kavranması için Lenin yoldaşa başvuracağız. O, sorunu şöyle koyuyor:

“... Reformist bir değişiklik egemen sınıf iktidarının temellerini sarsmayan, bu sınıfın bir ödünü olan ve onun tahakkümünü sürdüren bir değişikliktir. Devrimci bir değişiklik ise, bu iktidarı temellerine kadar sarsar. Ulusal programda reformizm, egemen ulusun bütün ayrıcalıklarını ortadan kaldırmaz, reformizm ulusal baskının tüm biçimlerini yok etmez... Norveç, yalnızca örnek iken, İsveç Aristokrasisi'nin fazladan bir ayrıcalığı vardı ve bu ayrıcalık, ayrılma sonucu “azaltılmakla” kalmadı (reformizmin özü kötülükleri azaltmaktır, onları yok etmek değil) tamamen yok edildi. (Devrimci nitelikte bir program belirtisi budur.)”

Ulusal sorunda devrim ve reform meselesi Lenin yoldaşın değerlendirmesinde açıklığa kavuşmuştur. Norveç'in İsveç'ten ayrılması, Norveç ulusunun ayrılma özgürlüğünü kullanması Lenin yoldaşın tespitiyle İsveç aristokrasisini temellerinden sarsmıştır. Norveç ulusunun ayrılmadan yana irade koyması mevcut koşullar dâhilinde devrimci bir içerik taşıyordu. Soruna politik içeriğini kazandıran, politik rengini veren bizzat ayrılmış olmanın kendisi değildir. Norveç ulusunun kaderini belirleme hakkının alınmasıdır. Verili koşulların esasen korunduğu ve Norveç için “özerklik” gibi bir çözüme gidildiği dönemler için ezilen ulus gerçekliğini değiştirmemiş, Norveç ulusu üzerindeki egemen İsveç ulusu ve aristokrasisinin “kötülüklerini” sadece azaltmış olması nedeniyle reformist bir çözümün yaşanmış olduğunu Lenin yoldaştan okuyoruz.

Politik nitelik sorununun incelendiği, değerlendirildiği bir yerde siyasal hedef ve amaçlara ilgi duyulmaması, değerlendirmenin bu alana taşınmaması bağışlanı- r gibi değildir. Sınıf Teorisi'nin kıstasları nedenleri değil kimi sonuçları içeriyor.

S o s y a l hareketler olsun, ulusal hareketler olsun ulusal sorunla ilgili nasıl bir çözüm programına sahip olduklarına bakmak onların politik niteliklerini tanımlamamızı kolaylaştırır. Mesele oldukça nettir. UKKTH dışındaki diğer çözüm anlayış ve pratikleri ezen ulus ayrıcalıklarının ortadan kaldırmıyor, ezilen ulusun dünyasında kısmi iyileştirmelerin ötesinde bir sonuç doğurmuyor, ulusal hareket ve sahip olduğu ulusal program reformist veya devrimci niteliğini bu ilke karşısındaki tutumla kazanıyor.

Buraya kadar ulusal hareketlerin niteliğini belirleyen özellikleri ele aldık. Şüphesiz bu konuda oldukça farklı görüşler de mevcuttur. Yazımızın bundan sonraki bölümünde **Sınıf Teorisi** ve **Devrimci Demokrasi Gazetesi**'nin anlayışını inceleyeceğiz. Marksist-Leninist-Maoist ilkeleri savunuyor görünen ve o iddiayla yayın yapan Sınıf Teorisi ve Devrimci Demokrasi'nin aslında MLM'yi nasıl tersyüz ettiğini, onu karikatürleştirdiğini konu özgülünde ortaya koyacağız.

Sınıf Teorisi ve Devrimci Demokrasi Gazetesi Kürt Ulusal Hareketi'nin niteliğini değerlendirirken, aynı zamanda ulusal hareketlerin politik niteliğini belirleyen ölçütler hakkında da bir anlayış savunmaktadır. (Bkz. Sınıf Teorisi, S. 5 ve Devrimci Demokrasi gazetesi 2007 sayıları) Önce arkadaşların savundukları görüşe bakalım: Şöyle diyorlar; "Söz konusu iki hareket arasında yani reformist karakterli olanla devrimci karakterli ulusal hareket arasında en belirgin ve aynı zamanda aralarındaki

temel ayrım noktası olarak kendisini, proletarya önderliğinde yürütülen devrim hareketlerine karşı yaklaşımda gösterir. Yani, adı geçen ulusal hareketlerin niteliği 'dünya proleter devrimine hizmet ediyor mu etmiyor mu' ve 'Komünistlerin propaganda ve örgütlenme çalışmasını engelliyor mu engellemiyor mu' ölçütleri baz alınarak değerlendirilir-değerlendirilmelidir." (Sınıf Teorisi, Sayı: 5, Syf 8)

Sınıf Teorisi'den aldığımız bu paragrafa göre ulusal hareketler a) Proleter dünya devrimine hizmet edip-etmediği ve b) Komünistlerin propaganda ve örgütlenme çalışmalarını engelleyip-engellemediği kıstaslarına göre değerlendirilir.

Kıstaslarını böyle oluşturan Sınıf Teorisi "bir ulusal hareketi değerlendirirken göz önünde bulundurmanız gereken temel bir nokta" diyerek şunları yazıyor: "... Türkiye-Kuzey Kürdistan'da faaliyet yürüten komünist ve devrimci akımların propaganda-ajitasyon çalışması; örgütlenme faaliyetini birfiil engelliyor mu? Dahası sözü geçen güçlerle devrimci eylem birlikleri ve ittifak kuruyor mu? Mevcut durumda pratik olarak ne engelliyor ne de ittifaklardan uzak kaçıyor." "İşte onu reformist değil devrimci kılan ana noktalar da bu yönlerdir." (Sınıf Teorisi, Sayı 5, Syf 10)

Politik nitelik sorununun incelendiği, değerlendirildiği bir yerde siyasal hedef ve amaçlara ilgi duyulmaması, değerlendirmenin bu alana taşınmaması bağışlanı- r gibi değildir. Sınıf Teorisi'nin kıstasları nedenleri değil kimi sonuçları içeriyor. Sınıf Teorisi eylemlere yön verenin amaç ve ilkeler olduğunu, ulusal hareketin de politik niteliğinin bu ulusal program ve amaçlarla biçimlendiğini görmüyor. Aslanan geliştirdiği ilişkiler kombinasyonu değil siyasal

süreçlerini belirleyen hedeflerdir. Keza kendi dışındaki politik akım ve güçlerle ilişkilerini belirleyen de bu olgudur.

Bir ulusal hareketle komünistler arasındaki ilişki birçok gelişmeye bağlı olarak olumlu veya olumsuz ya da her iki biçimde yaşam bulduğu bir biçimde seyredebilir. Ulusal hareket karşı devrimci bir nitelik kazanmadığı sürece o komünistlere, devrimcilere karşı esas olarak yıkıcı bir ilişki geliştirmeyecektir. Sınıf Teorisi ulusal reformist bir hareketin komünistlerin A/P çalışmasına, örgütlenme faaliyetine bütünüyle “bir fiil” engel çıkardığını, engellediğini mi düşünüyor! Bunu neye dayanarak, hangi tarihi deneyimler ve bilimsel tahlillere dayandırıyor? Ulusal reformist hareketlerde böylesi bir gerekliliğin nasıl olduğunu, ulusal reformist hareketlere yapıştığını nasıl savunabilir? Ulusal veya sosyal bir hareketin politik rengini bir başka hareketle ilişkilendirme biçiminde kazandığını savunmak idealizmi rehber yapmaktır. Ki Sınıf Teorisi'nin düştüğü durum tam da budur.

Teoriye ve tarihsel sürece böylesine hoyratça yaklaşan Sınıf Teorisi değerlendirme konusunu yaptığı olgunun sürecini de gözden geçirmiyor. Hatırlanacağı gibi Kürt Ulusal Hareketi (PKK) 1990'ların başında T. Kürdistanı'nda faaliyet yürüten komünist ve devrimcileri “misafir” ilan etmişti. Kendisi dışındakilere “misafir” konumu biçince haliyle T. Kürdistanı'nda faaliyet yürütmek “ev sahibi”nin iznine tabi anlayışını doğurdu. Nitekim bu anlayış Proletarya Partisi'yle gönül bağı olan kitlenin, taraftarlarının, faaliyetçilerinin hedeflenmesini, onların katledilmesini getirdi. Devrimci faaliyete omuz vermiş, gerillaya yataklık yapmış kitleler PKK'nin hismine uğradı; cezalandırıldı, öldürüldü. TDKP'den 5 devrimci yine PKK tarafından kurşuna dizildi, bunlar ölümlü biten saldırılardı. Bir de bunların dışında kitlelere yaşatılanlar vardı ki unutulur gibi değil. Sınıf Teorisi'nin ölçütleriyle hareket edersek PKK'nin niteliğini o dönem açısından reformist olarak değerlendirmek gerekir. Biraz daha eskiye gidelim, 1978-1980 yılları arasında PKK'nin kendi dışındaki yapılarla ilişkilerine bakalım. T. Kürdistanı'ndaki hemen tüm devrimci, yurtsever yapılar PKK'nin şiddetli saldırılarına muhatap olmuştur. “Kürdistan'da küçük burju-

vazi ve sosyal şovenizme karşı şiddetin esas olduğu” görüşü o dönem PKK tarafından savunulmaktaydı. Daha fazla detaya lüzum olmadığı kanısındayız. Gelişmeler böyleyken Sınıf Teorisi'nden iç tutarlılık beklemek hakkımızdır. Oluşturduğu kıstaslara ulusal hareketin o dönemlerini yatırıp reformist değerlendirmesini yapması gerekmiyor mu? Kürt ulusal hareketinin politik şeceresini dün ve bugün biçiminde karşılaştırmalı olarak anlatan Sınıf Teorisi “PKK dün ne idiyse bugün de odur” diyor. Yani dünü ve bugünüyle Kürt ulusal hareketi ulusal devrimci bir niteliktedir. Bir kez daha olguların pek bir anlamı olmadığına, söylemlerin ise her şey olduğuna tanıklık ediyoruz.

Sınıf Teorisi'ndeki ilgili yazıları okuyalım, gördüğümüz ciddi bir kafa karışıklığıdır. Çok önemli bir enerjiyi kendisini ikna etmeye harcıyor, evet, silahlı mücadeleyi değil barışçı mücadeleyi esas alıyor, ulusal taleplerini daraltıyor, geçmişteki gibi sözde de olsa Leninist parti modelini kabul etmiyor, AB'yi savunuyor vb. vb. Fakat böyle diye reformist diyemeyiz diyor. Ulusal hareketteki değişimlerle ilgili tutumu adeta mazeretler manzumesi, bütün bu ikna çabaları içerisinde MLM'yi, ilkeleri alt üst ediyor. Örneğin “... bir ulusal hareket devlet kurma şeklinde gelişebileceği gibi dil, otonomi, federasyon, kültürel özerklik vb. talepler şeklinde de gelişebilir” derken ana fikir olarak doğruyu söylüyor. Fakat bu farklılaşan talepler arasındaki nitel farkı görmemesi, meseleyi, “... ulusal talepler bakımından darlığı veya genişliği” olarak anlaması-kavraması kendisini MLM addeden bir anlayış için, trajik bir durumdur. Trajiktir çünkü UKKTH ile “otonomi, federasyon, kültürel özerklik” arasında ilkesel bir fark vardır. Mesele Sınıf Teorisi'nin koyduğu gibi “ulusal taleplerde daralma-genişleme” gibi basit değildir. ST aradaki ilkesel farkın ayırımında olmadığı için Kürt ulusal hareketinin ulusal programındaki değişen açı farkını kavrayamıyor. Lenin'den kısa bir cümle aktaracağız: “Reform olarak özerklik ile devrimci bir anlam olarak ayrılma özgürlüğü arasında ilke farkı vardır.” (Lenin, Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı) Bu cümlenin Sınıf Teorisi için ufuk açıcı olması şüphesiz temennimizdir, böylece

okurunu ciddiye alır da ulusal reformist mi/devrimci mi değerlendirmesinin yapıldığı bir çalışmaya “Leninist örgütlenme modelini özde mi sözde mi kabul etti-ediyor” gibi soruları almaz. Düpedüz zemin kaydırmasıdır bu.

Tekrar Lenin yoldaşın değerlendirmesine dönersek UKKTH ile diğer (özerklik vs.) çözüm siyasetleri arasında a) ilkesel bir fark var ve b) UKKTH devrimci bir siyaset, diğerleri (özerklik, otonomi, kültürel özerklik) reformcudur. Şimdi şu soruyu sormanın sırasıdır. Kürt ulusal hareketinin ulusal programında bugün UKKTH'ye ver var mı? Bu ve benzeri sorulara sonraki sayfalarda değineceğiz. Şimdilik geçiyor, yeniden ulusal hareketlerin politik niteliğini belirleyen ne olduğuna dönmek istiyoruz.

Önceki sayfalarda Lenin yoldaştan bir alıntı yapmış, Norveç'in özerk ve ayrılma örneği üzerinden yine Lenin yoldaşın cümleleriyle ulusal reformist ya da devrimci program ve hareketin kıstaslarını koymuştuk. Ele aldığımız sorun özgülünde bütün muğlaklıkları giderecek kadar yeterli ve berrak ifadelerdi bunlar. Peki, bir de Stalin yoldaşa başvuralım, şöyle diyor Stalin: “Şu ya da bu partinin devrimci ya da reformcu niteliği belirlendiği zaman kararlaştırıcı öge olarak kendi başlarına ‘devrimci eylemleri’ değil ama parti tarafından girişilen ve yararlanan bu eylemlerin yönelik buldukları **siyasal amaç ve görevleri** göz önünde tutmak gerekir...” (Stalin-Marksizm Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, abç) Yorum gerektirmeyecek kadar açık olan bu cümlelerde altını çizdiğimiz kelimelere dikkat çekmek istiyoruz. Söz konusu ulusal hareketler olunca “siyasal amaç ve görevler”in karşılığı UKKTH sorunu ve bununla ilişkisidir. Stalin yoldaşın bu cümleleri Yugoslav komünistleriyle yürüttüğü tartışmada, tam da ulusal sorunda ve özel olarak da UKKTH'nin elde edilmesinde devrimci yol ve anayasal yol meselesinde kullandığını belirtmemiz gerekiyor.

Aşağıdaki cümleler de Sınıf Teorisi'den “...dünün PKK'sine yön veren ideolojik çizgi neydiyse, bugünün KONGRA-GEL'in genel ideolojik hattı da odur. Tayin edici olan ideolojik-siyasal çizgidir. Bir hareket buna göre değerlendirilir.” Alıntıya daha sonra devam edeceğiz.

Önce bu söylenenler hakkında birkaç şey belirtmemiz gerekiyor. İdeoloji elbette tayin edicidir. Fakat buradaki tayin edicilik ideolojik nitelik anlamındadır, hangi sınıfa ait olduğu, hangi sınıfın dünya görüşü olduğu, olaylara-olgulara hangi sınıfın çıkarlarıyla baktığı vb.'ni anlatır. Buraya almak zorunda kaldığımız için okur bizi başışlasın, yine de şu bilinen gerçeği belirtmek durumundayız. Proletarya ideolojisinin dışında bir de en genelde burjuva ideolojisi vardır. Proletaryanın dışındaki sınıf ve akımlardan bahsederken aslında bahsettiğimiz bir diğer şey de bunların proleter ideoloji dışındaki ideolojik akımlar (genel olarak burjuva akımlar) olduğudur. Burjuva ideolojisi tıpkı burjuva sınıfı gibi (kent küçük burjuvazisi, köylülük ve katmanları, orta burjuvazi gibi) farklı katmanlara göre nüanse edilir. Bir pratik yapılanmanın hangi sınıf zeminine bastığı, hangi sınıfın çıkarlarını temsil ettiğini belirlerken onun dünya görüşünü-ideolojisini de belirlemiş oluruz.

Fakat siyasal çizgi meselesi bambaşkadır. İdeolojiden kopuk olduğunu söylemiyoruz. Bilakis oradan beslenir, şekillenir, bununla birlikte ideolojinin gerçekleştirilmesi sürecinde belirlenen görevler, amaç ve araçlar, bunun pratikleştirilme biçimi daha genel bir anlatımla siyasal çizgi değişkenlik gösterir. İşte bir hareketin politik niteliği burada açığa vurur. Örneğin küçük burjuva ideolojisine sahip oldukları halde hareketlerden biri devrimci diğeri ise reformist olabilir. Ülkemizde örnekleri mevcuttur, biliniyor. Yine ideolojik olarak burjuva milliyetçi niteliğe sahip olan ulusal hareketlerden biri devrimci diğeri reformist olabilir. Ya da aynı ulusal hareket ideolojik özüne aynen korunmasına rağmen politik niteliği farklılaşabilir.

Dolayısıyla “tayin edici olan ideolojidir” argümanı nasıl ve nerede, hangi durumda kullanılıyor buna bakmak gerekir. Bu bakımdan ST “dünün PKK'sine (ST “dün” belirlemesiyle kuruluşundan itibaren PKK'yi kastediyor) yön veren ideolojik çizgi neydiyse, bugünün KONGRA-GEL'in genel ideolojik hattı da odur” derken aslında özel hiçbir şey söylemiyor. Muğlak ifadelerle, genellemelerle meselemin özünü saptırıyor ve yine anlam kaydırması yaşıyor. Kürt ulusal hareketinin politik nite-

liğinin geçmişten bugüne aynı olduğunu anlatmak için onun ideolojik olarak aynı olduğunu “kanıt” göstermek bir kez daha okuyucuyu yanıltmak değilse bilgisizliktir. Elbette dünün PKK’siyle bugünün PKK’si aynı ideolojiye sahiptir. Milliyetçidir. ST ideolojik ayrılıktan dem vurup ve hemen oraya “tayin edici olan ideolojik siyasi çizgidir”i sıkıştırırken aslında yaptığı bir manipülasyondur. İdeolojik olarak evet, ulusal hareket dün de bugün de aynıdır ama siyasal olarak... Şimdi Sınıf Teorisi’den aldığımız pasajın devamını aktarıp bu meseleyi bitirelim. ST şöyle devam ediyor: “... Yoksa bir ulusal hareket sadece ulusal taleplerdeki darlaşmaya göre değerlendirilmez. Ulusal taleplerde geçmişe oranla bir darlaşmaya (“...devlet sınırlarına dokunmadan sağlamak...” gibisinden) gitme siyasetini benimsemesi bu hareketin milliyetçi özünü değiştirmedeği gibi...”

Durumu tanımlarken apolitik bir söylemi, “ulusal taleplerde darlaşma-genişleme” gibi bir söylemi tercih eden Sınıf Teorisi bu yaklaşımını, tercihini koruduğu müddetçe Kürt ulusal hareketinde değişimin kendisi ne olursa olsun (komünistlere yönelmedikçe) bu hareketle ilgili değerlendirmelerini korumak durumunda kalır. Sınıf Teorisi için “kolayını” bulmuş bir kere, o ulusal hareketin yaşadığı her türlü politik değişimi, Kürt ulusal taleplerinin öz olarak farklılaşmasını “taleplerde daralma-genişleme” ola-

rak görüyor ve bu ölçekte önemiyor, daha ötesi değil. Kürt ulusal sorununun çözümünü verili koşulların muhafazası altında mümkün gören, kimi anayasal kurumsal-yönetimsel reformlarla sorunun çözümüne kavuşulacağını ısrarla, özerkliği dahi “gerçekçi değil” diyerek reddeden, yerel yönetimlerin olanak ve inisiyatiflerinin artırılmasını ulusal programının en vurucu talebi haline getiren bir ulusal hareket söz konusu. UKKTH hakkındaki görüşleri biliniyor, bunu Leninizm’in kötü bir mirası olarak görüyor ve 20. yüzyılda kalmış bir siyaset olarak değerlendiriyorlar. Abdullah Öcalan’ın adevlet, üçüncü alan, konfederalizm fikriyatı “iktidarı hedeflemeden, tüm toplumu demokratikleştirmeye yönelik açılımlar gerçekleştirildiğinde asıl hedefe ulaşılacağı” anlayışı, “sivil toplum sistemini benimsiyorum” açıklamaları ve daha nice-leri yeni siyasal görev ve amaçlardır. Ve bunlar tamamen reformizmin karakterleridir.

Siyasal sisteme yani devlete, çelişkilerin çözüm siyasetine karşılık olarak kullanılan “devrimci reform-reformcu” kavramları Sınıf Teorisi’nin soyutlama dünyasında bu içeriklerden azade bir biçimde yer almaktadır.

ST ulusal hareketler özgülünde olası her soruyu açıklığa kavuşturmuş gibi bir “güven” içerisinde. Elinde bir anahtar tutuyor ve bu-

Siyasal sisteme yani devlete, çelişkilerin çözüm siyasetine karşılık olarak kullanılan “devrimci reform-reformcu” kavramları Sınıf Teorisi’nin soyutlama dünyasında bu içeriklerden azade bir biçimde yer almaktadır.

nu ulusal hareketler sorununu açan Leninist anahtar olarak sunuyor. Elinde bir anahtar olduğu doğrudur, fakat o ulusal hareketlerin niteliği sorununu değil, bir başka sorunun çözümüdür. Teorik ve politik gerçeklere kapalı olmak, tek yanlılık ve dogmatizmi de beraberinde getirir, o saatten itibaren inatla savunulan düşünceler MLM dışında her şeydir. Sınıf Teorisi gerçekliğinde gördüğümüz tam da budur.

Elindeki anahtarın doğru kapıyı açtığına olan güvenle ST şöyle diyordu: “Az önce de Lenin yoldaştan uzun uzadıya alıntılıdığımız gibi bir ulusal hareketi reformist olarak nitelendirmek için Lenin yoldaşın işaret ettiği noktalardan hareket etmeliyiz.”

Bahsi edilen alıntı Komünist Enternasyonal’in II. Kongresi’nde “Ulusal ve sömürge sorun komisyonu”nun raporunun açıklanması sırasında Lenin yoldaşın yaptığı giriş konuşmasından alınmıştır. Lenin yoldaş rapordaki tezlerin önemini sıralarken “üçüncüsü” diyor ve Sınıf Teorisi’nin de aktardığı sözleri söylüyor. O bölüm Sınıf Teorisi’nin anladığı ve zannettiği gibi ulusal hareketlerin niteliği sorununa değil geri ve ezilen bağımlı ve sömürge ülkelerde komünistlerin ve Komünist Enternasyonal’in desteklemesi gereken ulusal hareketleri içeriyor.

Rapor hazırlamadan önce ulusal hareketler için “Burjuva demokratik hareketler” sıfatını kullandığı söylenen Lenin yoldaş, “... herhangi bir ulusal hareketin yalnızca burjuva demokratik bir hareket olacağına kuşku yoktur” diyor. “Burjuva demokratik hareketler” genellemesi, geline aşamada ulusal hareketler gerçekliğini anlatmada eksik kalınca mevcut olgular için yeni bir yaklaşım kendisini dayatır olur.

Sömürge ve bağımlı ülkelerde ulusal boyunduruğa ve bağımlılığa karşı mücadele geliştikçe emperyalist burjuvazi bu hareketleri etkisizleştirmek, kendi denetimi altına almak “...boyunduruk altındaki ülkelerde de reformcu bir hareket aşılacak için elinden gelen her şeyi...” (Lenin, agy) yapmaktadır. Bu durumda ulusal hareketler arasında ayırım yapmak ve hepsini değil bazılarını desteklemek durumu ortaya çıkıyor.

Komünist Enternasyonal’de mesele tartışılıyor fakat bu tartışma ulusal hareketlerin nite-

liğini belirleyen kıstasları oluşturmak, bunların neler olduğunu belirlemek üzerinde yürümüyor. Böyle bir şey yok. Dolayısıyla orada açıklığa kavuşturulan mesele de bu değil. Tartışma konusunun ne olduğunu Lenin’den okuyalım: “Komünist Enternasyonal’in ve komünist partilerin, geri ülkelerdeki burjuva demokratik hareketi desteklemeleri gerektiğini ifade etmenin ilke ve teori açısından doğru mu yanlış mı olduğunu tartıştık.” (Lenin, agy)

Ekim Devrimi’nin ezilen, bağımlı, sömürge uluslar üzerinde muazzam bir etki yaptığını bir kez daha vurgulamalıyız. Doğu “sömürge uyuşukluktan” çıkmıştır. Komünist Enternasyonal’in adı geçen komisyonu kurması, daha üzerinden çok kısa bir süre geçmişken I. Doğu Halkları Kurultayı’nı toplaması ezilen uluslar dünyasının nasıl bir hercümerç içerisinde olduğuna işaret eder.

Çelişkinin bir tarafını ezilen ulusların ayağa kalkışı ve komünistlerin ezilen uluslar sorununu olabildiğince güncelleyip sorunu siyasal ve pratik olarak ele alması oluştururken diğer kupta ise emperyalistlerin ezilen ulusların şahlanışını bastırma, denetleme ve saptırma girişimleri vardır. “... ezilen ülkeler burjuvazisi, sık sık –belki hemen her durumda bir yandan ulusal hareketi desteklerken bir yandan da emperyalist burjuvaziyle tam bir uyum içindedir, yani bütün devrimci hareketlere ve devrimci sınıflara karşı emperyalist burjuvaziyle güç birliği yapmaktadır.” (Lenin, agy) Komünistlerin tahlil ettiği bu nesnel durumdur. Emperyalist sermayenin ezilen uluslarda yükselen ve kendisini de hedefleyen ulusal hareketler karşısında önlem alıp bu hareketleri etkisizleştirmeye çalışması onun doğası gereğidir. Gelişmelerin bir sonucu olarak emperyalizmle uyuşan ve reformlara bağlanan bir ulusal hareketle “gerçekten devrimci” bir ulusal hareket... Gayet net bir biçimde bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. Komünistler bunu görmezden gelmiyor, ulusal hareketi genel bir tanımlama-sıfatlamayla “Burjuva demokratik hareket” olarak ifade etmenin hem ciddi yanlışlığını ve hem de imkansızlığını görüyor ve itirazlarıyla bu gelişmeler ele alınıyor, inceleniyor.

Alıntının devamını okuduğumuzda mesele

daha bir anlaşılır oluyor, şöyle devam ediyor Lenin, “Komünistler olarak biz, sömürgelerdeki burjuva kurtuluş hareketlerini, bu hareketler ancak gerçekten devrimci olduğu ve bizim sömürülen yığınlarla köylüleri devrimci bir ruhla örgütleyip eğitime çalışmalarımızı engellemediği ölçüde desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz.”

Şimdi sorunun daha da netleştiğini görüyoruz. Demek ki Sınıf Teorisi'nin ulusal devrimci ve reformist hareketleri belirleyen kıstaslar olarak kabul ettiği ve bunu da Lenin yoldaşın görüşleri olarak sunduğu şeyler ulusal hareketlerin politik niteliğinin belirleyen ölçütlerle ilgili olmayıp, komünistlerin hangi nitelikteki hareketleri desteklememizi gerektiğini içeriyor.

Lenin yoldaşın devrimci ve reformcu program ve hareketlerle ilgili genel değerlendirmesini daha önce aktarmıştık. Burada da “...bu hareketleri ancak gerçekten devrimci olduğu...” durumda destekleneceğini vurgularken buradan anlaşılması gerekenin UKKTH talepli ulusal mücadele olduğudur. Emperyalist sermayenin reformcu hareketler aşılama çabı-şırken amacının sömürge boyunduruğunu devam ettirmek olduğunu bilmemiz gerekir. Kafası karışık ST Lenin'i Lenin'le karşı karşıya getiriyor. Komünist Enternasyonal'in II. Kongre-

si'nde ilgili komisyonda yaptığı o konuşmanın ulusal hareketlerin desteklenmesi üzerine olduğu öylesine net ki! Yıllar sonra Troçkistler'e karşı yürüttüğü mücadelede Stalin yoldaş Lenin'e başvuruyor ve tam da o konuşmanın en can alıcı bölümünü aktarıyor. “Sömürge ülkelerin burjuva kurtuluş hareketlerini... desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz.” Alıntının tamamını yazmadık, hemen üst satırlarda tamamı mevcuttur, noktalı yerleri bu yüzden boş bıraktık. Stalin yoldaş bu alıntıyı ittifaklar, burjuva hareketlerin desteklenmesi meselesi üzerine yapıyor. Lenin yoldaşın açılımını Sınıf Teorisi'nin anladığı gibi ulusal devrimci hareketlerin kriterleri olarak değil burjuva hareketlerin (ulusal devrimci) desteklenmesi gerektiği biçimiyle anlıyor.

Meseleyi daha da ayırtılandırmaya gerek kalmadığını, sorunun esas olarak aydınlığa kavuşturulduğunu düşünüyoruz. “Sınıf Teorisi” ve “Devrimci Demokrasi” Kürt ulusal hareketinin niteliği vesilesiyle genel olarak ulusal hareketlerin politik niteliğini belirleyen öğeler hakkında görüşlerini gözden geçirmelidir. MLM diyerek savunduğu, ısrarlı olduğu görüşler tamamen MLM dışı, keyfiyetle oluşturulmuş düşüncelerdir.

Kosova'nın elişkisi: Bir yanda “yeni devlet” diğer yanda emperyalist hegemonya

Kosova'nın önünü açtığı ulusal sorunlar ABD ve Avrupalı emperyalistleri, onlara bağımlı devletleri de kapsayacak şekilde küresel bir sorundur. Sermaye krizlerinin baskısıyla, başını ABD'nin çektiği emperyalist devletler, yaratacağı olumsuz etkilere rağmen Kosova'daki devletleşmeyi çıkarlarına gördüler. Fakat orta ve uzun vadede, yaşanacak gelişmelerin onları da vurması kaçınılmaz olacaktır.

“Yalnızca daha küçük devletler değil, aynı zamanda örneğin Rusya da iktisaden tümüyle ve bütünüyle ‘zengin’ burjuva ülkelerin emperyalist finans kapitalinin gücüne bağımlıdır. Yalnızca Balkanların minyatür devletleri değil, aynı zamanda 19. yüzyılın Amerika’sı da, Marks’ın ‘Kapital’da gösterdiği gibi, iktisaden Avrupa’nın bir sömürgesiydi. Bütün bunları, her Marksist gibi Kautsky de mutlaka pekâlâ bilir, ama bunların ulusal hareketler ve ulusal devletler sorunuyla kesinlikle hiçbir ilişkisi yoktur.

Rosa Luxemburg burjuva toplumda ulusların kendi politik kaderini tayini, devletsel bağımsızlığı sorununu, onların ekonomik özgürlüğü ve bağımsızlığı sorunuyla karıştırıyor...” (Lenin)

Kosova’da gerçekleşen “devletleşme” ve yarattığı etkiler bağlamında ulusal sorunu tartışırken Lenin’den bir alıntıyla konuya giriş yapmayı gerekli gördük. Çünkü tüm açıklığına rağmen, ulusal sorunda Marksizm’in “abece”si sayılacak temel doğrularda kafa karışıklığı yaşanıyor. Lenin’den yaklaşık yüzyıl sonra, onun doğrularına karşı Rosa Luxemburg’un hatalarının tekrarlandığını görüyoruz. Bunları bir de Lenin adına yapmak kuşkusuz büyük bir “beceri” gerektiriyor. Bu beceriyi ancak kendi dogmatik teorileriyle büyüyen ulusal sorunlar arasında sıkışıp kalanlar gösterebilirler, ki şu an olan da budur. Emperyalizmin keskinleşen çelişkilerine paralel ulusal sorunlarda büyüme kaydediliyor. Bu durum ülkemizde olduğu gibi dünyanın pek çok bölgesinde komünist ve devrimcileri ilkel ayrımlara tabi tutuyor. Meselenin ‘emperyalizm’ yanını görüp tarihsel haksızlıkları ve ezilen ulus sorunlarını göremeyen, dahası görmek istemeyen reformist ve devrimciler sosyal şovenizm limanında demirlerken; Marksizm-Leninizm’in “Bütün uluslar için tam hak eşitliği, ulusların kendi kaderini tayin hakkı; bütün ülkelerin işçilerinin [ve ezilen halklarının –Kaypakaya] birliği.” (Lenin) temel şiarı doğrultusunda hareket eden komünist ve devrimciler ise ciddi tarihi görevlerle yüz yüze geliyorlar. Bu hem emperyalist müdahalenin günümüzdeki biçimlerini anlamak hem de doğru bir devrim hattı oluşturabilmek için zorunludur. Tari-

hi-ekonomik koşullarla bağıntılı olarak, kendi somut gelişimleri içinde incelenmeden ulusal sorunları anlamak ve doğru bir politika belirlemek mümkün değildir. O nedenle, MLM’ler de kendi teorik-programatik doğrularını, ulusal sorunun bugünkü aşamasına yanıt olacak şekilde geliştirmekle yükümlüdürler. Ulusal sorunu inceleme ve politik tartışma ihtiyacı devrimimizin politik-örgütsel ihtiyaçlarından bağımsız değildir. Bu amaçla, Kosova’da gerçekleşen devletleşmeye; onun temelindeki ulusal soruna ve emperyalizmin politikalarına daha yakından bakmaya çalışacağız. Bunu yaparken kuşkusuz ki Kürt ulusal sorununu akıldan çıkarmayacak, onu da bağlayan sonuçları ortaya çıkarmaya dikkat edeceğiz. Zira Balkanlar’da yaşanan gelişmelerin bir benzeri kendi coğrafyamızda da yaşanıyor. Dün Balkanlar ve özelde de Yugoslavya, emperyalist dalaşların merkezindeyken bugün Ortadoğu; Kafkaslar ve bağlı bulunduğu devletlerle birlikte Kürdistan bu özelliği gösteriyor.

Uluslararası siyasette Kosova’nın yeri

17 Şubat 2008, Kosova’nın bağımsızlık ilanı olarak tarihe geçti. Sırbistan’dan ayrı olarak 1999’dan itibaren Birleşmiş Milletler (BM) kontrolünde yaşayan Kosova’nın bağımsızlık ilanı, bir yanıla sembolik bir anlam taşıyordu. Fakat başta emperyalist güçler olmak üzere tüm dünyada yarattığı etki, Kosova’daki devletleşmenin salt kendisiyle sınırlı bir anlam taşımadığını, tersine emperyalistler arası dengelerde bir kopma noktasına denk düştüğünü gösterdi. ABD ve Avrupalı emperyalist devletlerin belirleyiciliğinde ‘tek taraflı’ olarak gerçekleştirilen Kosova’daki bağımsızlık, BM-Güvenlik Konseyi ve dolayısıyla Rusya ve Çin dışta tutularak hayata geçirilmişti. Emperyalist devletlerin birbirleri arasındaki hegemonya savaşı bir yana, Kosova’da atılan adım, 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı’ndan sonra emperyalistler arasında ulusal hareketlere ve yeni devlet oluşumlarına yönelik uzlaşının açık bir ihlali niteliğindedir. Emperyalistler arasında süregelen uzlaşmadan daha önce de ‘istisnalar’ olmuş, çeşitli pü-

rüzler çıkmıştı. Fakat güç dengelerindeki eşitsizlik ve özellikle ABD'nin kurduğu baskılar neticesinde, en sonunda bir anlaşmaya varılmış, zımnî de olsa bir uzlaşma sağlanabilmişti. Kuşkusuz, bugün Rusya'nın Kosova konusunda yürüttüğü aktif muhalefetin arkasında ekonomik ve askeri gelişiminin kimi büyük devletlerin desteğinin de etkisi vardır. Ancak tekrar vurgulamak gerekir ki, **Kosova üzerinde ortaya çıkan sorun, emperyalistler arası hegemonya savaşının ötesinde de bir anlama sahiptir.** Zira Kosova'nın önünü açtığı ulusal sorunlar ABD ve Avrupalı emperyalistleri, onlara bağımlı devletleri de kapsayacak şekilde küresel bir sorundur. Sermaye krizlerinin baskısıyla, başını ABD'nin çektiği emperyalist devletler, yaratacağı olumsuz etkilere rağmen Kosova'daki devletleşmeyi çıkarlarına gördüler. Fakat orta ve uzun vadede, yaşanacak gelişmelerin onları da vurması kaçınılmaz olacaktır. İçine düştükleri çelişkili durumlar ve şimdiden karşılaştıkları tepkiler bunu fazlasıyla göstermektedir. Sorunu biraz daha iyi anlamak için uluslararası alanda ortaya çıkan duruma ve karşılıklı tepkilere biraz daha ayrıntılı yer vermek-te yarar var.

Kosova'nın bağımsızlık kararının **"domino etkisi"** yaratacağı, dünyanın çeşitli bölgelerinde ulusal hareketleri ve devletleşme çabalarını tetikleyeceği çokça dillendirildi. Nitekim şu ana kadar oluşan tepkiler bu iddiayı destekler nitelikteydi. Kosova'yla birlikte oluşan tepkiler, tabii ki salt kendiliğinden değil, yine emperyalist devletlerin destekleyici veya engelleyici tutumlarının etkisiyle ortaya çıkıyordu. Bu konuda en sert tepkileri veren doğal ki **Rusya** olacaktı. "Kuzey Kıbrıs 40 yıldır bağımsız. Niye tanımıyoruz? Abhazya, Güney Osetya, Transdinyester meseleleri zaten var" diyen Rusya Devlet Başkanı Putin, İspanya'yı da gündeme getirerek "İspanya'da da tek bir devlet çatısı altında yaşamak istemeyen halklar var. O zaman onları da destekleyelim" şeklinde konuşmuş ve bu sözleriyle İspanya'nın tepkisini çekmişti. Putin'in açıklamalarına kızgın olan İspanya'nın savunusu da Rusya'nın çıkışıyla paralellik taşımaktan kurtulamıyordu. "Tek taraflı bağımsızlığı

desteklemiyoruz. Farklı taraflarla anlaşma sağlanmalı, bu olmuyorsa uluslararası standartlara uyulmalı, yani BM-Güvenlik Konseyi kararı olmalı" diyen İspanya Başbakan Yardımcısı, Kosova'daki bağımsızlığın **tek yanlı emperyalist** çıkarlarla bağlantısını da ortaya sermiş oluyordu. "Uluslararası standartlar" konusunun artık pek de önem taşımadığını daha çok hissedilen Rusya'nın peşi sıra yaptığı açıklamalar işin rengini iyice netleştiriyordu. "Tek taraflı bağımsızlık ilanı, Rusya'nın AB ve ABD ile ilişkilerine zarar verebilecek sonuçlar doğurabilir" açıklamasında bulunan Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, sorunu "askeri güç kullanmak durumunda kalabilecekleri"ne dek götürüyordu. Zira, "Kosova'nın bağımsızlık ilanını destekleyen güçler, böylesi bir adımın doğurabileceği sonuçların farkında olmalıydılar." Rusya cephesinde tepkiler bu kadar aleniye ve yine Rusya çeşitli bölgelerde karşı ataklara girişirken, AB ve ABD ise Kosova'da yaşanan bir an önce dünyaya kabul ettirmenin peşindeydiler. Bu konuda Avrupa Parlamentosu Başkanı Hans-Gert Pöttering "BM himayesindeki bir toprak statüsündeki Kosova, hiçbir biçimde bir başka durumla karşılaştırılmaz ve dolayısıyla da bir örnek de oluşturmaz" diye açıklamalarda bulunuyordu. ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice ise aynı paralelde şunları ifade ediyordu: "Yugoslavya'nın parçalanması, sivillere karşı işlenen etnik temizlik ve suçlar ile uzun süreli BM yönetimi gibi etmenlerin Kosova'da olağanüstü biçimde bir araya gelmesi, başka herhangi bir yerde yoktur ve dolayısıyla Kosova'yı özel bir duruma getirmiştir. Kosova, bugün dünyada herhangi başka bir durum için örnek görülemez." Bu açıklamaların durumu kurtarma çabasından başka bir anlam ifade etmeyişi bir yana, sözünü ettikleri –hiç de özel olmayan- "özel durumların" mimarları da kendileriydi ve bu nedenle pek inandırıcı da bulunmuyorlardı.

"21 özerk cumhuriyet, 48 bölge, 7 yöre, 1 otonom bölge, 9 otonom birim ve 2 federe şehir"den oluşan ve halen Çeçenistan ve Tataristan'daki ulusal sorunlarla uğraşmak zorunda olan Rusya Federasyonu'nun sadece bu özelli-

1990'ların başında başlayan "bağımsızlık" süreci 2008'de yeni bir sürece girdi.

ğiyle bile Kosova'da yaşanan devletleşmeye sıcak bakması mümkün değildi. Ancak bundan da öte Rusya'yı endişelendiren önemli nedenler vardı. 1990'lı yılların başlarından itibaren ABD'nin ve onunla işbirliği halinde AB'li emperyalistlerin Balkanlar'daki tam hâkimiyet süreci Kosova'nın bağımsızlığıyla tamamlanmış oluyordu. Bu süreçle birlikte Balkanlar'da ABD karşıtı tek siyasi oluşum Sırbistan'ın Adriyatik Denizi ile ilişkisi kesilerek kıyı devleti konumundan kıta içi devlet konumuna sokuluyordu. Arnavutluk ile beraber düşünüldüğünde, Rusya'nın Balkanlar'da Slav ırkına dayanan etnik ve dini nüfuz alanı ortadan kalkmış, Sırbistan'la birlikte Rusya da Adriyatik'ten ve Doğu Akdeniz'den kopartılmış oluyordu. Daha somut ifade edecek olursak; bu süreçle birlikte Arnavutluk-Makedonya-Kosova-Bulgaristan ve Romanya hattı ile ABD ve müttefikleri, Avrupa'nın güneydoğusunu kontrol etme ve Rusya'ya karşı bir askeri hareket için üslenme alanı elde ettiler. Soğuk savaş döneminde Suriye, Lübnan, Mısır, Libya, Arnavutluk ve Cezayir'in liman ve karasularından faydalanan Rusya'nın, Akdeniz'de üslenme ve ikmal yapma olanağı ortadan kaldırıldı. Uluslararası sulardaki demir yerlerinden başka bir seçenek bırakılmayan Rusya'nın, Akdeniz'de NATO'ya karşı etkin bir deniz gücü olabilmesi engellendi. ABD ve müt-

tefiklerinin ise Boğazlar'a bağımlı kalmaksızın Balkanlar üzerinden Karadeniz'e müdahale olanağı sağlandı. Tüm bunların, NATO'nun Rusya aleyhine genişleme çabalarıyla bağlantısı düşünüldüğünde de Kosova'nın yeni durumunun Rusya açısından ne kadar kritik önemde olduğu ve Rusya'nın NATO toplantısında genişlemeye karşı aktif direnişi daha iyi anlaşılabilir.

Kosova'ya karşı duranlar

Rusya cephesinde Kosova sorunu bu dengeler üzerine otururken, emperyalistlerden yarı-sömürgelere, özerk yönetimlere ve kimi ulusal hareketlere dek çeşitli tepkilerin ortaya çıkması gecikmeyecekti. Doğu Türkistan, Tibet ve Tayvan'daki durum nedeniyle Rusya'ya benzer kaygıları taşıyan Çin, stratejik çıkarlarıyla birlikte Kosova'daki devletleşmeyi tanımak istemiyor. İspanya, Bask ve Katalonya'daki ulusal hareketlere yasal zemin oluşturacağı kaygısıyla Kosova'nın bağımsızlığına karşı çıkıyor. Moldova, Rusya'ya katılmak isteyen Trandinyester bölgesi; Azerbaycan, Dağlık Karabağ sorunu; Yunanistan, yüzde 25'i Arnavut olan Makedonya'da 'karışıklık' çıkma olasılığı, Yunanistan'daki Arnavut azınlığın milliyetçiliğini körüklemesi ve KKTC'nin tanınması kaygıları; Kıbrıs Rum Yönetimi, yine KKTC'nin tanınması kaygısı; Romanya, ülkedeki Macar azınlık; İsrail, Filistin so-

runu; Vietnam ABD'nin müdahalesiyle kurulan Güney Vietnam sorunu; Gürcistan ise, Abhazya ve G. Osetya'ya emsal teşkil edebileceği... nedeniyle Kosova'nın bağımsızlığını tanımaktan yana değil. Bu konuda belki de en tutarsız ve aciz tavrı sergileyen devlet TC'ydi. Fakat TC, tek bir yanda sergileyebileceği olumlu veya olumsuz bir tutum, kendi sahtekâr ve ikiyüzlü siyasetini teşhir edeceğinden, Kosova'yı ilk tanıyan devletlerden biri olurken meseleyi sessizce geçiştirmeyi yeğleyecekti. Ağızlarından düşürmedikleri "ulus devlet" anlayışı paralelinde, Kürdistan'daki (hem Irak Kürt Federe Yönetimi hem de T. Kürdistanı ve PKK) durumdan kaynaklı Kosova'nın bağımsızlığına karşı olması; tersinden de KKTC'deki durumdan kaynaklı, Kosova'yı tanıırken bunu KKTC'nin de tanınması için değerlendirmesi "beklenirken", bunlardan hiçbirisi olmayacaktı. Sadece bunlarla da sınırlı değil. ABD emperyalizminin çıkarlarına hizmet söz konusu olduğunda ya da şovenist politikalarına malzeme bulmak gerektiğinde çokça dillendirdikleri Doğu Türkistan, Çeçenistan, Abhazya gibi bölgelerin, "tanınma" ya da benzeri taleplerine hiçbir tepki vermemeyi "yeğleyen" de TC devleti olacaktı. ABD'ye göbekten bağımlı TC devletinden kuşkusuz ki tutarlı bir siyaset izlemesi beklenemezdi. Fakat başta Kürdistan olmak üzere çoğunlukla yakın coğrafyalarda bulunan ve TC'yi de ilgilendiren bu ulusal sorunlar kaynaklı, TC'yi daha sıkıntılı süreçlerin beklediğini öngörmek güç değil. Aynı şey Abhazya, Güney Osetya, Acaristan ve çevresini saran diğer ulusal sorunlardan kaynaklı Gürcistan için de geçerli. Ve şimdiden Gürcistan'da hareketli zamanlar başlamış bulunuyor.

Fitili ilk ateşlenenler

Kosova'nın bağımsızlık ilanının en çok etkide bulunacağı bölgeler, Kosova'ya benzer statülerinden kaynaklı Abhazya, G. Osetya, Dağlık Karabağ, Transdinyester, I. Kürdistanı ve KKTC'ydi. KKTC (ve hamisi TC), emperyalist efendilerine karşı bir girişimde bulunma cesareti gösteremese de 'tanınma' konusunda Kosova'nın emsal teşkil edeceği başlıca yerlerden

biriydi. Yine I. Kürdistan'ndaki yönetim (KDP-YNK) de ABD emperyalizmiyle flörtleri nedeniyle kayda değer bir çıkışta bulunmayacaklardı. Kosova'nın bağımsızlığının en çok **Kafkaslar**'ı karıştırmaması bekleniyordu ve nitekim öyle de oldu. Kosova'yla aynı süreçte bağımsızlarını ilan eden ancak uluslararası alanda 'tanınamayan' kimi federe yönetimlerin varlığının yanında, Kafkaslar'ın ABD ve Rusya arasında temel çekişme alanlarından biri olması şu anki durumun da açıklamasıydı. ABD, Rusya'ya karşı Gürcistan'ı, Çeçenleri ve artan oranda Azerbaycan'ı desteklerken; Rusya ise Abhazya, G. Osetya, Ermenistan ve D. Karabağ'a el atından destek sunuyordu. Kosova'yla birlikte Rusya önemli bir fırsat yakaladı ve bu yönetimlere desteğini daha açıktan yapmaya başladı. Kafkaslar'daki federe devletlerin durumuna özetle değinmekte fayda var.

Abhazya, kâğıt üzerinde Gürcistan'a bağlı olmasına karşın, Abhazya Cumhuriyeti Parlamentosu'nun 1994'teki bağımsızlık ilanından bugüne kendi devlet yönetimine sahip. Kosova'nın bağımsızlığının ardından, Rusya'nın desteğiyle tanınma yönünde ilk adımı atanlardan biri Abhazya olacaktı. Abhaz Parlamentosu 7 Mart'ta "Abhazya Cumhuriyeti 15 yıldır bağımsız bir devlet olduğunu ispat etmiştir" açıklamasını yaparken tüm dünyaya ve Rusya'ya bağımsızlıklarını tanıma çağrısı yapıyordu. Hemen aynı gün Rusya Dışişleri Bakanlığı, 19 Ocak 1996'dan beri uygulanan **Bağımsız Devletler Topluluğu** (BDT) ambargosunu Abhazya'da koşulların ve ortamın artık değiştiği gerekçeyle tek taraflı olarak kaldırdığını ve diğer BDT üyelerinden de bu yönde adımlar beklediğini açıklayacaktı. Peşi sıra da Rus Parlamentosu BDT İşleri Komitesi, Abhazya başta olmak üzere G. Osetya ve Transdinyester'e yönelik yeni yaklaşımları görüşmek üzere toplanacaktı. Rusya'nın bu adımları Gürcistan'ın parçalanma korkusunu büyütürken, Gürcistan batıdan Rusya'ya müdahale etmesini isteyecekti. ABD Dışişleri Rusya'nın kararlarını üzüntü ile karşıladıklarını belirtirken, BM toplantısında ABD büyükelçisi Zalmay Haliztat 'Atlantik ötesi topluluğun (yani NATO ve batı dünyasının) bir

üyeleri olan Gürcistan yalnız değildir, Gürcistan'ı destekliyoruz" açıklamasında bulunacaktı. Benzer paralelde AB Dış İlişkiler Komiserliği İsveç ve Polonya da Gürcistan'a destek girişimlerinde bulunacaklardı. Karşılıklı açıklamalardan sonra tartışmaya (pazarlığa da denebilir) NATO'nun genişlemesi sorunu da dâhil olacak ve Rusya'nın NATO nezdindeki temsilcisi Dimitri Rogozin 'Gürcistan'a ABD öncülüğünde NATO üyeliği teklifinde bulunulması durumunda Abhazy ve G. Osetya'nın kopmasını bekleyebiliriz" açıklamasında bulunacaktı.

Güney Osetya'daki durum da Abhazy ile büyük benzerlikler taşıyordu. 1991'de Gürcistan'dan kopan Osetya yönetimi, Kosova'nın ardından Rusya, BDT, BM ve AB'ye bağımsızlığının tanınması için çağrıda bulundu. Mart başındaki açıklamasında Oset Parlamentosu "Güney Osetya, bağımsız devletin tüm gerekleri ve özelliklerine sahiptir, 17 yıllık bağımsızlığımız işlerliğini net şekilde kanıtlamıştır, geriye kalan tek şey, BM şartı uyarınca egemenliğin meşrulaşmasıdır" diyecek ve Kosova için "özerk" atfedilen bağımsızlık kararının tutarsızlığını bir kez daha ortaya koyacaktı.

Azerbaycan sınırları dâhilinde gösterilen ancak yine uzun yıllardır kendi devlet yönetimine sahip Dağlık Karabağ'da ise durum çok farklı olmamakla beraber, buradaki sorun kendine Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki mücadeledede gösteriyordu. Ermeni nüfusuna sahip Dağlık Karabağ üzerindeki kapışma, bu iki devletin BM ve NATO nezdindeki güç dengelerine oynayan siyasetiyle ileride daha da keskinleşeceğe benziyor. Ermenistan ve Azerbaycan arasında altı yıllık savaş ve on binlerce ölü sonrasında 1994'te ateşkese gidilmesinden bugüne Karabağ ilk defa bu denli sıcak gelişmelere tanık oluyor. Kosova'nın bağımsızlık kararından bir ay sonra ateşkes hattında on üç saat sürdüğü belirtilen çatışma sonrasında 12 Ermeni askeri ve 4 Azeri ölümlerine, onlarca yaralının da bulunduğu açıklanmıştı. Karabağ'ın bağımsızlığını kazanması ve Ermenistan'la birleşmesinden korkan Azerbaycan'ın durumunu devlet başkanı İlhan Aliyev'in açıklaması ortaya koyuyordu: "İşgal altındaki toprakları kurtarmaya hazır ol-

mak için askeri araç, uçak ve cephane alıyoruz. Ve buna hazırız. Uluslararası kuralların nasıl çiğnendiğini görüyorsunuz. Bu, Dağlık Karabağ sorununun çözümünü de olumsuz etkiliyor". Aliyev, oluşan yeni durumdan tedirginliğini yansıtırken, Kosova'nın Kafkasların fitilini ateşlediğini de göstermiş oluyordu.

Kafkaslar dışında, Kosova'nın hemen yanındaki Bosna-Hersek de karşılıklı kıskırtmalardan nasibini alacağına benziyor. Bosna-Hersek Federasyonu sınırları içerisindeki Sırp Cumhuriyetinin de ayrılmak isteyebileceği, Sırbistan ve Rusya tarafından açıkça dillendiriliyor. Kosova'nın ileride Arnavutluk'la birleşebileceği, bu durumun da % 25'i Arnavut olan Makedonya'yı ve yine Arnavut azınlık bulunan Yunanistan'ı zora sokacağı tartışılan olası sorunlardan bazısı.

Kosova'yla birlikte öne çıkan ve bazısını yansıtmaya çalıştığımız "bağımsızlık" ve "tanınma" yönlü ulusal sorunlara, dünyanın başka bölgelerinde de örnekler gösterilebilir. Belli bölgelerin daha öne çıkması, onların uzun yıllara dayanan özerk, federe yapıları ve yakın geçmişteki kendi devletsel yönetimleriyle de bağlantılıdır. Zira bu bölgelerin ağırlıklı bir kısmının geçmiş sosyalist ve demokratik halk cumhuriyetlerinden kendi özerk, federe ve benzeri yapılarına sahip olması, onlar için güçlü bir temel de oluşturuyor. Sosyalist ve demokratik cumhuriyetlerin, revizyonist iktidarlara birlikte sosyal emperyalist ve kapitalist devletler olarak restorasyonu süreci, aynı zamanda bu bölgelerde ulusal sorunların tekrar büyümesi sürecidir. Ulusların **tam hak eşitliği** ve **enternasyonalizm** yolundan sapan geçmişin sosyalist, demokratik devletlerinin kapitalizme evrilişi, ulusal eşitsizlikleri de artırmış ve bu bölgeleri tekrar emperyal çıkarların manevra alanına dönüştürmüştür. SSCB'nin dağıldığı 90'lı yıllara gelindiğinde ise bu süreç daha da hız kazanmış ve bugünün çatışmalı bölgeleri ortaya çıkmıştır. Balkanlar, eski SSCB toprakları ve Çin incelendiğinde bu daha iyi görülecektir. Tüm bu gelişmelerin gösterdiği önemli bir noktayı tekrar vurgulamak gerekirse, farklı evreleriyle birlikte geçmişten bugüne SSCB (bugün Rusya) ve Çin'in de dahil

Farklı evreleriyle birlikte geçmişten bugüne SSCB (bugün Rusya) ve Çin'in de dahil olduğu emperyalistler arası uzlaşma açık bir biçimde dağılmış durumdadır.

olduğu emperyalistler arası uzlaşma açık bir biçimde dağılmış durumdadır. "BM Şartı" olarak da yansımaları bulan söz konusu uzlaşma şu an sadece kağıt üzerinde kalmıştır. Bu nedenle ulusal sorunlar artık çok daha fazla emperyalist dengelerin bir parçası olarak çeşitli biçimler alacaktır. Ancak tartışmasız ki bu ulusal mücadeleler karşılıklı olarak birbirini etkileyecek ve önüne geçilemez bir mücadelenin de alanı olacaklardır.

Söz konusu "BM Şartı"nın ne olduğuna, daha doğrusu emperyalistler arası uzlaşmanın ne anlama geldiğine birazdan değineceğiz. Ama önce bir noktayı daha vurgulamak gerekiyor. Bugün açık tartışmalarla yürüyen sorunlu süreç aslında Kuveyt, Yugoslavya (Kosova), Afganistan ve Irak işgalleriyle başlayan sürecin devamı niteliğindedir. Emperyalistler arasında ve doğal olarak BM içerisinde, dünya üzerindeki egemenlik mücadeleleri incelendiğinde dün farklı güç dengeleri içerisinde ve biraz da kılıfına uygun olarak yapılanların, keskinleşen çelişkiler özgülünde daha açık tutumlarla gerçekleştirildiği söylenebilir. "BM Şartı"nın devletlerin toprak bütünlüğüne ve politik bağımsızlığına yönelik taahhüdü, bu Afganistan, Irak, vb. örneklerle de açıkça ihlal edilmesinden karşın, "insan hakları, terör, nükleer silah" gibi sahte argümanlarla işgaller gerçekleştirilmişti. İleri sürülen gerekçeler tabii ki iç ve dış kamuoyuna yani halka dönük bir aldatmacadan ibaretti. Devlet yönetimlerinin bunlara inanması söz konusu bile olamazdı. Fakat bu duruma rağmen, kısmen ABD emperyalizminin (ve müttefiklerinin) askeri ve ekonomik üstünlüğünden kısmen de ortak çıkarlar ve pazarlıklar sonucu emperyalistler arasında çok ciddi sorunlar baş göster-

meden bu işgaller gerçekleşebilmişti. Bunlardan bazıları Rusya ve Çin'in henüz dünya siyasetinde çok güçlü bir ağırlık taşımadığı döneme denk gelirken bazıları ise karşılıklı manevralar ve uzun pazarlıklar sonrasında hayat bulacaktı. Nitekim Irak'ın işgali öncesinde son ana dek hatta işgal başladıktan sonra da başta petrol olmak üzere pazarlıklar devam edecekti. Ya da Afganistan örneğinde olduğu gibi Rusya, NATO'nun Afganistan işgaline destek verecek ve yeni yönetimde etkili olmayı hesap edecekti. Tüm bu açık işgaller NATO öncülüğünde ama BM'nin sağladığı "hukuksal çerçeveler" içerisinde ya da sonradan BM'nin işgali "meşruluk" kazandıracak tutumları sayesinde gerçekleşecekti. BM'nin o çokça bilinen "insan hakları kriterleri" bu süreçlerde önemli bir misyon üstlenecekti.

BM Şartı ve emperyalistlerin UKKTH'ye yaklaşımları

Birleşmiş Milletler (BM) 1945'te kurulmuş ve sonraki katılımlarla da dünya çapında örgütlü ve en büyük uluslararası kuruluş olmuştur. Fakat uluslararası niteliği sadece Genel Kuruldaydı. Veto yetkisinin bulunduğu Güvenlik Konseyi ise belli başlı emperyalistlerin o günkü güç dengelerini yansıtmak üzere konumlandırılmıştı. Kendisine bağımlı devletlerle birlikte Genel Kuruldaki ağırlık ABD'deydi. Ve bu, BM'nin genel dengesini de ABD lehine bozuyordu. İşte biraz önce değindiğimiz işgallerde ABD ve müttefikleri, BM Güvenlik Konseyi'nden ortak karar çıkaramadıkları durumlarda NATO aracılığıyla yine tek taraflı işgalleri gerçekleştirmiş, peşi sıra BM Genel Kurulunun aldığı kararlarla uluslararası "meşruiyeti" tesis etmişlerdir. Emperyalizmin "uluslararası standartları" ve "hukukuna" yönelik bu ilginç (özellik) gerçekleri bir yana bırakalım ve biz şimdi o çok ünlü "BM Şartı"nın ne olduğuna ve ne anlama geldiğine bakalım.

"BM Şartı", II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası geçerli olan BM Sözleşmesi ve sonra Helsinki Nihai Senedinde kabul edilmiş olan "toprak bütünlüğü" ("territorial integrity") kavramının yansıttığı şart ve standartlar olarak

şekillenen emperyalistler arası anlaşmanın diğer adıdır. Başka bir anlatımla, “bütün devletlerin politik bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne ve egemen eşitliğine saygı gösterme ve müdahale etmeme” yönündeki tarihsel taahhüdüdür. Buradan hareketle, çeşitli ulusal hareketlerin bağımsızlık ve ayrılık taleplerine ilişkin yaklaşım da belirlenmektedir. Baskın Oran'ın sözleriyle aktaracak olursak: “Cari uluslararası hukuk kurallarınca bir topluluğun bağımsızlık ve ayrılık talepleri iki koşulla meşru kabul edilmektedir: Birincisi o topluluğun egemenliği altında olduğu devletin hakim toplumundan ayırıcı bir özelliği olması. İkincisi ve daha önemlisi ise egemen devletin bu etnik azınlığa adil, eşitlikçi ve demokratik davranmaması. Eğer yönetimleri altındaki devlet bu etnik topluma demokratik ve eşitlikçi bir muamelede bulunmuyor ise ayrılıkçılık talepleri meşru kabul edilir. Eğer yönetim zaten demokratik ise ayrılıkçı hareketler haklı görülemez.”² Emperyalistlerin ellerindeki “uluslararası hukukun” ve özellikle “eşitlik ve demokrasi”nin gerçek içeriğini şimdilik bir kenara bırakalım. Sözü edilen “BM Şartı”nın ulusal sorunlara ilişkin hukuki içeriği ve onun ifade edilişi bu biçimdedir.

“Evrensel” atfedilen hukuki kavram ve kararların özünde emperyalistlerin çıkarları ve karşılıklı dengelerle ilgili olduğu, dahası egemen emperyalistlerin yaklaşımını yansıttığı tartışmasız bir gerçektir. Fakat bu durum geçmişte de böyleyken bugün emperyalistler arasındaki “konsensüs”ün bozulmasının nedenleri nelerdir? Bunu daha iyi anlamak için biraz geriye giderek önce o konsensüsün asıl içeriğini ortaya koymak yerinde olacaktır. Ulusal sorunlarda komünistlerin ilkesel bir tutumunu ifade eden “ulusların kendi kaderini tayin hakkı”nın burjuvazi cephesinde kendine özgü bir tarihi vardır. Bu ilke şüphesiz ki, burjuvazinin elindeyken en ileri dönemlerinde bile sahte ve biçimsel bir demokratik içerikten öteye gidememişti. Uluslararası hukuk kavramları içerisinde “self-determination-self government” olarak da adlandırılan bu konu kapitalizmin farklı dönemlerinde farklı içerikler kazanıyordu. Bunu belirleyen ise tamamen uluslararası sermayenin çıkarlarıydı.

İngilizce bir terim olan “self government”in bağımsızlık söz konusu olmaksızın “özerk siyasal yönetim” sahibi olma anlamına geldiğini belirten Baskın Oran, “self determinasyon” için bakın ne diyor: “... Self determinasyon ise, üç anlam taşır:

1- Ülke içinde siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel sistemini seçebilmek (yani pratikte demokrasi) demektir. İlk ünlü örneği 14 Temmuz 1789'da simgelenen Fransız Devrimidir. Buna “iç” anlam diyebiliriz.

2- Birinci ve özellikle de ikinci dünya savaşı ertesinde terim bir de “dış” anlam kazanmıştır. Bu çığırı açan Wilson'un 14 noktasının altıncı ve yedinci noktaları olmakla birlikte terimin uluslararası belgelere bu ad altında açıkça ilk girişi Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın birinci ve 55. maddeleriyledir. Bu anlam, 1950'den sonra “sömürgelerin bağımsızlaşması” anlamına gelmeye başlamıştır.

3- Mevcut bir bağımsız devletten “ayrılma hakkı” anlamında: self determinasyonun bu anlamı, uluslar arası ilişkilerde genelde kabul görmez...”³

Bu üçüncü anlama daha yoğunlaşmak gerekiyor. Ve bizi şu an asıl ilgilendiren de söz konusu, “ayrılma hakkı”nın aldığı biçimlerdir. Biraz önce yine Baskın Oran'ın sözleriyle uluslararası alanda bunun nasıl “algılandığını” aktarmıştık. Daha öncesinde ABD Başkanı Wilson'un ulusların kendi kaderine ilişkin “ilkesi” ulusal savaşların zorlamasından bağımsız değildi ve bir aldatmaca özelliği de taşıyordu. Nitekim Wilson 1919'da bu ilkeleri formüle ettiği için pişman olduğunu belirtiyordu. İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında, özellikle de 60 ve 70'lerde gerçekleşen onlarca bağımsızlıktan sonra emperyalistler, “yeni ulus devletlere izin verilmemesi, şu ya da bu çataktan saparak devletleşenlerin ise türlü yollarla kuşatılarak ele geçirilmesi konusunda anlaşmışlardı.”⁴ Revizyonist yönetimlerin devleti ele geçişi süreçleriyle koşut olarak 1950'li yıllarla birlikte Sovyetler Birliği ve 1970'lerin ortalarından itibaren Çin'de emperyalistlerin bu siyasetlerine “Sosyal Emperyalistler” olarak dahil olacaklardı. Özellikle Sovyetler Birliği ve onun

denetimindeki KP'ler "Barış içerisinde bir arada yaşama" projesi doğrultusunda, diğer emperyalist devletlerle SB arasındaki denge siyasetini bozmamayı temel alacak ve kendi sınırları dahilindeki ulusal sorunlara karşı **sosyal şoven** bir duyarsızlığı geliştirip yaygınlaştıracaklardı. 70'lerden sonra ise emperyalistler, ulusal hareketlere, "emperyalist entegrasyon ve kimlik sorunu programlarıyla" yaklaşacak, onları bu yolla "elimine etmeye/boğmaya/çözmeye" çalışacaklardı. 90'lara gelindiğinde ise sorunun adı "azınlık hakları" olacak ve birçok düzenleme ardı sıra gelecekti.

Ekim Devrimi ve ulusal başkaldırıların klasik sömürgeciliği parçaladığı, 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve sonrasında önem kazanan ulusal sorunlar, 1945'te "insan haklarına saygı" geniş kavramıyla önemsiz bir pozisyona bırakılacaktı. 1990'larla birlikte SB'nin dağılması ve özellikle Doğu Avrupa'da "sosyalist" yönetimlerin çöküşüyle ortaya çıkan milliyetçi ortamda "barış ve istikrar" amaçlı girişimler gelişecekti. "Azınlık hakları" daha doğru ifadeyle "azınlıklara mensup **kişilerin** hakları" denilerek ulusal sorunların yerine "bireysel haklar" konacak ve ulusal mücadeleler dışlanacaktı. Uluslararası alanda "Azınlık Hakları"na ilişkin gelişmelere baktığımızda 1975'te Helsinki Nihai Senedi'nden başlayarak konunun AGİK gündeminde yer aldığını görüyoruz. Ama asıl kapsamlı düzenleme 1990'da İnsani Boyut Konferansı'nda kabul edilen **Kopenhag Belgesi** ile olacaktı. 1991'de Cenevre Uzmanlar Toplantısı Raporu; 1992'de BM Genel Kurulu'nun Ulusal ya da Etnik, Dinsel ve Dilsel Azınlıklara Mensup Kişilerin Haklarına İlişkin Bildiriyi kabulü; aynı yıl Avrupa Konseyi'nin hazırladığı Azınlık Dillerine Ve Bölgesel Dillere İlişkin Avrupa Şartı ve 1995'te Ulusal Azınlıklara İlişkin Çerçeve Sözleşme hazırlanacak ve bu son ikisi 1998'de yürürlüğe girecekti. Tüm bu "duyarlılığın" amacı bizce açık olmasına karşın bunu bir de Gökçen Alpkeya'nın 'dış politika' dilinden açıklamaya çalışalım: "Bütün bu düzenlemelerin ortak özelliği, 'azınlıklara mensup kişilerin' insan haklarından tam olarak yararlanmaları ve farklı etnik, dinsel ya da dilsel kimliklerini koru-

malarını sağlamayı amaçlamalarıdır. Azınlıklara birer grup olarak siyasal haklar tanınmaması ve vatandaşı oldukları devletlere karşı ödevleri bulunduğunun vurgulanması, bu hakların azınlıkların bağımsızlığı yolunda bir ilk adım olarak değil, ulusal ve bölgesel barış ve istikrar için zorunlu bir güvence olarak algılandığını göstermektedir."⁵ Bu açıklamanın "grup olarak siyasal haklar tanınmaması" ve "azınlıkların bağımsızlığı yolunda bir ilk adım olarak değil" şeklindeki ifadeleri meselenin özünü de ortaya koyuyor: Ulusal hareketlere izin verilmeyecek, her şeye karşın gelişenler ya da emperyalist çıkarlar gereği ihtiyaç duyulanlar ise sisteme entegre edilecektir.

Emperyalist Yeniden Yapılandırma ve Denetim

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında, özellikle de ulusal kurtuluşçu Vietnam Devrimi'yle birlikte ulusal mücadeleler çok geniş bir alanı kaplamış ve onlarca yeni devlet ortaya çıkmıştı. Daha önce belirttiğimiz gibi bu gelişmeler emperyalist konsensüsleri de belirlemişti. Emperyalistler açısından sorunun bir yanını emperyalist-kapitalist sömürü sisteminin dışına çıkan ulusal hareketler ve devletler oluştururken, önemli bir diğer yanını ise bu hareket ve devletlerin sosyalizm, SB'ye yakınlaşması oluşturuyordu. Bu durum her açıdan egemen emperyalist devletlerin çıkarlarına tersti.

Geçmişte emperyalist çıkarlar bunu gerektirirken 90'larla hız kazanıp, NATO nezdinde işgallerle gelişen ve özellikle 11 Eylül 2001 sonrasında daha açık bir biçimde hayata geçirilen yeni bir emperyalist konseptten söz etmek mümkündür. Eski sosyalist-demokratik yönetimlerin bulunduğu coğrafyalarda kapitalist restorasyonla paralel olarak ulusal haksızlıkların arttığını, dolayısıyla milliyetçiliğin geliştiğini belirtmiştik. Emperyalistlerin kışkırtmalarıyla da büyüyen milliyetçi çatışmalar, soykırım boyutuna kadar ulaşmış ve sürecin şekillenmesinde önemli bir yer tutmuştu. Fakat tüm bu yaşananların asıl temelinde, **neo liberal kapitalist sistemin tüm coğrafyalarda ekonomiyi ve dolayısıyla ulus devletleri yeni-**

den yapılandırması bulunmaktadır. Emperyalizmin ekonomik müdahalesi (ilhaki) çok daha yoğunluk kazanır ve ulus devlet yapılarını aşındırırken, siyasi müdahalesi de doğrudan denetimi sağlayacak şekilde düzenlenecekti. Kosova, Doğu Timor, Afganistan, Irak gibi örneklerde ise çeşitli devlet iktidarları, ulusal sorunlar veya çatışmalar bahane yapılarak önce işgal gerçekleştirilecek peşi sıra da yeni tarz bir sömürgeciliğin yolu açılacaktı. Bu durumda yeni devlet oluşumları pek de pahalıya mal olmayacak ve sermayenin sömürsünü azaltmayacaktı. Tersine, emperyalizmin doğrudan denetimi kârı da artıracaktı. Ergin Yıldızoğlu'nun Kosova bağlamında aşağıdaki değerlendirmesi benzer durumları ve emperyalist politikayı açıklar niteliktedir: "Derinleşen ekonomik-mali kriz, büyük güçler arası rekabet, gittikçe artan 'küresel ısınma' ve nüfus baskısı, doğal kaynakları, piyasaların ve ucuz işgücü kaynaklarının doğrudan denetiminin önemini artırdı. Küçük, komşularıyla sorunlu siyasi birimleri, daha do-

ğarken sömürge ilişkileri içine hapsedmek büyük ulus devletleri denetim altına almaktan daha kolay. İkincisi, giderek bir 'sert-yumuşak güç' işbirliği dinamiği sergilemeye başlayan ABD-AB eksenli bu yolla, Rusya ve Çin gibi çok etnik gruplu siyasi birimleri stabilize etmeyi, zayıflatmayı umuyor. Üçüncüsü, Kosova, Rusya'nın Avrasya hinterlandında etkisini sınırlamak, tepkisini ölçmek için özel bir fırsat oluşturuyor."⁶

Yeni tarz bir sömürge devleti

Kosova'da oluşan devlete baktığımızda daha UÇK'nın (Kosova Kurtuluş Ordusu) Sırbistan'a karşı silahlı mücadelesinden başlayarak AB ve ABD'nin ekonomik ve askeri yardımlarıyla gelişimini tamamladığını görürüz. BM kontrolünde yaşadığı yıllar içerisinde AB ve ABD'nin "STK"ları ve yardım fonları aracılığıyla Kosova'da, neredeyse bütünüyle "yeraltı ekonomisinin" ve "mafya" örgütlenmesinin hâkim hale geldiği söylenebilir. Kosova'da bugün

17 bin NATO askeri, dünyanın en büyük ABD üslerinden biri ve Kosova hükümetinin tüm kararlarını geri çevirebilecek yetkide bir AB görevlisi bulunuyor. Tüm bu gerçekler, Kosova'nın devletsel bağımsızlığının aslında "şekilsiz" bir bağımsızlık olduğunu veya ye-

Kosova'da oluşan devlete baktığımızda daha UÇK'nın Sırbistan'a karşı silahlı mücadelesinden başlayarak AB ve ABD'nin ekonomik ve askeri yardımlarıyla gelişimini tamamladığını görürüz.

ni tarz bir sömürge devletine denk düştüğünü gösteriyor. Amerikalı “siyaset bilimci” Francis Fukuyama'nın 21. yüzyıla ilişkin “Devlet inşası” kitabında ortaya koyduğu öngörülerin Kosova özgülünde gerçekleştiği bile söylenebilir. Fakat bilindiği gibi, 90'lı yılların başında “Tarihin Sonu”nu yazan Fukuyama da daha sonra tersinden “Medeniyetler Çatışması” tezini ortaya atan Samuel Huntington da ABD emperyalizminin gelecekteki stratejilerine ideolojik temel oluşturma görevlerini icra ediyorlar. Bu nedenle bizim asıl önemseyeceğimiz şeyler, emperyalist sermayenin aldığı biçimler, dönemsel ihtiyaçları ve somut görüngülerdir. Diğer tüm teori ve tezler ancak bundan sonra anlam kazanacaklardır.

Kosova'nın ortaya koyduğumuz emperyalist dengeler ve çıkarlarla ilgisi, bu doğrultuda askeri bir üs olma gerçekliği, kaynakların denetimi ve enerji yollarının güvenliği sorunundan bağımsız değildir. Hatırlanacağı üzere AB ve ABD'li emperyalistler, Rusya aleyhine petrol ve doğalgaz anlaşmalarını gerçekleştirirken bunların ulaşımında TC'ye de önemli roller vermişti. TC'nin enerji yolları üzerinde artan bu önemi Kürt ulusal sorunu bağlamında da yeni dengeler ortaya çıkarmıştı. ABD ve AB'li emperyalistler PKK'ye karşı TC'ye tam destek vererek, PKK'yi bastırmayı-elimine etmeyi amaçlayan bir projeyi başlatmışlardı. Bu proje TC'nin Kürtleri “ulus” olarak tanımayan ve ulusal haklarını gasp eden yüzyıllık imha ve inkar siyasetiyle de örtüşüyordu. Bu projenin başarı şansı ya da hangi biçimlerle hayata geçirebileceği esasta başka bir tartışma konusu fakat Kürt ulusal sorununun ortadan kalkmayacağı gibi **PKK'li veya PKK'siz** ulusal temeldeki hareketin gelişiminin engellenemeyeceği tartışmasıdır. Tersine, ulusal çelişkilerin daha da keskinleşeceği, Irak Kürdistanı'ndaki federe yapının devletleşme çabalarının da etkisiyle çok çeşitli biçimler alabileceği söylenebilir. Bugün PKK'nin tüm reformist hattına rağmen T. Kürdistanı'ndaki ulusal bilinç ve eylemlilikteki gelişim biliniyor. Emperyalistlerin, kendilerine bağımlı devletler aracılığıyla da uyguladıkları politikalar, hemen hemen tüm ulusal sorunlarda

benzer etkiler yaratacak potansiyeli taşımaktadır. Keza bunu bilen emperyalistler de ulusal sorunları yok saymayı değil kendilerine bağlı devletler yaratmayı; federe veya özerk yönetimler oluşturmayı; UÇK ve Barzani-Talabani örneğinde olduğu gibi ulusal hareketleri kendi denetimlerinde yönlendirmeyi ya da şu an PKK önderliğindeki Kürt ulusal hareketinde olduğu gibi illegal-silahlı yapıyı tasfiyeyi amaçlayan “havuç-sopa” taktığının uygulandığı politikalar izleyeceklerdir. Fakat hepsinde de amaç aynı olacak; **emperyalist sermayenin kâr alanları ve enerji hatlarında zeminin stabilizesi hedeflenecek, bu amaçla da askeri güvenlik ağları kurulacaktır.** Vurgulamak gerekirse, tüm bunların gerçekleşme şansı sadece tek taraflı emperyalist planlara bağlı değildir. Farklı emperyalist grupların birbirleri arasında süren kışıma, sürece çok değişik biçimler kazandırabilecektir. Zira bir taraf kendi hâkimiyet alanlarını düzenlemeyi amaçlarken diğer taraf o alanlarda sorunlar çıkarmayı veya var olan sorunları kışkırtmayı amaçlayacaktır. ABD'nin on yıllardır Rusya'ya, Rusya'nın da artan oranda ABD'ye karşı yaptığı gibi. Bunlardan daha önemlisi, ezilen ulusların ve dünya halklarının direniş ve mücadeleleri olacaktır. Emperyalist politikaları temelden sarsacak ve geleceği belirleyecek olan da esasta onlardır.

Tarihi haksızlıklar ve içteki ulusal sorun

Buraya kadar Kosova bağlamında, sorunun çeşitli boyutlarını ortaya koymaya çalışsak da ağırlıklı olarak ‘emperyalizm’ olgusunu, onun ekonomik ve siyasi politikalarını ele aldık. Zira emperyalizm anlaşılmadan ulusal ve sınıfsal sorunlar da doğru kavranılamaz. Fakat daha yazımızın başında belirttiğimiz gibi, sorunun ‘emperyalizm’ yanını görüp, tarihsel haksızlıkları ve ezilen ulus sorunlarını görmemek de aynı sonucu doğurur ve ne Kosova ne de diğer ulusal sorunlar doğru kavranamaz. Dışarıdan bakıldığında hemen her şey emperyalist planlar ve onun bağlantılarıyla ilgiliymiş gibi gözüküyor. Gerçek durum ise daha farklıdır. Kastedilen gerçek durum Kosova'nın tarihi, ekonomik, si-

yasi sürecidir. Tek tek ulusal sorunlarda ve emperyalizmin nüfuz ettiği coğrafyalarda, emperyalizmin hangi çatlaklardan içeriye sızdığı, o ülke veya hareketleri kendine nasıl bağladığı araştırılmadan durumu anlamak mümkün değildir. Emperyalist stratejilerin her bir coğrafyalarda aldığı biçimleri belirleyen bu tarihi ve somut koşullardır. Bunları görmezden gelmek Marksizm'in temel yöntemine (diyalektik) aykırı bir tutumdur. İç nedenler ortaya konmadan emperyalizmin küresel çaptaki ekonomik ve siyasi politikalarını tekrarlamak sonuçsuz bir çabadır. Bu yolla ne devrimin mücadelelerine ne de ulusal sorunlara dair Marksist bir politika oluşturulamaz. Daha da kötüsü bu, her durumda emperyalizmin 'kutsanmasına' varır. Ki bu taşınan niyetlerden bağımsız, **objektif** bir durumdur. O halde, Kosova'yı bir 'olgu' haline getiren içteki gerçekler nelerdir? Bunu anlamak için Kosova'nın dününe ve bugününe kısaca bakmak yeterlidir.

Kosova'nın tarihi ve ulusal sorunu

14. yüzyıla kadar Sırp İmparatorluğu'nun daha sonra da Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altında yaşayan Kosova, 1913'te yine Sırp'ların kontrolüne geçti. Daha sonra Yugoslavya'nın bir parçası olarak Sırbistan'a bağlı kaldı. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında Kosova Arnavutları, Alman işgaline karşı direnişti Tito'nun yanında yer aldılar. 1944'te toplanan 1. Milli Kurtuluş Konseyi, Kosova'nın kendi kaderini tayin hakkına sahip olduğunu; yanı sıra Sırbistan'a bağlı olmaksızın diğer uluslar gibi Yugoslavya Federasyonu'nda temsil edilmesi kararını aldı. Hatta savaş sırasında Tito'nun, Arnavutluk lideri Enver Hoca'ya, Almanlar'a karşı birlikte mücadeleleri karşılığında isterlerse Kosovalı Arnavutların, Arnavutluk'la birleşebileceği sözü verdiği belirtilir. Ancak bunların hiçbirisi olmadı. Savaşın sona Kosova, Yugoslav Sosyalist Federal Devleti'nde, özerk statüyle yine Sırbistan'a bağlandı. Cumhuriyet statüsünün verilmemesinde, **Kosova'nın Arnavutluk'la birleşebileceği korkusu** önemli bir nedendi. Kosova Arnavutları-

na yönelik 1955'te başlayan Sırp milliyetçi saldırıları Tito'nun müdahalesiyle durduruldu. '68 Avrupa gençlik hareketlerinin yakından etkilediği Kosova'da Cumhuriyet olarak kabul edilmek amacıyla ayaklanmalar başladı. Tito'nun ölümünden bir yıl sonra, 1981'de Kosovalılar gösteri ve yürüyüşlerle tekrar seslerini duyurdular. Bu sırada başta Sırp'lar olmak üzere Yugoslavya'da milliyetçilik önemli oranda gelişmişti. Sırbistan önce Voyvodina özerk bölgesinde daha sonra da Karadağ'da kendilerine yakın yönetimlerin işbaşına gelmesini sağladı. Ve peşinden 1989'da Yugoslavya Başkanı Miloşević, Kosova'nın Sırbistan'a bağlandığını ilan ederek özerk statüyü ortadan kaldırdı. Ancak bu **Yugoslavya'nın dağılmasını** da başlatan etken oldu. Sırbistan'ın işgali Kosova'da ulusal mücadeleyi büyüttü. 1990'da Yugoslavya'da çok partili sisteme geçilmesiyle yapılan seçimleri Kosovalılar boykot etti. 2 Temmuz 1990'da Kosova Meclisi Bağımsız Kosova Cumhuriyeti'ni ilan etti. İki ay sonra yeni devletin anayasası kabul edildi ve tanınmak için AB'ye başvuru yapıldı. Bu girişimlerden beklenen (sadece Arnavutluk tarafından tanındı) sonuç alınamadı ve Kosova Kurtuluş Ordusu (UÇK) önderliğinde silahlı mücadele başlatıldı. Sırbistan'ın, karşı askeri hareketiyle şiddetli çatışmalar gelişti. 1992-1995 yılları arasında Bosna'daki katliamlara seyirci kalan Batılı emperyalistler Kosova'daki katliamlara da göz yumdular. 1998'de Kosova'nın yüzde 40'ında denetimi ele geçiren UÇK, Sırp güçlerince askeri yenilgiye uğratıldığında binlerce Kosovalı Arnavut öldürülmüş, NATO müdahalesiyle birlikte yüz binlercesi başka ülkelere sığınmıştı. Mart 1999'da NATO uçakları Sırp hedeflerini vurmaya başladı ve 1999 yazında Kosova'dan çekilen Sırp güçlerinin yerini 100 bin NATO askeri aldı. Kosova artık BM kontrolündeydi. AB çapında ve uluslararası alanda uzun süreli diplomatik, hukuksal ve askeri gelişmelerden sonra Kosova, ABD ve AB'nin gölgesi altında 17 Şubat 2008'de bağımsızlığını ilan etti.

Kosova'nın bugünkü sosyo-ekonomik yapısına dair bazı bilgileri de ortaya koyalım. 1970'lerden kalma altyapı teknolojisiyle ayakta

PARTİZAN 66

duran Kosova'ya, Milošević iktidarından beri hiçbir yardım yapılmadı. Tersine, Kosova'nın doğal kaynakları Yugoslavya Federasyonu'nun dış borçlarını ödemek için kullanıldı. 1980'lerde Belgrat'ta "Kosova çalışır, yeni Belgrat büyür" şeklinde bir deyim oluşturulmuş bile söylenir. Arnavutluk'un eski 'komünist' lideri Enver Hoca'nın da bezer şekilde "Yugoslavya'dan Kosova toprakları çıkarılırsa federasyon bozulur" diye söylediği belirtilir.

2,5 milyon nüfusa sahip (Arnavutlar yüzde 92, geriye kalanlar; Sırlar, Boşnaklar, Goralılar, Türkler ve Rumlar) Kosova'nın yüzde 50'si 20 yaşın altında, 300 bin ilkokul öğrencisi var ve bu Sırbistan'ın iki katı. Çalışanların yüzde 68'i tarım ve gıda sektöründe istihdam ediliyor. En değerli

ekonomik faaliyetler sanayi, madencilik ve ormancılık durumunda. Toprak altındaki rezervlerinde 12 milyar ton kömür, 50 milyon ton kurşun, 20 milyon ton nikel olduğu tahmin ediliyor. Ülkede 50 bin özel işletmecisi bulunuyor. 2 adet kömürlü elektrik termik santrali mevcut. Ekonominin yılda yüzde 4 büyüdüğü belirtiliyor. Komşu ülkelerin büyüme oranı ise ortalama yüzde 6.

Tarihine ve sosyo-ekonomisine ilişkin bu bilgiler Kosova'daki ulusal sorunu, emperyalizmin sirayet ettiği noktaları ve üşüşme nedenlerini –doğal zenginlikleriyle birlikte düşünülürse- fazlasıyla ortaya koyuyor. Tarihten itibaren yüzyıllar boyunca Sırp ve Osmanlı hâkimiyeti altında yaşayan, daha sonra yine Sırp işgaline uğrayan, ulusal gelişimi ve kendi kaderini tayin hakkı türlü baskı ve aldatmacayla engellenen,

Yugoslavya Federasyonu'nda diğer cumhuriyetlerle eşit statü hakkı verilmeyen, genç ve tarımsal bir nüfusa sahip (ki bu geri sosyo-ekonomik yapıların bir belirtisidir) Kosova'nın ulusal mücadelesindeki haklılığı tartışmasızdır. Kosova daha önce Yugoslavya'nın, özeld de Sırbistan'ın sınırları içerisinde, en çok ezilen ulus olarak ekonomik ve siyasi ilhaka maruz kalmıştır. Emperyalizmin Bosna'da ve daha birçok coğrafyada olduğu gibi, önce ulusal çatışmaları seyredip hatta kıskırtması, taraflar karşılıklı olarak güçten düştükten ya da uygun koşullar

oluştuktan sonra ise "kurtarıcı" ve "barış elçisi" olarak müdahale ve işgalde bulunması, onun bilinen temel siyasetlerinden birisidir. Fakat tarihten bu yana Sırp baskısına ve yakın geçmişteki katliamlara maruz

kalmış Kosova'nın, kısa sürede Sırbistan'ı 'unutup', askeri müdahalesiyle Sırların katliam saldırılarını durduran NATO'yu, yönetimi eline alan UNMIK'ı (Birleşmiş Milletler Kosova Misyonu) kısacası emperyalizmi hedeflemesi o koşullarda ancak hayal olabilirdi. Bu bir süreç işidir ve daha önemlisi Kosova'nın kendi **iç dinamiklerine** bağlıdır. Kosova'da güçlü bir komünist veya devrimci önderliğin bulunmadığı, muhalefetin ise henüz zayıf olduğu unutulmamalıdır. UÇK'nın, 1999'daki NATO müdahalesinden daha önce AB ve ABD'li emperyalistlerle ilişkili olduğu; onlardan destek aldığı ve onların güdümüne girdiği biliniyor. Nitekim Kosova'nın bağımsızlık kararını açıklayan şimdiki başbakanı, geçmişte UÇK'nın ve sonra Kosova Demokratik Partisi'nin lideri Haşim Tacı'den başkası değildi. Şu an ise emperyalizmin Koso-

va'daki işbirlikçilerinin başında geliyor. Kosova'daki muhalefetin başını çeken **Halk İradesi Hareketi**'nin (HİH) lideri Ablin Kurti; "Kosova'nın statüsünün mutlak bir şekilde uluslararası ve küresel bir mesele haline getirilmesiyle kendimizi tam anlamıyla büyük güçlerin kucağında bulduk" diyerek aslında Kosova'daki halk muhalefetini ve özelden de 'sol' hareketin durumunu az çok yansıtıyordu. HİH, NATO'nun askeri varlığına ve UNMIK'a karşı önemli bir mücadele başlatmış, çeşitli baskı ve tutuklamalarla karşılaşmış durumda. Ancak tüm bunların henüz yetersiz olduğu da açık. Bugün egemen yönetici kesimin UÇK kökenli ve "sol" geçmişe sahip olduğu, emperyalist STK'ların çeşitli yardım ve fonlarla Kosova'yı bir ağ gibi kuşattığı ve mafyatik örgütlenmelerin yaygınlığı düşünülerek Kosova halkının bilincini bulandıran ve henüz emperyalizme karşı mücadelesini sınırlı kılan etkenler, daha rahat anlaşılabilir. Fakat unutulmamalıdır ki, emperyalizm Kosova'da "kurtarıcı" kılığına bürünmüştür ve Kosovalı Arnavutların uzun yıllara dayanan bağımsızlık hayali, şekilsiz de olsa bu süreçte gerçekleşmiştir.

Emperyalizmin artan etkisine rağmen ulusal sorunlarda rotayı şaşırılmamak!

1970'lerden sonra ulusal sorunlara karşı emperyalistler arası konsensüsten bahsetmiş-tik. Emperyalistlerin bu doğrultudaki tutumları, ulusal sorunlarda bir sıkışma yaratmış ve ulusal hareketlerin emperyalist dengelere oynayan politikalarına yol açmıştı. Sosyalist devletlerin ve hatta soğuk savaş döneminin sosyal emperyalist devletlerinin dahi bulunmadığı uluslararası ortamda, Kosova'nın veya başka bir ulusal hareketin emperyalist taraflardan birine mey-letmesi, kendi koşullarıyla birlikte ele alındığında anlaşılmaz değildir. (Onaylamak ise çok farklı bir şeydir.) Kosova, Irak Kürdistanı gibi örneklerde ulusal hareketlerin ABD emperyalizmine, Abhazya, G. Osetya örneğinde olduğu gibi ise Rus emperyalizmine yönelmesi, çözü-mü onlarda araması **sınıfsal-ideolojik ko-**

numlarından bağımsız değildir. Ancak şu an asıl öne çıkan yan, burjuva ulusal hareketlerin 'zorunlu' olarak başvuracakları büyük güçlerin, tümüyle kapitalist ve emperyalist devletlerden oluşmasıdır. Ulusal hareketler cephesinde bugün ancak emperyalistlerin desteği ya da göz yummasıyla özerklik, federasyon veya "bağımsızlık" gibi sonuçlar ("çözümler") elde edilebilir görünüyor. Bunun birkaç örneğinin yaşanması ve özellikle ABD'nin Irak'ı işgali sonrasında 'statükocu devletleri zayıflatıyor" diye neredeyse ABD emperyalizmine ilerici bir misyon biçen PKK'nin, daha sonra ağırlıklı emperyalist dengelere yönelen mücadele siyaseti de bu gerçeklik içerisinde anlam buluyor. I. Kürdistanı'nda oluşan "Bölgesel Kürt Yönetimi" kaynaklı ABD emperyalizmine ilişkin "umutlar" henüz tam anlamıyla ortadan kalkmış değil. Ancak ABD ve Avrupalı emperyalistler TC'ye verdikleri tam destekle beraber, çıkarlarına görmediklerinde desteklemedikleri gibi ulusal hareketlere karşı her türlü baskı ve katliama ortak olabildiklerini bir kez daha gösterdiler.

Kosova'daki siyasi bağımsızlık sürecinin olumsuz anlamda, belki de en önemli noktasını hükümetin tüm kararlarını geri çevirebilecek yetkide bir AB görevlisinin bulunması oluşturuyor. UNMIK'ın varlığı ile birlikte ele alındığında bu, klasik sömürgecilik döneminin "sömürge valisi"ni çağrıştırmaktadır. Kosova devletinin gelişimi içerisinde söz konusu "AB görevlisi"nin yetkilerinin ne olacağı, nasıl bir evrim geçireceği şu an itibarıyla belirsiz. Emperyalistlerin elinde böyle bir "yetkinin" bulunmadığı, siyasal bağımsızlığına sahip birçok yarı-sömürge devletin hükümetlerince alınan kararların emperyalizmden ne kadar bağımsız olduğu ise ayrı bir tartışmadır. Kosova'nın **yeni bir tarz sömürge devleti** olarak değerlendirilebileceğine değinmiştik. Peki, bu durum komünistler tarafından nasıl değerlendirilmeli, Kosova veya benzer devletleşmelere nasıl bakılmalıdır?

Öncelikle belirtmek gerekir ki söz konusu "yetki" sorunu, Kosova'nın siyasal (devletsel) bağımsızlığına yönelik hala tamamlanmamış parçalar bulunduğunu gösterir. Ancak bu du-

Kosova'nın siyasal hakları "daha tam hale geldikçe" bu sınıfsal mücadelenin önünü de açacaktır. Ve kuşkusuz ki, Kosova'nın devletleşmesi bu yolda önemli bir adımdır.

rumda bile komünistler açısından Kosova'nın bağımsızlık ilanını tanımak ya da tanımamak gibi bir ikilem olamaz. Kosova devletinin oluşumu bizim dışımızda gerçekleşen bir siyasi olgudur. Klasik sömürgecilik döneminden kendi özgün süreçleri içerisinde siyasal bağımsızlığını yani ayrı bir devlet olarak örgütlenme hakkını elde eden tüm diğer devletleşmeler gibi Kosova'daki devletleşme de yok sayılmaz, bir gerçektir ve o nedenle reddedilemez. Aksi bir tutum ulusal sorunlar karşısında tutarsız bir yaklaşımı ifade ederdi. Ve daha önemlisi ulusların kendi kaderini tayin hakkına aykırı olurdu. Komünistlerin görevi Kosova'daki devletleşmeyi yok saymak değil, söz konusu kendi kaderini tayinin daha tam hale gelmesi için çaba harcamaktır. Başta siyasal çerçevesi olmak üzere bu bağımsızlığın yetersiz ve "şekilsiz" bir bağımsızlık olduğu, Kosovalıları yeni bir sömürü sistemine zincirlediği ve emperyalistlere karşı mücadeleye verilmeden ne tam olarak siyasal bağımsızlığın ne de ekonomik bağımsızlığın elde edilemeyeceği belirtilmelidir. Kosova'daki durumun özgünlükleri olmakla birlikte Lenin'in ezilen ulus sorunlarına ilişkin aşağıdaki ifadeleri, Kosova sorununda da yaklaşımımızın temelini konulmalıdır:

"... Marksistlerse demokrasinin sınıfsal baskıyı ortadan **kaldırmadığını** bilirler. Demokrasi yalnızca sınıf savaşımını daha doğrudan, daha geniş, daha açık, daha belirgin hale getirir. Gerek duyduğumuz şey de budur. Boşanma özgürlüğü daha tam hale geldikçe, kadınlar 'evcil kölelikleri'nin kaynağının hak eksikliği değil, kapitalizm olduğunu daha iyi göreceklerdir. Yönetim sistemi daha demokratik hale geldikçe işçiler, musibet kaynağının, hak

eksikliği değil, kapitalizm olduğunu daha iyi anlayacaklardır. Ulusal eşitlik daha tam hale geldikçe (ayrılma özgürlüğü olmaksızın bu eşitlik tam **olamaz**) ezilen uluslar işçileri, eziliş nedenlerinin hak eksikliği değil, kapitalizm olduğunu daha açıkça göreceklerdir, vb.." (Lenin)⁸

Geçmişten bugüne ulusal bağımsızlığı için Sırbistan'a karşı uzun ve kanlı bir mücadele vermek zorunda kalan Kosova'nın, bugün kendi devletine sahip olması da bir hakkın gerçekleşmesi olarak aynı derecede önemlidir. Bu sayede Kosova halkı, eziliş nedenlerinin sadece Sırbistan'ın 1999 öncesindeki siyasi ilhakı ya da kendi devletlerine sahip olamayışları değil, kapitalizm ve şu an kendi egemenlerinin uşakça hizmet ettiği emperyalizm olduğunu daha açıkça göreceklerdir. Kosova'nın siyasal hakları "daha tam hale geldikçe" bu sınıfsal mücadelenin önünü de açacaktır. Ve kuşkusuz ki, Kosova'nın devletleşmesi bu yolda önemli bir adımdır. NATO'nun askeri varlığı ve UNMIK yönetimi, kendi devletine sahip bir Kosova'da geniş kitlelerce sorgulanır hale gelecektir. Bugüne kadar oluşan tepkiler daha bilinçli bir biçim alacak ve emperyalistlere (ve onların işbirlikçilerine) yönelecektir. "Kosova insanların memnuniyetsizliğinin başka etnik gruplara değil, UNMIK yönetiminin kendisine yönlendirilmesinin çok önemli olduğuna inanıyoruz.", "Güvenilmez ve anti-demokratik bir rejim olmasının yanı sıra, UNMIK neo-sömürgeci bir yönetimdir."⁹ bu sözler, HİH lideri Ablin Kurti'ye aittir. Ancak Kosova halkında gelişen bilincin ve oluşan tepkilerin de açıklaması niteliğindedir. Bağımsızlık kararı siyasal hayatı canlandırmış ve daha geniş kitleleri içerisine çekmiştir. Bu süreç daha da ilerleyecektir. Bizim asıl odaklanacağımız noktayı burası oluşturmaktadır. Referansımız Lenin'dir ve o bize her ulusun kendi kaderini tayin hakkını elde etmesi gerektiğini, bunun emekçi halkın kendi kaderini tayinini kolaylaştıracağını öğretmiştir. "Bu kendi kaderini tayin, çok karmaşık ve zorlu bir yolda ilerliyor" olsa da "dikte etmek yerine, diğer ülkelerdeki tüm gelişme aşamalarını önceden görmeliyiz"⁹ diyen de yine Lenin'den başkası değildir.

Sonuç:

Kosova'da karakteristik özellikleri belirgin hale gelen yeni bir devletleşme gerçekleşti. Bu devletleşmenin oluş şekli ve yarattığı etkiler daha uzun süre tartışılacaktır. Kosova, dünya üzerindeki ilk devlet olmadığı gibi son da olmayacaktır. Onu özgün kılan özellikler ele alınırken bu tarihi gerçek de unutulmamalı, emperyalist-kapitalist sisteme tarihsel bir pencereden bakılmalıdır. 1914'te 50 civarında devlet varken, bu sayı 1920'de 60'a, 1974'te 150'ye ulaşmıştı. 1995'te ise bu sayı, esasen SB'nin dağılmasıyla 190'ı geçmişti. Şimdi de 200'ü aşkın durumdadır. Bu her bir devletleşmenin ortak karakteristik özellikleri olduğu gibi birçok özgün yanı da vardır. Bu nedenle, Kosova ele alınırken sadece bilinen devletleşmeler ve bunların siyasi özellikleri üzerinde durulmalı, kendi tarihi ve ekonomik koşullarıyla birlikte gelişen eğilimlere de bakılmalıdır. Komünistler açısından daha da önemlisi, her somut durumda ulusların tam hak eşitliğine ve sosyalizme en iyi hangi yoldan ulaşılacağına bakılmalıdır. Ulusların tam hak eşitliği uğruna kararlı bir mücadele verilmeden ne devrim ne de sosyalizm gerçekleştirilebilir bir şeydir. Bu mücadele olmadan her ikisi de yenilgiye mahkûmdur.

Kosova'ya ve ulusal sorunlara dair tüm bu açıklama ve tartışmalardan sonra, ulusların kendi kaderini tayini sorununu, "ekonomik bağımsızlık", "tam bağımsızlık" gibi gerekçelerle tartışmak açık ki Marksizm adına geri bir tartışmadır. Ekonomik "ilhakın" siyasi ilhak olmaksızın tamamıyla gerçekleştirilebilir olduğunu ve devamlı olarak yapıldığını bilmemek (ya da pratikte kabul etmemek) Marksizm adına hiçbir şey anlamamaktır. Bu görüşlerin varacağı tek bir nokta vardır ki, onu Lenin hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak biçimde çürütmüştür. Yazımıza Lenin'den bir alıntıyla başlamıştık ve yine onun sözleriyle son noktayı koyalım:

"... Bu durumda geriye tek bir sav kalıyor: Sosyalist devrim her şeyi çözecektir! Ya da bazen, onun görüşlerini paylaşan kişilerin ortaya attığı sav kalıyor: Kendi kaderini tayin hakkı kapitalizmde olanaksız, sosyalizmde gereksizdir!

Bu görüş teorik bakımdan saçma, pratik si-

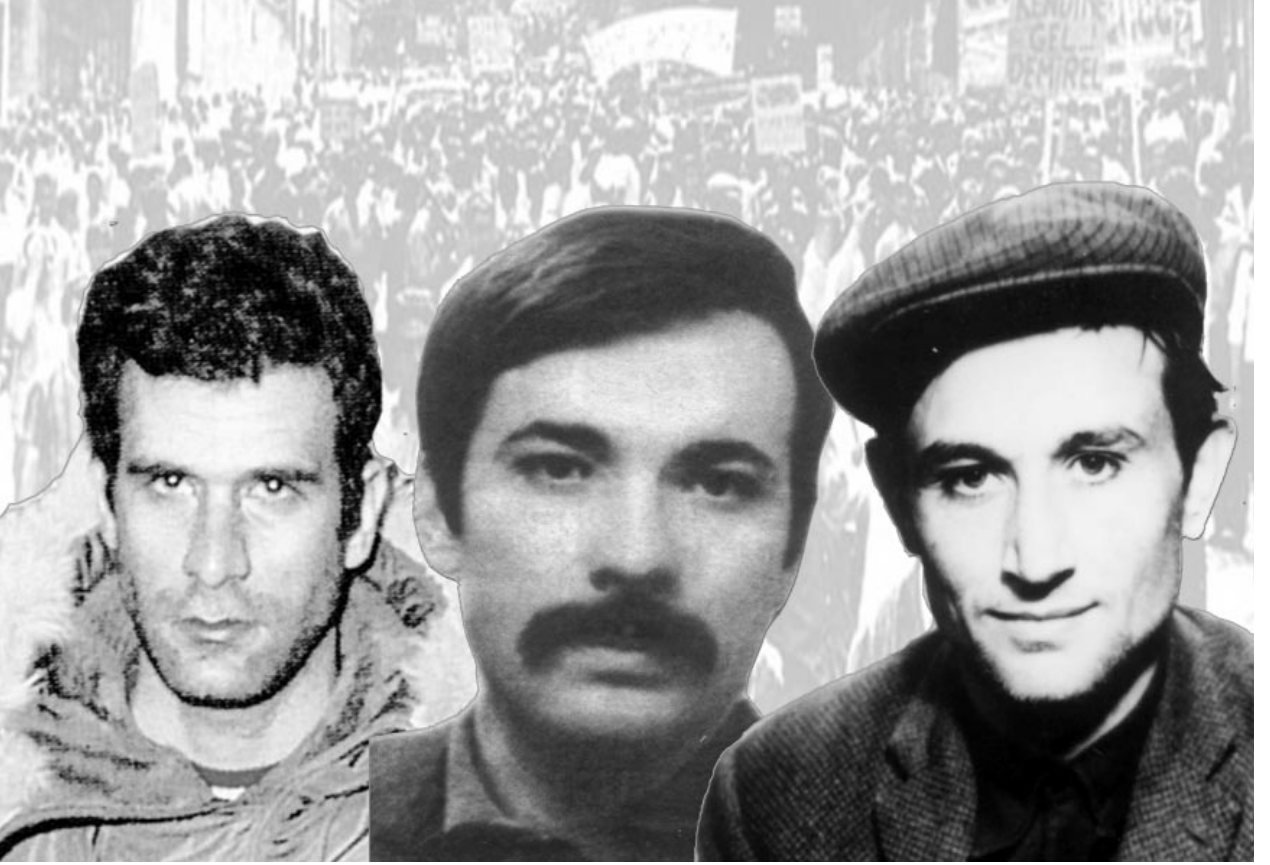
yasal bakımdan şovenisttir...

Ekonomik devrim, her türlü siyasi baskıyı ortadan kaldıracak ön koşulları yaratacaktır. Bu nedenledir ki, her şeyi ekonomik devrime götürüp bağlamak mantıksız ve yanlıştır. Çünkü soru, ulusal baskı **nasıl** yok edilebilecek sorusudur. Ulusal baskı, ekonomik devrim olmaksızın yok edilemez. Bu, su götürmez bir gerçektir. Ama bununla **yetinmek**, saçmaya ve rezil emperyalist ekonomizme saplanmaktır."¹⁰

Kaynakça:

- 1- Lenin, Seçme Eserler, Cilt 4, "1908-1914 Yılında Ulusal Sorun", "UKKTH Üzerine", İnter Yay.
- 2- Baskın Oran, BBC Türkçe'den Akt. Abdullah Sayar, Haksöz Mart 2008, Sayı: 204, "Kosova'ya Amerikan Özgürlüğü"
- 3- Baskın Oran, Türk Dış Politikası Cilt 1, 1919-2001 Editör: Baskın Oran, İletişim Yay.
- 4- Ege Özlü, Teoride Doğrultu Mayıs-Haziran 2006, Sayı: 24, "Emperyalist Küreselleşme Dönemi ve Ulusal Sorun"
- 5- Gökçen Alpkaya, Türk Dış Politikası, Cilt 1, 1919-2001, Editör: Baskın Oran, İletişim Yay.
- 6- Ergin Yıldızoğlu, Cumhuriyet, "Bir Semptom Olarak 'Kosova Devleti'"
- 7- Ablin Kurti, Birgün (Röportaj)
- 8- Lenin, Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları, "Marksizm'in Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm", Sol Yay.
- 9- Lenin, ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu-Leninizm 6. Defter, İnter Yay.
- 10- Lenin, Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları, "Marksizm'in Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm", Sol Yay.
- İbrahim Kaypakkaya, Seçme Yazılar, Umut Yay.
- Kemalist Devrim? H. Yeşil, Dönüşüm Yay.
- Monthly Review Ocak 2008, Sayı 17, "Yugoslavya'nın Çözülmesi"
- Umran Mart 2008, Sayı 163, Sıddık Aslan "Kosova'nın Bağımsızlığı Bağlamında Türkiye ve BOP"
- Altınoluk Mart 2008, Sayı 265, Beytullah Demircioğlu, "Kosova: Balkanların Yeni Devleti"
- Cumhuriyet, Cumhuriyet Strateji, Radikal, Milliyet, Birgün

Tasfiyecilik üzerine -2-

Tasfiyeciliğin özü, yok etmek, etkisizleştirmektir. Tasfiyecilik olgusu nihai olarak örgütsel alana aittir ve örgütlülüğün yok edilmesini hedefler. Revizyonizm; ilk elden Marksizm'in ideolojik-politik alanda tasfiyesidir. İdeoloji-politika-örgüt arasındaki organik ilişkiyi düşündüğümüzde; bunlardan birinde oluşan çürümenin-yozlaşmanın diğer alanları da birebir etkileyeceği açıktır.

Tasfiyecilik ve günümüzün en güçlü karşı-devrim rüzgârı revizyonizm

Revizyonizm; çağın değiştiği, koşulların yeni tip örgütlenme ve mücadele biçimleri gerektirdiği iddiasıyla Marksizm'in temel görüşlerinin iğdiş edilmesidir. Marksizm'in yine "**Marksizm**" adına reddidir.

Revizyonizm; ilk olarak ideolojik-politik zeminde boy verir. Sınıf mücadelesine karşı çıkarak uzlaşmacılığı, parlamentarist yolu savunarak, bilimsel sosyalizmi tahrif ederek işe başlar.

Tasfiyeciliğin özü, yok etmek, etkisizleştirmektir. Tasfiyecilik olgusu nihai olarak örgütsel alana aittir ve örgütlülüğün yok edilmesini hedefler. Revizyonizm; ilk elden Marksizm'in ideolojik-politik alanda tasfiyesidir. İdeolojipolitika-örgüt arasındaki organik ilişkiyi düşündüğümüzde; bunlardan birinde oluşan çürümenin-yozlaşmanın diğer alanları da birebir etkileyeceği açıktır. Ki ideoloji-politika-örgüt ilişkisinde temeli ideoloji oluşturur. Politika ve örgüt; ideolojik zeminden aldığı gıdayla şekillenir. İdeolojiyi; bir ağacın köküne benzetebiliriz. Ağaç topraktan beslenir! Eğer ağacın kökü çürürse, bu aktarımı yapamayacağı açıktır. Kök çürümeye başladığında, ağacın kolları, yaprakları da kurumaya başlayacaktır. Ama kollaradaki-yapraklardaki kuruma kökü aynı şekilde etkilemez. Kökün sağlam olması durumunda; ağacın üst kesimleri kesilse bile, o yine yeşerecektir. Kısacası ideolojik-politik alanda çıkan revizyonizm; (diğer sapmalar, Marksizm dışı akımlar gibi) tasfiyecilikle birebir bağlantılıdır.

Revizyonizmin örgütsel tasfiyeciliğe yol açtığı örnekler çeşitli komünist partilerin tarihlerinde mevcuttur. Bunlardan biri de **Browder revizyonizmi**dir. Browder revizyonizmi, Amerikan Komünist Partisi (AKP)'ni açıktan tasfiye etmiştir. SSCB'de ise revizyonizm sosyalist bir ülkenin yıkılışını getirmiştir.

Browder; 1935'li yıllarda AKP'nin sekreterliğini yapıyordu. ABD'de çıkacak bir karışıklığın tüm dünyanın düzenini bozacağını, bu yüzden bir sınıf patlamasının olmaması gerektiğini, sınıf mücadelesini en aza indirmenin yollarının bulunması için çaba verilmesi gerektiğini savunuyordu. "**Sınıfsal çelişkilerin aşıldığı**" bir anlaşma yapmaktan bahsediyordu. Bu

anlaşma ile; komünistlerin savunduğu görüşlerin zaman içerisinde kitlelerin çoğunluğu tarafından benimseneceğini ve ayrı bir mücadeleye –hele ki şiddet içeren bir mücadeleye- gerek kalmayacağını iddia ediyordu. Bir süre sonra bu görüşlere uygun olarak Browder, Amerika Komünist Partisi'ne ihtiyaç olmadığını söyleyerek, partiyi tasfiye etti. "*Belli bir süre için Amerikan proletaryasının davasını uçurumun eşliğine getirdi. Ve diğer ülkelerin proletarya partilerine de tasfiyecilik zehrini bulaştırdı.*" (Mao)

II. Enternasyonal oportünizminin-revizyonizminin yenilmesinden sonra revizyonizm en güçlü hamlesini **Kruşçev** döneminde yapmıştır. Stalin'in ölümüyle Komünist Partisi'nin sekreteri olan Kruşçev; "**kişiyeye tapmayla mücadele**" adı altında görünürde Stalin'e, özünde ise ML'ye saldırılarıyla işe başladı. 1957 ve 60'ta "tüm işçi ve komünist partilerinin katıldığı toplantılarla savunulmaya başlanan "**barışçıl geçiş**", "**halkın partisi-devleti**", "**barış içinde bir arada yaşama**" savları SBKP'nin 20. Kongresi'nde partinin ana çizgisi oldu. 22. Kongrede ise bunlar partinin programına girdi. Buna göre SBKP artık proletaryanın öncüsü-partisi değil, "**halkın**" partisiydi. Komünizm şiarları yerine, burjuva şiarları olan "**özgürlük**", "**kardeşlik**" şiarları kullanılmaya başlanmıştır.

Revizyonistler; II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası dönemin "*uluslararası alandaki güçler ilişkisinde sosyalizmin lehine olan değişikliklerin, 'devrimin olduğu ülkelerin içişlerine uluslararası gericiliğin müdahale etmesinin felç olanağı yarattığını'* ve *şimdi bunun burjuvazinin bir iç savaş başlatma olanaklarını azalttığını*" iddia ediyorlardı. (Polemik, s: 449)

Onlara göre I. ve II. Emperyalist Paylaşım Savaşları arasındaki dönemle, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası dönem farklıydı. I. ve II. Emperyalist Paylaşım Savaşları arasındaki yıllarda burjuvazi, "*polisye ve bürokratik aygıtını geliştirdi ve mükemmelleştirdi, emekçilerin kitle hareketini bastırdı ve sosyalist devrime barışçı yoldan gidilmesi için hiçbir olanak bırakmadı.*" (age, s: 445) Ama savaş sonrası burjuvazi "**değişmişti**" daha "**demokratlaşmıştı**". "**SSCB'nin varlığı onları ürkütüyordu, bu yüzden iç savaş olsun istemiyorlardı.**" Revizyonistlerin iddiaları bunlardı. Ve bu deği-

Yarı-sömürgeülkelere “Marshall yardımları” adıyla akıtılan paralar, revizyonistlerin burjuvazinin “demokratlaşmasına” “sınıf çelişkilerinin uzlaşmaz olmadığına” dair ileri sürülen kanıtlardı.

şimlerden kaynaklı; parlamenter yolla, burjuvaziyle uzlaşarak barışçıl bir şekilde sosyalizme geçiş yapılabilirdi.

Kruşçev revizyonizminin, dönemleri bu şekilde ayırmasının temel nedeni, SSCB'nin şiddet yollu devrim ile kurulmuş olmasıdır. O dönemde Stalin'e yönelik ağır karalamalar varken, halkın ve diğer ülke komünist partilerinin üst boyuttaki sahipleniciliğinden ötürü Lenin'e Leninizm'e açıktan saldıramamaları bunu gerektiriyordu. Aksi bir savunu, revizyonistlerin maskelerinin daha hızlı düşmesine yol açardı.

Peki gerçekten dedikleri gibi burjuvazi demokratlaşmış, artık yatırımlarını askeri ve polisiye aygıtı yapmıyor muydu?

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında daha yakından incelediğimizde Avrupa ülkelerinin kendilerini toparlamaya, savaştan dolayı uğradıkları zararları telafi etmeye çalışırken ABD'nin “**süper güç**” haline gelmeye başladığını görürüz. Esas amacını “**komünizmle-halklarla mücadele**” olarak ifadelendiren emperyalist bir ülke durumundadır ABD.

Savaş sonrası gerçekten de burjuvazinin ekonomi politikalarında zorunlu değişiklikler görüldü. 1929'da girilen ekonomik buhrandan çıkış yollarının aranması, SSCB'nin varlığı, Çin'de, Kore'de, Vietnam'da ve daha birçok ülkede devrimci mücadelenin büyümesi veya devrimlerin yaşanması; burjuvaziye zorunlu olarak “**refah devleti**”ne veya “**sosyal devlet**” dedikleri yapılanmaya götürmüştür. Emperyalist ülkelerde emekçilere daha rahat yaşam koşulları, yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerin sömürüsünden elde edilen kârlarla sağlanmıştır.

Bunlarla birlikte; yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelere “**Marshall yardımları**” adıyla akıtılan

paralar, revizyonistlerin burjuvazinin “**demokratlaşmasına**” “**sınıf çelişkilerinin uzlaşmaz olmadığına**” dair ileri sürülen kanıtlardı.

“*Emperyalizmin temel ekonomik özelliklerinden dolayı kendisini çok kısıtlı bir barışseverlik ve özgürlük sevgisi, militarizmin ise çok büyük ve her yerde hissedilebilir gelişmesi ile kendini göstermektedir. Barışçıl mı yoksa şiddete dayalı devrim mi sorununun değerlendirilmesinde bunu dikkate almamak burjuvazinin sıradan bir uşağı durumuna düşmek demektir.*” (Lenin)

Yazının önceki bölümlerinde “**özgürlük**”, “**eşitlik**”, “**demokrasi**” sloganlarını ezen sınıfların halkı manipüle etmek amaçlı kullandığını gördük. Ayrıca sınıflı toplumlarda bu şiarların ne anlama geldiğini ve sınıfsal temellerini açıkladık. Bunların ayrıntılarına bu nedenle girmeyeceğiz. Bunlarla birlikte ezen sınıfların bazen halkların baskısıyla emekçilere görece daha rahat –ama sömürünün devam ettiği- bir yaşam sunabileceğini biliyoruz. Burada gözden kaçırılmaması gereken, burjuva devlet biçimlerinin çok çeşitli olabileceğidir.

“*Burjuva devlet biçimleri son derece çeşitlidir, ama özleri hep aynıdır: bütün bu devletler son tahlilde şu ya da bu biçimde ama zorunlu olarak bir burjuva diktatörlüğüdür.*” (Devlet ve İhtilal, s: 41, Bilim ve Sosyalizm Yayınları)

Ki Kruşçev'in burjuvazinin demokratiğinden, barışseverliğinden bahsettiği yıllarda ABD; **Latin Amerika**'da, **Vietnam**'da, **Kore**'de; Avrupa emperyalistleri ise **Cezayir**'de, **Kongo**'da ve dünyanın birçok yerinde yine “**demokrasi**”, “**özgürlük**” adına bugün **Irak**'ta, **Filistin**'de vd. yaptıklarını yapıyorlardı. ABD; dünyanın dört bir yanında askeri üsler açıyor, darbeler düzenliyor, en gerici rejimleri açıktan destekliyordu.

İşte Kruşçev; halklara yönelik tüm bu saldırıları görmezlikten geliyor, burjuvazinin demokratlaşmasından, sınıf mücadelesinin barışçıl yollarla sürdürülmesinden bahsediyordu. Ve bunları Marksizm'e dayandırıyor.

Kruşçev revizyonizminin temel tezleri

I- Sömürgeciliğe karşı alınan tavır: SBKP yöneticileri; emperyalistlerin fiili olarak askerlerini kullanarak diğer ülkeleri işgal etme-

melerinden yola çıkarak, sömürgecilğin yok **olmaya başladığını**, sömürgecilğin “**kalıntıların**” kaldığını iddia ediyorlardı. Bu şekilde Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nın (UKKTH) savunulmasını anlamsızlaştırmış, emperyalistleri “**ilerici**” göstermiş oluyorlardı.

Emperyalistler sömürgecilik döneminde kullandıkları politikaları halkların, ulusların direnişleri nedeniyle değiştirmek zorunda kalmışlardır. “**Demokrasi**”, “**özgürlük**” götürme, o ülkeleri “**kalkındırma**” adı altında yardımlar(!) akıtıyorlardı. Böylelikle “**iktisadi yardım**” adı altında yeni pazarlar ele geçiriyorlardı. 1961 yılında “**ilerleme için ittifak**” adı altında Latin Amerika ülkeleriyle imzalanan anlaşma buna örnektir. Veya Türkiye'ye o dönem verilen Marshall yardımları, IMF ile yapılmaya başlanan stand-by'lar bu “**yardımların**” ne anlama geldiğinin açık ifadesidir. Verilen paralar karşılığında o ülkeler yağmalanıyor, ülkeler ticari açıdan kendilerine bağlanıyor, emek güçleri sömürülüyordu. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası kurulan **BM, DB, IMF** gibi kuruluşların eliyle bu yağmalarını gizlemeye, meşrulaştırmaya çalışıyorlardı.

“*BM'yi; bu ülkelerin içişlerine karışmak ve onların askeri-ekonomik ve kültürel saldırı altında tutmak için önemli bir araç olarak kullanıyorlar. Bu ülkeler üzerindeki hâkimiyetlerini 'barışçı' yollarla sürdüremedikleri zaman, askeri darbeler düzenliyor, yıkıcı faaliyetlere girişiyor. Ve hatta doğrudan silahlı mücadele ve saldırıya başvuruyorlar.*” (Polemik, s:180)

SBKP yöneticileri “sömürgecilğin kalktığı” iddialarıyla, devrimci mücadeleye gerek kalmadığını söylemiş oluyorlardı. Böylece aynı dönem içerisinde dahi yapılan açıktan işgalleri (**Kore, Vietnam, Laos...**), katliamları (**Kongo, Cezayir, Kuzey Yemen**), ABD eliyle yapılan darbeleri (**Arjantin, Şili, Bolivya, Uruguay, Peru, Ekvador, Türkiye**) görmezlikten gelmiş oluyorlardı.

2- Barış içinde bir arada yaşama teorisi: SBKP önderleri; barış içinde bir arada yaşamanın “**yaşadığımız çağın zorunlu talebi**” olduğunu belirtiyorlardı. Emperyalist hükümetlerde barış içinde bir arada yaşamak isteyenlerin sayısının çok olduğunu vurguluyor-

lar ve hatta o dönemki ABD Başkanı Kennedy'yi övme gereği duyuyorlardı. Bu şekilde sınıf mücadelesini “**iyi niyetli**” olduklarını iddia ettikleri kişilere bağlıyor, emperyalizmin sınıfsal özünü reddetmiş oluyorlardı.

ABD ve SSCB'nin iki süper güç olarak, “**tüm insanların refahı uğruna ortaklaşa eylemler ve çabalar için zemin bulabileceklerini**” iddia ediyorlardı. Böylece komünistlerin uluslararası politikası olan “**proleter enternasyonalizmini**” ortadan kaldırıyorlar ve “**emperyalist ülkelerle, egemen sınıflarla ittifak**” politikasını izlemiş oluyorlardı. Bu savunularına dayanak olarak Lenin'in “**barış içinde bir arada yaşama politikasını**” gösteriyorlardı. Oysa ki;

“*Leninist bir arada yaşama politikası, dünya proletaryasının tarihsel misyonundan yola çıkmaktadır. Buna bağlı olarak, sosyalist devletler barış içinde bir arada yaşama politikasını izlerken, tüm köleleştirilmiş halk yığınlarını ve ezilen ulusları devrimci mücadelelerinde kararlılıkla desteklemek zorundadırlar. Buna karşın Kruşçev'in 'barış içinde bir arada yaşama'sı proleter dünya devriminin yerine pasifizmi geçirmekte ve böylece proleter enternasyonalizmden vazgeçmektedirler.*” (Polemik, s: 346)

Sosyalist devletlerin dış politikası Kruşçev revizyonistinin iddia ettiği gibi emperyalist-kapitalist ülkelerle ittifak değil, “*gelişmiş ülkelerin devrimcileriyle ve tüm ezilen halklarla hangi türden olursa olsun, emperyalistlere karşı ittifaktır.*” (Lenin)

3- Barışçıl Geçiş Teorisi: SBKP yöneticileri, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası koşulların değiştiğini iddia ederek parlamenter yollarla sosyalizme geçiş olabileceğini savunmuşlardır. “**Bir dizi kapitalist ülkenin ve bir zamanlar sömürge olan ülkelerin işçi sınıflarının, burjuvaziyi alışımlı reform sınırlarını aşmaya zorlayacağını iddia ediyorlar**”dı.

Parlamenter yolla sosyalizme geçiş yapılabileceği iddiası Brenstein'in, Kautsky'nin de iddialarıdır. Bunların Lenin tarafından nasıl çürütüldüğünü gördük. Aynı zamanda çeşitli ülkelerdeki devrim süreçleri bize burjuvazinin kendi iktidarını tehlikeye atacak hiçbir harekete müsamaha göstermediğini, halklara ve onun öncüsü-

ne yoğun bir baskı uyguladığını, terör estirdiğini göstermiştir. Tam da “**barışçıl geçiş**” teorilerinin savunulduğu zamanlarda; parlamenter yolla hükümeti ele geçiren Allende örneği hiçbir yoruma yer bırakmayacak kadar açıktır. Aynı şekilde Kruşçev’in “**barışçıl geçiş**” teorisinden etkilenen İspanya Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi süreç içerisinde revizyonizmin batağına batmıştır. Ki bu partilerin seçimlere girdiği yıllarda burjuvazi; meclise girebilmenin koşullarını değiştirmiş, barajlar koymuştur!

Bütün devrimlerin sorunu iktidar sorunudur! Bu çok açık ve nettir. Burjuvazi de iktidarını kolayca vermek istemeyecektir.

Komünistler ülkenin koşullarına göre; kitleleri eğitmek, burjuvaziyi teşhir etmek için parlamenter yolu kullanırlar-kullanıyorlar.

“*Ne var ki, sınıf mücadelesini parlamenter mücadeleyle sınırlamak, bu mücadeleyi bütün diğer mücadele biçimlerinin kendisine bağlı olduğu en yüksek; tayin edici biçimi olarak görmek, fiilen burjuvazinin yanında ve proletaryaya karşı tavır almak demektir.*” (Lenin)

Revizyonistler; barışçıl geçiş teorisiyle silahlı mücadeleyi ve diğer illegal mücadele yöntemlerini reddetmekte ve proletaryayı başarısızlığa mahkum etmektedirler.

4- Tüm halkın devleti-partisi olma teorisini: SBKP'nin 22. Kongresi'nde “**proletarya diktatörlüğü devletinin**” yerine, “**tüm halkın devletinin**” geçirildiği ilan edildi.

“Devlet; sınıfsal bir kavramdır, sınıflar üstü değildir! Sınıf mücadelesinin bir aracıdır. Ve sosyalist devlet dışında diğer tüm devletler; ezen sınıfların ezilenler üzerindeki baskı aracıdır. Dolayısıyla ‘**devlet hala varolduğu sürece**’ sınıflar üstünde durması mümkün değildir, tüm halkın devleti olması mümkün değildir.” (Polemik, s: 500)

Sınıfların ortadan kalkmaya başladığı, sınıf farklarının giderildiği zaman zaten devlet de sönmülmeye başlamış demektir. Kruşçev; “**halkın devleti**” olduğunu söyleyerek, sosyalizmde de süren sınıf mücadelesinin üstünü örtmüş oluyordu! Geline aşamada “**komünist bir devlet sistemi**”, “**komünizmin ilk aşamasının devleti**”nin ortaya çıktığını iddia ediyordu.

Oysaki tarihsel materyalizmin yani tarih biliminin bize gösterdiği sınıfsız bir toplumun devletinin olamayacağıdır. ÇKP'nin o dönemki tartışmalarda SBKP'ye söylediği aşağıdaki sözler bu çelişkiyi açıkça göstermektedir:

“*Eğer komünizme geçilmişse o zaman oradaki devlet sönüp gidiyor olurdu. Ve o zaman da ‘tüm halkın devleti’ ne demek oluyor? Eğer devlet sönüp gitmiyorsa, o zaman proletarya diktatörlüğü olmak zorundadır. Ve asla tüm halkın devleti olamaz.*”

Revizyonist Kruşçev kliği, proletarya diktatörlüğünün demokratik olmadığını, “**tüm halkın devleti**” olması durumunda demokrasinin sağlanabileceğini söylüyordu.

Demokrasi de diktatörlük gibi sınıfsal bir kavramdır. Ve burada Kruşçev kliğinin savunusunun, burjuvazi için demokrasi olduğu açıktır. Kautsky'yi eleştirirken Lenin şöyle diyordu:

“*Saf demokrasi, sadece hem sınıf mücadelesinin hem de devletin özü hakkında anlayışsızlığı gösteren, bilgisizlik işareti bir lafazanlık değil, aynı zamanda su katılmamış boş bir lafazanlıktır, çünkü komünist toplumda demokrasi değişme ve bir alışkanlık haline gelme süreci içinde sönüp gidecek ama ‘saf bir demokrasi’ asla olmayacaktır.*” (Polemik, s: 505)

Kruşçev SSCB'de proletarya diktatörlüğünü kaldırmış ve onun yerine “**halkın devleti**” sloganıyla bir avuç revizyonistin diktatörlüğünü kurmuştur.

Aynı kongrede “**proletarya partisi**” yerine “**bütün halkın partisi**” getirilmiştir. Devlet gibi, partilerin de sınıf mücadelesinin bir aracı olduğunu biliyoruz. Sınıflar üstü bir siyasi parti olamaz. Bir partinin “**tüm halkın partisi**” olması mümkün değildir, bu bir aldatmacadır.

Komünist Partisi; “proletaryanın örgütlü öncü müfrezesi, proletaryanın en yüksek örgüt biçimidir”. Bununla birlikte Komünist Partisi; tüm halkın çıkarlarını savunabilen tek partidir. Başka hiçbir sınıf veya tabakanın partisi, tüm halkın çıkarlarını savunamaz. Proletaryanın partisinin tüm halkın çıkarlarını savunabilen tek parti olmasının nedeni;

“*Proletaryanın çıkarları ile emekçilerin geniş kitlelerinin çıkarlarının çakışmasında, bu partinin tüm sorunlara proletaryanın tarihsel konumun-*

dan, proletaryanın ve tüm diğer emekçilerin hem o andaki hem de gelecekteki çıkarları açısından, halkın ezici çoğunluğunun yüksek çıkarları açısından yaklaşabilmesinde; bu partinin ML ile uyum içinde doğru önderlik getirebileceğinde yatmaktadır.” (Polemik, s: 508)

Komünist Partisi'ne; işçi sınıfı kökenli üyeler dışında, diğer sınıflardan üyeler de gelebilir, ama bunlar kendi sınıflarının ideolojisi veya programıyla gelemeyizler, proletaryanın bakış açısını, sınıfsız-sömürsüz bir dünyaya ulaşmada proletaryanın yerini kabul ederek gelirler.

Kruşçev revizyonizminin başlıca tezleri yukarıda saydıklarımızdı. Bu tezlerin “**kişiye tapmayla mücadele**” adı altında 1957’de dile getirilmeye başlanmasıyla Mao önderliğindeki ÇKP; revizyonizme karşı mücadele bayrağını açmıştır.

Başkan Mao; emperyalizme karşı yürütülen mücadelenin revizyonizmle mücadele ile kopmaz bağları olduğunu söylüyordu. Sovyetler’de revizyonizm iktidara geçerken, Sovyetler Birli-

1960’lı yıllarda Afrika’da, Ortadoğu’da, Latin Amerika’da ulusal ve devrimci hareketler geliyordu. Vietnam’daki savaşa karşı kapitalist-emperyalist ülkelerin halkları dâhil dünyanın dört bir yanında halklar kitle hareketlerini yükseltiyorlardı. Bu gelişen hareketleri daha yakından incelediğimizde her hareketin içinde bir tarafta BPKD’den, Mao’dan; diğer tarafta revizyonizmden etkilenen kesimler olduğunu görürüz. Aynı zamanda bizim ülkemizde olduğu gibi birçok ülkede yıllar süren revizyonizmin, reformizmin BPKD’nin etkisiyle büyük darbeler yediğine tanık oluruz.

Ulusal ve devrimci hareketlerin dışında; ’60’lı yılların en belirgin özelliklerinden biri de; ’68 hareketleri diye isimlendirilen çevrecilerden, savaş karşıtlarına, feministlere kadar uzanan çevrelerin karşı çıkışlarıydı. Anti-ABD’cilik bu dönem her kesim tarafından kabul görüyordu. (Bu hareketler nitelik olarak şimdiki anti-ABD’ci hareketler ve sosyal foruma benzetilebilirler.)

ğ’in yaşadıklarından da yola çıkarak Çin’de Büyük Proleter Kültür Devrimi başlatılmıştı. Mao; sosyalizmden komünizme geçiş aşamasına gelmek için onlarca-yüzlerce kültür devrimi gerekebileceğini söylüyordu. Sınıfların hemen yok olamayacağını, bunlara karşı mücadele için kitlelerin eğitilmesi ve Komünist Parti içindeki burjuva karargâhların bombalanması gerektiğini söylüyor ve bunun pratik örneğini gösteriyordu Mao.

Hümanist hareketler özellikle Batı Avrupa başta olmak üzere halkları etkiliyordu. Hümanizm; “**anti-totaliterlik**” adı altında faşizmi ve sosyalizmi bir tutuyordu. Burada revizyonistleşen SSCB’nin etkisini görmek gerekiyor. Kruşçev’in “**halkın devleti**” söylemini geliştirmesinde, “**kişiye tapmayla mücadele**” adı altında Stalin’e dolayısıyla Marksizm’e savaş açmasında sözde; “**diktatörlüğe**”, “**totali-**

terliğe” karşı çıkış vardı. Burjuvazi halkları her alanda kuşatmakta, etkisizleştirmekte, istediği doğrultuda manipüle etmede gitgide daha çok ustalaştığını gösteriyordu.

“İnsan sevgisi” ön plana çıkarılarak her türlü şiddete karşı çıkılıyordu. “Hiçbir ideoloji insan yaşamından önemli değildir” derken emperyalist-kapitalist sistemin insanları toplu katliamlarla, nükleer silahlarla katlettikleri görmezden geliniyordu. Veya bunu yapanların Hitler gibi arada bir çıkan deliler olduğu söyleniyor ve sorun sınıfsal özünden kopuk ele alınıyordu.

İşte '60'lı yılların dünyası böyleydi. Bir tarafta Maoizm diğer tarafta revizyonizm ve bunlardan etkilenen hareketler... Toplumun her kesimine hitap edecek şekilde burjuvazi tarafından yoğunlaştırılan saldırılar! Elbette ki bu gelişmeler aynı zamanda kendine Marksist diyen akademi aydınları tarafından da takip ediliyor-değerlendiriliyordu.

'68 olaylarına katılanların “farklı” istemleri, farklı sınıf ve tabakalardan insanların katılıp “varolan düzenden şikayetlerini bildirmeleri”, “bu dünyada kendilerine de yer istemeleri” bu “Marksist aydınlar” açısından Marksizm'i tahrif etmek için bulunmaz bir fırsat yaratmıştı. Bu döneme kadar Marksizm-Leninizm'in kalesi olarak görülen SSCB'deki değişimleri de eklediğimizde burjuvazinin kendisini güçlendirmek ve tarihsel materyalizmi, bilimsel sosyalizmi çarpıtmak, bu doğrultuda kurulan komünist partileri ideolojik-politik-örgütsel olarak tasfiye etmek için bu sefer her zamankinden daha güçlü olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim o dönem başlayan son tasfiyecilik dalgasının günümüzde etkisini daha da artırarak sürdürmesinin nedenleri bu güçlü zemindir. Bunlarla birlikte genel olarak komünist partilerin etkisizliğinin, bilim-felsefe-ekonomik alanlarında varolan değişimlere paralel kendilerini geliştirmemelerinin ve etkili bir karşı koymalarının olmamasının bu oluşan tabloda önemli bir yerinin olduğu görülmelidir.

'68'de yer alan güçlerin karmaşıklığı; Marksizm'in “işçi sınıfını öncü güç olarak tanımlayan” teorisini geçersizleştirmekteydi! Marksizm'in teorisi “modern döneme aitti! Mo-

dern dönemde pozitivistin etkisiyle sınıfların birbirinden uzlaşmaz çelişkilerle ayrıldığı düşüncesi vardı! Oysaki içinde bulunulan yeni dönemde (bazıları buna post-modernist dönem diyor) her şey iç içe geçmiş”, burjuvazi ile proletarya arasındaki karşıtlıklar kalkmaya başlamış, çevre, cinsellik, kadın, kültürel sorunlar... gibi birçok konuda farklı sınıflardan insanları “aynı” şeyi savunup-ortaklaşabilir duruma gelmişlerdir! Ayrıca işçi sınıfı zaten bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte, önemsizleştirmekte, dağılmakta, sanayideki “vazgeçilmez” yerini kaybetmektedir! Böyle güç kaybeden işçi sınıfı ve partisinin öncü güç olarak kendini tanımlaması kabul edilemezdi! Her kesim-sınıf verdiği mücadele oranında söz hakkına sahip olmalıdır! Verilen mücadelelerin iktidar mücadelesi olmasına gerek yoktur! Sadece haklarını almak, dünyayı daha iyi bir hale getirmek ne herkes için “kardeşçe” yaşanabilir kılmak önemlidir. Mücadeleler de bu amaçları taşımalıdır. Zaten “iktidarı” istenmesi, talep edilmesi çeşitli nedenlerden dolayı doğru değildi. Bir kere iktidarı almak insanın yapısını bozar, iktidarı ele geçirenler savundukları “insancıl görüşlerden” uzaklaşıp, ezen duruma geliyorlar! Bu yüzden iktidardan uzak durmak, onu hiç hedeflememek en iyisidir! Bırakalım şu anda iktidarda olanlar “insancılıktan uzaklaşmış olarak” kendilerince yaşasınlar! İktidarı hedeflememenin diğer nedeni de; iktidarın (yani devletin) artık bir sınıfa, bir zümreye ait olmadığı, “yönetişim” ilkesiyle, “demokrasiyle” halkın her kesiminin “isteyince” kendini temsil edebildiği savıdır. Sivil Toplum Kurumları da bunu sağlamaktadır. Sonuçta sorun yönetime girip kendini ifade etmeyi isteyip-istememededir! vs. vs.

İşte bilim ve teknolojinin gelişimi, sınıf aidiyeti önemsenmeden oluşturulan çeşitli grupların hareketleri, Sovyet revizyonizminin “barışçıl geçiş”, “halk devleti”, “demokrasinin egemen kılınması” sloganları çeşitli “Marksist” çevrelerde böyle yankılanıyordu. 1976'da Mao'nun ölümüyle başlayan süreçte ÇKP'nin de revizyonistleşmesi, sonrasında SSCB'nin yıkılışıyla bu fikirleri savunanlar, kendilerini çok daha güçlü bir şekilde ifadelendirmeye başladılar.

Bu fikirlerin yayılması ve genel anlamda kit-
leleri etkisi altına alması o kadar kolay olmayaca-
ktı-olmadı da! Felsefe profesörleri, büyük(!)
akademilerdeki ekonomi profesörleri yüzyıllar-
dır sürdürdükleri işlevlerini burada bir kez daha
etkin bir şekilde kullandılar. Baba Dietzege'nin
bu profesörlerin “**papaz yandaşlarının dip-
lomalı uşaklarından başka bir şey olma-
dıkları**” sözüyle ilgili Lenin şunu söylemiştir:

“Dietzege'nin acı tanımının doğru olduğunu
anlamak için modern eğitim görmüş kişilerin, yö-
neten burjuvaziye yönetsel ve ayrıca da genel
ekonomik, toplumsal ve diğer her türden bağımlı-
lığı üzerinde biraz düşünmek yeter.”

Baudlier, Huntington, Derridon, Fukuya-
ma, Negri, Hardt, Gorz gibilerinin bağlı olduk-
ları akademilerin burjuva kuruluşlar tarafından
desteklendiği ve kitaplarının gönüllü burjuva fi-
nansörler tarafından basılıp-yaygınlaştırıldığı,
medyada her türlü reklamlarının yapıldığı bili-
nen şeylerdir.

Bu “**aydınlar**” Marksizm'in yeniden ve yeni
bakış açılarıyla gözden geçirilmesi gerektiğini
savunuyorlar. Bilim-ekonomi-felsefe alanlarında
çeşit çeşit teoriler üretiyorlar, bazen birbirle-
riyle çatışıyorlar vs. Tıpkı 1908'de Rusya'da
devrimci dalganın çekilmesi ve gericilik yıllarının
baskısı altında Bogdanov ve yandaşlarının felse-
fede yeni bir akım oluşturmaya çalışmaları gibi
bir süreç yaşanmıştır-yaşanmaktadır.

“**Post-modernizm**” kavramı 1960'larda
işte böyle bir ortamda ortaya çıkmıştır.

“**Modernite kavramı; Avrupa'daki kapitalist
gelişme çağını Aydınlanma denilen dönemi anlatma
amaçlı kullanılmaktadır. Post-modernistlerin savı;
modernizm döneminde çıkan akımların; ben ve
öteki, beyaz ve siyah, içerisi ve dışarı, yöneten ve
yönetileni tanımlayan bir dizi ikili zıtlarla bölünmüş
olduğudur. Post-modernistler özellikle toplumun,
dünyanın bu 'ikili' yorumlanışına karşı çıktıklarını
söylerler.**” (İmparatorluk, Hardt-Negri, s: 158)

Post-modernistler; “**dünyanın olumsal, temel-
siz, çeşitli, istikrarsız, belirlenmemiş nitelikte ve bir
dizi dağınık kültürlerden ya da yorumlardan ibaret
olduğunu bildirirler.**” (Terry Saaglatan, Post-mo-
dernizm Yanılsamalar, Ayrıntı Yayınları, s: 9)

Bu tanımlardan anlaşılacağı gibi post-mo-
dernistler toplumun sınıflara bölünmüş olduğu
ve sınıf mücadelelerinin tarihin motoru olduğu
gerçeğini kabul etmemektedirler.

Marksizm'i bir bilim olmaktan çıkararak,
belli bir döneme aitmiş gibi değerlendirmeler
yapmak günümüzde “**moda**” bir akım haline
gelmiştir. Post-modernizmden esinlenerek
kendilerine post-Marksistler olarak tanımla-
yanlar, Marksizm'in geçerli ama yetersiz oldu-
ğunu savunanlar, bununla birlikte Marksizm'e
yeni bir şey katılamayacağını söyleyenler... Kı-
sacası her renkten Marksizm karşıtı fikirler ve
savunucuları mevcuttur. Oysaki Marksizm bir
ayağını tarihsel materyalizmin yani bilimin di-
ğer ayağını diyalektik materyalizmin yani felse-
fenin oluşturduğu bir teoridir. Dolayısıyla fizik
gibi, kimya gibi ve diğer bilimler gibi “**bir dö-
neme aittir**” değerlendirmesinin yapılamama-
ması gerekir. İşte bu gerçeklik bilindiği için sal-
dırlar Marksizm'in bilim ayağına “**tarihsel
materyalizm**”e yöneltilmiş ve tarihin mad-

**Post-modernistler toplu-
mun sınıflara bölünmüş ol-
duğu ve sınıf mücadelele-
rinin tarihin motoru oldu-
ğu gerçeğini kabul etme-
mektedirler.**

deci bir gözle yapılan araştırması sonucunda oluşan tarihsel materyalizmin “bilimsel olmadı” iddia edilmeye başlanmıştır.

Altyapı-üstyapı ayrımı, toplumları üretim tarzlarını esas olarak çözümlemek, üretici güçler-üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin son safhada devrimi gerektirdiği gibi Marksizm’in temel tezleri reddedilmektedir.

Toplumun artık sınıflara dayanarak çözümlenemeyeceği, sorunları bireysel temelde ele almak gerektiği post-modernizmin temel savunusudur. Yani amaç tamamen bireyleri; toplum olgusundan ayırmak, sınıf mücadelesinden vazgeçmektir.

Bahsi geçen tartışmaların, yalnızca “akademik” çevrelerde ve dünya halklarından bağımsız-yalıtık bir şekilde yürütüldüğü sanılmamalıdır. Bu “savların” temel amacı zaten halkların bilincini bulandırmaktır. Bundan dolayı da her çeşit araç bu fikirlerin hizmetine sunulmuştur. Akademilerde üretilen bu fikirler hedef kitlelerine, dünyanın dört bir yanına çok hızlı bir şekilde ulaştırılmaktadır. Bu düşünceler “hedef kitleye” uygun bir şekilde anlatılmakta ve onları etkisi altına alabilmektedir. Toplumun en bilinçsiz diyebileceğimiz kesimlerine TV dizileriyle, filmleriyle, çeşitli yarışma ve programlarla; daha okur-yazar kesimine yine TV aracılığıyla, basın yoluyla ve diğer kesimlere bunlara ek olarak düzenli basılan kitaplarla-dergilerle ulaşılmaktadır. İnternetin büyük etkisi de unutulmamalıdır. Bunlarla birlikte okullarda verilen eğitim, STK’lar bu misyonu tamamlamaktadırlar.

Başka bir dünyayı oluşturmanın mümkün olmadığı vurgulanmaktadır sürekli. Günde onlarca kez televizyonlarda, basında, yolda yürürken afişlerde... gördüğümüz reklamlarla “tek başına kurtuluş” dışında bir seçenek olmadığı kafalara işlenmektedir. Rekabet, kıskançlık, kin gibi özellikler olmazsa olmaz şeklinde yansıtılmaktadır. Emperyalist bankalar “yerel bankanız” sloganıyla şirin gösterilmektedir vs. vs.

Post-modernistler “büyük anlatılara” karşı olduklarını açıklıyorlar her fırsatta; Marksizm de bu “büyük anlatılardan” biri... Toplumsal bir amaç uğruna çaba vermek aptallıktır, enayiliktir. Çünkü boş bir amaç için yaşamını tehlikeye atmış oluyorsun vs. vs.

“Bir bütünüyle global ancak Amerikan, post-modern kültür, tüm dünyada bütünüyle yeni bir Amerikan askeri ve ekonomik hakimiyet dalgasının içsel ve üst-yapısal bir ifadesidir.”

“...post-modernizm... çok uluslu kapitalizmin kültürel düzeyidir.”

Fredric Jameson’dan yaptığımız bu iki alıntıda post-modernizmin kökeninin ne olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bir düşüncenin (doğru veya yanlış) toplumu etkisi altına alması (geçici, kısa süreli veya uzun süreli olabilir); o düşüncenin toplumsal bir zemini olduğunu gösterir. Düşüncenin doğru veya yanlışlığı sadece; ömrünün ne kadar olacağını belirler! Gerçekliğe uymayan, gücünü gerçekten almayan düşünceler hayatın canlı pratiğinde paramparça olur, erir-gider!

Yazının ilerleyen bölümlerinde bilim ve teknolojinin gelişiminin işçi sınıfını nasıl etkilediğini işleyeceğimizden burada ayrıntıya girmeyeceğiz. Ama vurgulamak istediğimiz yan; bilim ve teknolojinin gelişimiyle üretimin büyük fabrikalardan çıkarılıp parça-işler üzerinden yapılmaya başlanması eğiliminin aynı işyerinde çalışıp birbirlerinin yüzlerini bile görmeyen işçilerin varlığının, rekabete-performansa dayalı üretim sistemlerinin oturmasının; bireyler ve dolayısıyla işçi sınıfı ve geniş halk yığınları üzerindeki etkisini görmek gerektiğidir. İşte burjuvazi bunların üzerinden; post-modernist düşünceleri yaygınlaştırabilmektedir.

Yazımızın ilk bölümünde Engels’in “Fransa’da Sınıf Savaşları” kitabına yazdığı önsözden bir paragraf aktarmıştık. Engels orada, “öncülük eden azınlığın akla yatan bir biçimde sunmasını bildiği basit yutturmacalarla, büyük halk yığınlarını bu kadar kolaylıkla kazanabiliyorsa, halkın kendi çıkarlarını savunan fikirlerle nasıl bu kadar uzak kalabildiğini soruyordu.

İlerleyen sayfalarda Engels, “toplum örgütlenmesinin tümüyle dönüşümünün söz konusu olduğu yerde, yığınların kendilerinin de içinde yer almaları, neyin söz konusu olduğunu, kendilerinin ne için işe karıştıklarını bedenleri ile, ruhları ile (ne için savaşacaklarını) önceden anlamış olmaları gerekir... Ama yığınların ne yapılması gerektiğini anlaması için, uzun, direşken bir çalışma gereklidir;

Canlı emeğin yerini gitgide cansız emeğin (makinelere) alışı; kapitalist emperyalist sistemin bir çıkılmazı, kör noktasıdır aynı zamanda, çünkü sermayenin kendini yeniden üretebildiği kaynak; canlı emektir”

işte şimdi bizim yaptığımız bu çalışmadır.” (age, 24-25) demektedir.

Vurgulamaya çalıştığımız yan; post-modernist savunuların, revizyonizmin, reformizmin kısacası her türlü burjuva düşüncenin, tam da “burjuva sistemde” yaşadığımız için kitleleri etkisi altına almasının kolaylığı, bununla birlikte komünistlerin tam da bu nedenden dolayı çok daha fazla çalışmalarının, süreci kavrayarak, var olan değişimleri görecelik hızla bir şekilde pratiğe geçmelerinin **ertelenemez bir gereklilik** olduğunun görülmesidir. Burjuva ideoloji, burjuva politikalar, burjuva örgütlenmeler bu kadar çok hâkim olabiliyorsa, bu aynı zamanda komünist partilerin ideolojik-politik-örgütsel zayıflığından kaynaklanmaktadır.

Buraya kadar yazdıklarımızı toparlarsak; günümüzde yükselen tasfiyecilik dalgası, '60'lı yıllardaki Kruşçev revizyonizmiyle, o dönemde yükselen toplumsal hareketlerin niteliğinin değerlendirilmesiyle, post-modernizmle, anarşizmle (ilerleyen bölümde irdedeleyeceğiz) karakterizedir.

Tasfiyeciliğin beslendiği bazı teorilere kısa değiniler:

1- Emeğin niteliği değişmiştir. Artık canlı emeğin yerini nesnelleşmiş emek almaktadır! Entelektüel, maddi olmayan ve iletişimsel emek gücü devreye girmiştir! Bu da önceden mücadelenin merkezine oturtulan işçi sınıfının etkisizleşmesi ve onun yerine yeni oluşan gücün devreye sokulması demektir.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte canlı emeğin yerini artan oranda makinelerin aldığı doğrudur. Yani değişmeyen (sabit) sermaye oranı artmaktadır. Buna karşın canlı emeğin rolü; hizmet sektöründe, kültür-sanat etkinlik-

lerinde vs. gitgide artmaktadır. “**Sanayinin teknik temeli devrimcidir**” diyen Marks, bu değişimlerin olacağını 150 yıl önce ifadelendirmiştir. Yani bu gelişmeler iddia edildiği gibi Marksizm’de olmayan, öngörülme, kabul edilmeyen vs. olgular değildir.

Canlı emeğin yerini gitgide cansız emeğin (makinelere) alışı; kapitalist emperyalist sistemin bir çıkılmazı, kör noktasıdır aynı zamanda, çünkü sermayenin kendini yeniden üretebildiği kaynak; canlı emektir” yani burjuvazi canlı emekten vazgeçemez! Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişki tam da bu noktada yaşanır. Burjuvazi tabiatı gereği daha fazla kâr için canlı emeğe ihtiyaç duyar. Bu nedenle teknolojinin canlı emeğin yerini almasına bir sınır çizer!

“Salt ürünü ucuzlatmak amacıyla makine kullanılması, makinenin üretim için harcanan emeğin, bu makinenin kullanılmasıyla yerini aldığı emekten daha az olması gerekir ilkesiyle sınırlandırılmıştır”. (Kapital cilt:1, sf: 406)

İçinden geçtiğimiz süreçte emperyalist şirketlerin hareketlerini daha yakından incelediğimizde, fabrikalarını “**ucuz işgücünün**” olduğu ülkelere, az gelişmiş yarı-feodal, yarı-sömürge ülkelere kaydardıklarını görürüz. Bunun sebebi yukarıda bahsettiğimiz çizilen sınırlardır. Türkiye’deki egemen sınıfların söylemlerine bakmak bile emek gücünün önemini gösterir. Türkiye’nin yabancı sermaye yatırımını çekmek için en büyük avantajının “ucuz işgücü” olduğu sıklıkla belirtilmektedir. Bu işgücünü daha da ucuzlatmak için kıdem tazminatının kaldırılması, asgari ücretin daha da düşürülmesi istenmektedir. Türkiye’de sigortasız işçi çalıştırmak zaten çok yaygın bir durum. Ama buna rağmen sigorta primlerinin ödenmesinde patronun payının azaltılması istenmektedir. Yani işgücünü daha da ucuzlatmak için elden gelen yapılmaktadır.

Türkiye’nin 1998 yılında IMF ile imzaladığı Yakın İlzama Anlaşması (programı) ile ilgili olarak **Erinç Yeldan**, Cumhuriyet gazetesindeki köşe yazısında şunu söylüyor:

“Bu programla ülkemize uluslararası işbölümünde biçimlenen rol, Türkiye’nin ucuz işgücü ve ithalat cennetine dönüştürülerek, finans sermayenin spekülâtif hesaplarının serbestçe uygulandığı bir kumarhane masasına çevrilmesidir.”

Yine aynı yazıda 1990'larda sabit sermayeye yatırımın milli gelire oranı % 23 iken; 2005'in yatırım **oranının** % 18'e düştüğü ifadelendirilmektedir.

Sabit sermayeye ayrılan miktarın **oranında** sistemli bir düşüş görülmektedir. Çünkü kâr için, sermayenin kendini yeniden üretebilmesi için halen daha "kazançlı" olan ucuz emek gücüne yatırım yapılmaktadır.

Son olarak emperyalist-kapitalist ülke şirketlerinin yatırımlarını yarı-feodal, yarı-sömürge ülkelere kaydardıklarına dair 13-03-2006 tarihli Dünya Gazetesi'nin "**The Economist**"ten alınan haberine bakalım. Buna göre aralarında Vodafone, Honda, Siemens, Sony, Carrefour, General Elektrik, General Motors gibi 40 büyük çok uluslu şirkette yapılan çalışmada çalışanlarının ortalama % 55'inin yabancı ülkelerde istihdam edildiği ve kazançlarının % 59'unun yurtdışından sağlandığı yazılmaktadır. Ve bu eğilimin de gitgide arttığı belirtilmektedir.

Teknolojinin had safhasına kadar kullanılması, canlı emeğin iddia edildiği gibi tamamıyla "**özüleştirilmesi**" bu sistemde düşecek kâr oranları ve sermayenin kendini yeniden üretemeyecek olması nedeniyle mümkün değildir.

"İşçi üretim sürecinin başlıca faktörü olacak yerde, sürecin kenarında duran bir baskıcı haline gelir... Yiğınların artık emeği genel zenginliğin gelişiminin koşulu olmaktan, onunla birlikte azınlığın emeksizliği insan kafasının evrensel güçlerinin gelişmesinin koşulu olmaktan çıkar. Bununla mübadele değerine dayalı olan üretim çöker." (Marks, Grundrisse, s: 652 aktaran: S. Çiftyürek)

Yani artık her şeye "**teknolojinin**" hâkim olması, canlı emeğe olan ihtiyacın işçi sınıfına ihtiyaç duyulmayacak ölçüde olması demek; kapitalist-emperyalist sistemin çökmesi, yeni üretim tarzına –sermayenin olmadığı sisteme geçiş yapmak demektir. Ki günümüzde böyle bir şey olmadığı çok açık ve nettir!

Burada görülmesi ve değerlendirilmesi gereken nokta; uluslararası sermayenin sanayiye bizim gibi ülkelere kaydarmaktan çekinmemeleridir. Uçak yapımından, otomatik yapımına kadar ağır sanayinin birçok ürünü ülkemizde üretilebilmektedir. Bu yine, dışa bağımlı bir şekilde olmaktadır. Bu araçların bilgisayar aksamaları em-

peryalist ülkelerde oluşturulmaktadır.

Bu, bizim gibi ülkelerde işçi sayısının **mutlak oranda** artışı demektir. Ki yarı-sömürge ülkelerde 1 milyar civarında işçi olduğu istatistiklere yansımaktadır.

Makineler asla artı-değer üretemez, ve bu nedenle burjuvazi işçi sınıfına her zaman "**muhtaçtır**" dedik, artı-değer üretimi dışında bunun böyle olmasının bir nedeni de; üretilen malların pazarlanması sorunudur, işsizliğin yaratacağı sosyal patlamalardan duyulan korkudur. Yani burjuvazi istese de istemese de teknolojinin gelişimini hep bir noktada tutacaktır.

Zaten burjuvazi sosyal patlama riskinden korktuğu içindir ki, DB, BM, UNESCO gibi uluslararası kuruluşlar ve bunların "**yerli**" uzantıları vasıtasıyla halkın en yoksul kesimlerine ulaşmaya çalışmaktadır.

Bu konu başlığı altında değerlendirilmesi gereken diğer nokta da "**beyaz yakalılar**" da, işsizlerin de işçi sınıfı statüsü içerisinde değerlendirilmesi gerektiğidir. Marks, "**üretken emek**" kavramıyla bunu açıkça belirtmektedir:

"Kapitalist için artı-değer üreten, böylece sermayenin kendisini genişletmesi için çalışan emekçi üretkendir... bir öğretmen, öğrencilerin kafaları üzerinde emek harcamasının yanı sıra, eğer okul sahibini zenginleştirmek için de eşek gibi çalışıyorsa, üretken bir emekçi sayılır. Okul sahibinin, sermayesini, sosis fabrikası yerine öğretim fabrikasına yatırmış olması hiçbir şeyi değiştirmez." (Kapital, Cilt: 1, syf: 520)

Yine günümüzdeki tartışmaları aydınlatacak bir belirleme daha:

"Üretken biçimde çalışmak için artık el ile çalışmanız da gerekmez, kolektif emekçinin bir parçası olmanız, onun yerine getireceği alt işlevlerden bir tanesini yapmanız yeterlidir." (age, syf: 520)

İşsizlerin, işçi kapsamında değerlendirilmesi gerekliliğini ise Stalin şöyle açıklıyor:

"Eğer işsizler, bir yedek (işçi) ordusu oluşturuyorlarsa ve bunların emek güçlerini satma dışında bir yaşama olanakları yoksa, işsizler, zorunlu olarak işçi sınıfından sayılmalıdırlar; böyle olunca da onların sefil durumları işçilerin durumları üzerinde kesinkes etkide bulunacaktır." (Stalin, Son Yazılar, syf: 102)

İşçi sınıfına; kol emeğini kullanarak üretenler dışında kafa emekçilerinin ve işsizlerin katılacağı

Tablo I	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler
Yıllar	2004 - 2005	2004 - 2005	2004 - 2005	2004 - 2005
Bin kişi	7.400- 6.493	3.998 - 4.281	1.029 -1.171	9.374 -10.101
Yüzde	34 - 29.5	18.3 - 19.4	4.7 - 5.3	43.0 - 45.8

Kaynak; Hane Halkı İşgücü Anketi Haber Bülteni 27 Şubat 2006-12-06

("Yüzde" kısmı; toplam istihdam içindeki payı veriyor.)

(İstatistikte hizmetler sektöründeki şişkinlik ve artma eğilimi açık biçimde görülmektedir. Aynı zamanda sanayideki istihdam artmaktadır.)

açiktir. Son yıllardaki değişimlerden biri de kafa emekçilerinin (beyaz yakalıların) sayısındaki hızlı artıştır. (31-03-2006 tarihli Dünya gazetesi şu istatistiği yayımlamıştır. Türkiye için... (Tablo: I)

Hizmet sektöründe çalışanların çoğunluğu Marks'ın "**üretken emekçi**" yani işçi durumunda değerlendirileceğini belirtmiştik. Fakat bu kesimin yaşam tarzı, ekonomik durumları, kültürel durumları vs. mavi yakalılardan çok farklıdır. Yani her ne kadar sömürseler de yaşamlarını belli bir seviyede devam ettirebilecek durumları vardır. Bu da onların örgütlenmesi, sınıf mücadelesine mavi yakalılar gibi katılmaları önündeki ciddi bir engeldir. Marksist-Leninist-Maoistlerin çalışmalarında bunları da hesaba katması gerekmektedir.

İşçi sınıfının yaşadığı değişimler açısından Marksist-Leninist-Maoistlerin göz önünde bulundurması gereken bir diğer nokta da; teknolojinin gelişimiyle birlikte üretim süreçlerinde yaşanan parçalanma, taşeron üretiminin artmasıdır. Bu durum bir 20-30 yıl öncesindeki gibi, büyük fabrikalarda binlerce kişinin çalışmasını engellemektedir. Yarı-feodal, yarı-sömürge ülkelerde KOBİ'ler daha hızlı bir şekilde geliştirilmekte ve onların üzerinden iş yapılmaktadır. (KOBİ'ler 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ekonomik birimlerdir. Türkiye'de 2005 yılına kadar KOBİ'lerle ilgili bir mevzuat bile bulunmuyordu. Ama üretim sürecinin hızlı parçalanışı, taşeronluğun artmasıyla KOBİ'lerin öneminin artışı; bu mevzuatı zorunlu kılmıştır. Türkiye'de KOBİ tanımlamasına giren 250 bin işletmenin olduğu tahmin edilmektedir.)

"Burjuvazinin egemenliğini devirmek, **sadece ekonomik varlık koşulları, onu bu devrişe ha-**

zırlayan, ona bunu gerçekleştirme olanak ve gücü veren özel bir sınıf olarak proletarya tarafından mümkündür. Burjuvazi, köylülüğü ve tüm küçük burjuva katmanları parçalayıp un-ufak ederken, **proletaryayı bir araya getirir, birleştirir ve örgütler.** Yalnızca proletarya **büyük üretimdeki ekonomik rolü sonucu** gerçi burjuvazi tarafından çoğu kez proleterlerden daha az değil, bilakis daha çok sömürülen, köleleştirilen ve ezilen, fakat kurtuluşları uğruna **bağımsız** mücadele etme yeteneğine sahip olmayan **tüm emekçi** ve sömürülen kitlelerin önderi olma yeteneğine sahiptir." (Lenin, Seçme Eserler, C: 7, syf: 36) (abç)

Lenin burada ekonomik varlık koşullarının proletaryayı bir araya getirip, birleştirmesi ve bu koşulların proletaryaya örgütlenme koşulları açısından uygun bir zemin oluşturmasının önemine vurgu yapıyor. Oysa yukarıda vurguladığımız gibi burjuvazi hem teknolojinin gelişmesinin zorlamasıyla hem de işçi sınıfının birarada oluşunun getirdiği tehlikeyi gördüğü için işçi sınıfının birarada bulunmasını engellemektedir. Üretim sürecindeki parçalanmaya rağmen, burjuvazi nasıl fabrikalar arasında bağlantı kurup, tek bir yerde üretim yapıyormuşçasına üretim sürecini devam ettirebiliyorsa, komünistler de teknolojinin gelişmesinden, bu üretim dalları arasındaki organik ilişkiden yararlanıp örgütlenmesini üst düzeye çıkarabilir ve çıkarmalıdır.

Taylorizm ve Fordizm'deki "**standart kitle üretimi**" yavaş yavaş aşılmaktadır. Hatta bazı şirketler Toyotizm denilen tarza geçiş yapmıştır. Ama bu gelişmeler yukarıda bahsettiğimiz nedenlerden dolayı belli ülkelerde ve belli şirketlerde, belli bir orana kadar yaşanmaktadır.

Var olan ekonomik gelişmeleri, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri ve bunların üzerinden oluşturulan felsefi akımları Marksistler dikkatli ve titiz bir şekilde araştırmalı, öğrenmeli ve tavır geliştirmelidirler. Bu en başta Marksizm bir bilim olduğu için böyle olmak zorundadır. Tarihin gerisinde kalmamak, doğru politikalar geliştirebilmek, etkin güç haline gelebilmek için bu böyle olmak zorundadır.

Son olarak burada aslında yazının genelinde kavranması gereken noktayı Lenin'in sözleriyle ifadelendirmek istiyoruz:

"Biz Marks'ın teorisini tamamlanmış ve dokunulmaz bir şey olarak görmüyoruz, tersine biz onun eğer yaşama ayak uydurmak istiyorlarsa, sosyalistlerin her doğrultuda geliştirmek zorunda oldukları bilimin yalnızca bir temel taşı koyduğuna inanıyoruz." (Marks-Engels Marksizm, syf: 95)

2- İşçi sınıfının üretim sürecindeki öneminin azalması ve bununla birlikte gelişen çevre, feminizm, ırksal, kültürel, savaş karşıtı hareketlerin öneminin artmasıyla; işçi sınıfı **"hegemonik"** güç olamaz! Marksizm bu yeni gelişen hareketleri kapsayamayacak niteliktedir! Artık Lenin döneminde tanımlanan Komünist Partilere ihtiyaç yoktur! Hiyerarşinin temel alınmadığı örgütlülükler gereklidir.

1960'lı yıllarla birlikte sınıf temelli örgütlenmelerden kitleler uzaklaştırılmaya çalışılmış

çevre, cinsiyet, milliyet, din, çeşitli meslek dallarına özgü sadece ekonomik, kültürel niteliği olan örgütlenmeler ve bunlarla bağlantılı şekilde Sivil Toplum Kuruluşları ön plana çıkarılmıştır.

Bu örgütlenmelerde; bireyler kendilerini etkileyen sorun çerçevesinde bir araya gelmekte ve sorunu **"çözdüklerini"** düşündüklerinde bu örgütlülükler dağıtılmaktadır. Bu örgütlenmeler **"siyasetin demokratikleştirilmesinin"** araçları olarak lanse edilmekte ve bireylerin bu örgütlenmeler vasıtasıyla kendilerini ifade etmelerinin **"yönetimde"** hak sahibi olmalarına yol açacağına propagandası yapılmaktadır. Bu örgütlülükler KP'lere alternatif örgütlenmeler olarak sunulmaktadır...

Marksizm'in çevre, milliyet, cinsiyet... gibi çeşitli toplumsal sorunlara nasıl yaklaştığına değinmeden önce, James Petras'ın STK'lar ile ilgili bir belirlemesine yer vereceğiz;

"İnsanların yaşamlarını biçimlendiren yapısal koşullara değil, projelere yapılacak teknik-finansal desteğe odaklanırlar. Sola çalan bir dil kullanırlar; Eşitsizlik, adaletsizlik, yoksulluk, kalkınma, katılım vb. İdeoloji ve pratikleri ile dikkatleri toplumsal siyasi sorunların kökeninden ve gerçek çözümlerinden kaydırırlar. Sınıf dayanışmasını, yardımları dağıtarken rekabete dayandırmasıyla bozmaktadırlar. Toplulukları kategorilere

ve alt kategorilere ayırarak emekçilerin sistemin bütününe görmelerini ve ona karşı mücadelede birlik olmalarını zorlaştırırlar. Pek çok eski toplumsal hareket, sendika, örgüt STK'larla işbirliği içindedir: Bazıları 'güzel' şeyler yapmak adına, umutla bu organizasyonlara girse de yüksek maaş, kârlı işler, sponsorluk faaliyetleri, prestij vb'nin yozlaştırıcı bir etkisi vardır. STK'ların ve destekleyici bankaların etkisindeki medyada mikro girişimlerin 'başarı hikâyeleri' ve 'projeleri' ballandırarak anlatılırken, emekçi sınıfların ekonomik, siyasal, toplumsal yaşam koşullarının, çevre sorunlarının her geçen gün kötüye gittiği ve STK'ların makro konularda etkisizliği saklanır. STK'lar yeni bir kültürel ve ekonomik 'kolonileşme' ve bağımlılık tipinin gelişmesine yardımcı olmuşlardır. Projeleri, büyük mali sermaye kurumlarının ve devletlerin önceliklerine göre biçimlendirilmektedir." (Emperyalizm ve Latin Amerika'daki STK'lar) (abç)

Bu örgütlenmelerin yaygınlaştırılmak istenmesinin nedeni; toplumu sınıf eksenli örgütlenmelerden uzaklaştırmak, bu yaşanan sorunların sistemden kaynaklı olduğunu gizlemektir. Parça parça düzeltmelerle, tüketim araçlarının biraz daha "adil" bir şekilde dağıtılmasıyla sistemin sınıfsal, cinsel, ırksal vb. hiçbir ayrıma gitmeden herkes için yaşanabilir hale getirilebileceği savunulur. Yoksullar için, yardım kampanyaları, projeler vs. geliştirilir.

"Tüketim araçlarının herhangi bir dağıtımı sadece üretim koşullarının dağıtımının sonucudur. Üretim araçlarının dağıtımına üretim tarzının özelliğidir. Örneğin kapitalist üretim tarzı, üretimin maddi koşulları sermaye ve toprak biçiminde işçi olmayanların elinde bulunmasına karşın, kitlelerin sadece kendi emek güçlerinin kişisel üretim koşullarının sahibi olmasına dayalıdır. Üretim faktörleri böyle dağıtılsa, tüketim araçlarının şimdiki dağıtımı kendiliğinden ortaya çıkar. Eğer üretimin maddi koşulları işçilerin el birliği mülkiyeti olsaydı, benzerlikle bunun sonucu olan tüketim araçlarının dağıtımı da şimdikinden çok farklı olurdu." (Marks)

Tüketim araçlarının herhangi bir dağıtımı üretim tarzıyla bağlantılıdır. Özel mülkiyet, kâr amaçlı üretim oldukça var olan "adaletsizlik" kısmi, geçici çözümlerle giderilemez. Sadece "insanlar" kandırılmış ve minik kırıntılar verilerek ellerinden dünyalar alınmış olmaktadır.

Komünist Partisi dışında, sınıf temelli olmayan, bu tip örgütlenmeler özellikle Latin Amerika ülkelerinde yaygındır. Anarko-Sendikalizmin en rahat geliştiği yerlerden biridir Latin-Amerika! Ve silahlı reformist hareketlerin görüldüğü topraklardır! Bu örgütlenmeler geniş bir halk kitlesine ulaşmakta ve kitleleri peşinden sürükleyebilmektedir. Hatta bazıları "hükümetleri" ele geçirmektedir. Fakat halen dünyanın en yoksul halkları Latin Amerika'da yaşamaktadır! Ve halklar sürekli ayaklanıp, sonrasında bir şey elde edememenin yarattığı hüsrânı yaşamaktadır...

Bu tip örgütlenmeler sınıf mücadelesinin yani burjuvazinin tahtını sallayabilecek ve devirebilecek tek mücadelenin önünü kesme amaçlı yaygınlaştırılmakta, "demokratikleşme", "yurttaşlık hakları", "çoğulculuk", "uzlaşma" sloganlarını dillerinden düşürmektedirler. Sömürü ortadan kaldırılmadan yapılan tüm düzenlemeler halkları kandırma dışında bir işe yaramaz.

Bu hareketlerin Marksizm'e eleştirileri ise; Marksizm'in çeşitli toplumsal sorunlara, acil "çözülmesi" gereken, çevre, kadın sorunlarına ve çeşitli düzen içi problemlere duyarlı olmadığı, onları çözme yeteneğinde olmadığıdır! Ayrıca; Marksizm'in modernist düşünme tarzını aşamadığı için toplumu "karşıtlıklara" böldüğü ve işçi sınıfını "öncü" olarak göstermesinin nedeninin bu düşünme tarzı olduğu iddiaları vardır. Marksistler, toplumun tüm ezilen kesimlerine gitmeyi öngörür. Proletaryanın "öncü sınıf" olmasının nedeni de budur! Diğer ezilen kesimler mücadeleyi sonuna kadar götürmezken, yukarıda verilen örneklerde olduğu gibi "iktidarı almadan yeni bir dünya mümkün" deyip en baştan yelkenleri suya indirebilecekken; proletarya üretim sürecindeki yeri ve üretim ilişkileri dolayısıyla mücadeleyi sonuna kadar yani devrime kadar sürdürebilir. Bu diğer toplumsal kesimleri görmemek, sorunlarına duyarlı olmamak değildir. Ama reformları, devrim mücadelesine tabi kılarak! Çünkü sonuçta bu sorunların gerçek çözümünün, kalıcı çözümünün ancak devrimle olacağını bilirler. Bu nedenle reformlar için mücadeleyi, devrim için mücadele kanalına akıtırlar.

Burjuvazinin kâr hırsı ve sermayesini yeniden üretebilmek için kendisinden başka ve kendisinden sonra hiç kimseyi ve hiçbir şeyi düşünmemesi, bu sorunların düzen içinde burjuvaziyle uzlaşarak çözülmemesinin nedenleridir.

Diğer toplumsal tabaka ve kesimlerin sorunlarına karşı duyarlılık için Lenin şunu demiştir:

“Eğer işçiler, **hangi sınıfları etkiliyor olursa olsun**, zorbalık, baskı, zor ve suistimalin her türlüüne karşı tepki göstermede eğitilmemişlerse, ... işçi sınıfı bilinci gerçek bir siyasal bilinç olamaz. Eğer işçiler, öteki toplumsal sınıfların **her birini** entelektüel, moral ve siyasal yaşamlarının **bütün** belirtilerinde gözleyebilmek için somut ve her şeyden önce güncel siyasal olgular ve olaylardan yararlanmasını öğrenmezlerse; eğer materyalist tahlil ve ölçütlerini nüfusun bütün sınıflarının, katmanlarının ve gruplarının yaşam ve eylemlerinin bütün yönlerine pratik olarak uygulamayı öğrenmezlerse, çalışan yığınların bilinci gerçek bir sınıf bilinci olmaz. **Kim işçi sınıfının dikkatini, gözlemine ve bilincini, tamamıyla ya da hatta esas olarak işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırıyorsa, böylesi sosyal-demokrat değildir.** (Lenin, Ne Yapmalı, Syf: 74) (abç)

Toplumun diğer ezilen kesimlerine, sistemle çeşitli şekillerde sorun yaşayanlara ulaşım sorunlarını gerçekten çözecek tek güç proletaryadır. Proletarya ve onun temsilcileri bu bilinçle hareket etmek zorundadır.

Burjuvazinin kâr hırsı ve sermayesini yeniden üretebilmek için kendisinden başka ve kendisinden sonra hiç kimseyi ve hiçbir şeyi düşünmemesi, bu sorunların düzen içinde burjuvaziyle uzlaşarak çözülmemesinin nedenleridir. Buna rağmen proletarya yukarıda vurguladığımız gibi bu sorunlarla ve farklı toplumsal grupların sorunlarıyla uğraşmaktan geri durmaz.

Bu tip örgütlenmelerin içerisine girmek ve ya gerekiyorsa alternatif devrimci örgütler

kurmak zorunludur. Çeşitli çevre kurumları, tüketici hakları ile ilgili kurumlar, savaş karşıtı platformlar, kadınlarla ilgili kurumlar vs. vs... bu konularla ilgilenilmeli ve çeşitli muhalif kesimlerle buradan yakalanılan ortaklıklar devrimci mücadeleye sevk edilebilmelidir.

Bu birçok açıdan gereklidir. Birincisi Marksistler; halkın güncel sorunlarıyla ilgilenip-çözüm bulmaya çalıştıkları için gereklidir. İkincisi; gelişen hizmet sektörü çalışanlarını proletarya gibi sınıf mücadelesine rahat çekebilme koşulları, en başta ekonomik nedenlerden dolayı yoktur. Küçük burjuva kesime ulaşım, devrimin yedek gücü halinde kullanabilmenin yolu, onların sorunlarına eğilmekten, örgütlendikleri, duyarlılık gösterdikleri konulara karşı duyarsız kalmamaktan geçer!

Gelelim; proletaryanın “**hegemonik**” bir sınıf olamayacağı ve Komünist Partisi’nin sadece işçi sınıfının partisi olması gerektiği savına...

Tasfiyecilere karşı mücadele sırasında “**Komünist Partisi’nin hegemonik güç olmaması gerektiği**” savına Lenin şu cevabı vermiştir;

“*Sosyal-demokrat Partinin, hegemonyayı değil de bir sınıf partisini temsil etmesi gerektiğini söylemek; burjuvaziden yana olmak, çağımızın kölesine, ücretliye ‘bir köle olarak durumunu düzeltmek yolunda savaş, ama köleliği alaşağı etme düşüncesine zararlı bir ütopya olarak bak’ diyen liberalden yana olmaktır.*” (Marks-Engels Marksizm Sf: 225)

Komünist Partisinin, “**hegemon değil, sınıf partisi olduğu**” savı Komünist Partinin toplumun diğer ezilen kesimleriyle olan bağlantısını, önderlik etme misyonunu gölgeleme amaçlıdır aynı zamanda. Bu söylem reformist, anarko-sendikalist bir söylemdir. Komünist partinin siyasal taleplerden uzaklaştırılması, sadece işçi sınıfının ekonomik talepleriyle uğraştırılmak istenmesi demektir.

1911 yılında Rusya’daki tasfiyecilerin bu savı, diğer birçok konuda olduğu gibi yaklaşık 100 yıl sonra bir kez daha komünistlerin önüne “**yeni bir şeymiş**” gibi getirilmektedir.

“*Toplumda, ‘her kesimin’, ‘her grubun’ ve ‘hatta her bireyin’ sorunları ayrı ve farklıdır*” denilerek toplumdaki sınıflar-gruplar arasında

ki siyasal bağlar yok sayılmakta, toplum atomize edilmeye çalışılmaktadır. 100 yıl sonra aynı şekilde bu savların getirilme nedeni budur.

3- Ulus aşırı korporasyonlar artık dünyaya hâkimdir, ulus-devlet miadını doldurmuştur! “Politika” etkisizleşmiş, ekonomiden bağımsız hale gelmiştir. Ulus-devletin yani “iktidarın” ele geçirilmesini hedeflemek yanlışır! Mücadelenin hedefleri ve yöntemleri değiştirilmelidir. Politika ve ekonomi arasında bir bağ olmaması, “yönetişim” modeliyle toplumun her kesiminin kendini, var olan iktidarda temsil edebilmesini sağlamaktadır. Yönetime katılmak ve politik arenada söz hakkına sahip olmak her zamankinden daha olanaklıdır!

Devlet, ilk ortaya çıktığı tarihten bugüne üretim tarzlarındaki değişimlere bağlı olarak yenilenmiş, gelişmiştir! Bu yenilenme-gelişme egemen sınıfların ihtiyacı doğrultusunda olmuştur! Bu değişim bir noktada duran bir özellik taşımaktadır. Ekonomik, sosyal, kültürel yapıda olan değişikliklere bağlı olarak üretim tarzında köklü bir değişiklik (devrim) olmazsa da, aynı sistem içerisinde devletin kurumsal yapılanması ve işleyişinde değişimler olabilir! Ki günümüz devlet yapısında da bu böyledir. Devletin kurumsal yapısında ve işleyişinde sadece bir 100 yıl öncesine göre değil, bir 10 yıl öncesine göre değişimler yaşanmıştır.

Burjuva toplumda son üç yüzyıl içinde aynı anda birçok farklı devlet biçimi görülebilmektedir; Monarşik devlet, demokratik parlamenter cumhuriyet, faşist diktatörlük... Farklı devlet biçimleri olabilir ama bunların hepsinin özü aynıdır; ezen sınıfın hâkimiyetini sağlamak.

Farklı devlet biçimlerine ihtiyaç duyulması o süreçteki sınıf mücadelesinin durumu, ekonomik yapıda var olan değişimler ve sosyal-kültürel etmenlerle ilgilidir. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra “reform devleti”, “sosyal devlet” biçiminin geliştirilmesi sınıf mücadelesi sonucu burjuvazinin bazı konularda taviz vermesi iken aynı zamanda sınıf mücadelesini pasifize etmek amacını taşımaktadır.

Devlet; egemen sınıfların kendi aralarında ki çelişkileri çözmenin arenasıdır aynı zaman-

da! İşlevi; burjuvazinin farklı klikleri arasındaki mücadelenin üstünü örtmek ve oluşturulabilen azami birliktelikle ezilen sınıfların üstünde hâkimiyet kurmaktır.

Devletin kurumsal yapısı ve işleyişinde ne gibi değişimler olmuştur? Gerçekten devlet iddia edildiği gibi etkisizleşmekte midir?

Son 20–30 yılda Çok Uluslu Şirketler’in (ÇUŞ) hızlı gelişimi, sıcak para hâkimiyetinin artması söz konusudur. Ve bu kesimler farklı ülkelere giriş yaparken herhangi bir sınırlamayla, bürokratik işlemlerle vs. karşılaşmak istememektedirler! Bu çerçevede özellikle 90’lı yıllardan sonra gümrük kapılarının sınırsızca açılmasını, ülke içinde herhangi bir nedenden dolayı uğranılan zararı oradaki “devletin” ödemesini kapsayan MAI, MİGA gibi anlaşmalar imzalanmıştır. Ayrıca özellikle yarı-feodal, yarı-sömürge ülkelerin ekonomisini ve siyasetini daha rahat kontrol edebilmek için IMF, DB, DTÖ gibi kurumlar daha etkin bir şekilde devreye sokulmuştur.

Burada gözden kaçmaması gereken nokta şudur: Evet, sınırların açılması ve diğer farklı uygulamalar ÇUŞ’ların ve çeşitli “ulus aşırı” korporasyonların isteğidir. Ama bu aynı zamanda yarı-feodal, yarı-sömürge ülkelerdeki komprador burjuvazinin bazı kesimlerinin faydası ve çıkarına olduğu içindir ki çıkarılmaktadır. Dizginsiz sömürünün kârları artırdığı oranda, komprador burjuvazinin de sermayesi büyüyecektir.

Sömürge, yarı-sömürge ülkelerde emperyalist devletlerin içişlerine karışması, yeni bir durum değildir! Sömürge, yarı-sömürge ülkelerde devletin işlevi çoğu zaman kendisine dikte ettirilen kararları uygulamaktır. Şimdi oluşmaya başlayan farklılık; devletlerin “dikte” ettirmesi haricinde çeşitli sermaye gruplarının ÇUŞ’lerin de istedikleri gibi at koşturabilmeleridir. Fakat bu da emperyalist devletlerde de “sermaye grupları ve devlet” arasında bir ayrışma varmış gibi kullanılmak istenmektedir. Değildir! Çevremizde gelişen olaylara biraz objektif gözle bakmak bile bunu görmek için yeterlidir. Örneğin ABD Başkanı Bush, Erdoğan’la görüşmesinde Uzan’larla sorun yaşayan Motorola lehindeki karar doğrultusunda bir an önce hareket edilme-

sini istemektedir. Ortadoğu'da, Balkanlar'da yaşanan savaşların petrol nedeniyle yapıldığını ve bunun arkasında ÇUŞ'lerin olduğunu biliyoruz.

Kıscası sermaye hareketlerinin artması, ÇUŞ'lerin etkinliğini artırması bir araç olarak **“devleti”** ortadan kaldırmaz. Devlet, sınıflar var olduğu müddetçe en başta bir baskı aygıtı olarak var olmak zorundadır. Şu anda olan değişimse bir üstyapı kurumu olan devletin, ekonomik mali sisteme kendini uyarlamasıdır.

Dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de 90'lı yıllarla birlikte başlayan ve **“yeniden yapılanma”** olarak adlandırılan süreç buna örnektir. Önceden direkt olarak devlete bağlı olan birçok kurum (BDDK, Özelleştirme İdaresi, MB gibi) **“bağımsız”** kurullara, sermayenin isteği üzerine devredilmiştir. Sermaye kendisini kısıtlayan her türlü uygulamadan kurtulmak ve azami ölçüde rahat hareket etmek istemektedir. Bunlarla birlikte oluşan krizlerde-dalgalanmalarda her ne kadar **“serbest piyasanın kuralları bunlar”** denses de Türkiye'de yaşanan son krizde görüldüğü gibi devlet kurumları farklı araçlarla yine de **“piyasaya”** müdahale etmektedir.

Bu yüzyılın Halk Savaşları yüzyılı olacağı 98'de yapılan NATO toplantısında özel olarak vurgulanmıştır. Bu devletin ekonomik kurum-

lardan belli oranda elini eteğini çekse de daha fazla militarize olacağı anlamına gelmektedir. Ki devletin esas rolü de budur; ezilen sınıfları baskı altında tutmak ve tahakkümü sağlamak. Sadece sermayenin hareketleri açısından yaklaşıp; devletin egemenliğini değerlendirmek, devletin önemsizleştiğini söylemek tek taraflı değerlendirişin sonucudur.

Ve şunu da söylemek gerekir; eğer devlet kurumları bu kadar önemsizse, devlet artık bu kadar işlevsizleşmişse, emperyalist-kapitalist ülkeler dâhil olmak üzere neden bu **“aygıtı”** sahip olmak için bu kadar uğraş veriliyor?

Burada değinilmesi gereken diğer bir **“sav”** da; **“ulus-devletlerin”** etkisini yitirdiği vurgusudur. Bu savı savunanlar ulus-devletler döneminin kapandığını, artık ulus aşırı korporasyonların her şeye hakim olduğunu, dolayısıyla UKKTH'yı savunmanın anlamsızlaştığını söylemektedirler.

Ulus aşırı korporasyonlar; sermaye tarafından gerçekten de en çok kullanılan araçlardır! Fakat bu korporasyonlar, ulus-devletlerin yerini tutabilecek durumda değildirler. Bu en başta; devletlerin kendi aralarındaki çelişkilerden kaynaklıdır. En yakın örnekler olarak 11 Eylül'den sonra ABD tarafından BM'nin etkisizleştirilmesini verebiliriz. Lübnan'a saldırılarında bu **“ulus-aşırı korporasyonların”** etkinliklerini düşünelim.

Bu kuruluşlarda (BM, NATO, IMF) şu anda en fazla mali desteği veren ülke olan ABD etkindir ve onun isteği dışında kınama kararı bile çıkamamaktadır.

Emperyalist devletlerin son yıllarda nasıl korumacı bir siyaset izlediklerine birçok örnek verilebilir. 19-04-2006 tarihli Radikal gazetesinde Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Engin Ünsal; **Newsweek**'ten yaptığı alıntılarla şunları söylemektedir:

“AB üyeleri özellikle enerji konusunda ulusal pazarın ve ulusal şirketlerin yabancı sermayeye karşı korunması için girişimler başlattı. Fransa bir İtalyan şirketinin Fransız enerji ve su şirketi olan Suez’i ele geçirmesini önledi. Gene Fransa, Hindistan, Mittal isimli dev çelik şirketinin Fransız Arcelor şirketini satın almasına karşı çıktı ve satış gerçekleşmedi. Fransız sendikaları Fransız şirketlerinin Fransız kalmasını istedi. İspanya büyük enerji şirketi Endesa’nın yabancılar tarafından satılmayacağını beyan etti. Almanya, Volkswagen Yasası diye bilinen bir yasa çıkardı ve otomotiv şirketlerinin yabancılar tarafından satın alınmasını yasakladı. Tüm bu örnekler AB üyelerinin ekonomik-milliyetçilik akımını başlattığının ve küreselleşmeye karşı ulusal korumacılığın öne çıkarıldığının örnekleri”.

Bu örnekler **“ulus aşırı korporasyonların hâkimiyeti ele geçirdiği”** iddialarının geçerliliğini göstermektedir. Devlet, sermayenin daha rahat hareket etmesi için **“yeniden yapılanma”**ya gitse de kendi ulusal çıkarlarını veya kendi ülkesinin burjuvazisinin sermaye açısından ağırlıkta olduğu ÇUŞ’lerin hareketini **“ulusal”** çıkarlar doğrultusunda kontrol etmektedir.

Devletin **“yönetişim”** modeliyle toplumun tüm kesimlerini temsil edebilecek bir yapıya ulaştığı fikri yukarıda sıraladığımız savların devamıdır.

“Devletin sınıflardan siyasetin-ekonomiden bağımsız olduğu” bu savın ana fikridir! Altyapı-üstyapı ilişkisinde altyapının belirleyiciliği, **“siyasetin, ekonominin yoğunlaşmış ifadesi”** olduğu reddedilmektedir. Siyasal alan ile ekonomik alan birbirinden bağımsız ise; devlet egemen sınıfın aracı değildir! Tüm halkın-ulusun çıkarlarını korur kollar!

Yönetişim modelinin aktörlerinin kim olduğuna bakıldığında bile; bu modelle birlikte devlete kimin yön verdiği ortaya çıkar. Buna göre oluşturulan kurullarda veya konseylerde (Türki-

ye’deki Ekonomik ve Sosyal Konsey-ESK buna örnektir) 3 temsilci olacak, 1-Hükümetin 2- İşvereninin 3- STK’ları aracılığıyla emekli, köylü, genç, işçi...’lerin temsilcisi. Görüldüğü gibi bu oluşumda işveren (yani burjuvazi) devletten ve onun kurumlarından bağımsız görüldüğü için ayrı bir aktör olarak sayılmakta ve özünde bu oluşturulan konseyde egemen sınıfların 2, toplumun diğer kesimlerinin 1 temsilcisi bulunmuş olmaktadır. Ki Türkiye’de ESK’nın aldığı kararlar, bir süre sonra işleyememesi, toplantılardan çıktığında işçilerin sözde temsilcilerinin yaptıkları açıklamalar bilinmektedir. Ayrıca önceki sayfalarda STK’ların işlevlerini saymıştık. Bu durumda aslında toplumun **“öteki”** denilen kesimlerinin temsilinin hiçbir şekilde yapılmamış olduğunu rahatça söyleyebiliriz. Görüntüyü kurtarmak için kurulan örgütlenmeler görüntüyü kurtarmaktan aciz hale düşmüşlerdir!

Burada devlet **“uzlaştırıcı”**, **“bağımsız”**, **“hakkın ve adaletin”** savunucusu olarak gösterilmiş olmaktadır. Tarihsel materyalizmin ayakları üstüne oturtulup, devletin ezilen sınıflar üzerinde bir baskı aygıtı olduğu belirlemesi yapılmadan önceki dönemin savunularına gelmiş bulunuyoruz böylece. Devlet; **“mutlak hakikat”**le, **“tanrıyla”** özdeşleştirilmiş, ekonomik yapıdan bağımsız **“kutsal”** bir mertebeydi!

Bu savunularla birlikte **“iktidarı”** ele geçirmek için verilen mücadele anlamsızlaştırılmış olmaktadır! Reformist, parlamenter yollar çözüm olarak gösterilmektedir!

Fakat bilinçler ne kadar bulandırılmaya çalışılırsa çalışılırsa gerçek halkların her gün yaşadıklarıyla kendini göstermektedir. Halklarımız, ekonomik siyasal alanda herhangi bir hak kazanımı için yaptıkları en ufak bir eylemde dahi devletin kolluk güçlerini karşısında görmektedir. Peş peşe çıkan Kamu Yönetimi Reform Tasarısı, Genel Sağlık Sigortası, Terörle Mücadele Kanunu’nun kimlere yönelik olduğu ve kimi koruduğu açıktır. Önemli olan bu yalın gerçeği halklarımıza anlatabilmektir!

Tasfiyecilik ve “toplumsal anarşizm”

Bölümün başında günümüzdeki tasfiyecilik dalgasının revizyonizm ve anarşizmden beslenmediğini söylemiştik.

Toplumsal Anarşizmin ilk karşı çıktığı, “hegemonik ezilen grubu” dediği; proletarya ve onun örgütlü gücü Komünist Partisidir.

Anarşizm; Marks ve Engels’in de en çok ideolojik mücadele verdikleri akımlardan biri olmuştur.

“Anarşizm, bir burjuva bireyciliğidir! Bireycilik, anarşizmin felsefi temelidir; Küçük mülkiyetin ve küçük tarım işletmesinin korunması, azınlığın çoğunluğa bağlı olmasının yadsınması, iktidarın birleşme ve örgütlenme gücünün yadsınmasıdır.” (Lenin)

Anarşizm kelime anlamı olarak; otorite yokluğu, otorite karşıtlığı demektir. Anarşizm içerisinde de farklı akımlar, farklı yorumlamalar vardır. Ama bunların hepsinin özü Lenin’den yaptığımız alıntıda görüleceği gibi, “burjuva bireyciliğidir.”

“**Toplumsal Anarşizm**” başta Latin Amerika ülkeleri olmak üzere dünya genelinde görülen, Türkiye’de de PKK önderi Abdullah Öcalan’ın PKK’yi sokmaya çalıştığı hattır.

Bu akımın en çok bilinen ismi Murray Boockhin’dir. Boockhin’e göre “**Marksizm’le anarşizmin bir üst birliğidir**” toplumsal anarşizm Marksizm’in felsefesini, tarih ve ekonomi-politikasını aldıklarını, anarşizmin ise hiyerarşi ve devlet karşıtlığını aldıklarını söyler!

“Eğer gerçek bir sol tekrar ortaya çıkacaksa, insan ilişkilerini yeni bir hiyerarşi piramidinde tekrar düzenlemek isteyen, “**hegemonik**” bir ezilen insan grubunun efsanesinin yerini, farklılıkların bütünü zenginleştirdiği bir tamamlayıcılık almalı. Eski zamanlarda, isyan ederek tüm özgür insanları adanın anfi-teatrında gladyolar olarak dövüşmeye zorlayan Sicilyalı köleler, efendilerinden hiç de farklı bir biçimde davranmamışlardı.” (M. Boockhinin; Toplumsal Anarşizm mi Yaşam Tarzı Anarşizm mi?)

Toplumsal Anarşizmin ilk karşı çıktığı, “**hegemonik ezilen grubu**” dediği; proletarya ve onun örgütlü gücü Komünist Partisidir. Komünist Partinin; insanları tek tipleştirdiği, farklılıkları yok ettiği ifadelendirilmektedir. Bunun kar-

şısında; hiyerarşinin olmadığı, kararların o sorun etrafında birleşen tüm bileşenin katılımıyla alındığı, yatay ilişkilerin olduğu örgütlenmeler konulmaktadır. Latin Amerika’daki MST, MTD gibi örgütlenmeler buna örnektir. Bu örgütlenmelerin devrim yapıp, iktidarı ele geçirme gibi bir hedefi yoktur. Çünkü “**iktidar**” ona sahip olanı kirletir, çürütür, yozlaştırır!

Ayrıca yukarıda bahsettiğimiz devletin yeniden yapılandırılmasını ve “**yönetişim**” modelini “**devletin**” etkinliğini kaybetmeye başlaması olarak yorumluyorlar:

“Tüm anlamını yitirmiş ve tamamıyla simülasyon haline gelmiş bir ‘**iktidara**’ sahip çıkmak niye? Bu tür karşı koymalar ancak tehlikeli ve çirkin şiddet şpazmlarıyla sonuçlanır... Gerçeklik yalnızca bizim “**devrim**”i beklemekten değil; onu istemekten de vazgeçmemizi talep eder.” (P.L. Wilson’dan aktaran M. Boockhin, age)

Toplumsal anarşistler bize Geçici Özerklik Bölgelerini tavsiye ederler. 68 dönemindeki doğaya kaçış hareketlerini anımsatırlar. Hiyerarşinin olmadığı, kendilerinin üretip-tükettiği, kendilerinin kurduğu yeni yerleşim birimleri...

İnsan bunları okuyunca 150-200 yıl önceki Saint-Simon’un “**Yeni Töre Dünya**”sını ve Cabet’in “**İcar**”sını hatırlamadan edemiyor! Bununla birlikte Marks ve Engels’in bu ütopyik sosyalistleri değerlendirir:

“**Toplumsal eylemin yerini, bunların kişisel yaratıcı eylemi, tarihsel olarak yaratılmış kurtuluş koşullarının yerini, düşsel olanlar; ve proletaryanın tedrici, kendiliğinden sınıf olarak örgütlenmesinin yerini, bu yaratıcılar tarafından özel olarak tasarlanmış toplum örgütlenmesi alacaktır. Dünyanın geleceği, kendisini bunların gözünde, kendi toplum planlarının propagandasına ve fiilen uygulanmasına indiriyor.**

...Böylece bunlar, her türlü siyasal ve özellikle de her türlü devrimci eylemi reddederler; amaçlarına barışçıl yollarla ulaşmayı arzularlar ve zorunlu olarak başarısız kalmaya mahkum küçük deneyleri ile ve örneğin verdiği güçle, yeni toplumsal incilin yolunu açmaya çalışırlar.” (Komünist Manifesto, Sf: 51)

Varolan sorunlara gözlerini kapayarak, kaçarak, burjuvazinin hâkim olmadığı yerde, yeni

üretim ilişkilerine dayalı bir topluluk oluşturmak ve bunları çoğaltmak... Kurdukları bu yeni dünyanın güzelliğini görenler (hatta Saint-Simon ne demişti: Burjuvazi bile gelecektir) çürümüş, yozlaşmış toplumdan kaçarak(!) onlara gelecektir! Böylece burjuvazi ne çalıştıracak proletarya, ne hükmedecek insan bulabilecek; sistem kendiliğinden çökecektir! Böylece **“tehlikeli ve çirkin şiddet spazmlarına”** gerek kalmayacaktır! Zaten burjuvazi de elindeki emek gücünün gitmesi, yanbaşıda **“göç etmek”** alternatifi ne güne duruyor?

“Dünyanın üzerinde bir hayalet dolaşiyor; bu göç hayaletidir... Terk ve çıkış emperyal post-modernlik içinde ve ona karşı güçlü bir sınıf mücadelesi biçimidir... Yeni bir göçebe grup, yeni bir barbar ırkı imparatorluğu istila etmek ya da boşaltmak üzere ayağa kalkacak.” (İmparatorluk, Hardt-Negri, Sf: 226)

Hardt ve Negri'nin kullandığı **“benzeştirme”** dikkati çekmektedir. **“İmparatorluk”** kitabı **“günümüzün Komünist Manifestosu”** olarak tanıtıldı, reklamları yapıldı. Avrupa üzerinde dolaşan komünizm hayaleti, dünya üzerinde dolaşan bir grubun göç hareketine dönüşmüştür. İşte günümüzün yeni mücadele biçimi... Hardt ve Negri; kitaplarında **“sınıf-halk”** kelimelerini kullanmamaya özen gösteriyorlar:

“Artık tüm toplumsal gözler giderek daha fazla karşılıklı olarak birbirini içermektedir.” (age, Sf: 49)

Bu nedenle sınıf kavramına ve hatta halk kavramına gerek yok! Çünkü bu kavramlar; bir sınırlamayı, karşıtlığı ifadelendiriyor! Oysaki günümüzde böyle bir şey yok!

Ama Hardt ve Negri; Marksizm'i temel aldıklarını iddia ettiklerinden aynı yerde **“gürhün, sınıf mücadelesinden”** bahsetmektedirler!!!

Ütopik sosyalistler, **“Yeni Töre Dünya-sı”**’nı, **“icarca”**’yı düşlerken, tarihsel ve diyalektik materyalizm henüz geliştirilmiş, ayakları üzerine oturtulmuş değildi. Tarihin motorunun sınıf mücadeleleri olduğu ve bu mücadelenin zorunlu bir sonucu olarak sosyalizme ulaşılacağı vb. çözümlenmiş değildi. Dolayısıyla onların bu savunuları **“iyi niyet”** çerçevesi içinde değerlendirilebilir! Ki **“cehennem yollarının iyi niyet taşlarıyla örülü oluşunu”** bilmemizin, bu **“iyi niyet”**’le yapılan savunuların bir çözüm

getirmeyeceği, aksine gerçek çözümden uzaklaşma olduğu sonucuna rahatlıkla vardırırsanız bizi!

Ama günümüzde bu fikirleri savunmak ve yaygınlaştırmak, hele ki dünya tarihinde yaşanmış onlarca örneğe rağmen, tarihsel materyalizmin savunularının kendini defalarca doğrulatmasına rağmen; 200 yıl sonra yeniden karşımıza bu savların çıkarılmasını **“iyi niyetle, toplumda olumlu değişiklikler yaratmak istemekle, çözüm aramakla... vs”** açıklanamayacağımız açıktır.

Burada; Türkiye’de İmralı süreciyle birlikte, açıktan **“toplumsal anarşizm”**’i savunan PKK’nin **“Demokratik Konfederalizm”** programına biraz değinmek istiyoruz.

*“Bilimsel-teknik devrimler, sınıflı toplum biçiminde yaşamayı ve uygarlaşmayı buna dayandırmayı artık zorunluluk olmaktan çıkarmıştır. Sınıflı topluma dayalı uygarlık sisteminin derinleşen ve süreklileşen bunalımına karşın, sınıfsız topluma dayalı uygarlık sisteminin henüz belirginleşmediği tarihi evrenin yönetim ve yaşam biçimine **“Çağdaş Demokratik Uygarlık”** demek uygundur. Çağdaş demokrasi... tüm toplumsal kesimlerin, özellikle en eski ezilen, sınıf ve cins olarak kadın ve çocukların kendilerini özgürce ifade ettikleri bir sistemdir. Sadece toplumun iç çelişkilerini değil, çevreyle gittikçe büyüyen çelişkilerini de bilimsel teknik gelişmeyle çözümlenmeyi, değişim ve dönüşümü barışçıl koşullarda gerçekleştirmeyi esas alan bir sistemdir.”* (KADEK Kuruluş Kongresi, Belgeler, Mem Yayıncılık, Sf: 190)

Bu alıntı PKK’nin içinde yaşadığı **“düşsel dünya”**’yı bize çok güzel vermektedir. Ulusal Harekete göre; **“sınıfsız topluma dayalı uygarlık sistemi”** henüz belirginleşmediyse de oluşmaya başlamıştır. Buna uygun olarak, toplumun iç çelişkilerini, çevreyle olan çelişkileri, bilim-teknik vasıtasıyla barışçıl bir şekilde çözmek mümkündür. Ve örgütlenmeler de buna göre yapılmalıdır!

“Komala örgütlenmesi; şirket, kooperatif gibi topluluk örgütlenmelerine benzer şekilde toplumun demokratik örgütlenmesidir... bu Komala sisteminde toplumun demokratik örgütlenmesini öneriyorum.” (A. Öcalan, 02-06-2006 tarihli Gündem Gazetesi)

“Sınıf, cinsiyet, mezhep ayrımlarını götürmeksizin, özgür ve eşit yurttaşların bi-

PKK; siyaseti ekonomik zeminden koparmakta, ekonomiden bağımsız bireylerin niyetine bağlı bir şekilde ele almaktadır.

raraya geldiği” ... “eşitsizliği ve özgürlükleri azaltma organları” bunlar “komünal demokratik örgütlülüklerdir.” ... “Demokrasiyi sağladıkça, eşitlik ve özgürlüğü artıracak örgütlülükler...” (Gündem Gazetesi)

Ve son olarak 22-06-2006 tarihinde çıkan **“Demokratik Siyaset Tarihsel Köken”** isimli yazı dizisinden bir bölüm:

“Sınıflı toplum siyaseti, karşıtlıklar siyasetidir... Devlet siyaseti de diyebileceğimiz sınıfsal siyaset, bütünüyle komünal siyasal değerlere karşıtlık temelinde oluşmuştur. Genelin çıkarını bazılarının çıkarı haline getirmek ve bunu herkese kabul ettirmek siyaseti de diyebiliriz. Bazıları için herkese hâkim olmak gerekir. Yine bazıları için herkese karşı partileşmek gerekecektir...”

İşte siyasetin yaşamdan kopması, kirlenmesi, hâkimiyet ve tahakküm mücadelesine dönüşmesi de kaynağını bu gerçeklikten alır. Tesadüf değildir ki o günden (yani “devlet siyaseti” ve “sınıf siyaseti” ortaya çıktığından beri: bn) bugüne tüm devletler, dinler, siyasal partiler erkek karakterlidir.”

Öcalan’ın **“Çağdaş Demokratik Uygarlık”** tanımlaması ve bu tanımlamaya uygun olarak savunulan **“Komala”** projesi; alıntılardan açıkça anlaşılacağı üzere, **“sınıfsız toplum”**, **“devletin sönmümlenip gitmeye”** başladığı toplum için geçerli görülmektedir. Bilimsel ve teknolojik devrimlerin artık bu koşulları sağladığı iddia edilmektedir. Günümüzde devletin durumunu, devletin sınıfsallığını inceledik. Ama bu teorik açıklamalar dışında Kürt halkımızın şu anda yaşadığı zulmü, vahşeti, **“devletin”** hem de gitgide daha çok kurumlaşan, militarize olan devletin yaptığı açık değil midir? Toplanılan bir imzaya bile tahammül edemeyen, yasal olanaklar içerisinde yapılan toplantılara bile izin verilmezken; bahsedilen **“komala”** örgütlülükleri hangi zemin içe-

risinde yapılacak? Bir şeyi yok saydığımızda, o şey eğer maddi bir gerçeklikse yok olmuyor ki... İşte diyalektik materyalizmden kopuşun ve idealizme apaçık bir şekilde girişin örneği...

“Demokratik Siyasal, Tarihsel Köken” isimli yazı dizisinden yaptığımız alıntıda da anlaşılacağı üzere PKK; siyaseti ekonomik zeminden koparmakta, ekonomiden bağımsız bireylerin niyetine bağlı bir şekilde ele almaktadır. Bir grup insan sınıf siyasetini, devlet siyasetini savundu, devlet ve sınıflar bu yüzden var ve bu yüzden bir dönemde etkin oldular! Şimdi olması gereken demokratik siyaseti savunup, hâkim kılmaktır. Böylece tüm sorunlar çözüm rotasına girecek... **“Yurttaşlar”** demokratikleştikçe zaten yok olmaya başlayan devlet; daha hızlı bir şekilde yok olacak.

Çevrecilerin, kadınların, çeşitli meslek dallarından ve her yaşta insanın yaşadıkları sorunlar ekonomik zeminden koparılıp ele alınmakta ve her şey **“düşünme tarzına”** bağlanmaktadır. Sınıf siyasetinin savunulması; siyasetin hâkimiyet ve tahakküm mücadelesine dönüşmesi, siyasetin yaşamdan kopması, kirlenmesi oluyor! Tarihsel ve diyalektik materyalizm bu savlarla birlikte tepetaklak oluyor!

Siyasetin demokratikleştirilmesi nasıl olacak peki?

“Siyasetin demokratikleştirilmesi için; birey, siyasi partiler ve STÖ’leri üzerinden hareket edilir. Bir kere birey bilinçlenmeli, özgürleşmeli. Bu konuda Anarşistler bile incelenebilir. Siyasi partiler ve Siyasi Partiler Yasası ile Seçim Yasası demokratikleşmeli... Devletin demokratikleşmesi için; Anayasa Konseyi, Senato, Temsilciler Meclisi gibi yapılanma olabilir. Anayasa Mahkemesinin yetkileri genişletilerek bir çeşit Anayasa Konseyi şeklinde örgütlenebilir...” (18-06-2006, Gündem Gazetesi, A. Öcalan’ın avukatlarıyla yaptığı görüşmeden)

Çözüm; **“yok olmaya başlayan”**, uyguladığı **“sınıf siyasetiyle siyaseti kirleten”** devletten umuluyor. Yasalarda seçim barajının düşürülmesini, partilerde eş başkanlık sisteminin konulabilmesini, partilerin işleyişinin daha demokratik olmasını istiyorlar. Avrupa ülkelerinin çoğunda bu bahsettikleri değişimler, zaten mevcut! Peki, oradaki **“yurttaşlar”** ne kadar hakla-

rına sahip olabilmiş durumlar? Hele ki sosyal emperyalizmin çöküşüyle var olan hakların bile gasp edildiği, 11 Eylül olaylarından sonra yerleştirilen yüz binlerce kamerayla her tarafın büyük biraderin gözetiminde olduğunu bilmiyorlar mı? Ya Fransa'daki göçmenlerin temsil hakları, Yunanistan'da üniversitelere polisin girmeye başlanması, Almanya'da, Hollanda'da ve daha birçok ülkede çıkarılan yeni göçmen yasaları, iş yasaları ne oluyor? Bu ülkelerdeki insan hakları savunucuları son yıllarda insan haklarının daha çok çiğnenmeye başladığını neden bar bar bağırma ihtiyacı duyuyorlar? Ve en önemli soru; tüm bu hak gaspları kim için yapılıyor? Devlet eliyle burjuvazi için değil mi?

Bu örnekler bize tam da Marks ve Engels'in tanımadığı **"tarihsel olarak yaratılmış, kurtuluş koşullarının yerine, düşsel olanın"** nasıl konulduğunu gösteriyor.

"Komala" sisteminin kökeninin nereden geldiğini ise Öcalan şöyle açıklıyor; '...ben Komala sisteminin ideologuyum, fahri sözcülüğünü yapıyorum. Bu ilan edilebilir. Wallerstein ve Bakunin'in fikirleri benzer ama onlar benim gibi bir sisteme oturtamamışlardır. Ben bunu bir sisteme oturttum.'" (18-06-2006, Gündem)

Başka konuşmalarında Öcalan'ın M. Boockhin'i, Karl Pelevy'i okunması için önerdiğini biliyoruz. Yani **"anarşizm"**in teorisyenleri A. Öcalan'ın fikir babaları oluyor!

"Devleti de doğru ele alarak ne devlete karşı isyan ne de aşırı devletçilik anlayışının iflah etmeyeceğini artık görmek gerekir... Buna karşı ekonomik, siyasal, sosyal çeşitli örgütlenmeler geliştirilmelidir... Temel ilişki vatandaşın devlete karşı özgür tavrıdır. Bu tavır geliştiricidir. Böylelikle devlet küçülür, insanileşir, demokratik duyarlılık kazanır... Demokratik özerk bölgeler bu rolü oynamalıdır..." (Özgür Gündem, 30-11-2002)

Boockhin'in Geçici Özerklik Bölgeleri, Öcalan'da Demokratik Özerk Bölgeler olmuş!

Tüm bu sözler 150 yıl önce **"küçük burjuvazinin filozofu ve iktisatçısı"** olarak Marks tarafından mahkûm edilen Proudhon'un; **"halkın, kendi doğal yaşamında yarattığı, kendini resmi bir hamiliğe tabi olmayıp, bireylerin ve kurumların özgür ve değişik etkilerine açık olan, bağımsız ve tama-**

men özgür birlikler aracılığıyla aşağıdan yukarıya doğru örgütlediği zaman mutlu olacağı" tezinin aynısı değil mi?

Marks, küçük burjuvazinin **"kendi sosyalizminin barışçıl bir yolla gerçekleşmesini düşlediğini"** vurgulamıştı. Şimdi de bu kaynaktan beslenen Öcalan'da **"barışçıl"** yolla devletin ve toplumun demokratikleşmesinden (devletin ve demokrasinin sınıfsallığı gerçeğine önceki bölümlerimizde değindiğimiz için tekrar değinme ihtiyacı duymuyoruz!) bahsetmektedir. Tüm bunlardan bahsedilirken, gerilimin Türkiye'den çekildiği günü **"gül bayramı"** olarak kutlarken, barış söylemi yükseltilirken; henüz bu **"demokrasi siyasetini"** içselleştirememiş bazı kişiler ve halen bir türlü ufalamamış, küçülememiş, yok olamamış devletler; halkları Ortadoğu'da, T. Kürdistanı'nda ve dünyanın dört bir yanında katletmeye devam etmekte...

Devleti yok sayan, iktidarın ele geçirilmesini **"devlet bir simülasyon haline geldiği için"** gereksiz bulan, bireyleri kutsayan, sömürüyü görmeyen, sömürünün temellerini çözümlenmeyen anarşizmin ne sonuç verdiği sorusuna Lenin; **"Her türlü politikayı reddetme görünümüyle, işçi sınıfının burjuva siyasete boyun eğmesi"** cevabını vermiştir... yani işçi sınıfı ve diğer ezilen tüm kesimler için kölelik, kölelik ve yine kölelik...

Ülkemizde kitlelerde, Komünist Partisi'nde ve onun militanlarında tasfiyeciliğin ortaya çıkışı ve etkilerine genel bir bakış:

Şimdiye kadar işlediğimiz bölümlerde genel olarak Uluslararası Komünist Hareket içerisinde tasfiyeciliğin kökenlerini, ortaya çıktığı bazı dönemleri ve son 50 yılda modern revizyonizmle, Troçkizmle, Anarşizmle harmanlanmış şekilde ortaya çıkışını incelemeye çalıştık. Bundan sonraki bölümünde ülkemizde kitleler ve Komünist Partisi'nde ortaya çıkış şekillerini ve bunlarla mücadele yöntemlerini incelemeye çalışacağız.

Tasfiyeciliğin daha çok yenilgi dönemlerinde ortaya çıktığına vurgu yapmıştık. Bununla birlikte bir yenilginin olmadığı, aksine tüm halkların desteğini kazanmış, emperyalistler

açısından ise “**korkulan bir süper güç**” haline gelen SSCB döneminde olduğu gibi; ulusların emperyalizme karşı mücadelelerini yükselttikleri 1950’li yıllar gibi güçlü olunan dönemlerde de tasfiyeciliğin farklı biçimlerde çıktığını gördük.

Tasfiyeciliğin kitleler üzerindeki etkisi, ortaya çıkışı ile Komünist Partilerdeki etkisi, ortaya çıkışı farklıdır.

Kitleler hem Komünist Partilerden hem de burjuvaziden etkilenirler. Burjuva-feodal ilişkiler içerisinde oldukları için direkt olarak yaşamlarıyla, kültürleriyle tasfiyeci ideolojinin etki alanı içerisinde kalırlar.

Düşmanın yoğun fiziksel baskısı, kültürel dezenformasyon, bireycilik, hayatta kalabilmek için rekabet içinde olma zorunluluğu gibi etmenler kitleleri toplumsal kaygılardan uzaklaştırmakta, bireyci yaşamı savunur hale getirmektedir. Burjuvazinin ideolojik saldırılarla kitleleri manipüle etmesi özellikle günümüzde (medyanın etkin rolü, teknolojinin gelişimi ile birlikte) çok önemli bir hale gelmiştir.

Sosyal emperyalizm döneminde dahi SSCB yine de halkların umut beslediği bir ülke-sistem durumundaydı. (Bunun böyle olmasında yani revizyonist olduğu halde halkların umudu olarak kalmaya devam etmesinde Maoistler dışın-

daki devrimci kesimlerin yanlış değerlendirmeleri önemli bir yer tutmaktadır.) Umut bağlanan bir “**süper güç**”ün çöküşü farklı farklı biçimlerde yorumlandı. Bir taraftan sosyalizmin “**iyi, güzel bir ütopya**” olduğu savunusu güçlendirilmeye çalışıldı. Diğer taraftan ise “**halklara yönelik bir diktatörlüğün**” çöktüğü savı daha çok ön plana çıkarıldı. Kruşçev, Brejnev, Gorbaçov gibi revizyonistler göklere çıkarılırken; Stalin ve Hitler sürekli yan yana telaffuz edildi. Stalin’e saldırı her dönemdekinden fazla oldu. Son olarak da bu yıl Avrupa Parlamentosu’na sunulan “**komünizmin faşizmle eş sayılması**” yönlü önergelerle “**komünizmin halklar üzerinde baskıcı, zulmedici**” olduğu bilinçlere kazınmaya çalışıldı. Ki bu girişimin Avrupa’da olması önemlidir. Çünkü Avrupa’daki halkların çoğunluğunun gözünde komünizm-komünistler korkulan, umacı hale gelen bir şey olmamıştır hiçbir zaman. Aksine Avrupa’da verilen mücadelelerle kurulan burjuva devletlerin hemen hepsinde bir taraftan da reformist-revizyonist de olsa “**komünist**” isimli partiler olmuş. Hatta bazı ülkelerde “**komünist**” olarak varsayılan partiler halkların oylarıyla parlamento-lara girmiştir. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sırasında faşizme direnenlerin esasta komünistler olduğunu halklar bilmektedir. Komünist olmak, solcu olmak çoğu Avrupalı için; sosyal refahın, kitlelere yapılan sosyal yardımların artmasını savunmak anlamına gelmektedir. Ama komünizmi-komünistliği kafalara en olumsuz şekilde kazımak isteyen burjuvazi; Komünist Manifesto’nun doğduğu, en kanlı sınıf savaşmalarının verildiği toprak olan Avrupa’da komünizmle-faşizmi bir tutan yasayı gündeme getirebilmiştir.

Yazının önceki bölümlerinde bahsettiğimiz tasfiyeci tezleri yaygınlaştırmak görevini artık reklâmlarına her yerde rastladığımız İletişim, Ayrıntı gibi yayınevleri ile Radikal, Radikal 2, Birgün gibi günlük gazeteler üstlenmiştir. “**Toplumsal Anarşizm**”, “**STÖ’lerde örgütlenme**”, “**liberalizm**” bu yayınevlerinin, gazetelerin yaygınlaştırmaya çalıştıkları akımlardır.

“Evet, bu dünyada haksızlıklar var! Ama bu dünya, bu düzen hepimizin... El ele verirse, her bir insan kendi yaşadığı haksızlığa kendi çapında karşı çıkarsa bunlar düzelir. Yoksulluk,

açlık istesek de yok olamaz. Ama yardım kampanyaları ile bunu azaltabiliriz. Okumayan kız çocuklarını, kampanyalar düzenleyerek okutur, kadın sorununa da çözüm bulmuş oluruz. Evet, savaş kötü bir şeydir, karşı çıkmak lazım ama bazı savaşların da ilerletici olduğunu, geri kalmış ülkelere özgürlüğü, demokrasiyi getirdiğini unutmamalıyız. Ayrıca karşı olduğumuz şeyler için yasal sınırlar çerçevesinde karşı da çıkabiliriz. Ama sakın ha komünistlerle, o insanları robotlaştıran, farklı düşüncelerin yaşamasına izin vermeyenlerle birlikte bir şey yapmayın. Onlar zaten toplumun değiştiğini göremeyen, tarihte yaşayan dinozorlardır!”

Burada yazdıklarımızın listesi uzattıkça uzatılabilir. Ama kafalarda oluşturulmaya çalışılan fikirler belli; Aslında toplumla, toplumun sorunlarıyla ilgisi olmayan bir avuç insan yaşamak istedikleri düzeni toplumun çoğunluğuna dayatıyor. Zaten burjuvazinin askeri stratejisinde de **“kabul edilebilir şiddet düzeyi”**ni ön plana çıkarmasının nedenlerinden biridir bu! Her yönüyle marjinal gruplar yaratmak. Ve sanki **“müzelik”** şeylermiş gibi ara ara bu grupları (yani komünistleri) teşhir etmek!!! (**“Kabul edilebilir şiddet düzeyi”** tanımlamasının yapıma nedeni elbette ki esas olarak ve sadece bu değildir. Bu sistem var oldukça çelişkilerin hangi boyuta geleceğini bilen burjuvazi devrimci-komünistleri yok edemeyeceğini biliyor.) Devrimci-komünistler, bir avuç kandırılmış gençlerdir. Ve onları kandıranlar Avrupa’da zenginlik içerisinde yaşıyor. Zaten bu gençlerin akılları başına gelince(!) bu işleri bırakacaklar... Ama o zamana kadar da yaptıkları boş işlerin acısını çekecekler vs. vs.

Bu düşüncelerin **“bilimsel”** bir kılıfa büründürülüp işlenmesinin nasıl ve hangi tezlerle olduğunu yazımızın önceki bölümünde işlediğimiz için burada değinmeyeceğiz. Ama kavranması gereken çok sistemli bir saldırının olduğu ve bununla günlük yaşamımızın her evresinde karşılaştığımızdır. Günümüzde artık üniversitelerde **“terör”** dersi konmuştur. Veya üniversiteye ilk kayıtlarını yaptıranların eline, kendilerini kötü yola, vatan bölücülüğüne, anarşiye çekmek isteyenlere karşı dikkat etmelerini isteyen bildiriler tutuşturulmaktadır.

1989’da revizyonist SSCB’nin yıkılışı, burjuvazinin en çok kullandığı anti-propaganda araçlarından biri olmuştur. SSCB’nin yıkılışının kitleler üzerinde yarattığı etki ilk anda çok belirgin olarak ortaya çıkmadı. Zaman içerisinde burjuvazinin propagandasının da etkisiyle **“olmuyormuş işte, bu hayalden başka bir şey değilmiş”** fikri yaygınlaşmaya başladı. İşte böyle bir süreçte Latin Amerika’da silahlı mücadele veren küçük burjuva örgütlerin çoğunun silahları bırakması ve barış görüşmelerine başlaması da; **“sınıfların uzlaşmaz olduğu”** gerçeğinin üstünü örtmek için kullanılan argümanlar olmuştur.

Guatemala’da, Kolombiya’da, Bolivya’da silahlı mücadele veren örgütlerin çoğu 1990 sonrası konjonktüre uyum sağlamak adına silahları bırakıp, görüşmelere başladılar. Aynı dönem içerisinde Zapatistalar, EZLN, FARC gibi çeşitli örgütler de silahlı olmalarına rağmen barışçıl eylemlerle, temsil ettikleri azınlık milliyetlerin veya sınıfların haklarını elde etme uğraşısı içine girdiler. Amaçlanan, silahlı mücadeleleri yasal zemine çekmek, etkisizleştirmek, iktidar mücadelesinden vazgeçirmektir. Bu stratejinin Latin Amerika’da başarılı olduğunu (Peru örneği ve Maoist olan birkaç yapılanma dışında) rahatlıkla söyleyebiliriz.

2000’li yıllarda Venezüella’da, Brezilya’da, Bolivya, Meksika, Şili’de **“sol”** olduklarını iddia eden partiler hükümet olmuştur. Bunlardan özellikle Chavez’in **“21. yüzyıl sosyalizmini yaratacağız”** çıkışı önemlidir. Marksizm’in **“iktidarın zorla ele geçirilmesi”** temel teorisi; parlamentoda seçimler yoluyla çoğunluğun elde edilmesi, devletin diğer kurumlarına dokunulmaması, sosyal hakların kısmi olarak yok-sullar için artırılması derekesine indirildi. Aslında bu ülkelerde yaşananlara biçilen misyonu düşündüğümüzde, 1945 yıllarından sonraki emperyalist-kapitalist devletlerde yaşam bulan **“refah devleti”**, **“sosyal devlet”** misyonuyla aynı olduğunu görürüz. O dönem amaçlanan Sovyetler’e bir kayışın olmamasıydı. Şimdiyse oluşabilecek halk hareketlerinin önüne bir set çekmek amaçlanıyor. Ama her ikisi de sefalet koşulları biraz iyileştirilerek yapıyor.

Latin Amerika’daki durum, oradaki **“devrimlerin”** ne anlama geldiği yazılarımızda çok

PARTİZAN 66

ça işlendiği için ayrıntıya girmeyeceğiz. Ama “sosyalizm öldü, ideolojiler öldü. Büyük anlatılar peşinde ölmenin bir anlamı yok” nidalarından sonra yine de açlık-yoksulluk çeken kitlelere, ülkesinin emperyalist güçler tarafından sömürülmesine karşı çıkan halklara-uluslara bir alternatif sunulması gerekliydi. Böylece kitlelerin tekrar kendileri için tehlikeli yola girmesi engellenmeliydi. İşte Latin Amerika örnekleri buna hizmet ediyor. Bu açıdan da görevlerini iyi yaptıklarını ifadelendirmemiz gerekiyor. Dünyanın birçok ülkesindeki devrimci hareketler ve Türkiye’de birçok devrimci örgüt, Chavez’i devrimci-sosyalist ilan etmektedir.

Bunlar revizyonizmin, toplumsal anarşizmin, liberalizmin somut örnekleridir. Komünist Partilerin gereksizliği, ulusal mücadelelerin anlamsızlığı, devrimin imkansızlığı şeklindeki tasfiyeci düşüncülerin somut görüngüleridir.

Bu saydığımız örneklerin dünya ve Türkiye hakkında, devrime, devrimcilere, Partiye karşı inançsızlığı beslediği açıktır. Bunlarla birlikte Türkiye halkı açısından vurgu yapılması gereken nokta faşist baskının sürekliliğidir. Mustafa Suphi ve 14 yoldaşının Karadeniz sularında boğdurulmasıyla TC, Osmanlı geleneğinin sürdürücüsü olduğunu ilk kurulduğu andan itibaren göstermiştir. TKP’nin revizyonistleşmesi, her fırsatta CHP’yi kollaması, Kemalizm’e olan bazen gizli bazen açık hayranlığı dahi faşizmin TKP’ye saldırılarını engellemiştir. Legal-illegal her çeşit muhalefet hep kanla, şiddetle bastırılmıştır. Halkımızdan alınan vergilere, yapılan baskılara karşı kendiliğinden olan hareketler, Kürtlerin ulusal bağımsızlık için ayaklanmaları defalarca kanla bastırılmıştır. Bu baskılara bir de sürekli olarak komünizmin “dinsizlik” olduğu propagandası eklenmiştir ki, bu nüfusun % 90’ının Müslüman olduğu söylenen bir ülkede önemli bir karşı propagandadır. Özellikle II. Emperyalist Paylaşım Savaşı’ndan sonra Sovyetler’den gelecek “komünist tehlikeye” karşı halkımız devamlı teyakkuzda tutulmuş; Sovyetler’in saldırıp herkesi öldüreceği veya dinsizleştireceği, mallara-mülklere el konacağı korkusu sürekli diri tutulmaya çalışılmıştır.

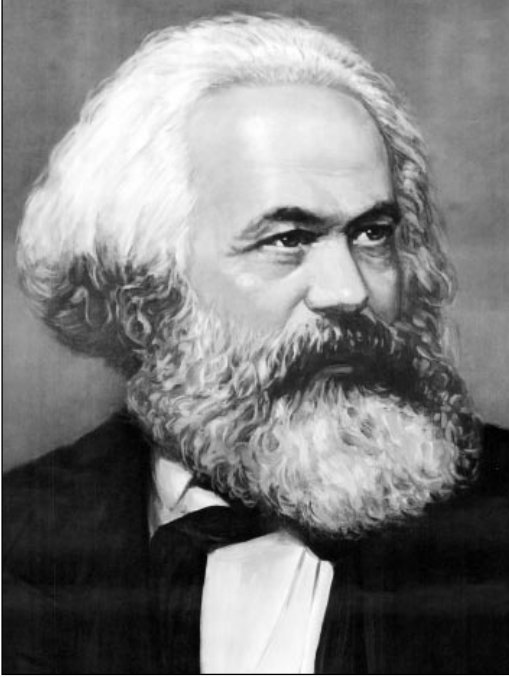
1970’lerde 50 yıllık revizyonizme-reformizme Denizlerin, Mahirlerin, Kaypakayala-

rın vurduğu darbeye gelişmeye başlayan devrimci hareket derin bir yoksulluk, sefalet içerisinde olan Türkiye halkı açısından, “sağcılığın” bu kadar geliştirilmesine rağmen yine de umut olmuştur. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de Büyük Proleter Kültür Devrimi’nin etkileri özellikle öğrenci gençlik arasında yayılmıştır. Devrimcilerin dürüstlüğü, fedakârlığı, haksızlığın olduğu her yerde öne fırlamaları ’68 kuşağı devrimcilerinin halkımızın gözünde ayrı bir yerde olmalarının nedenlerindedir.

O dönemlerde baskılara rağmen çocuklarının devrimci olması aileler için gurur kaynağı olabiliyordu. Fakat önce muhtıra, arkasından darbe ile gelen baskılar ve bunları devrimcilerin karşılamaması kitleler üzerinde çok olumsuz bir etki yarattı. Bu dönemde halkımız “sol” diye Karaoğlanlı CHP’ye yöneltildi. “Sol” denilen bu hükümet döneminde halkımız Cumhuriyet tarihindeki en büyük sefaleti yaşadı. Tüpgaz, katıyağ gibi temel maddeler için oluşan uzun kuyruklar yıllarca anlatıldı. “Sol” diye lanse edilen bir hükümet döneminde bu kadar yoksunluk yaşamak da elbette halkımızın gözünde “sol” için olumsuz fikirlerin oluşmasına katkıda bulunmuştur.

’80 darbesiyle birlikte yüz binlerce insan gözaltına alınmış, işkence tezgâhlarından geçmiş, onlarca idam edilmiş, sokak ortalarında kurşunlanmıştır. Binlerce memur, öğretmen, öğretim görevlisi işinden atılmış, binlerce kişi yıllarca en zor koşullarda hapishanelerde kalmıştır. 12 Eylül darbesi aynı zamanda neo-liberal ekonomi politikalarının uygulanmasının miladıdır. Hem ekonomik hem de ideolojik olarak saldırılar daha da yoğunlaşmıştır. Din dersleri “yeşil kuşak” projesi çerçevesinde zorunlu hale getirilmiştir. 1984’le birlikte yükselen Kürt Ulusal Mücadelesi kullanılarak şovenizm güçlendirilmiş, kültürel yozlaşma, her türlü cinsel sapkınlık, uyuşturucu, kolay yoldan zenginleşme hayalleri egemen olmaya başlamıştır. Kitlelerin herhangi bir toplumsal soruna karşı gösterdiği en ufak kıpırdanış zorla bastırılmaya devam edilmiştir.

Bu süreç devrimciler açısından da benzer şekilde geçmiştir. ’70’li yıllarda revizyonizme-reformizme vurulan darbe ile devrimci komünist

partiler kuruldu. Ama kuruluşları ile büyük bir darbe yiyişleri bir oldu. Kısa bir süre içinde önder kadroların çoğu katledildi veya tutsak düştü. Örgütler hiçbir kurumsallaşma yaratamadan kendilerini 1970'lerde yaşanan ekonomik sefaletin sonucu gerçekleşen kendiliğinden kitle hareketlenmeleri ve yoğun düşman baskısı altında buldular. Bu **"kendiliğinden"** dediğimiz hareketlenmelerde elbette devrimci-komünistlerin de etkisi vardı. Ama bu hareketleri yönlendirecek, damgasını vuracak düzeyde değildi.

Örgütlerin çoğu '70'li yılların başında yedikleri darbeden sonra tam anlamıyla toparlanmadan 12 Eylül'ü karşılamak zorunda kaldılar. 12 Eylül ile birlikte alınan örgütsel kayıp büyüktü. Bununla birlikte ağır baskı koşullarıyla ideolojik erozyon üst boyutlara ulaştı.

Kitlelerin yükselen hareketinden etkilenip, saflara gelenler teker teker mücadeleyi bırakmış, bazı örgütler ise (Dev-Yol, Kurtuluş) kendilerini kısa bir süre sonra feshetmişlerdir. Bazıları açıktan tasfiye olmasalar da gündemlerine salt yasal mücadeleyi almışlardı. Mültecilik **"kendini koruma"**, **"geri çekilme"** adı altında meşrulaştırılmaya çalışılıyordu. Direnen, mücadelesini her koşul altında sürdüren devrimcilerin sayısında büyük bir düşüş olmuştu. Örgütsel yapısını korumaya çalışan parti sayısı

çok azdı. Ki bu örgütlerde de hem şehitler hem de mücadeleyi bırakanlar dolayısıyla nice-lik ve de nitelik olarak büyük azalma vardı.

Devrimci saflarda darbeyle birlikte böyle bir dağılmanın yaşanmasının olumsuz etkisi kısa zaman içinde kitleler üzerinde de kendisini gösterdi. Devrime, devrimcilere olan inancın kırılması bu dönemde üst boyutta olmuştur. Egemen sınıflar bu durumu devrimciler aleyhine ustaca kullanmışlardır.

Kitleleri, içine girdikleri toplumsal travmadan, burjuvazinin tasfiyecilik saldırısının etkisinden çıkartabilecek tek güç devrimci komünist partilerdir. Fakat örgütlerde de yaşanan ideolojik-politik-örgütsel savrulmalar hem kitleleri yaşadıklarının içinden çekip-çıkartabilecek, çözüm sunacak hem de kendilerini en kısa süre içinde toparlayacak güçten yoksun bırakıyordu.

Eğer iyi örgütlenmiş, kurumsal yapısını oluşturmuş, ideolojik-politik-örgütsel olarak sağlam örgütlülükler olsaydı darbe sürecinden bu kadar olumsuz bir etkilenme olmazdı. Veya oluşan olumsuzluklar hızlı bir şekilde giderilebilir, hem kitleler hem de devrimciler üzerindeki tasfiyeci etki daha hızlı etkisizleştirilebilirdi. 1905-1907'de Rusya'da alınan yenilgiden sonra Bolşeviklerin kendilerini kısa bir süre içerisinde toparlayabilmeleri bir örnektir. Türkiye coğrafyasında PKK örneği de önemlidir. PKK büyük atılımını darbeden sonra gerçekleştirmiştir.

PKK örneğini incelediğimizde, o dönemde kadrolarını tam bir gizlilikle koruma altına aldıklarını, bir kısmını yurtdışına çıkardıklarını ve 4-5 yıllık bir süre boyunca illegal bir şekilde kitle örgütlenmesine yoğunlaştıklarını görüyoruz. Başlatılacak silahlı mücadele için güç toplama amaçlı hazırlık dönemi olarak kullanılmıştır darbe yılları PKK tarafından.

"Devrimci hareketin gerileme dönemini; güç toplama dönemini mi yaşıyoruz, yoksa bu, yeni devrimci yükselişin koşullarının olgunlaştığı, yaklaşan sınıf mücadelelerine işçi sınıfının hazırlandığı bir dönem mi; Komünist Partilerin taktik tavırları buna bağlıdır." (Stalin, C:12, Sf: 30)

'80 dönemi ve sonrası süreçte devrimci-komünist partiler halkın yaşadığı **"travmayı"**, militan ve kadroların yaşadığı ideolojik kayışı anlamaktan, **"geri çekilme"** döneminin ne olduğu-

nu tanımlamaktan uzak çalışmalar içerisine girdiler. Oysaki komünistlerin başarılarının altında yatan esas neden; içine girilen özgül süreçleri değerlendirebilmeleri ve buna uygun tavır alabilmeleridir. Stratejik ilkelerden taviz verilmezken, taktiklerde esnek olabilmeleridir. Yoksa hangi dönemden geçilirse geçilsin aynı taktik tavırları sürdürmek, bunları savunmak dogmatizmin bir tezahürüdür. Ki dogmatiklik sürecin koşullarına bağlı olarak o örgütü ya sağ ya da sol tasfiyeciliğe götürür. Ki Türkiye Devrimci Hareketi'nde de görülen-yaşanan budur.

Bu boyutlarıyla ders-deneyim olması açısından '80 darbesini karşılayışımızı, hata ve doğrularımızla birlikte değerlendirmek, taktik tavrımızın nasıl olduğunu sentezlemek zorundayız. Bu değerlendirmeler sadece '80 dönemi için değil dönem dönem burjuvazinin kendi içindeki çelişkilerinden de kaynaklanabilen somut politik-askeri durumlardaki değişimler ne kadar değerlendirilip, taktik tavırlarda değişikliğe gidilebiliyor, bunların değerlendirilmesi şarttır. Yani taktik esnekliği ne kadar uygulayabildiğimizi, dogmatizme hangi noktalarda düştüğümüzü belirlemek şarttır.

Proletarya Partisi'nin tarihine göz attığımızda, Halkın Birliği isimli revizyonist hizbinin, II. MK'nın sağ tasfiyeci hattının, Bolşevik Partizan isimli mülteci grubunun, DABK hizbinin, Devrimci Partizan hizbinin, 94'te darbeci hizbin, 95'te de KKSG'nin ayrılığını görürüz. Ki bunlara bir Komünist Parti'de olması gerekenin çok üstünde olan, yılgınlıktan, farklı düşüncülerden vs. kaynaklanan bireysel ayrılmaları eklemiyoruz. Sadece Proletarya Partisi'nin değil, tüm Türkiye Devrimci Hareketi'nin bir sorunu da budur. Mücadeleye katılan bireylerin uzun soluklu olmayışı, bileşenin çok sık aralıklarla yenilenmesi ve çok genç bir yaş oranına sahip olunması...

Elbette ki Proletarya Partisi, çelişki-den azad değildir. Farklı nedenlerden kaynaklı kopmalar, bölünmeler, çeşitli sapmalar her Komünist Partinin tarihinde vardır. Fakat mücadelede belli bir başarıyı yakalamış olan Komünist Partilere baktığımızda gerçekleşen ayrılıklara, bölünmelere rağmen, komünist çizginin hâkim olmasından kaynaklı yollarına, hasta ve zayıf yanlarından arınmış olmanın verdiği

güçle daha hızlı yürüdüklerini görürüz. Proletarya Partisi'nin çok sık bir şekilde sağ veya sol tasfiyecilikle uğraşması ve bunlar "ayrıldıkları" halde doğru politik hattı izleyemeyişimiz, 36 yıllık bir mücadele sürecinden sonra olması gerektiği noktayı yakalayamayışında önemli bir etkidir. Bu da demektir ki sağ ve sol tasfiyecilikle yeterince hesaplaşılmamış, kaynaklarına inilmemiş ve gerekli ideolojik-politik-örgütsel tedbirler alınmamıştır. Meselenin sadece adını koymak önemli değildir. Komünist Partilerin tarihine baktığımızda; mücadele edilmek istenen sapmalara, çizgilere karşı somut olarak Partinin önüne ideolojik-politik görevler konulduğunu, militan ve kadroların eğitiminin yoğunlaştırıldığını görürüz. Düzeltme hareketleri veya parti içi kampanyalar da başvuru araçlarıdır.

"Fakat doğru bir çizgiye sahip olmak ve onu uygulamayı bilmek bu iktidardaki Partilerin yaşamında çok büyük bir nedrettir." (Stalin, C: 13, Sf: 326)

Stalin bu sözü her ne kadar devrim sonrası süreç için söylemiş olsa da bizim bunu Komünist Partilerin iktidar öncesi süreci için de kullanabileceğimiz açıktır. Doğru bir çizgiye sahip olmak büyük bir nedrettir. Çünkü bu olmadığında verilen mücadelelerin boşa gideceği, sürekli hatalar yapılacağı, kayıpların artacağı açıktır. Bu devrimin yapılamaması, çeşitli nedenlerden, düşmanın zaaflarından dolayı devrim gerçekleşse bile korunamaması demektir. Doğru bir çizgiye sahip olmamak ve dolayısıyla uygulamamak Parti içinde her çeşit hastalığın, sağ ve sol sapmaların zeminini güçlendirecektir.

Proletarya Partisi'nin somut koşullara uygun, doğru bir politik çizgiyi tam olarak uygulamaktan uzak olduğu, sonuçlardan dahi hareket edildiğinde ortaya çıkan bir durumdur. **"Sonuçlar"** derken 36 yıllık bir geçmişe rağmen kitleler üzerinde etki gücü, kurumsallaşamamış örgütsel yapısı ve önderlik sorununu halledemeyişini kastediyoruz. Kitlelerin bir yerde Partinin bir yerde oluşunu kastediyoruz. Doğru ideolojik-politik çizgi, güncel taktik politikalarla birlikte pratiğe dökülebilseydi yenilgilere, ayrılıklara, darbelemelere karşın ayağa dikiliş gerçekleşirdi.

1905-1907 yenilgisinden sonra Partide varolan durumu ve bundan çıkış yollarını Stalin yoldaş şöyle açıklıyor:

Ders-deneyim olması açısından '80 darbesini karşılayışımızı, hata ve doğrularımızla birlikte değerlendirmek, taktik tavrımızın nasıl olduğunu sentezlemek zorundayız.

"Partimizin ağır bir kriz geçirmekte olduğu hiç kimse için sır değildir. Parti üyelerinin (partiden) çıkışı, örgütlerin küçülmesi ve zayıflığı, birbirinden kopuk oluşları, toparlayıcı bir Parti çalışmasının yokluğu bütün bunlar, Partinin hasta olduğunu, ciddi bir kriz geçirdiğini ifade ediyor.

Partinin özellikle altında ezildiği şeylerden ilki Parti örgütlerinin geniş kitlelerden kopuk oluşudur...

... O halde Partimiz krizi nasıl atlatabilir, bu amaçla ne yapılmalıdır?

Parti her şeyden önce kitlelerden kopuk oluşu nedeniyle acı çekiyor; Parti ne pahasına olursa olsun, kitlelerle bağ kurmalıdır. Ancak bu bizim koşullarımızda, her şeyden önce ve esas olarak, kitleyi özellikle harekete geçiren sorunlar bazında mümkündür...

Fabrikalarda ve işletmelerde Parti komiteleri, kitle içinde böyle bir çalışmayı geliştirebilecek Parti organları bunlardır.

...Devamla, kitlelerle aynı yakınlaşmayla ilgili olarak, Partinin diğer üst örgütlerinin de kitlelerin yalnız politik çıkarlarının değil, fakat iktisadi çıkarlarının da savunulmasına uygun yapıda olması gerekmektedir. Bir nebze de olsa önemli olan hiçbir üretim dalı, örgütün dikkatinden kaçmamalıdır.

Krizin atlatılmasında, Parti örgütlerinin bileşiminin önemi daha büyüktür.

Kısaca 1-Tüm proletarya sınıfının gereksinimleri ile birleştirilen güncel gereksinmeler başında güçlü bir ajitasyon 2- Parti'nin bölgelerdeki en önemli merkezi olarak fabrika ve işletme komitelerinin örgütlenmesi ve sağlamlaştırılması 3- En önemli Parti görevlerinin ileri işçilere 'devredilmesi' 4- İleri işçiler ile 'görüşmeler' tertip edilmesi-örgütlerimizin sayesinde geniş kitleleri etrafında toplayacağı yollar bunlardır." (C:2, Sf: 136)

Stalin, döneminin Rusya'sında bu belirlemeleri yapıyor. Partinin içinde bulunduğu krizden

çıkışının kitlelere gitmekte olduğundan, bir nebze de olsa önemli hiçbir üretim dalının gözden kaçmamasından, ileri işçilerin görevlendirilmesi ve eğitiminden, günlük gereksinmeler bazında güçlü bir ajitasyondan bahsediyor.

Bizim ülkemize baktığımızda; devrimin temel gücünü oluşturan köylülük, belli başlı şehirlerde gelişen işçi sınıfı, işsizler, çok düşük ücrette çalışan memurlar, işportacılık-hamallık gibi "marjinal sektörlerde" çalışan sınıf ve tabakaların, örgütlenmesi gereken kitleyi oluşturduğu görülür.

Devrimci örgütlerin hepsi sonuçta yaptıkları tüm faaliyetlerinin amacını kitlelere gitmek, onları örgütlemek, ileri çekmek veya kitleleri uyandırmak olarak açıklarlar. Fakat "söz"den önemli olan yapılanların gerçekten bu amaca hizmet edip etmediğidir. Yani belirlenen faaliyetin legal (kitlelerin durumu, örgütün nicelik-nitelik durumu, düşmanın örgütlenişi vs.) ne kadar uyup-uymadığıdır önemli olan. Ancak belli bir uygunluk yakalandığında, doğru bir politik-askeri hattı yakalandığını söyleyebiliriz. Bu, çalışma yapılan tüm alanlar; hem kırsal alan hem de şehirler için geçerlidir.

Pratiğe baktığımızda kitlelerin "güncel gereksinimlerini" çözmekten, ekonomik temelli ajitasyonlar yapmak ve bunlarla ilgili örgütlülükler yaratılmaktan ve bu şekilde kitlelerin güvenini kazanmaktan uzakta olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Köylülerin, işçilerin, memurların yaşadıkları ekonomik sorunlar karşısında yaptıkları eylemlere genelde dışarıdan basın açıklamalarıyla "destek" veriliyor. Yaşanan ekonomik sorunlar (özelleştirmeler ve uygulanan tarım politikaları ilk aklımıza gelenler) tarafımızdan, nedenleriyle birlikte teorik olarak iyi çözümlendiği halde, uygulamaya gelindiğinde örgütlülükler yaratılmaktan, o alanlara girmekten çok uzakta olduğunu görürüz. Uzun vadeli değil, kısa vadeli planlar-çalışmalar yapılıyor. Ve bir an önce sonuç alınmak isteniyor. Bu çalışma tarzı da, sonuçta kalıcı örgütlenmeler yaratılmamasına, güçlerimizi doğru konumlandırılmamasına, stratejik değerlendirmeler yapılamamasına yol açmaktadır.

Konuyla ilgili olarak, diğer bir sorun legal ve illegal mücadelenin ustaca birleştirilmesi meselesidir!

“... Ama illegal mücadele yöntemlerini **tüm** legal mücadele biçimleriyle kaynaştırmasını bilmeyen devrimciler çok kötü devrimcilerdir.” (Lenin)

DKÖ’ler, sendikalar, üretici birlikleri, kooperatifler gibi her çeşit ekonomik, sosyal-kültürel nitelik taşıyan örgütlülüklerde çalışmak gerekmektedir. Olmayanları ise oluşturma uğraşısı içinde olmamız gerekiyor. Fakat genel olarak legal mücadele alanlarının yeterince kullanılmadığını veya kullanılmadığını görüyoruz. Legal alanların kullanılması, “**reformizme**” düşüleceği kaygısıyla arka plana atılıyor, ürkütülerek yaklaşıyor, küçümsenebiliyor. Ve bu anlayışlar nedeniyle çeşitli DKÖ’lerde, sendika, kooperatiflerde reformistlerin hatta bazılarında faşistlerin hâkim olduğunu görüyoruz. Veya bazen tam tersi durumlar oluyor, legal alanlarda faaliyet gösteriliyor ama buradaki örgütlenmelerin bir Komünist Parti’nin örgütlenmesinden farkı anlaşılıyor. Komünist Parti’nin bir organı olarak görülüyor. Bunlar “**sol tasfiyeci**” hatta zemin sunan, çizgi haline gelmesi durumunda da bizi kitlelerden kesinlikle koparan “**sol tasfiyeci**” pratikler-anlayışlardır.

Sol tasfiyecilik sadece legalizmi açıktan reddetmek biçiminde çıkmaz. Tıpkı illegal örgütlenmesi olduğu halde sağ tasfiyeci olan örgütler gibi veya reformist olduğu halde silahlı mücadele veren örgütlerin olması gibi.

Önemli olan her türlü legal çalışmanın, çalışmayı yürüten komitenin; Komünist Parti’si’nin denetiminde-önderliğinde olmasıdır. Ve legal ile illegal çalışmanın birbirini sekteye uğratmayacak şekilde ustaca birleştirilmesidir. Illegal ve silahlı mücadele veren örgütler açısından bu önemli bir sorundur!

Silahlı mücadele veren bir örgüt açısından, şehirlerde (kırsal alanı aşağıda ayrıca işleyeceğiz) askeri eylemliliklerin yapılma zamanı ve yerlerinin seçimleri önemlidir. Kitle örgütlenmesinin yeterince oturtulmadığı yerlerde yapılan askeri eylemlilikler, genel olarak o bölgede oluşturulmaya çalışılan örgütlenmeyi (legal ve illegal) sekteye uğratır. Çünkü bu tip eylemliliklerin olduğu bölgelere düşman daha fazla yüklenmekte ve özellikle de legal olarak oluşturulmuş olan örgütlenmeler dağıtılmakta, baskıyı henüz göğüslemeyecek durumda olan kitlelerde yılgınlık,

korku baş göstermektedir. Bu da devrimcilerin onlara yaklaşmasını zorlaştırmaktadır.

Bir taraftan çeşitli legal olanaklar kullanılmaya çalışılırken ve bu çalışmanın henüz başlangıcı aşamasındayken yapılan silahlı eylemler dolayısıyla yenilen operasyonlardan kaynaklı genelde o bölgede “**iş yapabilecek**” durumdaki herkes bir şekilde engellenmektedir. Elbette faşist bir ülkede olduğumuzu ve bu operasyonların her halükarda yapılabileceğini biliyoruz. Mücadele içinde bu olasılık her zaman mevcuttur ve operasyon nedenleri sadece silahlı eylem yapılmasına, illegal mücadele yürütülmesine indirgenemez. Böyle bir indirgeme de savruluktur. Bütün devrim tarihlerinde bazı dönemlerde görece daha çok legal olanaklardan yararlanılabileceğini bazense hiçbir şekilde bunların kullanılmadığını vs. görürüz. Ama bir de bunların dışında kullanabilme olanağı varken, ustaca kullanılmadığı için legal olanakların bir işe yaramaması da söz konusu olabilir.

Bu söylediklerimiz öz olarak kırsal alanda verilen silahlı mücadele için de geçerlidir.

“Kapsamlı ve yoğun gerilla savaşı, sürekli genişleyen ve derinleşen bir kitle tabanı temeli üzerinde yürütülür... Halk Ordusu, kitle tabanını genişletmekte ve pekiştirmekte başarısız olursa, durum tamamen askeri bir nitelik kazanır ve askeri bakımdan daha üstün olan düşman kuvvetlerinin lehine döner.” (Partizan, Sayı: 59, Sf: 13)

“1971 Haziranında... tüm ülkeyi kapsayan yedi bölgede bölgesel Parti komitelerini oluşturmak veya sağlamlaştırmak ve gerilla savaşını genişletmek için Parti kadroları görevlendirildi... ML-MZD’nin teorisini ve YDD’nin genel çizgisini somut koşullara daha da uygulamak amacıyla bölgesel Parti komitelerinden sosyal araştırma yapımları ve hazırlık raporları hazırlamaları istendi. Bunlar Halk Savaşı’na zemin hazırlamak için gerekliydi. (ady, Sf: 16)

Askeri örgütlenmeler ancak siyasi örgütlenmeler üzerinde yükselirse bir kalıcılık sağlanır, başarılı adımlar atılır. **Giap** bunu, “silahlı mücadelenin siyasi mücadelenin bir devam olmasından ötürü, halkın siyasi gücü sağlamlaştırılmadan, güçlü hiçbir silahlı kuvvet inşa edilmez” şeklinde özlü olarak ifade etmiştir. Buna uygun bir çalışmanın, örgütlenmenin olmayışı zaman içe-

risinde askeri örgütlenmenin ve dolayısıyla Partinin marjinalleşmesini, kitlelerden kopmasını getirecek ama “**örgüt**” olarak varlığını devam ettirmiş olacaktır. Ki Partizan dergisinden yaptığımız alıntıda da askeri açıdan böyle bir durumun, askeri olarak güçlü olanın lehine kısa süre içinde dönmenin zeminini oluşturduğunun vurgusu vardır. Ve bunun politik-askeri bir çizgi haline gelmesi sol tasfiyeciliğin kendisidir.

Filipinler, Nepal, Peru deneyimleri incelendiğinde uzun bir reformist-revizyonist hattan sonra Halk Savaşı’na başladıklarını görürüz. Fakat Halk Savaşı’na başladığı dönemde; önceki süreçlerde oluşturulan kitle örgütlenmelerine, kitle tabanlarına dayanmışlardır. Yani gerilla mücadelesinin üzerinde yükselecek olan siyasi zemin farklı bir şekilde de olsa oluşmuştur.

“Ülke çapında halk iktidarının böyle hızlı yayılıp güçlenmesinin nedenlerinden birinin, NKP(M)’nin legal cephesiyken Halk Savaşı’nın başlamasıyla birlikte illegale geçen Birleşik Halk Cephesince (BHC) ortamın hazırlanmış bulunması olduğunu belirtmek gerekir. BHC, illegaliteye geçmeden önce, Monarşik parlamenter sistem içinde (hem parlamento içinde hem de dışında) Yeni Demokratik Devrimin savunmasını ve propagandasını yapabileme olanağı bulmuştu. Bu dönemde ülke çapında oluşturduğu örgütlenme, Halk Savaşı’nın başlamasından sonra yerel BHC organlarının halk komitelerine dönüşmesinin şartlarını hazırlamıştır.” [NKP(M) Politbüro üyesi Parvati yoldaşın yazısı, Devrimci Demokrasi Gazetesi, 16-31 Temmuz 2006]

Lenin döneminde tasfiyeciliği işlediğimiz bölümde, tasfiyecilerin ideolojik sapma içerisine giriş nedenlerinden birinin dogmatiklik olduğunu, Avrupa’daki koşullar Rusya’da olmadığı halde Rusya’ya uygulamaya çalışmaları olduğunu gördük. Dogmatiklik, geçmişte olduğu gibi günümüzde de tasfiyeciliği beslemektedir. Kendi ülkesinin somut koşullarının yeterli bir tahlilinin, yeterli bir değerlendirmesinin yapılmaması dogmatikliği besleyen nedenlerdendir. Lenin ve Mao’nun uğraş verdikleri hastalıklardan biri olmuştur dogmatizm. Halk Savaşı’nın geliştirildiği ülkelere baktığımızda; dogmatikliği kırabildiklerini, özgün yanlarını görebildikleri oranda savaşı geliştirebildiklerini görürüz. Elbette ki bu ülke-

lerde de çeşitli dönemlerde tasfiyeciler anlayışlar, çeşitli hastalıklar Komünist Partisi içerisinde çıkmıştır. Ama bunlarla mücadele edilebilmiş ve o mücadelelerden daha güçlü şekilde çıkmıştır.

Lenin; toplum ve devlet iktidarının sosyal yapısının doğru çözümlenip-çözümlememesinin tasfiyecilik sorunuyla birebir bağlantılı olduğunu vurgulamış ve “**özgül bir aşamaya**” girildiğinde bu aşamanın tüm yönleriyle ortaya çıkarılması, buna göre tavır takınılması, sınıf ittifaklarının buna göre yapılması, Parti örgütlenmesinde değişiklikler yapılması gerektiğinden söz etmiştir. Bizim açımızdan özellikle önemsenmesi gereken nokta; “**toplum ve devlet iktidarının sosyal yapısının**” çözümlenmesi meselesidir. Bu, yeterli düzeyde yapılmadığı oranda ülkede yaşanan süreçlere etkin bir müdahalenin yapılamaması sonucunu doğurmaktadır.

Kitlelerin maruz kaldığı yoğun manipülasyon, “**travma**” olarak değerlendirilebilecek olan ’80 döneminin yarattıkları ve Komünist Partisinin halkımız üzerinde istenen etkiyi yaratmaması, yozlaşmış, bireyci kültürün esas olarak hakim oluşunu getirmektedir. Yukarıda vurguladığımız gibi Komünist Partisi içerisine militanlar, kitleler içerisinden gelmektedir. Bireyci yaşamdan etkilenme, burjuvazinin “**bilimsel!**” tezlerinden etkilenme sonucu Partiye, devrime, kitlelere karşı yetersiz düzeyde bir inançla saflara gelinebilmektedir. Komünist Partisinin bunu kırmasının esas yolu, teorisini pratikte de doğrulayacak adımlar atabilmesidir.

Her örgüt, çalışma tarzıyla, politikalarıyla, ele alışlarıyla kendine özgü kişilikler yaratır. İleri fırlayan, militan, ne yapacağını bilen, politikayla, parti-devrim sorunlarıyla ilgili, çözüm üretmek için kafa yoran, fedakar, kolektif yaşamı özümsemiş, kolay-kolay yılgınlığa kapılmayan... militan ve kadrolar ancak doğru bir politik-askeri-örgütsel çizgiyle oluşturulur. Her çizgi kendi insan tipini yaratır. Eğer ruhsuzluktan, politikaya ilgisizlikten “**tek bir insan gibi**” olamamanın rahatsızlığını duyuyorsak, bunun çözümü tek tek bireylerin çözümlenmesi, önlerine örnek bir prototip konarak bunu içselleştirmelerinin istenmesiyle değil; tüm Partilileri, militanları, çevre-çeperi bir

PARTİZAN 66

arada tutacak, bireylerin inandığı, etrafında birleştiği politikaları yaşama geçirebilmekle olacaktır. Elbette burada bireylerin tek tek iradelerini, kendilerinin de çabalaması gerektiğini vs. yadsıyıyoruz. Fakat mevcut olan bir “inanç” sorunu varsa zaten o bireylerin adım atmasını bekleyemeyiz. Sanırız ki yukarıda 1905-1907 yılları Partinin krizden çıkışı üzerine yapılması gerekenleri sıralarken Stalin’in işlerin “ileri işçilerin” devredilmesinden bahsetmesinin nedenlerinden biridir bu! Çünkü ilk elden güven verici adımların atılmasını sağlayacak politikaların yaşam bulması, en ileri olanlarla iş yapabilmekle, doğru görevlendirmeler yapmakla olacaktır. Bununla birlikte ideolojik-politik eğitime yoğunlaşılmalıdır.

Burada “İktidarın Ele Geçirilmesinden Önce ve Sonra” isimli makalesinde Stalin’in I. Dönem diye tabir ettiği 1900-1905 yılları arasında “Parti’nin dikkatinin ve kaygısının merkezinde neler olması” gerektiği ile ilgili şu sözlerin önemli olduğunu düşünüyoruz:

“... Bu dönemde Partinin dikkatinin ve kaygısının merkezinde Parti’nin kendisi, varlığı ve korunması durur. Bu dönemde Parti belli bir kendi kendine yeten güç olarak görülür. Bu anlaşılırdır da; Parti’ye karşı Çarlığın azgın saldırıları ve Menşeviklerin Parti’yi içten çökertme ve Parti kadrolarının yerine şekilsiz, partisiz bir oluşum geçirme çabaları... Parti’nin tüm varlığını tehdit ettiğinden, bu dönemde Parti’nin korunması sorunu birinci derecede önem kazanır.

Bu dönemde Rusya’da komünizmin temel görevi, en iyi, en aktif ve proletarya davasına sadık güçlerini, Partiye kazanmak, Proletarya Partisi’ni biçimlendirmek ve ayakları üzerine dikmektir. Lenin yoldaş bu görevi “proletaryanın öncüsünü komünizm için kazanmak” şeklinde formüle eder.” (C:5, Sf: 91-92)

Partimiz her ne kadar yeni kurulmamış olsa da, programatik görüşleri mevcut olsa da, mücadele çizgisi belli olsa da; kitleler üzerindeki etkisi, kurumsallaşamamış örgütsel yapısı, önderlik sorununu çözememiş oluşu gibi subjektif nedenler dolayısıyla ve ayrıca yedek güçlerin durumu, devrimin temel gücünü oluşturan köylülük ve öncü gücünü oluşturan işçi sınıfının hareketliliği (-hareketsizliği-) gibi objektif nedenler dolayısıyla Stalin’in örneklediği za-

man dilimindeki SBKP’nin durumuyla benzerlik taşıdığını söyleyebiliriz.

Mücadeleye yön verecek olan, “örgütlü öncü gücün” yeterli düzeyde örgütlenmeden, objektif ve subjektif şartları değerlendirmeden saldırıya geçmesi, her zaman için kayıpların artmasını, hiçbir zaman kitlelerle bütünleşemeyi, bir avuç idealistin oluşturduğu bir örgüt olmayı kabullenmek demektir.

Elbette burada Halk Savaşı veren bir Partinin esasta savaş içerisinde inşa edileceği, çelikleşeceği gerçeğini yadsıyıyoruz. Ama her savaş için geçerli olan bir genel doğru da; savaşa girmeden önce yapılacak olan hazırlıkların önemli ve savaşın sonucu açısından tayin edici olduğudur. Lenin’den ve öncesinde Stalin’den alıntılıdığımız yerlerden yola çıktığımızda, Komünist Partisinin belirli bir güce erişmesinin yollarından birinin; ileri militanlarla, kadrolarla kitleler içinde oluşturulacak Parti örgütlenmelerinin Partiyi geliştiren-güçlendiren esas araçlar olduğudur. Oluşturulan bu parti örgütlenmelerinin silahlı mücadele ile geliştirileceği-gelişeceği açıktır.

“Lenin, devrimi yapabilmek için doğru bir Parti çizgisine sahip olmanın yetmediğini biliyordu. Çünkü Lenin, devrimi yapabilmek için başka bir hususun daha, yani kitlelerin, işçi kitlelerinin kendi deneyimleri temelinde Parti çizgisinin doğruluğuna kanaat getirmelerinin gerekli olduğunu biliyordu. Ama bunun için zaman gereklidir, bunun için Partinin yorulmak bilmez bir çalışması, kitleleri Parti çizgisinin doğruluğuna inandırmak için yorulmak bilmez bir çalışması gereklidir.” (Stalin, C:8, Sf: 240)

Komünist Partisinin yorulmak bilmez bir çalışma içerisine girmesi için de bileşiminde yer alanların Komünist Partisinin çizgisine olan inancının güçlü olması gerekmektedir. Objektif olarak bu inancın sarsılmasına yol açan nedenler (devrimci yaşamdan önce geldiğimiz koşullardan kaynaklı taşınan zaaf ve bunların etkisinin giderilememesi vb.) mevcuttur. Ve bu nedenlerin ortadan kaldırılması esas olarak önderliğe ve onun politikalarına bağlıdır.

“Saflarımızda tasfiyecilik bireylerde hangi pratiklerde, hangi anlayışlarda ortaya çıkıyor?” sorusuna cevap verirsek: Alı-

nan kararların uygulanması için gerekli çabayı göstermemekte, Partinin, devrimin, halkın sorunlarına yeterince eğilmemekte, politikayla ilgilenmemekte, kendiliğindenci bir yaşam tarzının benimsenmesinde, kendisine söylenenleri memur zihniyetiyle, yaratıcılığını katmadan yerine getirmesinde, örgütsel ilişki değil, feodal-burjuva ilişki geliştirilmesinde, kendi gücünü veya düşmanın gücünü abartmakta veya küçümsemekte.

Kitleleri etkileyen tasfiyeci rüzgârlarla, militanlarımızda-saflarımızda görülen tasfiyeci anlayışlarla mücadele; esasta Komünist Partisi'nin doğru ideolojik-politik-örgütsel çizgiyi oturtmasıyla etkin bir hale gelecektir.

Militanlar üzerindeki bu etkileri kırmak için sürekli bir ideolojik-politik çalışma gereklidir. Partinin genel olarak teorik seviyesinin yükseltilmesi, Marksizm-Leninizm-Maoizm'in öğrenilmesi, eğitim amaçlı programların oluşturulması-uygulanması ve denetlenmesi Marksizm-Leninizm-Maoizm'e düşman akımların ideolojilerinin-politikalarının düzenli ve sistemli bir şekilde teşhir edilmesi ilk elden yapılması gerekenlerdir.

Kitlelerde tasfiyecilik rüzgârının etkisinin kırılması; kitlelere güven veren adımlar atıkça gerçekleşecektir. **Somut koşulların somut tahlili** ilkesi, asla ihmal edilmemesi gereken, dogmatizme düşmemizi engelleyen, can alıcı önemde olan bir ilkedir. "**Kitlelerden kitlelere**" şiarının yaşam bulması, bu ilkenin anlaşıldığı ve yaşama geçirilmeye çalışıldığı koşullarda olacaktır. Ve bu ikisi birbirine diyalektik bağlarla bağlıdır.

Sonuç olarak;

Kitleler ve devrimcilere yönelik yoğun bir ideolojik saldırı, yoğun fiziksel saldırı dalgasıyla kol-kola yürümektedir. Bunların ideolojik yanlarını ortaya sürekli olarak çıkarmak zorunludur. Ama bunların esas olarak kırılmasının yolunun da Komünist Partisi'nin güçlenmesi, kitleler içinde etkin bir güç olması ile olacağı açıktır. Bu yanıyla da işin esası Komünist Partisi'ne yani önderliğine, kadrolara ve ileri militanlara düşmektedir.

Bitti

Geçen sayımızdaki bulunan aşağıdaki hataları düzeltiyor, okurlarımızdan özür diliyoruz.

1- Sf 105; Seçme Eserler Cilt 4, sf 139

2- Sf 107; Lenin alıntısında "yansır" olması gerekiyor.

3- Sf 110; proletaryanın proletarya tarafından ele geçirilişi ifadesinin yerine "proletaryanın sınıf olarak oluşumu, burjuva egemenliğinin yıkılması, siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi" olması gerek.

4- Sf 112; "ekonomik-sınıfsal nedenlerden dolayı" ifadesinin yerine "ekonomik-siyasal nedenlerden dolayı" olması gerek.

5- Sf 114; 1898'de kurulan ifadesi yerine 1889'da kurulan olmalı.

6- Sf 118; Lenin Seçme Eserler, Cilt 4, Sf 28 olmalı

7- Sf 119; esaslarına dayanan illegal mücadeleye ifadesi yerine "esaslarına dayanan ilkesel mücadele" olmalı.

90. yılında Büyük Ekim Devrimi yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor! -2-

Ekim’le başlayan 20. yüzyılın sosyalizm deneylerinden, örsle çekiç arasında dövülerek sınanan, on milyonların heybetli devrimci pratiğinden damıtılarak oluşan muazzam bir teori geride kaldı. 21. yüzyıla uzanan köprü ancak 20. yüzyıl devrim ve sosyalizm pratiklerinin bıraktığı miras üzerinde olasıdır. Bu mirasa sırtını dönen hiçbir girişimin başarı şansı yoktur; olsa bile bu yalnızca görelî bir konak olabilir.

Ekim Devriminin dış ve iç koşulları

Rusya'daki proleter devrimin emperyalizmin zincirlerini kırmada ve böylece burjuvazinin iktidarını devirmede üç dış koşul ciddi kolaylıklar sağladı.

Birincisi; Ekim Devrimi'nin, iki başlıca emperyalist grubun (İngiliz-Fransız ve Avusturya-Alman) amansız savaşı döneminde, (bu grupların birbirlerine karşı ölesiyeye bir mücadeleyle meşgul olup, Ekim Devrimine karşı mücadeleye, hem zaman, hem araçlar açısından ciddi bir dikkat gösteremeyecekleri dönemde) başlamasıdır. Bu durumun Ekim Devrimi için çok büyük bir önemi oldu, çünkü bu, ona güçlerini sağlamaştırmak ve örgütlemek için emperyalizmin bağrındaki çetin çarpışmalardan yararlanma olanağını verdi.

İkincisi; Ekim Devriminin, emperyalist savaş sırasında, savaştan yorgun düşmüş ve barışa susamış olan emekçi kitlelerin, eşyanın doğası gereği, savaştan tek kurtuluş yolu olan, proleter devrimine yöneldikleri zaman başlamış olmasıdır.

Üçüncü olarak, Avrupa'da güçlü bir işçi hareketinin varlığı ve uzun emperyalist savaşın getirdiği devrimci bunalımın Batıda ve Doğuda olgunlaşması meselesi söylenmelidir. Bu durumun, Rus devrimi için paha biçilmez bir önemi oldu, çünkü ona, dünya emperyalizmine karşı mücadelesinde Rusya dışında sadık müttefikler sağlıyordu.

Ama dış koşullardan başka, Ekim Devrimi, zaferi kolaylaştıran bir iç koşullar bütünü tarafından da desteklenmişti.

Bu koşullar arasında, aşağıdakileri, en başta gelenler olarak saymak gerekir.

Birincisi, Ekim Devrimi, Rusya işçi sınıfının büyük çoğunluğunun en etkin desteğine sahipti.

İkincisi, yoksul köylülüğün ve barışa ve toprağa susamış askerlerin çoğunluğunun kesin desteğine sahipti.

Üçüncüsü, başında yönetici güç olarak, gücünü sadece deneyiminden ve yıllarca çelikleşen disiplininin değil, aynı zamanda, emekçi kitle-

lerle geniş bağlarından da alan, Bolşevik Partisi adındaki denenmiş partinin bulunmasıdır.

Dördüncüsü, Ekim Devriminin karşısında, az çok zayıf Rus burjuvazisi, köylü "ayaklanmalarıyla" morallerini tamamıyla yitirmiş büyük toprak sahipleri sınıfı, ve savaş sırasında tamamen iflas etmiş uzlaştırıcı partilerden (Menşevik ve sosyal-devrimci partilerden) oluşan yenilmesi nispeten kolay düşmanlar vardı.

Beşincisi, hizmetinde, üzerinde serbestçe manevra yapabileceği, güçlerini toparlayabileceği vb. genç bir devlet biçimi vardı.

Altıncısı, Ekim Devrimi, karşı-devrimle mücadelesinde, ülke içinde yeterli miktarda yiyecek, yakıt ve hammaddeye güvenebilirdi.

Bu iç ve dış koşullar, birlikte Ekim Devriminin zaferinin nispi kolaylığını belirleyen özel durumu yaratmışlardı.

Elbette bu Ekim Devriminin içte ve dışta, zayıf noktaları olmadı demek değildir. Örneğin, sadece anımsatmak için, Ekim Devriminin bazı açılardan yalnızlığı, yakınlarında destek alabileceği bir sosyalist ülkenin bulunmayışı gibi zayıf noktaları sayabiliriz.

Ekim Devriminin uluslararası niteliği

Ekim Devrimi yalnızca ulusal çerçevede içinde bir devrim değildir. O her şeyden önce uluslararası çapta, dünya çapında bir devrimdir, çünkü dünya tarihinde eski kapitalist dünyadan, yeni sosyalist dünyaya doğru insanlık tarafından meydana getirilmiş köklü bir dönemeci kaydetmektedir.

Eskiden devrimler devlet yönetimine bir sömürücüler kümesinin yerine, bir başka sömürücüler kümesinin getirilmesiyle sonuçlanırdı. Sömürücüler değişirdi, sömürü kalırdı.

Ekim Devrimi, kendine amaç olarak bir sömürü biçimini, bir sömürücüler grubunun yerine bir başka sömürücüler grubunu getirmeyi değil, insanın insan tarafından her türlü sömürülmesini ortadan kaldırmayı, kim olursa olsun bütün sömürücü grupları ortadan kaldırmayı, proletaryanın diktatörlüğünü kurmayı, sınıfsız sosyalist toplumu örgütlemeyi almaktadır.

İşte bu yüzden Ekim Devriminin zaferi insanlık tarihinde, dünya kapitalizminin tarihsel

✓ **Rusya’da burjuva devrimi döneminde (Şubat 1917), kenar bölgelerdeki ulusal hareketler, bir burjuva kurtuluş hareketi karakteri taşıyordu.**

kaderinde, dünya proletaryasının kurtuluş hareketinde, bütün dünyanın sömürülen yığınlarının mücadele yöntemlerinde ve örgütlenme biçimlerinde, yaşam tarzı ve geleneklerinde, kültür ve ideolojisinde köklü bir dönemeci kaydetmektedir.

Ekim Devrimi ve ulusal sorun

Rusya’da burjuva devrimi döneminde (Şubat 1917), kenar bölgelerdeki ulusal hareketler, bir burjuva kurtuluş hareketi karakteri taşıyordu. “Eski rejim” tarafından yüzyıllar boyunca ezilen ve sömürülen Rusya’nın milliyetleri, ilk kez güçlerinin bilincine vararak, ezilenlere karşı savaşa giriştiler: “Ulusal baskının kaldırılması” –hareketin şiarı buydu. Rusya’nın kenar bölgeleri bir anda “tüm ulusun” kurumları ile doldu. Hareketin başında, ulusal, burjuva-demokrat aydınlar yürüyordu. Letonya, Estonya, Litvanya, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Kuzey Kafkasya, Kırgızistan ve Orat Volga’da “Ulusal Konsey”ler Belo-Rusya ve Ukrayna’da “Rada”; Besarabya’da “Sfatul”; Kırım ve Başkırstan’da “Kurultay”; Türkistan’da “Özerk Hükümet” -ulusal burjuvazisinin güçlerini çevresinde topladığı “tüm ulusun” kurumları bunlardı. Ulusal baskının “baş nedeni” olan çarlıktan kurtulmak ve ulusal burjuva devletler kurmak söz konusuydu. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı, kenar bölgelerin burjuvazilerinin iktidarı ele alması ve Şubat Devrimi’nden, “kendi” ulusal devletlerini kurmak için kullanma hakkı olarak yorumlandı. Devrimin bir başka gelişmesi, yukarıda sözü edilen burjuva kurumların niyetlerine uymadı ve uymazdı da. Maskesini atarak gerçek yüzünü gösteren, milliyetlerin daha güçlü, tehlikeli düşmanı ve yeni

bir ulusal baskının temeli olan emperyalizmin, çarlığın yerini aldığı gözden kaçıyordu.

Nitekim çarlığın yıkılması ve burjuvazinin iktidarı alması, ulusal baskının ortadan kalkmasını sağlamadı. Ulusal baskının eski kaba biçiminin yerine, ince ancak daha tehlikeli, yeni bir biçimi geçti. Lvov-Milyukov-Krenski hükümeti sadece ulusal baskı politikasını sürdürmekle kalmadı, hatta Finlandiya’ya (1917 yazında Finlandiya Meclisi’nin dağıtılması) ve Ukrayna’ya karşı (Ukrayna’nın kültür kurumlarının tahrip edilmesi) yeni bir sefer bile örgütledi. Dahası; niteliği itibariyle emperyalist olan bu hükümet, halkı, yeni bölgelerin, sömürgelerin ve milliyetlerin boyunduruk altına alınması için savaşı devam ettirmeye çağırdı.

Böylece ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin eski burjuva-demokratik yorumu bir kuruntuya dönüştü, devrimci anlamını yitirdi. Bu koşullar altında ulusal baskının ortadan kaldırılması ve bağımsız küçük ulusal devletlerin kurulmasının söz konusu olamayacağı açıktı. Emperyalizm ile bağları koparmadan, “kendi” ulusal burjuvazisini yıkmadan ve bizzat milliyetlerin emekçi kitlelerinin iktidarı kurulmadan ulusal baskının kaldırılmasının olanaksızlığı apaçık hale geliyordu.

Emperyalizmle bağlar koparılmaksızın, ezilen milliyetlerin burjuvazisi devrilmeksizin, söz konusu milliyetlerin emekçi kitleleri iktidarı ele geçirmeksizin, ezilen milliyetlerin kurtuluşunun düşünülemez olduğu ancak şimdi herkes tarafından anlaşılıyordu.

Böylece “tüm iktidar ulusal burjuvaziye” sloganıyla birlikte kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin eski burjuva kavranışı, bizzat devrimin seyri tarafından teşhir edilerek bir kenara atıldı. “Tüm iktidar ezilen milliyetlerin emekçi yığınlarına” sloganı ile kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin sosyalist kavranışı, haklılığını ve uygulanma olanaklarını kazanmış oldu.

Bu şekilde, eski, burjuva-ulusal kurtuluş hareketlerine son veren Ekim Devrimi, ezilen ulusların işçi ve köylülerinin her türlü baskıya karşı -dolayısıyla ulusal baskı da dâhil- kendi burjuvazilerinin iktidarına, genel olarak emperyalizme karşı, yeni sosyalist bir hareket çağrısını açmış oldu.

1929-1933 arasında Sovyetlerde somut değişimler

Stalin bu dönemi öz olarak şöyle vermektedir; “Geçtiğimiz dönem, SSCB’nin iç durumu bakımından ulusal ekonomi alanında olduğu kadar kültür alanında da gittikçe daha yaygın bir atılım göstermektedir.

Bu atılım, basit bir nicel güçler birikimi olmadı. Bu konuda dikkate değer nokta, atılımın, SSCB’nin yapısında ilke niteliğinde değişiklikler getirmesi ve ülkenin çehresini köklü olarak değiştirmesidir.

Bu dönem boyunca, SSCB, tamamıyla kendini değiştirdi; geri kalmış ve ortaçağa yaraşır kılıfını çıkarıp attı, tarım ülkesi iken bir sanayi ülkesi oldu. Bireysel küçük tarıma dayanan bir ülke iken, kolektifleştirilmiş ve makineleşmiş büyük tarımın ülkesi oldu. Bilgisiz, okuması yazması olmayan, eğitimsiz bir ülke iken, okur-yazar, eğitilmiş koskoca bir ilk, orta ve yüksek okullar ağı ile örtülü bir ülke, SSCB’nin çeşitli milliyetlerinin dilleri ile öğrenim yapılan bir ülke oldu- ya da daha doğrusu oluyor...

Bu gerçekleştirmelerin etkisiyle, SSCB’nin ulusal geliri yükseldi. 1929’daki 29 milyar rubleden 1933’te 50 milyar rubleye geçti.” (Stalin. L.İ s: 540-41)

“Lenin, NEP’in kuruluşu sırasında, ülkemizde, beş toplumsal ekonomik biçimlenmenin unsurları bulunduğunu söylüyordu. 1. ataerkil ekonomi (büyük bölümüyle doğal ekonomi); 2. küçük meta üretimi (buğdayını satanlar arasında köylülerin çoğunluğu); 3. özel kapitalist ekonomi; 4. devlet kapitalizmi; 5. sosyalizm. Lenin bütün bu biçimlenmelerden, nihai olarak, sosyalist biçimlenmenin üstün geleceğini düşünüyordu” (Stalin, L.İ, S: 542)

“Yüreklandırıcı bir olay ve köyde kültürün ilerlemesinin bir işareti olarak toplumsal örgütlenme işlerinde Kolhoz üyesi kadınların eylemlerinin gittikçe arttığını da belirtmek gerekir. Bilindiği gibi, örneğin, Kolhoz başkanlığı yapan kadınların sayısı, bugün için, yaklaşık, 6.000 kadardır. Kolhoz yönetim üyeleri arasında 60.000’in üzerinde kadın sayılmaktadır.; ekip başkanları 28.000; iş grupları düzenleyicisi kadınlar 1.000.000; 9.000 kadın, Kolhozlarda, hayvan yetiştiriciliğini yönetmekle yüküm-

lüdürler; traktör sürücüsü kadınların sayısı 7.000’dir.” (Age)

Ekim Devrimi ve proletarya diktatörlüğü

Hiç kuşku yok ki, kapitalizm ile komünizm arasında, bu iki toplumsal ekonomi biçiminin özelliklerini, niteliklerini bağrında taşıyan bir geçiş dönemi yer alır. Bu dönem, ezilen ama yok edilmeyen, yenilen ama toplumsal gözeneklerden tekrar fıskırmaya çalışan kapitalizm ile, yeniyi, ileriye ve doğruyu temsil eden, ama henüz embriyon halindeki komünizm arasında bir mücadele dönemidir. Bu geçiş döneminin devleti de proletaryanın diktatörlüğüdür. Marks’ın sözleriyle, **“Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında birinden ötekine devrimci dönüşüm dönemi yer alır. Buna da bir siyasal geçiş dönemi tekabül eder ki, burada devlet, proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olmaz.”**

Demek ki, kapitalizmden komünizme geçerken egemen sınıf olarak proletaryanın bir devlete gereksinimi vardır. Ve bu da proletarya diktatörlüğüdür.

1848-1849 savaşları sürecinde fırtınalı devrimlerin pratik sonuçlarından proletarya diktatörlüğü kavramını yerli yerine oturtan Marks, 8 Mart 1852 tarihli Weydemeyer’e mektubunda, sınıf savaşımının zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne götürdüğünü berrakça çözümlenerek diktatörlük teorisini derinliğine geliştirir. Nihayet takvimler 1871 yılını gösterdiğinde Marks, iki buçuk ay ömürlü Paris Komünü yenilgisinden proletarya diktatörlüğü teorisini yetkinleştiren sonuçlar çıkarır.

Her şeyden önce, proletarya diktatörlüğü, proletarya devriminin temel içeriğidir. Proleter devrimin iç karakter ve anlamı kavranmadan, bu devrimin temel içeriğini oluşturan proletarya diktatörlüğünün kavranması ya da teorik açıklaması olası değildir.

Dolayısıyla, proleter devrimi burjuva devrimden ayırt eden başlıca özelliklerin temel çizgileriyle ortaya konması proletarya diktatörlüğünün bilimsel açıklanışı için zorunlu bir başlangıçtır.

Burjuva devrim, feodal toplumun içinde kapitalist düzenin hazır biçimleri az çok varken başlar; sosyalist devrim ise, bu biçimler yok ya da hemen hemen yokken başlar. Burjuva devrimin ana işlevi, iktidarı alıp onu mevcut burjuva ekonomisiyle birleştirmekten ibaretken, sosyalist devrimin ana işlevi, yeni bir sosyalist ekonomi kurmaktır. Aynı şekilde burjuva devrim, iktidar alındıktan sonra son bulur; oysa sosyalist devrim iktidarın ele geçirilmesiyle son bulmaz, aksine yeni ekonomiyi örgütlenmek için ancak bir başlangıç sayılır. Nihayet burjuva devrim, bir sömürücü grubun yerine bir başka sömürücüler grubunu geçirir; oysa sosyalist devrim tüm sömürücüleri iktidardan alaşağı ederek eski devlet mekanizmasını parçalayıp yerine yenisini koyar.

Proleter devrimin devrimci Marksizm’ce saptanan en belirgin özellikleri bunlardır. Proleter devrim olmadan, proletarya diktatörlüğü olmadan eski burjuva ilişkilerinin kökten değiştirilip yerine yeni sosyalist ilişki ve sosyalist yeniden kuruluşun geçirilmesi olanaksızdır. **Ezilen sınıfın kurtuluşu, sadece bir devrim olmadan değil, egemen sınıfın yarattığı devlet aygıtını yok etmeden de olanaksızdır. Proletarya diktatörlüğü sorunu proleter devletin burjuva devletle, proletarya demokrasisinin burjuva demokrasisiyle ilişkisi sorunudur.**

Diktatörlük doğrudan zora dayanan ve hiç-

bir yasanın sınırlamadığı bir yöntemdir. **Proletaryanın devrimci diktatörlüğü burjuvaziye karşı proletarya tarafından zor kullanılarak kazanılmış, zor kullanılarak sürdürülen ve hiçbir yasanın sınırlamadığı bir yöntemdir.** Burjuva devlet mekanizması zorla parçalanıp, onun yerine geçici bir devrimci biçim olarak yeni bir devlet konmadan proletarya diktatörlüğü olanaksızdır.

Marksizm’in kurucu ve sürdürücülerinin de çözümlendiği gibi eskiden sorun şöyle konurdu: proletarya, kurtuluşunu sağlamak için burjuvaziyi alaşağı etmek, siyasal iktidarı fethetmek, devrimci diktatörlüğünü kurmak zorundadır. Oysa sonradan sorun şöyle kondu: Komünizme doğru giden kapitalist toplumdan komünist topluma geçiş **siyasal bir geçiş dönemi** olmaksızın olanaksızdır ve bu dönemin devleti de proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamaz.

En genel anlamıyla proletarya diktatörlüğü, **proletarya ile proleter olmayan (küçük burjuvazi, köylülük, küçük mülk sahipleri, aydınlar vb.) birçok emekçi tabakanın çoğunluğu arasında özel bir ittifak biçimidir.** Ama bu ittifakta proletaryanın yönetici rolünün, hegemonyası temel fikrinin hiçbir zaman ve hiçbir koşul altında göz ardı edilmesi ya da bu ilkenin karartılması mümkün değildir.

Proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği ve diktatörlüğün merkezinde oluşu ilkesi, proletarya diktatörlüğünün en temel ilkesidir. Lenin, **diktatörlüğün yüksek ilkesi, proletaryanın yönetici rolünü sürdürebilmesi için gerekli olan proletarya ile köylü ittifakını desteklemektir, çözümlenmesiyle bu soruna yeterince ışık tutmaktır.**

Devrimci geçiş biçimi olarak proletarya diktatörlüğünün ilk koşulu bu diktatörlüğün zora dayanmasıdır. Zira proletarya dikta-

törlüğü, kısaca, burjuvaziye karşı, onu baskı altına almak, onun direncini kırmak, onda korku uyandırmak için uygulanan zordur. Diktatörlüğü var eden unsurdur bu. Diktatörlüğün vazgeçilemez koşulu, zorunlu ve mutlak unsuru ve onun niteliğini belirleyen başlıca ögesi sömürücülerin, burjuvazinin zorla bastırılmasıdır. Marks, Nisan 1871'de Kugelman'a gönderdiği mektupta zor sorununun önemini konumuz açısından ısrarla vurgulayarak şöyle der: **Fran-sa'daki gelecek devrim girişiminin, şimdide değin olduğu gibi artık bürokratik ve askeri makineyi başka ellere geçirmeye değil, ama onu yıkmaya dayanacağını belirtiyorum.**

Demek ki, devrimin ilk koşulu mevcut aygıtı ele geçirmek, onu yıkmak, parçalamaktır. Ve Marks, bu görüşüne bilindiği ki, Paris Komünü deneyiminin ışığında varacaktır.

Nitekim yıllar sonra Lenin, diktatörlüğü zora dayanan bir yöntem olarak tüm yazılarında özellikle dile getirir. Ve der ki, proletaryanın devrimci diktatörlüğü burjuvaziye karşı zor kullanılarak kazanılmış, zor kullanılarak sürdürülen ve hiçbir yasanın sınırlamadığı bir yöntemdir.

Demek ki, eski makineyi yıkıp yok etmek yetmez; onun yerine yeni tipte bir devlet olan yenisi konmalıdır; ve dahası bu yeni biçimin ilk koşulu devrilmemiş burjuvaziye karşı zoru esas almalıdır, aksi halde devrimci diktatörlüğün uygulanması hayal olur. Anlaşılır ki, devrimci zor, proletarya diktatörlüğünün vazgeçilemez konusudur.

Sömürücülerin zorla bastırılmasının diktatörlüğün zorunlu koşulu olduğu ve bu olmaksızın diktatörlüğün olamayacağı bir durumda, sömürücülere demokrasi tanınarak proletarya diktatörlüğü mümkün müdür? Yıllarca önce dönek Kautsky'nin kişiliğinde Lenin'ce çözümlenen bu sorunun bir kez daha ve Kautsky'den daha gülünç bir cüretkârlıkla şu sıralarda neoliberalizme kapılanlarca ve dahası reformo-tasfiyecilerce yeniden piyasaya sürülmesi ve bunun devrimcilik adına yapıyor olması devrimcilikten en temel noktada uzaklaşış ve proletarya diktatörlüğü teorisinin Kautsky'ci biçimde bozulmasıdır.

Apaçık ki, proletarya diktatörlüğü doğrudan doğruya zora dayanan bir iktidardır.

Kime karşı? Burjuvaziye karşı.

Peki, Kautskyci yolu kullananlar ne diyor? Burjuvaziye de demokrasi ve özgürlük. Ama bilinmez mi ki, baskı altına alınan sınıflara özgürlük ve demokrasi tanındığı andan itibaren proletaryanın devrimci diktatörlüğü varoluş koşulunu yitirir. Bilinir ki, devlet olarak var olduğu sürece, proletarya buna özgürlük için değil hasımlarını, burjuvaziye, sömürücülerini bastırmak için gereksinim duyar. Bu, devletin doğası gereğidir.

Burjuvaziye demokrasi talebiyle yola koyulanlar demokrasinin de bir sınıf karakteri taşıdığını yadsımış oluyorlar. Ve diyorlar ki, proletarya devleti demokrasi bazında burjuvaziden de öte gitmeli ve ondan daha ileriye temsil etmeli. Peki nasıl? Burjuvaziye de, her türlü düşüncenin örgütlenip iktidara sahip olmasına da imkân tanınarak. Evet, şu apaçık bir şeydir: Demokrasi devlet biçimlerinden biridir; ve burjuva demokrasisi feodal demokrasiye göre **tarihsel** bir ilerlemedir. Ama bu demokrasi proleter demokrasi açısından artık tamamıyla **geriyi** temsil eder. Burjuva devlette burjuva demokrasisi sömürücüler içindir. Ve devlet, sömürücülerin kendi egemenliklerinin, ücretli emeğin sermayece sömürülmesi ilişkisinin devam etmesini muhafaza eden, sömürülen çoğunluk üzerindeki baskı aletidir. Anlaşılır ki, bu durumda yalnızca sömürücüler için bir demokrasi olacaktır. Proletarya diktatörlüğü devletinde ise temelden farklı bir durum ortaya çıkar: Sömürülenler için demokrasi, sömürülenler için diktatörlük. Proletarya, devlete gereksinim duyduğu sürece diyordu Engels, bunu düşmanlarını ezmek için kullanır. Burjuvazinin ezilmesi, baskı altında tutulması, geri dönüş umudu girişimlerinin boşa çıkarılması vb. için var olan devletin proleter demokrasiyi burjuvaca genişletmesi, burjuvaziye demokrasi-den dışlaması yerine ona demokrasi bazında proletaryanın **eşiti gibi** davranması sınıfların var olduğu bir düzende, hangi sınıf için demokrasi sorusunu boşlukta bırakır ve demokrasiyi sınıf temelinde bağışık tutar ki, bu da proletaryanın sınıf egemenliğinin sonu demek olur.

Burjuva demokrasininin sahte güzelliklerine methiye dizmek ama öte yandan bu demokrasiden milyon kez daha demokratik olan proleter demokrasiyi sis perdesi arkasına gömülü bırakmak; burjuva demokrasininin dar, ikiyüzlü, canlı emeğin sermayece vampirce emilmesi mekanizmasınınin aleti yüzünü görememek, salt onun biçimsel yanına (oy, seçme-seçilme vb) takılmak demektir.

Marksist proletarya diktatörlüğü öğretisini Kautsky'ci biçimde bozan Kautsky'nin iz sürücüleri burjuvaziye de demokrasi, farklı çizgilere de örgütlenme ve iktidara sahip olma demokrasisi narasıyla çok demokratik bir hava estiriyorlar görünüşte. Ne var ki, kimin için demokrasi sorusuna Marksist yanıt veremiyorlar. Öte yandan, demokrasi ancak sınıf temelinde ele alındığında anlam kazanır; ve böylece ancak sınıfsal

demokrasiden söz açtığımız sürece, sınıflar üstü demokrasi kavramlarının salt bir aldatmacadan ibaret olduğunu görebiliriz.

Demokrasi bir devlet biçim olduğuna göre, proletaryanın devrimci diktatörlüğü sönüp gittiğinde demokrasi de ortadan kalkacak, yok olup gidecektir. Ama bundan önce demokrasiye gereksinim olduğu sürece bunun burjuvaziye zor uygulama örgütlenmesi olduğu asla perdelenemez.

Proletarya diktatörlüğünün somut sorunlarını "eşitlik" ve "demokrasi üzerine beylik söylemlerle çözmeye kalkmak, burjuvazinin bü-

tün ilke ve teorilerini aynen kabullenmekti derken Lenin lafı dediğine koyuyordu daha yıllar önce. Kapitalizmden komünizme diktatörlüksüz geçilebileceğini iddia etmek, ahmakça bir ütopyadır.

Engels, "Otorite Üzerine" adlı makalesinde yıllar önce ne de güzel demiş: "**Zafer kazanan yan, boş yere savaşmış olmak istemiyorsa, iktidarını, silahlarının gerici-**

lere saldıgı korku ile elde tutmalıdır."

İç savaş sırasında halkın dolaysız zorlamasıyla egemenlik katına yükselmiş güç olarak proletarya ancak devrimci bir diktatörlükle egemenliğini sürdürebilir. Bundan ötürüdür ki, Lenin, "sosyal devrimin elzem koşulu proletarya diktatörlüğüdür" tezini ısrarla yineler. Bilinir ki, proletarya diktatörlüğü devrim öncesi ve devrim esnasında iç savaş biçimine bürünerek sürdürülen

sınıf mücadelesinin bu kez de devlet aracılığıyla sürdürülmesidir.

Anlaşılır ki, devrimci zor proletarya diktatörlüğünün vazgeçilmez koşulu ve diktatörlüğün temel bir ilkesidir. Ve bu diktatörlükte proletaryanın önderlik ilkesi her şeyin üstünde bir öneme sahiptir. Ne var ki, siyasal egemenliği eline almış olan proletarya, bu egemenliği tek başına ona sahip olacağı bilinciyle almasına karşın, **bununla birlikte bu bir tek sınıfın, iktidarı öbür sınıflarla paylaşmayan ve paylaşamayan proletarya sınıfının, amaçlarını gerçekleştirmek için emekçi**

ve sömürülen kitlelerin yardımına ve onların ittifakına gereksinim duymadığı anlamına gelmez. Tersine, bu iktidar, bu bir tek sınıfın iktidarı, ancak proleter sınıfı ile küçük burjuva sınıfların emekçi kitleleri, her şeyden önce köylülüğü emekçi kitleleri arasında özel bir ittifak biçimi altında güçlenebilir ve sonuna kadar gerçekleştirilebilir.

Lenin'in daha önce aktardığımız sözleriyle diktatörlüğün en yüksek ilkesi, yönetici rolünü ve iktidarı elinde tutabilmesi için proletaryanın, köylülükle olan ittifakını desteklemektir.

Öte yandan proletarya diktatörlüğü yolunda çeşitli devrimci geçiş biçimleri, yaşanan onlarca pratikle artık iyiden iyiye tanıtılmış bulunuyor. Tarih nasıl ki, tarihsel ve siyasal anlamda ilk proleter devlet olan Paris Komünü'nü 1871 yılında ve akabinde 1917 Şubat ve Ekim proleter devletlerini, nihayet ikinci emperyalist paylaşım savaşı içi ve sonrasında başka bir çeşidi, Çin Demokratik Halk Diktatörlüğü biçimindeki proleter devlet biçimini yarattıysa, gelişen tarihsel süreç siyasal nitelik olarak devrimci diktatörlük olan yani, **merkezi bir devlet iktidarı tarafından yayımlanan bir yasaya değil, halk yığınlarının aşağıdan gelen dolaysız girişkenliğine dayanan bir iktidar olan ama yalnızca sınıf ittifakı bileşimi ve sınırları açısından ve yalnızca proletaryanın hazırlık ve köylülerle birleşme derecesi bakımından farklılık taşıyan proleter devlet özlü yeni biçimleri yaratmazlık edemez.**

Dünya devrim tarihinde proletarya diktatörlüğü yolunda devrimci siyasal geçiş biçimleri başlıca üç biçimde var olmuştur. Kapitalizmden komünizme doğru yürüyüşte proletarya diktatörlüğü özlü çeşitli siyasal devrimci biçimler olacaktır. Tıpkı burjuva diktatörlüğü özlü burjuva devlet biçimlerinin çeşitliliği gibi.

Farklı ekonomik ve siyasal yapılarla özgü ülkelerin devrimlerinin temel içeriğini oluşturan devrimci geçiş biçimlerinin tümünün özlerinin aynılığı dışında, tüm yanlarıyla aynı olması düşünülemez. Farklı ekonomik ve toplumsal şekillenmeler ve ulusal biçimlenmeler proletarya diktatörlüğü yolunda değişik devrimci geçiş bi-

çimlerini öngörecektir. Bu öngörü başlıca üç biçimde şekillenir.

Proletarya diktatörlüğüne doğrudan geçiş olarak proletarya diktatörlüğü.

a) 1917 Ekim Devrimi Sovyetleri, Fransa, İngiltere, Almanya ABD vb. güçlü üretici güçlere sahip ülkeler bu tipe örnektir. Burada "programın başlıca talebi proletarya diktatörlüğüne doğrudan geçiştir."

b) Proletarya diktatörlüğüne dolaylı geçiş biçimi olarak devrimci işçi-köylü diktatörlüğü biçimi. 1917 Şubat dönemi Sovyetler, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkanlar vb. kapitalizmin gelişmesinin orta düzeyde olduğu ülkeler bu tipe örnektir. **Burada programın başlıca talebi, proletarya diktatörlüğüne doğrudan değil, devrimci işçi-köylü diktatörlüğü yoluyla geçiştir.**

c) Proletarya diktatörlüğüne dolaylı geçiş biçimi olarak demokratik halk diktatörlüğü.

Devrim öncesi Çin, Hindistan, Türkiye, İran vb. sömürge ve yarı-sömürge ülkeler de bu tipe örnektir. Burada, programın başlıca talebi, proletarya diktatörlüğüne doğrudan değil, demokratik halk diktatörlüğü yoluyla geçiştir.

Komünist Enternasyonal Programı, geçiş biçimlerini şöyle açıklar: "Farklı ülkelerde proletarya diktatörlüğüne geçişin farklı koşulları ve biçimleri şematik olarak üç tipe ayrılabilir."

Stalin de bu geçiş biçimlerinin varlığını programdaki şekliyle yadsıyıp, "yalnızca iki tip-te ülkenin, yani kapitalist ve sömürge ülkelerden söz edildiğini iddia" edenleri şunların altını çizerek yanıtlar. "Bu yoldaşlar proletarya diktatörlüğü yolunda devrimci gelişmenin üç tipinin varlığını çığneyip geçerken haksızdırlar."

Belirtmeliyiz ki, proletarya diktatörlüğü yolundaki devrimci siyasal geçiş biçimleri özü itibarıyla aynıdır; biri diğerinin daha geri seviyedeki özgül biçimleridir. Lenin'in sözleriyle "Elbette kapitalizmden komünizme geçişte siyasal biçimler bakımından büyük bir bolluk ve geniş bir çeşitlilik göstermekten geri kalmaz; ama hepsinin özü zorunlu olarak bir olacaktır; proletarya diktatörlüğü." Lenin'le aynı doğrultuyu paylaşan Mao da yıllar sonra, halk demokrasilerindeki proletarya diktatörlükleri ile Ekim Devrimi'nden sonra Rusya'da kurulan

proletarya diktatörlüğü arasında özde pek fark yoktur diyecektir. Proletarya diktatörlüğüne dolaysız geçiş, yalnızca bir sınıfın diktatörlüğüne denk düşerken, proletarya diktatörlüğüne dolaylı geçiş biçimleri birden fazla sınıfın ortaklaşa diktatörlüğüne denk düşmektedir. Gerek devrimci işçi-köylü diktatörlüğü ve gerekse demokratik halk diktatörlüğü birkaç sınıfın ortaklaşa ittifakını proletarya önderliği altında öngören daha geri seviyede proletarya diktatörlükleridir.

Mevcut üç devrimci geçiş biçimi, sınıf temelini sınırları ya da sınıf ittifakı sınırları açısından farklılık göstermelerine karşın, siyasal nitelikleri açısından aynılık gösterirler.

1903'ten 1917 Şubat'ına kadarki Sovyet Devrimi'nde, birinci aşamadaki sınıf ittifakı sınırları: işçi sınıfı artı köylülüktür. Bu aşamada proletarya burjuvaziye etkisizleştirecek, kuvvet yoluyla otokrasiyi ezecek ve köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi gerçekleştirecektir.

1917 Mart'ından 1917 Ekim'ine kadarki ikinci aşamanın sınıf ittifakı sınırları: işçi sınıfı artı yoksul köylülüktür. Bu ikinci aşamada proletarya kuvvet yoluyla burjuvaziye alt edebilmek için küçük burjuvazinin ve köylülüğün karsızlığını etkisizleştirmek için yarı-proleterlerle ittifak kurarak sosyalist devrimi gerçekleştirecektir.

Aynı şekilde Çin Devrimi'nde de, proletarya devrimci sınıfların tümüyle ittifak kurarak, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının feodal faşist diktatörlüğünü alt etmiştir. Bu devrimde ve bu devrimin temel içeriği olan demokratik halk diktatörlüğünde sınıf ittifakı sınırları: proletarya artı köylülük artı küçük burjuvazi artı ulusal burjuvazinin sol kanadadır.

Düşüncelerimize tanıklığı açısından Lenin'den bir pasaj aktaralım: "Önce, köylülerin 'tümü' ile monarşiye, toprak sahiplerine, orta çağ düzenine karşı çıkış (bu aşamaya dek devrim burjuvadır, burjuva demokratiktir), sonra, yoksul köylülerle, yarı-proleterlerle ve bütün sömürücülerle birlikte, köy zenginlerini, kulakları, vurguncuları da içine alan kapitalizme karşı yürüyüş (burada artık sosyalist bir devrim söz konusudur). Birincisiyle ikincisi arasında

bir tür Çin setti çekmeye kalkmak, proletaryanın hazırlık ve köylülerle birleşme derecesinden başka bir sınır koymak, Marksizm'i iyice tahrif etmek, işe yaramaz hale getirmek, onun yerine liberalizmi koymak demektir."

Denebilir ki, bu her üç diktatörlüğü aynı konakta buluşturan temel öz nedir? Başka bir ifadeyle proletarya diktatörlüğünün özü neye dayanır?

Her şeyden önce, bu sorunun açıklığa kavuşturulmasının yolu, ilk proleter devrimin, 1871 Paris Komünü deneyiminin temel hareket noktası olarak ele alınmasında yatar. Bilinir ki, en yetkin ve en gelişmiş devlet tipi Komün deneyimine dek parlamenter demokratik cumhuriyetti. Bu cumhuriyet tipinde iktidar parlamentoya aittir. Sürekli bir ordu, polis ve de halkın üstünde ve ayrıcalıklı memurlar topluluğu bu cumhuriyetin olmazsa olmaz köşe taşlarıdır.

Ne var ki, gerek Paris Komünü ve gerekse sonrasında yeni devrimci dönemler yepyeni bir devlet tipini, demokratik devletin üstün bir tipini yaşamın canlı gerçeğine dönüştürdü. Engels'in deyişiyle, bu yeni dönem, daha şimdiden birçok bakımdan bir devlet olmaktan çıkmış "artık terimin gerçek anlamında bir devlet olmayan" bir devleti gösteriyor. Bu devlet halktan ayrı ordunun ve polisin yerine halkın kendisinin doğrudan silahlanmasını geçiren yeni tipte bir devlettir. 1871'de üç aya yakın ömürlü Paris Komünü bu devlet tipinin en parlak örneğiydi. Bundan bir kaç on yıl sonra 1917'de Rusya'da ve daha sonraları Çin, Arnavutluk, Doğu Avrupa vb.de kurulan devletlerin tümü Paris Komünü türü devletlerdi. Tümünün özü aynıydı. Neydi bu öz?

İktidar kaynağı, doğrudan doğruya devrimci bir zorlamaya, halk yığınlarının aşağıdan gelen dolaysız girişkenliğine dayanan bir zorlamadır. Bu kaynak, parlamento tarafından daha önce tartışılmış, onaylanmış bir yasa değildir.

Halktan ayrı ve halka karşı kurumlar polis ve ordunun yerine, tüm halkın doğrudan silahlanması geçmiştir bu iktidarda. Kamu düzeni bizzat silahlı halk tarafından korunur.

Memurlar topluluğu da bürokrasi de halkın dolaysız iktidarı ile değiştirilmiş ya da hiç değil-

se özel bir denetim altına alınmıştır. Ve bu memurlar halkın isteği ile görevden alınabilir bir duruma getirilmiştir. Öte yandan, ayrıcalıklı bir zümre olmaktan çıkan bu kesimin maaşları iyi bir işçinin alışımlı ücretini geçmeyen bir kısıtlamaya tabi tutulmuştur bu iktidarda.

Özel bir devlet tipi olarak Paris Komününün özü işte buradadır. Paris Komünü sonrası tüm yeni tipteki devlet tipleri bu öze yaslanarak yol almışlardır. Neydi Paris Komünü?

Yanıtı Engels'ten: "Eh peki baylar, bu diktatörlüğün neye benzediğini bilmek ister misiniz? Paris Komününe bakınız, Paris Komünü proletarya diktatörlüğü idi."

Proletarya diktatörlüğünü amaçlayan devrimci siyasal geçiş biçimlerinin hepsi aynı öze sahip midir sorusuna verilecek yanıt evettir. Evettir, çünkü, her üç diktatörlük de, Paris Komününün özüne temel teşkil eden özellikleri kendi bağrında taşımaktadır. Gerek iktidarın kaynağının parlamento tarafından onaylanmış bir yasa ile değil, halkın tabandan gelen dolaysız bir zorlamasına dayanması, gerek halk-

tan ayrı polis ve ordunun yerine halkın kendisinin doğrudan silahlanmasının geçirilmesi ve gerekse bürokrasi ve memurlar topluluğunun halkın dolaysız iktidarı ile değiştirilmiş olması ve bunun yerine görevlilerin seçimle belirlenmesi ve isteğe bağlı olarak seçimle gelen görevlilerin tekrar aynı yolla görevden alınması gibi temel özellikler her üç diktatörlükte de istisnasız vazgeçilemez özelliklerdir.

İster bir sınıfın diktatörlüğüne dayanan proletarya diktatörlüğü olsun, isterse, birden fazla sınıfın diktatörlüğüne dayanan daha geri seviyedeki proletarya diktatörlüğünün özgül biçimleri olan devrimci işçi-köylü diktatörlüğü ve demokratik halk diktatörlüğü olsun, her üçünde de Paris Komünü deneyiminden çıkarılan ve komününün özünü oluşturan özellikler bütünüyle mevcut ve aynıdır.

Ne var ki, halktan ayrı ordu ve polisin yerine halkın kendisinin doğrudan silahlanmasının geçirilmesi tezinin Marks sonrası dönemde yaşam hakkı bulduğu söylenemez.

Bugüne kadarki proletarya diktatörlüğü biçimleri "sürekli ordunun" yerine "halkın silahlanması"nın geçirilmesi kulvarını kullanmamakla Paris Komününden ve dolayısıyla Marks'tan bir ölçüde kopmadılar mı sorusunu hemen akla getirebilir.

İtiraf etmeliyiz ki, ne Ekim Devrimi, ne Çin Devrimi ve ne de diğer devrimler sonrası kurulan proletarya diktatörlükleri ya da onun daha geri düzeyini ifade eden halk diktatörlükleri **sürekli ordunun yerine halkın silahlanmasını** geçirebilmiş bir örgütsel model değildi. Bu bakımdan Marks'ın Komün deneyiminden süzülüp gelen öğretisiyle örtüşmüyordu. Dahası 20. yüzyılın devrim pratikleri bu çizgi de Komün örneğiyle uygunluk taşımıyordu. Oysa Lenin, Ekim Devriminden birkaç ay gibi kısa bir süre önce yazdığı Marksizm'in temel yapıtı "Devlet ve Devrim"de Komün örneğine uygun olarak sürekli ordunun kaldırılarak onun yerine silahlandırılmış halkın geçirilmesi biçimindeki komünün çıkardığı bu ilk kararname tabanında devlet sorununu çözümlenmişti.

Paris Komünü örneğine dayanarak, Marks'ın bu sınırlı deneyimden çıkardığı derslere dayanmıştı Lenin. Fakat, Ekim'in yeni ve

canlı pratiği, Macaristan'da olup bitenler, geçici Alman devrimleri deneyimi ve daha da önemlisi Rusya'da devrimin bu ana yurdunda yaşananlar, eski dünyanın kendilerine karşı koyan alt edilen sınıfları üzerinde proletaryanın sınıf egemenliğinin merkezileşmiş ve birleşik kuvvetinin zorunluluğunu yadsınamaz bir beraklıkla tanıtıyordu.

Böylece Ekim ve sonrası biriken deneyimler Komünden beslenen bir damarla sürgün veren sürekli ordunun yerine "silahlandırılmış halkın" geçirilmesi tezini "aşılmış bir görüş açısı" olarak rafa kaldırıyordu. Nitekim Lenin, "Devlet ve Devrim"deki çözümlerinden Ekim sonrası kopacak, sürekli ordusu olmayan bir devletin değil, olan bir devletin zorunluluğu güzergahında ilerlemek durumunda kalacaktı. 1920'li yıllarda, burjuvazinin birleşik ve merkezileşmiş gücünün karşısına proletaryanın merkezileşmiş gücünü çıkarmak gereğinden ısrarla söz edecekti. Bu, devrimci hareketin doğurduğu, yeni pratik bir yaklaşım tarzıydı Lenin'in öğretisinde.

Yeni ve canlı olan, Ekim'den sürgün veren teori, Paris Komününün sınırlı örneğini aşarak ilerlemişti. Ekim sonrası devrimler ve özellikle de Çin Devrimi, sürekli bir devrimci ordunun varlığını Ekim örneğine uygun olarak ele almıştır. Kapitalist-emperyalist kuşatma altında, sınıf çelişmeleri ve sınıf mücadelesinin ateş hattı altındaki kapitalizmden komünizme geçiş toplumunda merkezileşmiş otorite olmaksızın, baskı araçları olmaksızın, özetle örgütlenmiş "devrimci zor" olmaksızın çelişmelerle dopdolu sosyalist aşamadan bir sonrakine ulaşmak ve burjuvaziyi adım adım silip süpürmek imkansızdır.

Devlet zoru örgütleme aracıdır. Sınıflı sosyalist toplumda bu zoru tüm halkın silahlanması biçiminde ele almak ve sürekli ordusu olmayan bir devleti örgütlemek, karşıt sınıf çıkarlarıyla eyerlenmiş, iktisadi, siyasi, kültürel vb. bakımından birbirinin karşısında duran antitezlerin çatıştığı koşullarda ve hele hele "kimin kimi" yeneceği sorusunun henüz bu aşamada esas olarak karara bağlanmadığı, gelişmenin bu özgün koşullarında tamamen burjuvazinin lehine proletarya ordusunu silahsızlandırmak-

tır. Öte yandan, kapitalizmin miras bıraktığı insan unsuruyla (bozarak, bilincini körelterek, yozlaşma tuzağına düşürerek, ideolojik olarak etkileyerek miras bıraktığı) tüm halkı silahlandırmak demek, halkı tam bir curcuna ağı içine sürükleyerek "otorite anarşizmi" üretmek demektir. Tıpkı **örgütsel anarşizm** gibi.

Dahası, halkın eğitim ve kültür düzeyinin ve toplumsal koşulların sınırlılığı gibi etkenler tüm halkın silahlandırılması temeline dayalı bir devletin zorunluluğunu yadsıyan unsurlar arasındadır.

Açıktır ki, proletarya devleti de olsa devrimci komünistler bu devletin de, bunun temelini oluşturan ordunun da ortadan kalkmasından yanadırlar. Ama bu, **bugünden yarına** olmaz. Komünistleri anarşistlerden (özellikle M.Bakuninci-anarşistlerden) ayıran başlıca noktalardan biri de budur (pratikte iş başa düşünce İspanyol örneğinde olduğu gibi o keskin anti-devletçi, anti-otoriter ilkelerini bir yana bırakma tutarsızlıklarını bir yana koyarsak).

Toplumsal koşulların sosyalist aşamadaki sınırlılığı devletin bu aşamada var oluşunu zorunlu kılar. Bu koşulların beslendiği kaynak (emperyalizm, burjuvazi, sınıflar) ayakta kaldıkça partinin yönetici rolü eşliğinde **sürekli ordu** tabanına dayalı **demirden bir el**, tunçtan devrimci bir diktatörlük zarurettir. Marks döneminin sınırlı Paris Komünü pratiği bu zorunluluğa uzanmak için dardı, eksikti ve Ekim sonrası yetkinleşen diktatörlük teorisine ulaşmak için yetersizdi. Ayrıca Marks ve Engels'in bir Avrupa devrimi fikri de bu sonuca ulaşmada yalıtkan rol oynuyordu.

Sosyalizmin dünya ölçeğindeki ilk hamlesinin görevi yenilgisinin kimi çevrelerce bir sacayağının da **silahlandırılmış halk-sürekli ordu** ekseninde aranması, yaşanan bunca deneyimden sonra yaşam tarafından yetkinleştirilmiş teoriden uzaklaşmak demektir. Eğer, 20. yüzyılın emeğin egemenliğine dayalı iktidarları on yıllarca ayakta kalabilme başarısını gösterebilmişse, emperyalist kuşatmaya karşın, alt edilen iblislerin canavarlığıyla bezenmiş geri dönüş girişimlerine karşın ayakta kalabilme gücünü gösterebilmişse, bunda merkezileşmiş devrimci ordu temeline dayalı proletarya dik-

tatörlüğünün “demirden el”inin payını yadsıyabilir miyiz?

Marks'ın teorisinin en devrimci yanı proletarya diktatörlüğü teorisi. Ve Rus, Çin vb. deneyimleri tanıtlamıştır ki, eğer sınıf egemenliğini kurmuş olan sınıf ve ezilen sınıflar silahlarının burjuvazide yarattığı korku olmasaydı bir saniye bile ayakta kalamazlardı.

Bu demektir ki, burjuvazinin direnişini bastırmak ve sınıf mücadelesinde üstte kalmak için devrimci diktatörlük elzendir. Ve Mao'nun çok önemli sözleriyle, devrimi proletarya diktatörlüğü altında sürdürmek tüm geçiş döneminin en başta gelen görevidir. Devrimci diktatörlük gibi bir silahla olasıdır.

Marks'tan Mao'ya uzanan süreç zincirinde proletarya diktatörlüğü teorisi, giderek zenginleşmiştir. En son Mao, proletarya diktatörlüğü altında devrimi devam ettirme teorisiyle devrimci Marksizm'e bir katkı yapmış ve tüm bir sosyalizm tarihi boyunca devrimci diktatörlüğün zorunluluğunu döne döne yinelemiştir. Mao açıkça işaret etmiştir ki sosyalist toplumun tüm bir tarihi döneminde kimin kazanacağı sorunu karara bağlanmadığı içindir ki, bu tarihsel süreç boyunca proletarya diktatörlüğü altında **devrimi kavramak** fena halde gereksinimdir. Bundan ötürüdür ki, Çin koşullarında daha 1957 Şubat'ında şunları söylüyordu: Proletarya dünyayı kendi dünya görüşüne göre değiştirmeye çalışmaktadır, burjuvazi de öyle yapmaktadır. Bu açıdan sosyalizmin mi, kapitalizmin mi kazanacağı sorunu henüz gerçekten çözülmemiştir.

Sosyalist toplumun doğasına, derindeki ruhuna pek büyük bir açıklıkla erişen Mao çözümlenmiştir ki, tüm ulusal ekonomiye sosyalist ekonominin iki türü, kolhoz ve solhoz sektörü esas olarak egemen olduktan sonra da devrimi devam ettirmek elzendir. Bu sektörlerin egemenliğinden sonra bile sınıf mücadelesi asla son bulmaz; ve dahası, proletarya ile burjuvazi ve çeşitli siyasi güçler arasındaki sınıf mücadelesi uzun ve zorlu olmaya ve hatta zaman zaman uç noktasına ulaşarak şiddetlenmeye devam eder. Kolhoz ve solhoz sektörleri ülke ekonomisine damgasını bastıktan sonra da, yani toplumsal mülkiyetin özel mülkiyetin yerini

almasından sonraki mecrada da yani, iktisadi temeldeki bu devrimden sonra da devrimi proletarya diktatörlüğü altında ve onun aracılığıyla sürdürmek esaslı bir sosyalist devrimin olmazsa olmaz temel ilkesidir. İki yol, iki çizgi, iki sınıf proletarya diktatörlüğü altında daima cephe cepheledir.

Sosyalist yol mu, kapitalist yol mu? Marksizm mi, revizyonizm mi? Proletarya mı, burjuvazi mi?

Evet, iktisadi alandaki devrimden sonra da bu sorular henüz ortadadır.

İşte bu soruların gerçek anahtarı Maoizm'de yaşamın canlı gerçeği haline gelir. Mao çözümlenmiştir ki, esaslı bir sosyalist devrim iktisadi temeldeki devrimle yerli yerine oturmaz, bu alandaki bir devrim tek başına yeterli değildir; asolan, ideolojik ve siyasi planda da esaslı bir devrim sürdürmektir.

Üç cepheli bir sosyalist devrim, proletarya diktatörlüğü altında devrimi kavramanın anahtarıdır.

Esaslı bir sosyalist devrimin üç sacayağı olmalıdır. **İktisat, siyaset, ideoloji**. Döne döne ve ısrarlı tekrarlanan bir mücadeleyle ancak yola devam edilebilir. Zira, burjuvazi sosyalist toplumda da yeni biçim ve yeni var oluş tarzıyla proletaryanın antitezi olarak hala ayakta. Evet mülksüzleştirilmiştir, evet alt edilmiştir; evet, ezilmiştir; ama yok edilmemiştir. Ve hemen de yok edilemez. Ve dahası, komünist partisinin göbeğinde zaman zaman kuluçkaya yatan, zaman zaman sert direniş örnekleri gösteren yeni burjuvazi ile eski burjuvazi artık kol koladır. Parti, devlet ve hükümet aygıtı sosyalist toplumun özgün doğası gereği, kapitalist-emperyalist kuşatmanın yarattığı gergin ortamın baskısı ve burjuva etki gereği, yeni burjuvazinin sürgün verdiği topaktır. Kapitalist yolun yolcuları geri dönüş umutlarını gerçekleştirmek için bin bir yola başvurur.

Mao berraklıkla belirtmiştir ki, proletarya diktatörlüğü koşullarında devrimin “ateş hattı” komünist partisinin içidir. Cebelleşmenin, kıyasa boğazlaşmanın arenasıdır bu alan. Öyleyse bu demektir ki, proletarya diktatörlüğü koşullarında “devrimi kavramak” sorunu esas halkadır, aslolanıdır, başta gelendir. Bunun için-

Ekim’le başlayan devrim fırtınalarının tümü proletaryanın siyasal egemenlik katına yükselişini zora dayanan bir devrimle gerçeklik haline getirmiştir.

dir ki, Mao, sosyalist toplumda çelişmelerin bulunabileceğini söyleyenleri şu sözleriyle şaşkına çevirmesini bilmişti: “Bazıları sosyalist toplumda da çelişmelerin ‘bulunabileceğini’ söylüyorlar, ama ben meselenin bu şekilde konulmasının yanlış olduğunu düşünüyorum. Mesele sosyalist toplumda da çelişmelerin bulunabilmesi değil sosyalist toplumun çelişmelerle dolu olmasıdır.

Bu çelişmelerin üstesinden gelmenin biricik anahtarı da proletarya diktatörlüğüdür.”

Ekim Devrimi ve devrimci şiddet

Daha **Komünist Parti Manifestosunda** Marks ve Engels şu ilkenin altını çizerek dünyaya ilan ediyorlardı: **“Komünistler... hedeflerine ancak tüm mevcut toplumsal koşulların zorla yıkılmasıyla ulaşılabileceğini açıkça ilan ediyorlar.”** Yıllar sonra ise Kapital’de Marks, **“Zor, yeni bir topluma gebe her eski toplumun ebesidir”** diyecekti. Nihayet Engels, 18 Aralık 1889 tarihli Gerson Trier’e mektubunda şunları yazacaktı: **“Proletaryanın, yeni topluma açılan biricik kapısı olarak siyasal egemenliğini zora dayanan bir devrim olmaksızın ele geçiremeyeceği konusunda beraberiz.”**

Anlaşıyor ki, devrimci zor devrimlerin zaruri kaldırıcıdır. Gerek Marksizm’in kurucuları Marks ve Engels ve gerekse sürdürücüleri Le-

nin, Stalin ve Mao bu ilkenin altını özenle çizmişlerdir. Gericici zor ancak devrimci zorla aşılabılır ve burjuvazi asla iktidardan bunsuz alaşağı edilemez. Yaşanan bunca devrim deneyimi bu teorik ilkeyi hep doğrulayagelmiştir. Komün’ü bir yana koyarsak, Ekim’le başlayan devrim fırtınalarının tümü proletaryanın siyasal egemenlik katına yükselişini zora dayanan bir devrimle gerçeklik haline getirmiştir. Nedir ki, sosyalizmin görece yenilgisi, devrim ve sosyalizmin büyü ve çekiciliğini anın tarihsel mecrasında kaybetmesi, devrimin sığ sulara çekilmesi ile birlikte yaşanan sağa savrulmuş devrimci saflarda reformist-tasfiyeciliği olabildiğince besledi ve bu durum devrimci zorun her devrimin zaruri kaldırıcı olduğu tezini tartışılır hale getirdi malum saflarda. Öyle ki, Marks’ın sınıf savaşı teorisi yerine sınıf işbirliği; devrimi kapı dışarı edip yerine burjuva reformizmi; süreklilikteki kesintiler ve sıçramalar diyalektiğinin yerine basit evrim teorisini koymak adeta moda haline gelir oldu.

Devrimci Marksizm’in burjuva bir yorumu ile jakoben perspektiflerden huzur bozucu olmayan anayasal düşlere doğru dolaysızca sürükleniş, devrimci şiarları bozarak ve yumuşatarak, eksilterek ve düzelterek emeğin köleleştirilmesi ruhuna uygun olarak yeniden kalıba dökmek ve nihayet yasal bir “kitle partisi” masalıyla proletaryayı sınıf bağımsızlığı ve sınıf egemenliği tarihsel rolünden burjuvazinin ya-

rarına alkoymak evrensel tasfiyecî akımın ilkesel temeli haline geldi. Dünya ölçeğinde devrimci hava tavsayıp karşı-devrim saldırıya geçince bu malum bakış daha da öne çıktı ve burjuvazinin yeni sol ayağı olarak tarihsel arenada yerini aldı.

Bilinir ve tarih kerelerce tanıtlamıştır ki, devrimci teori ve pratiği düzen içine çekerek illegal temele yaslanmayan legalizmi ve onun sivri ucu legal partiyi baş tacı eden malum tasfiyecî akım, barışçıl mücadele kulvarını tek ve en üstün biçim olarak ileri sürerek sınıfın **siyasal egemenliğini zora** dayanan devrim olmaksızın ele geçiremeyeceği Marksist tezini de buna uygun olarak kapı dışarı etmektedir. Bu kulvar bugün atmosferin altındaki evrensel tasfiyeciliğin ilkesel temelidir. Bu temel bugün geçmişin bir dizi devrimci parti ve örgütünün de savrulurken benimsediği temeldir.

Ama şu bir gerçektir ki, ve geçmiş başarılı her devrim tanıtlamıştır ki, dünya proleter devriminin ve bu arada bizim devrimimizin varoluş biçimi devrimimizin en meşru, en vazgeçilemez, en fevkalade silahı **devrimci zordur** ve burjuva iktidarın zor yoluyla alaşağı edilmesi tezi bütün gerçekliğiyle gündemdedir.

Devrim ve sosyalizmin sığ sulara çekildiği tarihsel anın bu koşullarında Ekim ve sonrası devrim geleneklerini özümleyemeyenler emeği burjuva boyunduruktan kurtarma işinde bu boyunduruğu parçalamayı değil, onunla işbirliğini, sınıf barışını güvence altına almayı ve dolayısıyla devrimci mücadele araçlarını değil, uyumlu kapitalist gelişme teorisine uygun olarak barışçıl araçları, devrimsiz amaç ve hedeflerinin emrine sokmuş bulunuyorlar. Lenin'in çok isabetlice saptadığı gibi, devrimci zora dayanan sınıf savaşımını ortadan kaldırdığınız an burjuvalar bu anlayış sahibi tasfiyecilerle birlikte el ele dolaşmaktan çekinmeyeceklerdir.

Öncü, hedefleri ve bunlara ulaşma araç ve yöntemleriyle düzen çerçevesine sığmaz. Bunun içindir ki, Marks ve Engels daha 150 yıl önce yazdıkları **Komünist Parti Manifestosu**'nda komünistlerin hedeflerine ancak zor yoluyla ulaşabileceğini açıkça belirtmişlerdi. Çünkü bilinir ki, devrimci komünizmin tek programı iç savaşın tanınması temeline daya-

nır. Marksizm'in kurucuları ve sürdürücülerinin döne döne yinelediği gibi, devrim, toplumun bir kesiminin diğer kesimi üzerinde kendi iradesini zor yoluyla kabul ettirme eylemidir. Evrimci sürükleniş çizgisinden muzdarip olmayan hiçbir devrimci bu beylik tezi anlamada zorlanmaz.

Savaş ve strateji meselesi adlı önemli makalesinde Mao'nun şu sözleri dün olduğu gibi bugün de dayanacağımız temel olmayı sürdürüyor: **"İktidarın silah zoruyla ele geçirilmesi, meselenin savaşla halledilmesi, devrimin başlıca görevi ve en yüksek biçimidir. Bu Marksist-Leninist devrim ilkesi gerek Çin ve gerekse bütün diğer ülkeler için evrensel olarak geçerlidir."**

Anlaşılr ki, devrimci zor devrimci Marksizm'in en vazgeçilmez, en zaruri ilkesidir. Bundan vazgeçmek ya da bu ilkeyi karartmak demek devrime sırt çevirmek demektir. Zira bilinir ki, şiddete dayalı devrim, proleter devrimin evrensel bir yasasıdır. Çünkü devrim, Lenin'in sözleriyle, yeni üretim ilişkilerine uygun düşmeyen ve bu ilişkilerin iflasına yol açtığı eskimiş siyasal üst yapının belli bir anda, zor yoluyla yıkılmasıdır. Bunun dışındaki her türden reformcu düşünce, reformlar yoluyla barışçıl geçiş, ya da parlamentoda oylamalara dayanan her türden geçiş teorileri sınıfa ihanetten öte bir şey ifade etmez. Bilinir ki, devrimci şiddeti devrimlerin sürekli bir özelliği görmeyen ve Bernstein ve Kautsky ile başlayıp günümüze dek uzanan burjuva seçim yasaları temelinde parlamentoda istikrarlı bir çoğunluk sağlama yolu işçi sınıfının bilincini kuşku ve inançsızlıkla zehirleme yoludur ve bu yol ihaneti temsil eder. Lenin'in yıllar önce Kautsky ile polemğinde ısrarla ve özellikle vurguladığı gibi, ancak namussuzlar ve budalalar burjuva parlamentosundaki oylamalarla çoğunluğun kazanılıp iktidarın ele geçirilebileceğini iddia edebilirler.

Mevcut toplumsal koşulları zordan başka yıkmanın yolu yoktur ve olamaz; tüm bir uluslararası komünist hareketin tarihi ve bu arada geçmişte dünyanın üçte birini kapsayan devrim deneyleri bunun en çarpıcı ve en açık kanıtıdır.

Zamanında ne de güzel demiş Mao: Siyasi iktidar namlunun ucundadır.

Şu sözler de Marks'a aittir: "Kıta üzerindeki her halkçı devrimin ilk koşulu bürokratik-askeri makineyi yıkmaya dayanır."

Devrimci şiddetten ve vebadan kaçınır gibi kaçan malum reformist-tasfiyeciler bilmelidir ki, her büyük devrim bir iç savaş olmadan düşünülemez; ve tüm büyük sorunlar halkların yaşamında ancak şiddet yoluyla çözülebilir.

Dün olduğu gibi bugün de proletaryanın egemenliğini zora dayanan devrim olmaksızın ele geçiremeyeceği Marksist tezi devrimde dayanacağımız temel ilkedir. Ve biliyoruz ki, görelî yenilgiler ve devrimin geri çekilişi, devrimci girişimlerin dibe vurması sınıf titanlarının uzun tarihsel yürüyüşünde yalnızca geçici gerileme ve ara duraklardır. Tarih asla dümdüz ve hep ileriye seyretmez. Ve devrim asla tek çarpışma ve hamleden ibaret sayılamaz. Dünya yeni devrimci kabarışın arifesindedir, ve bu kabarışta devrimci zorun olmazsa olmaz zorunluluğunu tarih göstermekte gecikmeyecektir.

Ekim Devrimi özgülünde demokratik ve sosyalist devrim ilişkisi ve farkı

Demokratik ve sosyalist devrim, devrimci hareketin iki farklı sürecidir. Birincisi ikincisi için gerekli bir hazırlık; ikincisi ise birincinin kaçınılmaz bir sonucudur. İkisi arasına bir Çin setti de konamaz, ama ikisi bir ve aynı şeylermiş gibi de ele alınarak ortak bir paydada eşitlenemez.

Bir kere ve her şeyden önce, demokratik ve sosyalist mücadele, koşulları açısından farklıdır. Köylü toprak devrimi olarak demokratik devrim, sosyalist değil, demokratik bir harekettir. Bu hareket Lenin'in de çözümlendiği gibi, ekonomik ve toplumsal olarak burjuva karakterlidir. Ama nedir ki, bu hareket, dünya proleter sosyalist devriminin bir parçası, bir müttefikidir. İtici güçleri ve hedefleri açısından, sınıfların mevzilenmesi ve perspektifi açısından demokratik devrimle sosyalist devrim iki farklı konaktır. Ancak bu farklı kümelenmeye karşın, emperyalizmi, feodalizmi ve komprador kapitalizmi hedefleyerek emeğin köleleştirilmesine dayalı kıyıcı iktidarları alaşağı hedefine kilitlenmesi açısından, proletarya diktatörlüğü-

nün özgün bir geri biçimi olarak demokratik halk diktatörlüğünü işçi sınıfı, köylülük, küçük burjuvazi ve ulusal burjuvazinin sol kanadı altında öngörmesi açısından sermayeye karşı emek cephesinin konağındadır demokratik devrim. Nedir demokratik devrim ve buna temel oluşturan ekonomik ve toplumsal koşullar? Toplumsal taban olarak köylülük ayağına dayalı ulusal sorununu henüz çözmemiş, bu köylülüğü tarla yaşamının yalnızlığından kurtaracak iktisadi düzeyi henüz yakalayamamış, derebeyi iktisadi besleyen feodal hukuk cendresinin kahredici baskısını henüz üzerinden atmamış, tüm toplumsal yaşam üzerindeki gelişmenin "frenleyici engeli" feodal sömürü biçimlerinin kısılcacını henüz kıramamış, burjuva devrimleri tarihi trenini yakalayamadan yabancı kapitalizmin sömürü zinciriyle eli kolu bağlanarak emperyalizmin arka bahçesine dönüşmüş ekonomik-toplumsal-siyasal koşullardaki ülkelerde devrim demokratik karakterlidir ve bu ülkelerde devrimin temeli ve içeriği **toprak tabanına** dayalıdır.

Buralarda feodal ve kapitalist iktisadın özelliklerini, unsurlarını kendi içinde birleştiren, birincinin nerede bitip ikincinin kesinkes nerede başladığı hesaplanamayan iktisadi tarzdır söz konusu olan. Kapitalist ve feodal iktisadın çizgileri bu tarzda birleşmiştir. Ve bu ülkeler nitelik olarak yarı-sömürge, yarı-feodal ekonomik-toplumsal statüdeki ülkelerdir. Böylesi statüdeki toplum piramiti üzerinde yükselen anti-emperyalist, anti-feodal çelişmeler bu tür ülkelerde şu önemli görevi ortaya koyar.

Devrimin niteliği demokratiktir. Bu devrimin stratejik hedefi, emperyalizm, feodalizm ve komprador kapitalizmi yıkmaktır. Yıkılanın yerine Demokratik Halk İktidarını kurmaktır.

Bu ülkelerde feodal ve kapitalizm öncesi iktisadi biçimlere karşı köylü toprak devriminin gerçekleştirilmesi, emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık mücadelesinin verilmesi temel görevdir. Devrimin bu **birinci adımında** demokrasi ve bağımsızlık, **ikinci adımında** ise sosyalist görevler devrimin kendisine temel teşkil eder.

Bu devrimin bu ilk adımında, yani demokratik devrim mecrasında toplumsal niteliği açısından **burjuva demokratiktir**, nesnel hedefi kapitalizmin gelişmesi için yolu açmaktır. Fakat bu devrim, bu ilk adımında yeni demokratik bir toplum ve tüm devrimci sınıfların ortaklaşa diktatörlüğü altında yeni demokratik bir devleti kurmak amacıyla proletaryanın önderlik ettiği yeni tipte bir devrimdir. Lenin ve Stalin'de berrakça ortaya konan bu görüşler özellikle Çin Devrimi pratiğinde Mao'ca zengin bir senteze ulaşır. Mao özellikle **Yeni Demokrasi Üzerine** adlı makalesinde demokratik devrimi derinliği ve genişliğine çözümleyerek zengin bir teorik açıklama sunar.

Demokratik devrim emperyalizm, feodalizm ve komprador kapitalizme karşı yönelir. Hedef aldığı kapitalizm dışı bağımlı olan, yabancı olan kapitalizme göbekten bağlı bulunan kapitalizmdir. Ustaların döne döne yinedikleri gibi, ulusal olan kapitalizm devrimin bu ilk mecrasının hedefleri arasında değildir, tam aksine bu ilk aşamanın görevi ortaçağdan kalan kurum ve kuruluşları, feodal ve kapitalizm öncesi iktisadi biçimleri silip süpürerek ulusal nitelikli kapitalizmin gelişmesi için yolu açmak olacaktır. Bu demektir ki, demokratik devrimin zaferi, kapitalizmi ortadan kaldırmak şöyle dursun bilakis onun gelişmesi için daha ge-

niş bir temel yaratır ve gelişmesini hızlandırır ve şiddetlendirir. Oysa sosyalist devrim, kapitalizmi ortadan kaldırır.

Bu devrim, sosyalist devrimin tersine, demokratik mücadeleyi burjuvazinin bir kesimi ile birlikte, yani küçük ve ulusal burjuvazinin sol kanadı ile birlikte yürütür. Ve bu burjuvazi aynı zamanda devrimci birleşik cephenin de stratejik bir müttefikidir. Oysa sosyalist devrim, burjuvazinin tümüne karşı yönelir. Demokratik devrim tüm köylülerle birlikte feodal biçimlere karşı yönelirken, sosyalist devrim yalnızca yoksul köylülerle birlikte şiarı altında tüm burjuvaziye karşı yönelen kulvarda yol alır.

Bu devrim, kapitalizmin temellerini etkilemeyecektir. Tam ve tutarlı demokrasi eşliğinde köylülerin yararına köklü bir toprak dağıtımı, yalnızca kırsal bölgelerden değil, fabrikalardan da Asya tipi kölelik kalıntılarının tümünü söküp atacaktır. Ama nedir ki, devrim ilk adımda henüz burjuva toplumsal ve ekonomik karakterde olmasına, henüz proleter sosyalist **karakterli olmamasına karşın**, proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği altında proleter-sosyalist dünya devriminin bir parçası ve bileşenidir.

Ayrıntılandırılmı:

Proletarya önderliğindeki yeni demokratik

devrim, uluslararası burjuvaziye yöneltilmiş, devrim, köylülüğü demokratlaştırma, üretici güçlerin önündeki köstekleri temizleme, toprak ağalarının topraklarına zorluluk uygulama, topraksız ve az topraklı köylülüğe toprak dağıtma gibi bir yolda ilerlerken, toplumsal ve ekonomik öz açısından hala burjuva niteliği ile özgünlüğünü ortaya koyar. Genel olarak kapitalizmi ortadan kaldırmaz ve ulusal kapitalizme dokunmaz; bu devrimin ucunun yöneldiği kapitalizm, emperyalizme sırtını dayamış olan ve Stalin'in sözleriyle mali sermaye ile iç pazar arasında aracı rolü gören, Mao'nun sözleriyle de emperyalizm tarafından yetiştirilen, beslenen ve onun toplumsal dayanağı olarak işlev gören komprador kapitalizmdir. Mao, şu sözleriyle devrimin yöneleceği hedefleri açıklıkla saptar. **"...siyasi olarak, devrimci sınıfların, emperyalistlerin, hainlerin ve gerici-lerin üzerindeki ortak diktatörlüğü için mücadele eder... iktisadi olarak, emperyalistlerin, hainlerin ve gericilerin bütün büyük teşebbüslerinin ve sermayesinin millileştirilmesini ve toprak ağalarının elindeki toprakların köylülere dağıtılmasını hedef alır.** Nedir ki, böyle bir devrim, bu yeni demokratik devrim, **özel kapitalist teşebbüsleri genel olarak muhafaza eder ve zengin köylü ekonomisini tasfiye etmez. Böylelikle bu yeni demokratik devrim bir yandan kapitalizmin gelişmesine izin verirken, diğer yandan sosyalizm için gerekli ön şartları da yaratır.**" Dolayısıyla, demokratik halk devrimi, yarı-feodal toplumun ortadan kaldırılmasından sosyalist toplumu inşa etmeye doğru bir kulvarda yol alacaktır.

Bu devrim henüz tüm üretim araçlarının özel mülkiyetine el koymak gibi bir yolda yürümektedir ve henüz sosyalist karakteriyle özgünlüğünü ortaya koymamaktadır. Lenin'in sözleriyle, **"demokratik devrim, niteliği bakımından burjuvadır. Genel bir yenden dağıtım, ya da toprak ve özgürlük sloganı- mağdur ve belirsiz, ama gene de aydınlık ve mutluluk tutkusu içerisindedir olan köylü yığınların şu en yaygın sloganı- bir burjuva slogandır. Ama biz**

Marksistler, proletarya ve köylülük için gerçek özgürlüğe giden yolun, burjuva özgürlüğü ve burjuva ilerlemesinin yolundan başka bir yol olmadığını ve olmayacağını bilmeliyiz. Unutmamalıyız ki, bugün sosyalizmi yakınlaştırmada, eksiksiz siyasal özgürlükten, demokratik bir cumhuriyetten, proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünden başka bir araç yoktur ve olmaz."

Lenin tarafından Rus devrim pratiğinde formüle edilen bu görüşler Çin Devrimi pratiğinde Mao tarafından daha da geliştirilecek ve devrimin iki aşaması arasındaki fark şöyle ortaya konacaktır. Yeni demokratik devrim, Çin'de emperyalistlerin, hainlerin ve gericilerin hâkimiyetini devirmesi fakat kapitalizmin anti-emperyalist ve anti-feodal mücadeleye katkıda bulunabilen hiçbir kesimini yok etmesi bakımından sosyalist devrimden farklıdır.

Bilinir ki, proletarya öncülüğündeki yeni demokratik devrim, dışta bağımsız ve "tam anlamıyla milli kurtuluşa ulaşmak için emperyalizmin yıkılmasını; içte de, şehirlerde komprador sınıfların iktidar ve nüfuzunun yok edilmesini, köylerdeki feodal ilişkilerin ortadan kaldırılmasını sağlamak" gibi bir karaktere bürünmek zorundadır.

Yeni demokratik devrim, sosyalizme geçmek için kuvvet toplamak, ona gerekli zemini hazırlamaktır. Bu devrim anti-emperyalist, anti-feodal mücadeleye katkıda bulunan, genel olarak kapitalizmin ve özel mülkiyetin kaldırılması değil, onun korunması gibi bir yolda yol alacaktır. Bu devrim ulusal bir devrimdir çünkü, emperyalizm ve uşaklarına karşı ülkenin bağımsızlığı için savaşı; demokratiktir çünkü, köylü yığınlarını feodal baskı ve sömürden kurtarıp, toprak sorununu çözmek için savaşı. Bu devrim proletarya önderliğindeki geniş emekçi yığınların anti-emperyalist, anti-feodal devrimidir.

Yeni demokratik devrimin sınıfsal önderliği eski tip burjuva devrimlerinde olduğu gibi, burjuvazinin elinde değil, proletaryanın elindedir. Bu demektir ki, bu devrimde görevi oluşturan köylülüğün, omuzları üzerinde taşıdığı kafa

proletaryanın kafasıdır, onun ideolojik, örgütsel önderliğidir. **Yeni demokratik devrim niteliği gereği bir köylü devrimidir.**

Demokratik devrimde köylülük konusundaki tutum devrime karşı tutum sorunudur.

Devrimci Marksizm, proletaryanın kurtarıcı hareketinin teorisidir. Ne var ki, bu hareket bir ayağı ile köylülüğe yaslanmadan muzaffer sona ulaşamaz. Lenin, “kapitalist ülke proletaryası ile köleleştirilmiş sömürgelerin ezilen yığınlarının devrimci bloğu olmadan dünya devriminin zaferi olanaksızdır” derken, köylü sınıfına verdiği önemi apaçık dile getiriyordu. Öte yandan, Rusya’daki devrim için söylediği şu sözler köylü dinamiğine verdiği önemi sergiliyordu: öbür ülkelerde devrim olmadığı sürece Rusya’da sosyalist devrimi ancak köylü sınıfıyla bir anlaşma kurtarabilir. Tarihte kısa bir gezinti yaparsak göreceğiz ki, köylülüğü “atlayan” her devrimci girişim, başarısızlık hattına mahkum olagelmıştır. 1840-1850’li yıllarda olsun, 1871’de olsun vuku bulan devrimci girişimler, eğer başarısızlıkla buldukları yerde çakılı kalmışlarsa, başka şeylerin yanı sıra, en önemli nedenlerden biri de köylülüğün proletaryanın değil, burjuvazinin yanında saf tutmasından ötürüdür.

Devrimin hazırlanışında, devrimde ve sonrasında köylülüğün emekçi kitlesinin kimin yanında saf tutacağı sorunu devrimin **yazgısı** sorunudur.

Marksizm’in kurucu ve sürdürücülerinin köylülük konusundaki tutumu yeterince açıktır. Özellikle sömürge ve yarı-sömürgeler göz önüne alındığında şu ilke asla bir kenara bırakılmaz: köylülüğe yaslanmayan bir devrim asla muzaffer sona ulaşamaz. 20. yüzyıl devrim deneyimleri köklü bir biçimde bu ilkenin lehine tanıklık yapagelmıştır.

Komünist Enternasyonal Programı bu tür devrim eksenine kilitlenmiş ülkeler için devrimin niteliği ve perspektiflerine şu açıklığı getiriyordu: **Bu ülkelerde, feodalizme ve kapitalizm öncesi sömürü biçimlerine karşı mücadele verilmesi, sürekli olarak köylü toprak devriminin gerçekleştirilmeye çalışılması ve yabancı emperyalizme karşı ve milli bağımsızlık için müca-**

dele edilmesi belirleyici bir önem taşır.

Bu devrimde köylülüğe özel bir önem verilmesi vazgeçilemez görevdir. Ve bu önem, yeni demokratik devrimin temel bir niteliğidir. Temel bir niteliktir çünkü, bu devrimde köylülük temel güç olarak devrimin önemli ve vazgeçilemez bir ayağıdır. Oysa sosyalist devrimde köylülük temel güç olarak rol almaz; yalnızca yoksul köylülük proletaryanın bir müttefiki olarak devrimde yerini alır. Sosyalist devrimde öncü güç de temel güç de işçi sınıfıdır.

Ayrıca yeni demokratik devrimde ulusal burjuvazi ile olan ittifak özel önemdedir. Zira, ulusal burjuvazi devrimin bir müttefiki ve iç çelişmenin baş çelişme olduğu ve sınıf mücadelesinin esas olduğu devrimin demokratik aşamasında devrimci birleşik cephenin bir unsuru olarak cephede yer alır. Sosyalist devrim tam aksine burjuvazinin tüm kesimlerine karşı tavır içinde gelişir. Bunun nedeni sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimle emperyalist bir ülkedeki devrimin farklı koşul ve ayrı çerçevede gündeme gelmesi ve emperyalist ülkeler devriminde, burjuvazi tümüyle karşı-devrimci olarak devrimin hedefiyken, sömürge ve yarı-sömürgelerdeki burjuvazinin ikiye ayrılmasıdır. Emperyalizmin toplumsal dayanağı olarak komprador burjuvazinin karşı-devrimci karakterine karşın, ulusal nitelikli burjuvazinin sol kanadının devrimci birleşik cephenin bir unsuru olarak devrimci bir rol oynamasıdır bu tür ülkedeki devrimlerde.

Bu tür ülke devrimlerinde düşmanı alt etmenin esaslı bir silahı da **birleşik cephe**dir.

Yeni demokratik devrim sürecindeki bir ülkede cephenin özel bir önem ve anlamı vardır. Bu tür ülke devrimlerinde birleşik cephe düşmanı alt etmede örgütlenmiş şiddet demek olan devleti adım adım parçalamada belirleyici bir silah olarak vücut bulur. Bu gerçek her şeyden önce bu tür ülkelerin kendine özgü temel ve vazgeçilemez bir özelliğidir. Proletaryanın öncülüğünde devrimci sınıf ve tabakaların ortaklaşırılığı eşliğinde iktisadi, siyasi ve örgütsel piramit üzerinde hayat hakkı bulur cephe. Bu, yeni demokratik devrimin itici güçlerinin ittifakı ile öncünün önderliğindeki birliğidir; irade birliğidir. Çoğu kesimin anlamadığı ve iti-

raz ettiği ayırım noktası budur. Bu ayırım proletaryanın, dışındaki sınıflarla bir irade birliğinin olamayacağı eleştirisidir. Proletaryanın özellikle milli burjuvaziyle bir tek iradesinin olamayacağı tezi, Marksist gerçekleri görmeden tek irade teriminin soyut, metafizik yorumuna dayandırıldığı için her türlü temelden yoksundur. Bizler sosyalist devrimle demokratik devrim arasındaki tarihsel ve mantıksal farklılığın bilincinde olarak, sosyalizmin sorunlarında, ve sosyalizm için savaşımında bulunmayan irade birliğinin, demokrasi sorununda, bağımsızlık sorununda, toprak sorununda da bulunmadığını söyleyemeyiz. Bu somut gerçeği unutmak demek, demokratik devrimin tüm **halkın devrimi** olması özelliğini unutmak demek olur. Nedir ki, demokrasinin, bağımsızlığın, toprak sorununun sınırlarının ötesinde, proletaryanın, köylülüğün, küçük ve milli burjuvazinin bir tek iradesinden söz edilemez.

Oysa sosyalist devrimde bu öğelerin demokratik devrimle aşılmasından ya da burjuva devrimler döneminde aşılmasından dolayı proletaryanın bu sınıflarla ortak iradesinden söz edilemez. Zira sosyalist devrim, tüm burjuvaziye karşı yönelmiştir, Dolayısıyla, yalnızca proletaryanın iradesidir söz konusu olan; emekçi kesimle ittifaktır söz konusu olan.

Bu tür ülke devrimlerinde yarı-sömürge, yarı-feodal yapının uzun süreli halk savaşı yoluyla değiştirilerek yerine bağımsız ve demokratik bir devletin geçirilmesi aslanan görevdir.

Sovyetler Birliği'nde geride dönüş

Stalin'in, "**Partinin düşmanları, her renkten oportünistler, her türlü milliyetçi sapmanın kışkırtıcıları yenilgiye uğratıldı. Ama onların ideolojilerinin kalıntıları, bazı parti üyelerinin kafalarında hala duruyor ve sık sık da ortaya çıkıyorlar. Partiyi kendisini kuşatan insanlardan ayrı, ilgisiz bir şey gibi düşünmemelidir. Parti, bu kendisini kuşatan çevre içinde yaşar ve davranışta bulunur**" tespitiyle Başkan Mao'nun sosyalizmde burjuvazi partinin bizzat içindedir, başka yerde aranmalıdır, teorik tespiti 1956 yılında Sovyetlerde

geri dönüşte atılan ilk adımla pratik bir olgu haline geldi.

1956 yılında gerçekleştirilen SBKP 20. Kongresinde yeni burjuvazinin bayrağı Kruşçev'lerin eliyle yukarıya kaldırıldı. Bu kongre Sovyetlerde geriye dönüşün teorik zemininin sosyalizm cılasıyla kaplandığı bir kongre oldu. Revizyonizmin bir numaralı temsilcisi Kruşçev, işe 'kişiyeye tapma mücadelesiyle' başladı. Bu açıkça Stalin'e saldırmaktı. Kruşçev yayınladığı raporunda Stalin'e akla gelmedik iftiralarda bulundu. Kruşçev, Stalin döneminin Sovyetlerin gelişmesinin önünde engel olduğu şeklindeki suçlamasıyla bir sonraki halkaya ulaşmak için bunu çok bilinçli bir tercih olarak kullandı. Kruşçev, Lenin'in ölümünden sonra tüm sorumluluğu yüklenmiş olan Stalin'in iç ve dış düşmanlara karşı verilen kararlı mücadeleyi, sosyalist dönüşümdeki büyük başarılarını, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda sosyalizmin anavatanını savunmada ve faşizme karşı mücadelesini, Marksizm'i geliştirme konusundaki katkılarını inkar ederek cepheden Stalin'e saldırdı. Bu, Stalin şahsında Marksizm'e Leninizm'e bir saldırdı.

Kruşçev, SBKB 22. Kongresinde revizyonizmi bir adım daha ileri götürerek dünyada 'köklü değişimlerin' olduğunu ileri sürerek 'barış içinde geçiş' tezini devrim yapmanın teorik yol güzergahı olarak sundu ve sosyalizme artık '**parlamentar yoldan**'da geçilmesinin mümkün olduğunu savundu.

Kruşçev, Lenin'in savaş ve barış konusundaki tezlerinin geçersiz olduğunu açık olarak dillendirdi. Ve bu teze uygun olarak da ABD'yi emperyalist bir gücün temsilcisi olarak değil, aksine savaş güçlerine karşı direnen bir güç olarak değerlendirdi.

Kruşçev, Lenin'in öne sürdüğü farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerin barış içinde bir arada yaşaması doğru ilkesini tarif ederek, barış içinde bir arada yaşamayı, SSCB'nin, 'dış politikasının genel çizgisi' ilan etti. Bu, sosyalist ülkelerin hem kendi aralarında karşılıklı yardım ve işbirliğini, hem de ezilen halkların ve ulusların devrimci mücadelelerine yardım etmeyi dış politikalarının ge-

nel çizgisinden ayrılmaları ya da bütün bunların sözde 'barış içinde bir arada yaşama' politikasına tabi kılmaları anlamına geliyordu.

Kruşçev, Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğüne gerek kalmadığını açıklayarak bunun yerine "tüm halkın devleti", "bütün halkın partisi" teorilerini ileri sürdü. Buna dayanak olarak da Sovyetler Birliği'nde antagonist sınıfların halihazırda ortadan kaldırıldığını ve artık sınıf mücadelesinin olmadığını öne sürdü.

Kruşçev, 'herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre' sosyalist ilkesinin yerine "maddi teşvik"i geçirdi. Küçük bir azınlık ile işçilerin, köylülerin ve sıradan aydınların geliri arasındaki farkı azaltmayıp, bilakis açtı. Yüksek mevki-lerdeki yozlaşmış unsurlara arka çıkarak, yetkilerini kötüye kullanmakta onları daha fütursuzca davranmaya ve Sovyet halkının emeğinin meyvelerini kendilerine mal etmeye cesaretlendirerek, Sovyet toplumundaki sınıf ayrışmasını daha da hızlandırdı.

Kruşçev sosyalist planlı ekonomiyi sabote etti ve kapitalist kar ilkesini uyguladı ve kapita-

list serbest rekabeti geliştirerek tüm halkın sosyalist mülkiyetini adım adım kaldırdı.

Kruşçev, sosyalist tarım planlamasını "bürokratik" ve "gereksiz" olarak eleştirmekle kalmadı, köylülere büyük Amerikan çiftliklerini örnek göstererek kapitalist iktisat yöntemlerini öğrenmelerini teşvik ederek sosyalist kolektif ekonominin ortadan kaldırılmasını savundu.

Sonuç Olarak

Ekim bugün de zarurettir. İnsanlığın ihtiyacı ve istemidir. Bu böyle kavranmalıdır. Dünya ölçeğindeki ilk hamlenin görelî yenilgi alması ve özellikle sosyalizmin anayurdunda Ekim'in içten hançerlenerek kapitalizmin, sosyalizmin bu yüce toprağında yeniden ayağa doğrulması proletaryanın büyük tarihsel yürüyüşünde sadece geçici gerilemeler ve yenilgiler olarak ele alınmalıdır. Bilinir ki, devrim tek hamleden ibaret değildir; tek çarpışmadan da. Bir dizi yeni-yenilgi, zikzak, geri dönüş ve yeniden ayağa doğruluştan sonradır ki, ancak başarılı devrimin kalıcılığı kökleşerek varlaşabilir. Şunu açık görüyoruz, ki, Ekim pratikleri, üs alanları kendi içinden çıkan yeni burjuvazice içten hançerlendi. Lenin ve Stalin'in ülkesi Kruşçev'le sürgün veren bir süreçle ayağa doğrulan modern revizyonizmle karşıtına dönüştü. Bu modern revizyonizm de 1985'te işbaşına gelen Gorbaçov'la dolaysızca içte klasik kapitalizmle, dışta kapitalist-emperyalist dünya pazarlarıyla bütünleşti. Çin, Arnavutluk ve sosyalizmin diğer üs alanları da farklı tarih ve benzer yöntemlerle aynı yazgıyı paylaştı. Böylece Ekim'in ilk hamlesi muzaffer zaferini nihai zaferle kökleştirmeye fırsat bulamadan geride muazzam bir deney bırakarak yenilgiye uğradı.

Ama unutulmasın ki, bu, Mao'nun çok isabetli sözleriyle tarihin biraz yolunu değiştirmesi ve biraz geriye doğru gitme-

sidir. Ekim'in kuramcısı Lenin yıllar önce şu sözleri boşuna mı söylemişti dersiniz: "Dünya tarihinin ara sıra büyük gerilemeler göstermeksizin her zaman ileriye doğru ve pürüzsüz olarak ilerlediğini düşünmek bilimsel ve diyalektik değildir, teorik bakımdan yanlıştır." Evet, bu sözlerin üzerinden atlanabilir mi? Elbette ki hayır.

Önemli olan Ekim'le yolun gösterilmiş olmasıdır. 21. yyda atmosferin altında dayanabileceğimiz hiçbir sosyalist üssümüz olmasa da, sosyalizmin büyü ve çekiciliği fevkalade azalmış olsa da, ve nihayet kapitalizm yeniden cilanıp yeni ambalajıyla **yeni dünya düzeni** şemsiyesi altında piyasaya çözüm diye sunulsa da Ekim yolu emeğin köleleştirilmesine dayalı kısıtıcı düzenleri alt etmenin, sömürsüz ve sınıfsız topluma ulaşmanın en soylu, en yüce, en muhteşem yoludur. İnsanlığı kapitalizmin hunharlığından kurtaracak tek çözüm reçetesi Ekim'dir.

Sosyalizmin dünya ölçeğindeki ilk hamlesinin başarısızlığı görelidir. Eğer olaylar ve olgulara çok geniş pencereden bakarsak ve şeyleri birkaç değil, birkaç on yıllık perspektifle ve hayatta bazen birkaç elli yıllık ölçütlerle tartarsak, göreceğiz ki, tarih bizi haklı çıkarmakta gecikmeyecektir. Burjuva devrimler tarihine bakın. 1649 İngiltere devriminden bu yana 400 yıla yakın bir tarihi var burjuva devrimlerinin. Ve tarih tanıtlamıştır ki burjuva devrimleri sonucu kurulan burjuva iktidarlar birkaç el değiştirdikten sonra ancak başarılı sona ulaşabilmişlerdir. İktidar, burjuvazi ile feodal güçler arasında birkaç met-cezirden sonra ancak burjuvazinin eline tamamıyla geçebilmiştir. Sömürücü bir azınlığın yerine bir başka sömürücü azınlığın geçmesi nasıl upuzun yılları, yengi ve yenilgileri ve ısrarla yinelenen çarpışmaları öngörmüşse, bu devrimlerden çok farklı olarak sömürücü azınlığın yerine sömürülen çoğunluğun geçmesiyle yaşam bulan ve yüzyılların özel mülkiyetine dayalı düzenlerine müthiş bir başkaldırı olan proletarya diktatörlüğü ve onun çeşitlemeleri olan demokratik halk diktatörlüğü iktidarlarının çok daha zorlu, karmaşık mücadeleleri, geçici yenilgileri bir ya da birkaç başarısızlığı ve bir dizi hamleyi tadararak ancak başarılı bir sona varacağı devrimler tarihinin abc'sidir.

İlk hamlesi, kendi içinden sürgün veren kapitalist yolun yolcularınca, bu yeni burjuva unsurlarca başarısızlığa uğratılan Ekim yolu aciliyettir. Bir kutupta toplumsal ürünün kapitalistler tarafından gasp edilmesi sonucu yaratılan sermaye birikimi, öteki kutupta buna tekabül eden karşıt yön, yani sefalet birikimi bu toplumun birbirine eyerlenmiş karşıtlıkları olarak, birbirinin varoluş koşulları olarak orta yerde durduğu sürece sefalet birikimi öteki kutupta kendi karşıtını, kendi emeğinin ürününü sermaye olarak üreten sınıf kutbunda bu karşıtlıkları varlaştırdığı sürece, gökkubbenin altında toplumu ikiye bölen bu antagonizmaya kim sırtını döner ki! Bu antagonizmanın bağrında fıskıran burjuvazi-proletarya sınıfsal çelişkisi hala tüm dinamizmini korumuyor mu dersiniz? Toplumsal üretimle kapitalist mülkiyet arasındaki çelişkiyi yadsıyabilir miyiz? Bilinir ki, bu çelişkiyi modern proletaryadan başkası çözemez. İnsanlığı nihai kurtuluşa götüren tek motor güç proletaryadan başkası olamaz. Büyük tarihsel yürüyüşteki geçici gerilemeler, alınan yenilgilere karşın, Ekim bu işin üstesinden gelme işini pratikte onlarca örnekle göstermiştir. Aslolan, yaşam laboratuvarında sınanan bu yolda ısrar, inanç ve özveriyle direnmektir.

Ekim'le başlayan 20. yüzyılın sosyalizm deneylerinden, örsle çekiçi arasında dövülerek sınanan, on milyonların heybetli devrimci pratiğinden damıtılarak oluşan muazzam bir teori geride kaldı. 21. yüzyıla uzanan köprü ancak 20. yüzyıl devrim ve sosyalizm pratiklerinin bıraktığı miras üzerinde olasıdır. Bu mirasa sırtını dönen hiçbir girişimin başarı şansı yoktur; olsa bile bu yalnızca görel bir konak olabilir.

Yararlanan kaynaklar

Bolşevik Parti Tarihi
Lenin, Nisan Tezleri
Lenin, Cilt 8, 9
Lenin, Devlet ve Devrim
Stalin, Leninizm'in İlkeleri
Stalin, Cilt 1, 2, 3, 4, 5, 6
Polemikler

Bitti

“Aleviliğin politik özü ve asimilasyon kısılcacında Aleviler”

“Ortaçağ; felsefe, politika, hukuk gibi ideolojinin tüm biçimlerini teolojiye bağlıyor ve bu bilimleri teolojinin alt dalları olarak görüyordu... Yığınların duygu dünyaları yalnızca dinsel gıdalarla besleniyordu; bu bakımdan da yığınlara kendi çıkarları ancak dinsel kılık altında gösterilebilirdi.” (F.Engels aktaran R. Fiş, Bende Halimce Bedreddinem sf. 7, Yön yayınları)

Dini reddetmek, görmezden gelmek değildir!

Din eksenli inanç sistemine karşı tutarlı, Marksist bir bakış açısı üzerinden politik olarak doğru bir üretimde, müdahale içinde bulunmak ve güncel yanıt olmak halen bir sorun olarak karşımıza çıkabilmektedir. Meselenin tek boyutu **din eksenli** inanç sistemlerinin idealist felsefenin bir varyantı olarak ilan edilmesi değildir. Bu genelleyici yaklaşım felsefi/ideolojik açıdan temelde reddedilen bir inanç sistemi olması nedeniyle, bu etkin bir halk gerçekliği olan olguya karşı da toptan reddedici ve mesafeli bir duruş gerekiyormuş gibi yanılmalı bir algı yaratmaktadır. Dolayısıyla devrimci ve komünistlerin, dinin bu siyasal niteliğine karşı da salt “din halkın afyonudur” temel argümanı ile yaklaşımı yetersiz ve sığ kalacaktır, kalmaktadır da. Nitekim Karl Marks bu sözün öncesini de, sonrasını da koyarak dinin göksel ve yersel anlamını açığa çıkarmaya çalışmıştır: “Dinsel acı çekme, aynı zamanda, hem gerçek acı çekmenin bir anlatımı, hem de gerçek acı çekmeye karşı bir başkaldırıdır. Din baskı altındaki yaratığın iç geçirmesi, taş yürekli bir dünyanın duygusu ve ruhsuz koşulların ruhudur” da der. Yani temelde doğru bir ideolojik cephede yer almakla yetinilmemesi gerekmektedir. “Ruhsuz dünyanın ruhu” olan, insanların -ve de sınıfların- yaşam gerçekliğiyle ilişkilendirme biçimi üzerinde etkin olan bu toplumsal gerçekliğe müdahalede politik zenginliği yaratacak ilgiyi/algıyı da edinmek zorunludur. Bunun aksi bakış açısının ister istemez götüreceği yer, dinin hakim sınıfları ile buna inandırılmış halk kitleleri arasında geçerli olan özel bir ilişki olarak kabullenme eğilimidir. Oysa din insanların “öbür dünya” ile kurduğundan çok bu dünyada sınıflar arasında kurulmuş bir ilişki biçimidir. Manevi duygular alış-verişinin toplumsal bir karşılığı vardır. Esas olarak uhrevi değil dünyevidir. Bu gerçekliği tersinden okumanın son örneğini AKP'nin türbanı üniversitelerde serbest bırakma girişimi karşısında yaşanan olaylarda da görmek mümkündür. Laikçi faşist Kemalistlerle aynı makamdan “şeriat geliyor” korosuna tereddütsüzce katılan ve “sol” adına, “demokrasi ve emek cephesi”

adına yola çıkan bilumum reformistleri bir kenara bırakırsak, devrimci ve komünist güçlerinin güncel/politik tavır alışlarındaki yetersizlik ve netemeli duruş biraz da bu taşınan darlıktan beslenmektedir. Egemen sınıfların kendi klik çatışmalarını yine halkın bir inanç simgesi üzerinden yürütmesine, çatışma alanına yine halkı sürmeye gayret etmesine karşı devrimci, demokratik cephede yaşanan edilgenlikte, cesur politik bir çizginin yaratılmamasında bu netemeli duruşun da payı olduğu görülmelidir.

Yine, ABD emperyalizminin Afganistan ve Irak işgallerinin ardından işgale karşı gelişen direniş hareketlerinin yer yer din bayrağı altında, etkisinde gerçekleşmesi, bu hareketlerin kozmopolitik yapıları düşünüldüğünde TC devletinin Ortadoğu ülkelerine “modern din kimliği” ile model olarak sunulmaya çalışılması göz önüne alındığında, dinin politik arenada gördüğü işlev, taşıdığı önem üzerine daha yakından bakma gerekliliği daha açık görülecektir. Emperyalizmin etnik ve dini referansları güçlendirmeye çalışması ve bu hareketlerden kimilerinin emperyalizm ve diğer egemen sınıflarla varsayılan bağlarının olması bu gerekliliği ortadan kaldırmıyor.

Meselenin diğer ucunda yer alan ve yazımızı asıl ilgilendiren boyutuyla; “inançlara hoşgörü”, “halkın değerlerine saygı gösterme/sahiplenme” ve “halktan kopmama” adına halkın kimisi metafizik inanışlarına ve dini referanslarına karşı alınması gereken -cephede değil- Marksist tutumun alınmayışı da başka bir sorundur. Devrimciler açısından bunun en tipik örneği olarak, Alevi toplulukların iktidar sahipleriyle bin yıllardır yaşadığı çatışma ve ezilmişliğinin getirdiği ileri duruşu Alevilik inancının doğal özelliği olarak kavramayı ve Aleviler içindeki sınıfsallaşmayı yeterince dikkate almayan yaklaşımları göstermek mümkün. Yani Alevileri **tarihsel bir birikim olarak** taşıdığı kültürel, sosyal, sınıfsal konumdan kaynaklı ilerici özellikler barındırdığını görmek yerine, bunun, Aleviliğin inanç biçiminde arama eğilimleri söz konusu olmaktadır. Böyle olduğu zaman, Aleviliğe toptan ilerici misyonlar biçmek, hatta zaman zaman Aleviliği diğer inançların, mezheplerin karşısına koyarak tartışmak, taraf olmak

“Hz. Ali adaletinden”, “devrimciliğinden” dem vurmak kaçınılmaz olmaktadır. Oysa olması gereken, dini referansı, sınıf arenasına taşımak değil, sınıfsal bakış açısını ve çözümleyiciliğini inanç sistemleri üzerinde gezdirmek ve bu ışık altında irdelemek olmalıydı. Dinin, özelimizde ise Aleviliğin sınıfsal/siyasal özünün böylesine yetersiz, yanlış bir kavrayışla ele alınması daha önceden değindiğimiz aynı nedenden; bu alana ilişkin konulan mesafeden beslenmektedir. Devrimci ve komünistler açısından asıl önemli olan meselelerin politik özünün kavranmasıdır. Bu özün kavranması için de doğru bir bilgilendirme süreciyle genellemelerin, dogmatik yaklaşımların aşılması, bu alana ilişkin mesafenin kapatılması gerekmektedir.

Din politiktir...

İnsanlık tarihi özünde sınıf savaşmaları tarihidir. “Direğine çekilen bayrağın ne olduğu” değildir tarih gemisine yol aldırın şey; “geminin kendisidir”. Bu geminin motor gücünü ise sınıf çelişkileri oluşturmaktadır. **Tarihe hangi ad ve görüngülerle girmiş olursa olsun sınıf çıkarlarını temsil eden sınıf siyasetlerinin çarpışması ve uzlaşmasıdır tarih şeridini oluşturan.** Buna “Din Savaşları” diye bilinenler de dahildir. Dolayısıyla, din bayrakları altında güdülen de her zaman sınıf siyasetleri olmuştur. Başka bir deyimle; din siyasetin bir biçimi haline gelmiş, özellikle köleci ve feodal toplumların siyaset arenasındaki ana dilini, biçimini oluşturmıştır.

“...İnsanı din yaratmaz, insan dini yaratır. Gerçekten din henüz kendisini bulamamış ya da kendini yeniden yitirmiş insanın benlik bilinci, kendi kendinin ayırıcılığına varmasıdır... Bu devlet, bu toplum dinin dünyaya bakışını üretir, çünkü bunların kendileri tepe taklak bir dünyadır. Din bu dünyanın genel kuramı, geniş kapsamlı özeti, yaygın mantığı, manevi point de'honneur'u (yüceliği), coşkusu, ahlakça onaylanması, görkemli bütünlüğü, avuntu sağlamaya ve haklı kılmaya yarayan evrensel temeldir...” (Karl Marks)

Dinin kendisinin, idealist felsefenin bir varlığı olarak belirli bir tarihsel dönemde, belirli bir topluluğun oluşmasında, toplum/topluluk bi-

lininin kurulmasında, “dirlilik ve düzenin” sağlanmasında, “dünyaya bakışın üretilmesinde” işlevsellik kazanmaya başladığı anda siyasi bir olgu haline geldiği de kabul edilmelidir. Dahası her din kendini yaratan toplumu sınıfsal gerçekliğini bağrında taşıyarak biçimlendiği için daha baştan siyaset için var olmuştur/üretmiştir. Dini sınıflar üstü görmek salt manevi dünyanın manifestosu olarak kavramak bu işlevselliği yok saymayı gerektirir, oysa “tanrı”yı doğuran, güç haline getiren ve günümüze kadar kalıcı olmasını sağlayan şey bu işlevsel, siyasi özelliği olmuştur. Bütün semavi din peygamberlerinin (Musa, İsa, Muhammed) ezilen yığınlar temel vaatlerinin “İbrahim düzenini” geri getirmek olması boşuna değildir. Ve peygamberler hep “beklendikleri” zaman çıkagelmislerdir...

Peki peygamberlerin “stoku” tükendiğinde neler olmuştur? İşte daha sonra Amerikan emperyalizmine yol alacak versiyonu:

“Amerikan kıtasına ilk yerleşen Bağnaz Hıristiyanlar (püritenler) ‘yeni İsrail’i kurduklarını ilan ediyorlardı trans haliyle. Onlara göre, İsrailoğulları, kendilerine Allahın ilk elçisi (Musa)’nın ve ilk Kitab-ı Mukaddes (Tevrat)’ın gönderildiği ‘seçilmiş halk’ idi. Ne var ki, onlar günah işlemiş, Mesih İsa’ya itaat etmemişlerdi...

“Bunun doğal uzantısı belliydi. Koskoca bereketli Amerika kıtası da tanrının yeni seçilmişlerine O’nun tarafından ihsan edilmiş topraklardı. Gerçi burası, iddia ettikleri gibi, “boş” değildi ama ‘yerliler’ sadece uygarlaştırılmak, yani Hıristiyanlaştırılmak üzere orada bulunan yarı vahşi günahkarlardı.. Orada ‘ayak altında’ dolaşan ve tanrının seçilmişlerini ayak bağı olanların telef edilmesi yine tanrının buyruğu kabul edilmeliydi. Sonuç biliniyor... Amerikan devletinin, bürokratlarının, siyaset ve devlet adamlarının, seçkinlerinin, giderek sıradan insanların davranışlarına yön veren bu arada sermayenin ve devletin çıkarlarıyla ihtiyaçlarına yanıt veren, politikalarına meşruiyet kaynağı olan ideolojik kılıf işlevini yerine getiren düşünsel araç, ruhi şekillenme, toplumsal psikoloji oluştu...”² Tıpkı diğer semavi din örneklerinde olduğu gibi...

Anlaşılabileceği üzere, peygamberler parmaklarıyla “gökyüzündeki dünyayı” işaret ederken,

onun sınıfsal varisleri aşağıda kendi cennetlerini yaratmaya girişmişlerdir. Ve gerçek kıyamette yerdeki bu cennetin efendileriyle ezilen, sömürülen, dışlanan yığınlar arasında kopmuştur. İran Şii otoritesi başlarından ALİ ŞERİATİ meseleyi başka biçimde özetliyor.

“İmam gökte istediği yere yükselir! Sorun değil, gökte istediği yerde bulunabilir. Ama yer meseledir...”

Durum böyle olduğundan, tarihe “din savaşları” ya da “dinler arası savaş” diye geçen çatışmalar da din içindeki ayrışma, mezhepleşme ve farklılaşmalar da bu çelişki üzerinden hayat bulmuştur. Çelişmenin odak noktasını, toplumsal üretim ve fetihler yoluyla elde edilmiş zenginliklerin dinin ön gördüğü paylaşım biçimi oluşturmuştur. Bu ise, sınıf çelişkilerinin tarihin motor gücü olarak kendini yeniden hissettirmesinden başka anlama gelmemektedir. Bunun en zengin ve karışık örneklerini veren

İslamiyet dini için bu durum fazlasıyla geçerlidir:

“Genelde Sünni veya Şii İslamcı çevreler ile özelde Sünni kesimler, Asr-ı Saadet adı verilen ilk İslam devrine (622-661) pek toz kondurmazlar. O zamanki gelişme ve çatışmaları ‘fitne, ridde, Rafizi, Haşimi-Emevi kavgası, Ali-Muaviye çatışması, Ehl-i Sünnet, Ehl-i Şia’ olarak adlandırılırlar. Ne hikmetse çoğu bu adlandırmaların altında bile bir sınıf siyaseti, genel anlamda bir politika yattığını kabul etmez. İktidar için mücadelelenin etkenlerini açıklamaz. ‘İslam siyasettir, siyasette İslamiyet’tir’ diyebilen Humeyni gibilerini bir kenara bırakırsak çoğu İslam tarihçisi olaylara ‘İslamiyet, siyasetler üstü ebedi ve ezeli bir dindir’ tezinden hareketle, olaylara din ve mezhep çatışmaları; kafir-Müslüman, zındık-mümin vs. açısından bakarlar.”³

Dini ana biçiminden ayrışma/farklılaşmanın salt yorumuna dayalı teorik esaslar üzerinden başlamadığı ortadadır. Bu sadece bir sonuçtur. Her siyasal farklılaşma uygun bir biçimi yaratmak zorundaydı ve yarattı da. Kaldı ki salt yorumsal bir farklılaşma, kişisel/grupsal çekişme olduğu zamanlarda bile siyasal çıkarlar devreye girmiş, bu yoruma “müdahale” etmiştir. Örneğin bugün bile çokça bile dillendirilen; “İslamiyetin eşitlikçi, sınıflar üstü ve mülkiyetçilikten uzak olduğu” fikrini elinde Kuran ayetleriyle savunmuş, bunun mücadelesini vermiş ilk “ütöpic” İslamcı **Ebuzer Gıfari**’nin, “Hz. Osman” tarafından dayaktan geçirilmesi, sahipsizce öleceği çöle sürgün edilirken de kendisini bizzat “Hz. Ali”nin “uğurlanış” olması oldukça anlamlıdır. Kişilik, erdem ve simgesel özellikleriyle yan yana konulamayan Osman ve Ali’yi birleştiren şey **sınıfsal ortaklıktan** başka bir zemin değildir.

Dinin kutsal çardağı

En yüzeysel haliyle bakıldığında bile, peygamberlerin/ imamların/ mehdilerin soyca çıktığı kavim/aşi-

ret/milletin kendisini “seçilmiş”, “kutsal” ilan ederek verimli tarlaların, “vaat edilmiş toprakların” ve toplumsal artık ürünlerin en büyük ve doğal pay sahibi olduğunu varsayarak bunları “kutsal metinlere” geçirmek suretiyle (örneğin Kuran’ın kimi ayet ve sureleri sırf Muhammet ve yakınlarının savaş ganimetlerinin 1/5’ini ve savaşılardan kazanılan ganimetlerin tamamını alacağını belirtmek için “indirilmiştir” 4) kendi hukukunu yaratmasını, dinin ilk sınıfsal yarılması olduğunu görebilmek zor değildir.

İşte sonradan içinde Alevilik inancını öncelerinin de yer alacağı kopuşmaların temellerini kavrayabilmek için “İslam toplumu” içindeki bu sınıfsallaşma gereğini pusula yapmak zorundadır. Aleviliğin inançsal biçimlemesi, İslamiyet’le ilişkilinmesi, Alevilerin tarihsel çizgilerinin belirginleşmesinde, yaşanan savaş ve kıyımların kökeninde yatan gerçeklik budur.

Özellikle dinin, siyasetin tekil biçimi olduğu dönemlerde yığınların çıkar ve taleplerinin farklılaşmasına paralel, dinin de biçimsel farklılaşması kaçınılmaz olmuştur. Egemen sınıf zümreleri de ezilen yığınlar da yine kendi sınıfsal özünü/çıkarcını nakletme ve dini bu haliyle yorumlayıp ritüelleştirme savaşı vermiştir.

“... İslam; dört halife devrindeki devletleşme sürecinde sınıfsal ayrımı resmileşince artık o eski ‘sade, basit ve asude’ hayat tarzından vazgeçti. Devlet olmanın kaçınılmaz sonucunda baskıcı bir nitelik kazandı; sömürü daha ağırlaştı. Fakir ve zengin ayrımı gözle görülür bir hal aldı. Üstelik Kuran ayetlerine ve peygamber hadislerine dayanan ‘dereceli insanlar kademeli insanlar’ ortaya çıktı...”

“Halife Ömer, ganimetlerle bazı gelirlerin paylaşılmasına teserli anlamına gelen Divan Teşkilatı’nı kurarken sınıfsal ayrımı resmen kayda geçiren ilk İslam önderidir. Divan Teşkilatı’na kayıt olayında; ‘insanları derecelerine göre yazınız; ...yolunda emir (peygamber emirini -yn) vermesi bunu gösterir. Burada peygamber kabilesi Haşimoğulları (Ali ve tüm sülalesinin dahil olduğu kabile -yn) ile Medineliler Ensar’dan Evsoğullarını ilk sıraya koymuştur. Ardından Ebu Bekir’in bağlı olduğu kabile yazılmış nihayet kendisini mensup olduğu Adiyyoğulları’nı kaydettirmiştir...” 5

“İslam”ın ezilenleri de tepkilerini, hoşnutsuzluklarını yine aynı yöntemlere sarılarak dile getirmeye başladılar. “Mademki ‘mülk Allah’ındır’ deniliyor öyleyse siz İslami ileri gelenlerinin bunca altın ve gümüşü biriktirmeniz, servete dönüştürmeniz Kur’an’a da, İslam’a da aykırıdır. Bunları yoksullara dağıtmanız farzdır” diyerek başka bir gerçeğin altını çiziyorlardı.

Sonuçta bu sınıfsallaşma, temelinde iki kamplaşmayı doğurmuştur; İslam’ın hâkim/Ortodoks hali egemenlerin elindeki, bu biçimden ayrılan/ayrılmak zorunda kalan farklı yorumlanan, muhalif olunan Heterodoks biçimleri ezilen yığınların elindeki biçime dönüşmüştür. Daha doğru bir ifadeyle; hakim sınıfların ekonomik, siyasal çıkarları baskın olan din biçimi olarak resmîyet kazanırken, ezilen sınıflar bu hakim biçimi bozarak, revize ederek, yer yer hakim biçimleri boşa çıkararak ama esasta bu hakim biçimle savaşarak kendi çıkarlarına yer açmaya çalışmışlardır. Zamanla bu heterodoks biçimlerden bazıları resmî İslam’a içerik ve sınıfsal açıdan yakınlaşmıştır. Başka bir deyimle; bu biçim başka bir sınıfsallaşmayı kendi içinde yaratıp, kendi gücüyle bu resmîyet içinde “kabul” görmüş, ana mezheplerden sayılmıştır. Yeni bir tür “egemenler arası uzlaşısı” yaşanmıştır. En yoksul, en ezilen kesimler, içerik olarak bu resmî halden iyice uzaklaşarak çok daha özgün biçimler yaratmıştır. İşte, İslamiyet’in kutsal şehirleri/merkezleri olan Mekke ve Medine’den iz sürerek Mezopotamya’nın geniş coğrafyasına yayılacak, oradan Anadolu içlerine de uzanacak olan, her bir coğrafi durakta temas kurduğu topluluğu etkileyerek günümüz Alevilik biçimini alacak olan dinsel/felsefi farklılaşmasının da ilk kopuşma noktası bu siyasal dinamik üzerinde gerçekleşecektir. Arap-İslam aristokrasisinin Ortodoks İslami çizgisine karşı bu çizginin Emeviler ve Abbasipler elinde devletleşmesine karşı köleden hiçbir farkı olmayan “mevali” halkın (Arap olmayan düşük vasıflı halk, köle halkın) bir türlü dindirilemeyen öfke ve isyanları Rafizi, Harici, Sebei vb. birbirini etkileyen, iç içe olan ve birbirinin paralelinde halk hareketlerini doğurmuştur. Bu ana akımlar da on yıllar boyunca uğrak yeri olan her halk kitlesinin eski/köklü inançları-

Alevilik için öne çıkartılan, yüceltilen her değer (“Hz. Ali”, “Ehl-i Beyt” vb. gibi) İslami asıllarıyla değil, sonradan yüklenilmiş değerleriyle anlam bulmuştur.

la (Zerdüştlük, Manicilik, Budistlik, Şamanlık, Mecusilik vb. gibi) kaynaşarak yeni sentezler oluşturmuştur; Karmadilik, Ebu Müslimilik, Babailik, Hürremilik, İsmaililik gibi... (Şu anki Alevi öğretileri ve ritüellerinde bunların köklerini pekâlâ görmek mümkündür.) Adeta her coğrafya kendi etnisitesi/kabile yapısına paralel taşıdığı öz dinini, geleneğini kılıç zoruyla dayatılan Ortodoks İslam egemenliği altında yaşatmanın, korumanın ve yeniden örgütlemenin bir yolunu yaratmıştır. Analojik bir bağlamda açıklarsak; 1917 Ekim Devrimi sonrası her ülkenin kendi özgünlüklerinden kaynaklı –hatta her ülkede yer alan halkın farklı sınıfları kaynaklı- birbirinden farklı devrim mücadelesi örgütlemesini, daha farklı Marksizm-Leninizm kavrayışı geliştirerek onlarca farklı fraksiyonların ortaya çıkmasını andırırcasına, bin bir kültürün, kavmin yan yana yaşadığı topluluklar İslam tahakkümüne karşı kendi bilincini yansıtacak bir dinsel kimlik yaratmasını bilmiştir. Çünkü resmi Arap-İslam dini, onları köleleştiren, ağır vergilere bağlayan, asimile eden bir yönetimi, bir fıkı (din hukukunu) ve ibadeti yani toplumda bir siyaseti dayatıyordu. Kendisini açıktan İslam karşıtı/muhalifi gösteremeyen güçsüz topluluklar yine İslami görüngülerde farklı ekoller yaratarak İslam’ın kutsal çarçığının altına girerek örgütlenebiliyor, kendi devamlarını sağlayabiliyordu. İşte, hiç istemedikleri ve çıkarlarına, kimliklerine aykırı olduğu halde “mevali” halkı İslami referanslara, ritüellere tutunmaya zorlayan neden budur. Yoksa, kendisi de, ezilen, yoksul halk kitleleri karşısında Arap-İslam egemenlerinden olan Ali’nin, yıllar önceki halifelik sorununu, Horasan’ın dip köşesine atılmış bir yoksul “mevali” için yaşamsal değeri yoktur. Ama o an kendisinin başında kılıç sallandıran İslam egemeni Muaviye zulmüne karşı isyan edebilmek için,

bayraklaştırmak için bulunmaz bir referans değeri vardır.

Günümüz Alevilik inancını, felsefesini ve bunun İslamiyet ile ilişkisini/etkileşimini bu tarihsel, sosyal arka planı hesaba katarak anlamlandırmak mümkün olacaktır. Alevilik için öne çıkartılan, yüceltilen her değer (“Hz. Ali”, “Ehl-i Beyt” vb. gibi) İslami asıllarıyla değil, sonradan yüklenilmiş değerleriyle anlam bulmuştur. “Ali” demek iktidar sınıflarına karşı savaş, özgürlük ve adalet tutkusu; “Ehl-i Beyt” demek eşitlikçi bir toplum özlemidir. Ve her zalim, her derebeyi, her diktatör bir Muaviye, bir Yezit’tir. Burada asolan kişiler değil, onlara atfedilen kişiliklerdir.

Eğer tersi olsaydı yani bu simgelere İslami değerleriyle bağlı olunsaydı; zamanında -ve şimdilerde bile- en “Hz. Ali aşkıyla” yanan, “Ehl-i Beyt” yandaşlığıyla bilinen ve “Hz. Hüseyin’i” halife olmaya zorlayarak isyan etmeye hazırlanan Küfe halkının son anda bundan vazgeçerek Ümeyyogullarından Yezit’in safalarında Kerbela harekâtına katılmış olmaları nasıl anlam kazanacaktı? Ezilen halkın andaki sınıf çıkarlarıdır ki, son anda Emevilerle (Ümeyyogullarıyla) siyasal uzlaşmayı sağlamış, şair Ferezdek’in sözleriyle: “Küfe halkının gönlünü Hüseyin için, kılıçlarını Ümeyyogulları için çalıştırmıştır.”

Bu noktada gerek Aleviliğin, gerekse de Aleviliğin önceli olan farklılaşmaların Ortodoks İslam’la, İslami sembollerle -“Hz. Ali” vb.- böylesine yanılmalı bir ilişki kurmuş olmasına anlam veremeyenler çıkabilmektedir. Aleviliğin bu sembolleri İslami değerleriyle, orijinal haliyle bağlı olduğunu, Aleviliğin esasen ve ilkin siyasal değil teorik/felsefi bir kopuşma olduğunu, hatta “gerçek” İslam’ın Alevilik olduğunu savunanlar vardır. Bunu savunanların, durup dururken bu teorik, felsefi kopuşmaya neden ihtiyaç duyulduğunu, basit bir hilafet kavgasının bu kopuşmayla anlamlı ilişkisini nasıl kurduklarının yanıtını bulamamaları gayet normaldir. Tarihe bir bütün bakıldığında yanılmalıların kimi zaman kaçınılmaz olduğu görülecektir oysa. Yakın tarihimizle kuracağımız başka bir analogi durumu anlamaya yeterlidir. İbrahim Kaypakaya’ya kadar –hatta son-

rasında bile- Türkiye devrimcilerinin Kemalist rejime karşı bizzat M. Kemal'i bayraklaştırarak mevzilendiklerini, savaştıklarını unutmamalıyız... Az çok sınıf bilincini kazanmış, devrim önderliğine soyunmuş devrimcilerin, böylesi bir yanılısma hakkını ortaçağ ve günümüz halından esirgemeye ne hakkımız olabilir? Üstelik devrimcilerin kendi teorik, siyasal kulvarlarını yaratacak araç ve birikimleri de vardı. Pe ki dinden başka siyaset olanağına sahip olamamış kitleler neden yanılısamasın?

Ortodoks İslam'a davet, rejime davettir...

Aleviliğin İslam dininin ana akımlarından kopmuş, mezhepleşmiş –ve tabii bu arada özgünlükler yaratmış- ama İslami değerlere içten bağlı bir inanç/felsefe sistemi olarak görülmesi bu ayrışmadaki gerçekliği göremeyen kör ideologların işi değildir. O egemen sınıf ideoloğlarıdır ki, bu gerçeği herkesten çok daha iyi görebildikleri için, Alevilerin resmi inanç sistemine eklenerek rejimle olan siyasal, ideolojik zincirlerini güçlendirmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. İlk Kureyşli İslam aristokratları sınıfından başlayarak Emevilere-Abbasilere; Karahanlılar, Gaznelilerden, Selçuklu Devletine Osmanlı'dan TC egemen sınıflarına kadar "sapkınlık", "kafirlik", "zındıklık" görülen diğer heteredoks biçimlerden siyasal temelde özgünleşerek günümüze ulaşan Aleviliğin asimilasyonu için eritileceği pota her daim resmi İslam biçimi olmuştur. "Kutsal Ali" kişiliği "Ehl-i Beyt" yandaşlığı Şiiilik, Kerbela olayı gibi İslami öğeler üzerinden Ortodoks biçimlere kurulan köprülerle "gerçek imana" davet edilen Aleviler de önünde bir adım secdeye gelecekleri şeyin "Ortak Tanrı" değil, onun yeryüzü varisleri olan halifeler, beyler ve padişahlar olacağıının farkındadırlar. Bu yanıla Alevilerin kendi özgün inanç biçimi ve tutkunlukları teorik bir saplantı değil, siyasal bir karşı koyuştur esasta; sınıfsal bir tutumdur. Zaten gerçekte teorik yan Alevilerin gerçek İslam karşısında zayıf oldukları yandır; kendi yandaşlarını kılıçtan geçirmiş, ateş kuyularına atmaktan çekinmemiş, siyasi tutumuyla tartışmasız bir Arap-İslam aristokrati kılıcıyla hâkim sınıf ordusu, komu-

tanı, inanç ve ibadetiyle katıksız Sünni bir imam olan "Hz. Ali"nin Alevi inancı kıstaslarıyla tarihsel bir karşılığı yoktur. Gerçek Ali'de, Alevilerce kutsanan Ali kişiliğinin karşılığı yoktur, açıktır ki, bunun siyaseten bir değeri de yoktur. Çünkü; "Hz. Ali'nin yoksuldan, ezilenlerden yana olduğunu sananlar, gerçekte yoksulların, ezilenlerin Hz. Ali'den yana olduğunu bilmiyorlardı. Çünkü bu durum her sıkışmışın, zayıfın yarattığı bir Köroğlu düşüydü." ⁶ Özcesi asıl sürükleyici etken siyasal yan olmuştur.

Zaten ister Ali adına ister "Ali davası" adına isyan bayrağını çeken bütün Alevi ve önceli fırkaların-örgütlemelerin hedeflerinde İslam egemenlerinin kurduğu ekonomik-siyasal düzen olmuştur. İslamiyet öncesi "kandaş kabile" toplumsal düzeninin henüz devletleşmemiş/merkezileşmemiş dönemdeki kurulu yapılarının özgürlükçü talepleri hep ön planda olmuştur. İsyancıların neredeyse tümü köleci yaşama, yoğun emek sömürsüne ve ağır vergilere karşı gerçekleşmiştir. Aradıkları toplumsal meşruiyet kaynakları da kaçınılmaz olarak İslami öğelerden kurulmuştur. İşte Osmanlı Devletinin iç isyanlarla en çok sarsıldığı, halk hareketlerinin binbir çeşidinin bir arada yükseldiği dönemden bir örnek.

"Şeyh Celal, Baba Zinnun, Süklun Koca, Kalender, Seyidi vb. olarak halkın tarikat ve Kızılbaşlık duygularını kullanmışlardı. Kendileri ve ayaklandırdıkları yığınlar da Osmanlı düzenliğine karşı çıkıyorlardı. İsyancılar belli bölgelerin Osmanlı-Türk (!) sosyal-siyasal evrimi içinde hep ayrıksı bir yaşam süregelmış, topluluklardan çıkıp duran kısa süreli birer başkaldırmaydı. O zamanki deyimle cemaatlerin biri başarıya ulaştığı takdirde Türkiye'de toplumsal yapının ve hele siyasi düzenin değişeceği doğal bir sonuçtu."

Anlaşılabileceği üzere Aleviliği Alevilik yapan İslam diniyle kurulmuş kimi bağlar değildir. Alevilik ezilen, yoksul halk kitlelerinin yaygın başkaldırı ve siyasal hareketleriyle kendini bulmuştur. Egemen sınıflar ve onların ideoloğlarının asıl dertleri de bu siyasal nitelikle ilgilidir. Aleviliğin İslam'la kurduğu teorik ortaklıkları siyasal "ortaklığa" –biz bunu "köleliğe" diye anlayalım- dönüştürme çabaları bu yüzdendir.

Dolayısıyla diğer heteredoks biçimlerden daha yaygın ve daha isyancı olmasıyla ön plana çıkan Aleviliğe içkin görülen “Hz. Ali” sevgisi, bağlılığı, “Ehl-i Beyt” yandaşlığı, Ali-Muhammed yakınlığı gibi esasen Ortodoks İslam’a ait öğeler egemen sınıfların Alevi kitlelerine attığı kanca noktaları olmuş, rejime dahil edilebilmelerinin İslami kapıları olarak sık sık kullanılmıştır.

Alevilerin sırf inançlarından, ibadetlerinden ve kültürlerinden dolayı “ötekileştirildiği”, dışlandığı, sürekli iftira ve karalamalara maruz kaldıkları açıktır. Bu saldırılar egemen sınıfların sistemli saldırıları arasında olmuştur her zaman. Ancak Alevilerin, bu asimilasyoncu politika ve dile karşı kendilerini savunabilmelerinin yolu iyice Aleviliklerine sarılmak, yeniden İslamiyet’e sığınmak değildir. Zaten “tazi tut, tavşan kaç” diyen resmi İslamcıların istediği de böylesine bir yoldur. Günümüz resmi -ve de Sünni- İslam’ın teorisyenlerinin kimi sözleri bu oyunu açık ediyor: “... Sünni çoğunluk, kimlik arayışlarında Alevilere yeterli hoşgörü gösterip, psikolojik korku duvarını aşabilmelidir... İşte tam da Alevilerin bir bölümünün kendilerini Allah, peygamber ve kitap temelinde Müslüman tanımları yeterince umut verici değil mi?”⁸

“Hz. Ali, tarih boyunca İslam dünyasında çatlakların olduğu dönemde, hep çimento vazifesi görmüştür.”

“Aleviler kendilerini İslam dışı görmemektendirler, biz de böyle bir mütalaa içindeyiz;

Alevi-Sünni terimlerini bir ayrılık, bir ayrımcı unsur olarak kabul etmiyoruz.”¹⁰

“Bu Müslüman” cemaatinin en tüccarı Erbakan kestirmeden söylüyor sözünü.

“Ben de Aleviyim, Aleviler de kardeşimdir; Aleviler de vatandaşımızdır; Sünni-Alevi yoktur, biz Müslümanlar varız.”

Bu resmi ideologların Aleviler içinden görev paylaşımı yaptıkları mesai arkadaşlarının sözleri ise neredeyse birbirinin kopyası gibidir. Bakın Sarıgazi Cemevine kuran kursu açmakla övünen eski başkanı Ali Çelik ne diyor:

“Bazıları Alevileri Müslüman değilmiş gibi göstermek istiyor. Biz; aynı Allah’a, aynı peygambere, aynı kitaba iman ediyoruz. Bu kurs, aramızda inanç farkı olmadığını göstergesidir. Alevilerle Sünniler arasında tek fark mezhep farkıdır. Allah’a inanmayanın Alevi olması mümkün değildir. Keza Alevi olanın da dinsiz –biz bunu İslam’sız diye okuyalım, yn- olması imkansızdır.” Görüleceği gibi bu Sünni imamlarla Alevi imamlar kusursuz uyum içindedir. Kimse Sünnilik inancını Aleviliğe yaklaştırmaktan bahsetmiyor. “Yoldan çıkmış”, “sapmış” olanları gerçek imana çağırın bir dille Alevilerin İslam inancının kollarına atılmasını istiyor. İçeriden, dışarıdan Alevileri saran asimilasyon zincirinin halkaları böyle kuruluyor işte. Bu zincirin şu an AKP eliyle kurulmaya çalışılan son halkasındaki mantık da bu temele dayanıyor. AKP’nin şatafatlıca siyaset piyasasına sürdüğü ve Muharrem

Aleviliği Alevilik yapan İslam diniyle kurulmuş kimi bağlar değildir. Alevilik ezilen, yoksul halk kitlelerinin yaygın başkaldırı ve siyasal hareketleriyle kendini bulmuştur.

orucu vesilesiyle bizzat R. T. E'nin teşrifleriyle onurlandırıldığı (!) "İftar yemeğini" düzenleyen gayretkeş Alevici "ileri gelenlerin" sözleri, durumu yeterince açıklıyordu.

"Alevileri azınlık görenlerle, Aleviliğin İslam dışı olduğunu savunanları iftara davet etmedik. Bunların çoğu Aleviliği İslam dışında görmeye çalışıyor. 'Ehl-i Bey't'e saygıları yoktur, inancımıza yakın olan kişileri davet ettik." ¹¹

"Katılımcıları iftar yemeğinde buluşturan neden, büyük millet olmanın ne anlama geldiğini derinlemesine kavrayan şuurumuz –Türklük şuurumuz! yn- ve bu şuuru besleyen manevi zenginliğimizdir –İslam dinimiz! yn"¹²

Aleviliği, "tanrı dağı kadar Türk, hira dağı kadar Müslüman" Kemalist rejime payanda yapma aşkıyla yanan, Alevilerin inanç sembollerini egemen sınıf siyasetinin kullanım alanına sunan bu Alevici din tüccarlarının Alevi halk kitlesine yeni bir kölelik zincirinden başka bir şey verebilmesi mümkün müdür? Değildir. Zira mesele bu kişilerin teorik bir yanlışlık içine düşmüş kimi Aleviler olmasında değildir, burjuva-feodal sınıf karakterine sahip olmalarıdır.

"Aleviliğin" içine hapsolmayı yeğleyen, İslam'la olan bağlarına sınımsız sarılan ve Alevilerin tarihini halen "Hz. Ali"ye yapılan haksızlıkların(!) devamı olarak gören, "Alici", "Alevici" kesilenler bilinçli ya da bilinçsiz olarak egemen sınıfların istediği minderde güreşe tutuşmaktadırlar. Bu minder, özellikle Alevilerin "önderliğine", dedeliğine soyunmuş olan, esasta Alevilerin resmi İslam ve rejim kapısından ayrılmaması ile görevlenen/görevlendirilen Alevi aristokrat sınıfının arzuladığı minderdir. İktidar sınıflarıyla bu aristokratların sınıf çıkarlarının örtüştüğü noktada bu Alevici önderler (!) Alevilerin asimilasyonunda, yoksul-ezilmiş Alevi halkın susturulmasında aktif görevler almıştır ve halen de faal durumdadırlar. Şimdilerin AKP'li Reha Çamuroğlu, Hüseyin Tuğcu ve "Bektaşî dede-babalık" makamının noyanları gibi, Cemal Şahin, Rıza Zelyut, İzzettin Doğan, Niyazi Öktem vb. gibileri... Bu zevatların asıl kaygılarının ne olduğunun itirafı ve niteliğindeki sözleri, Alevi halkımız için de ibretlik olmalıdır.

"Cemal Şahin, o denli bağnazdır ki, Aleviliğin Bâtini, heterodoks, ilerici ve sol yorumunu

'allahsız Marksist-Leninist ve komünist' oyunları sayabilmekte, bu yöndeki iddialarını TV kanallarında kamuoyuna açıklayarak anılan çevrelere karşı Aleviler adına cihat ilan edebilmektedir."¹³ Faik Bulut'un bahsettiği bu zevatın başka incileri de var:

"Aleviliğin Ateizm Marksizm, sol ve komünistlik belasından kurtularak öz kimliğine kavuşması gerekir."

Ve Cemal Şahin'i izleyen diğerleri:

"Alevi-Sünni diye suni ayrım yapanların kesinlikle başka maksatları var, açıkça söylüyorum, Marksistler bizi kullandılar."¹⁴

"Bu masum toplumun beynini Marksist ve ateist propagandalarla etkilediler. Bunlar sürekli olarak Aleviliği İslam dışına çıkarmak suretiyle siyasallaştırmaya çalışmışlardır –sanki öyle değilmiş gibi, yn-"¹⁵

"Biz Avrupa'daki Alevi gençlerini PKK ve diğer sol grupların etkisinden kurtardık. Ama bunları nereye kanalize edeceğiz? Gençler bize soruyor..."¹⁶ Bu da kendine rejim pazarında yer arayan bir Alevici olsa gerek.

"Anadolu halkı gibi vatanını, bayrağını seven bir halk yoktur... Alevilerle Sünniler, İslam'a sahip çıkarak Aleviliği saptırmak isteyen odaklara karşı elbirliğiyle hareket etmek zordur."¹⁷

"Marksizm ithal ideolojidir. Ama Alevilik İslam içidir. Eh, İslam da Türk milletinin öz malıdır, ithal değildir. Made in Turkey'dir..."¹⁸

Bir kısmı adlarının başında "Prof" ünvanıyla dolaşan bu Alevici zevatların bunca saçmalığı bir araya getirebilmeleri "cehaletlerinden" kaynaklı değil, rejimin bekası için her şeyi savunmaya hazır oluşları, Alevi halkın köleliği için her teoriye büyük bir iştahta sarılabilmeleri yüzündendir. Bu özellikleri onların asıl gerçeklikleridir. Yukarıdaki sözleri, onların kendi duruşlarını "komünizm korkusuna" göre ayarladıklarını, Alevileri resmi İslam'ın kollarında "teskin etmeyle" vazifelendirdiklerini gösteriyor. Buna rağmen aynı Alevici zevat fırsatını bulduklarında resmi İslam'la sorunları varmış gibi "muhalif" görünmeyi, Alevi halkın yüreğine "şeriat" korkusunu da salmayı hiç ihmal etmeyerek "en keskin alevi" ve de laikçi kesilmekten de geri durmamaktadırlar. Ancak bu

rejim bekçilerinin “şeriatçı öcü” olarak gösterdikleri tarikat önderleriyle nasıl da kol kola girdiklerini, aslında kimlerin müritliğini yaptıklarını anlamak için Fetullah Gülen hocalarıyla şu fikir ortaklıklarına bakmakta fayda var:

“Temelinde sevgi, muhabbet, birlik, düzenlik, yardımlaşma ve birleştiricilik bulunan bir yol, ne yazık ki Alevi değil, bir takım sol, komünist ve tamamen bölücü, kan dökücü örgütlerce sahipleniliyorsa, biz bunun Alevilikle alakalı olmadığını kabul ediyoruz... Aleviliği istismar etmeye çalışan bazı komünist örgütler ve onlara alet olan ateistler, hem İslam’ın, hem de bu ülkenin ve milletin... düşmanlarıdır.”¹⁹

Ne güzel bir tablo! Sünni şeriatçılarla Şii şeriatçılar kol kola... Açıkça görülüyor ki tüm bu Alevici-şeriatçı zevatı birleştiren şey faşist Kemalist rejime sadakatlerini ve egemen sınıf çıkarını korumak güdüleridir. Alevi halk kitleleriyle resmi İslam arasında kopmaz bağlar kurmaya çabalamaları bu yüzdendir.

İran’a yaptığı bir ziyarette zamanın Diyanet İşleri Başkanı Süleyman Ateş’e, Şii lider Ayetullah Şeriat Medari müthiş bir özetle, bu zevatlara yol gösteriyor.

“Sayın başkan, Türkiye Alevileri ateistleşiyor. Ya siz ilgilenin Sünnileştirin ya da bize bırakın Şiileştirilim.”

Durum bundan ibarettir, gerisi laf-ı güzafıdır.

Alevilerin ilericilikleri

Şu ana dek ortaya çıkan tabloyu özetlemek gerekirse; Alevilik olgusunu ve Alevileri sosyal biçimlenişindeki karşımızda duran gerçeklik; Aleviliğin felsefi/inanç sistemi, Alevilerin tarihsel ilericiliklerinin çıkış noktası/kaynağı değildir. Dahası, Alevi toplulukların egemen sınıflar karşısındaki siyasal tutum ve ilişkileri temelinde bir inanç sistemi oluşmuş, sayısız isyanın, kıyımın, kan ve gözyaşının etrafında içerik kazanmıştır. Alevilik felsefesinin Ortodoks İslam’ın bağnazlığından görece kopuşu, daha özgürlükçü yaşam biçimlerinin, gelenek ve göreneklerinin oluşması, olgunlaşması bu siyasal niteliğin yürüncesinde vücut bulmuştur.

Alevi toplulukları var oluşlarından beri resmi ideolojiler ile, devlet iktidarları ile açık ya da örtülü bir çatışma içinde olmuştur. Özellikle

le Arap-İslam egemenlerinden şimdiye kadarki tarihsel süreç içinde, Alevi önceli oluşumlardan günümüz Alevilerine kadar “ıslah edilmesi”, “kontrol altında tutulması gereken” topluluklar olarak görülmüşlerdir. Alevi toplulukların çoğunlukla iktidar merkezlerinin uzağından, merkezi bütünsel bir toplum olarak var olsalar da kendi içlerinde örgütlü ve dışa kapalı olmaları iktidar güçlerince bir tehdit olarak ele alınmıştır. Haksız da sayılmazlar. Zira Alevi topluluklar azgın sömürü ve baskılardan biran kafalarını kaldırıp örgütlenebildikleri her koşulda iktidarı hedefleyen/sarsan isyanların kıvılcımlarını çakmakta tereddüt etmemişlerdir. Merkezi otoriteye sahip güçlerin bir “iktidar zaafı” olarak gördükleri bu durumu çoğunlukla şiddet ve imha yoluyla halletme çabaları kesintisizce devam etmiştir. Ortadoğu, Mezopotamya ve Anadolu’da Şii ya da Sünni İslamcı güçlerin sınıf siyasetleri gereği Aleviliği dışlaması, baskı altında tutması ve bu toplulukların üzerinde egemen olma çabaları resmi siyaset haline gelmiştir. Egemen güçlerle devamlı çatışmalı bir pozisyonda olmaları, katliamlara, sürgünlere uğruyor olmaları, iktidar merkezinden, nimetlerinden ve kültüründen uzak oluşları tıpkı benzerleri gibi Alevilerin de daha özgürlükçü ve daha adil bir düzen istemlerini diri tutmuştur; Alevileri daha **isyankar** ve **eylemci** kılmıştır. Bu da tamamen siyasal/sınıfsal bir olgudur. Arap-İslam devletleşmesinin köleciliğine karşı “kandaş kabile” düzenin ilk isyanları; tarihin ilerleyen aşamalarında fetihçi-feodal devlet düzeninin sömürsüne ve yerleşikliğine karşı kır emeğinin isyanlarına dönüşerek devam etmiştir. Alevileri ilericiliğe iten de bu **sınıf savaşımı**larıdır.

Dolayısıyla, geçmişe ve bugüne bakarken Aleviliğin biçimlenmesinde ve toplumsal taleplerinde somutlaşan özgürlükçü, eşitlikçi ileri yanları bu siyasal olgunun ürünü olarak görülmelidir. Yani ilkin tartışılması gereken Alevilik değil Alevilerdir. O yüzden başlı başına Alevilik “ideolojisini” tartışmanın, Aleviliği Sünniliğin/Şiiiliğin yanına, karşısına koyarak tartışmanın geriliği ve Alevici-şeriatçı zevatın “tartışma formatına” uygunluğu görülmelidir. Böylesi bir tartışma, tüm inançlardan ezilen halk kitleleri-

ni birbirine kırdırmayı siyaset edinmiş egemen güçlere hizmet edecektir. Egemen güçlerin ve onların ideologlarının istediği halkın gerçek bir birlikteliği değildir; tüm inançlardan halk kitlelerini çatışmalı olarak resmi İslam içinde bir arada tutmak ve bu arada Alevilerin tüm ilerci dinamiklerini söndürmektir, köreltmektir.

Alevilerin Tarihi, Asimilasyon ve Kıyım Tarihidir

Asimilasyon ve kıyım politikası egemen güçlerin Alevi topluluklarına karşı izlediği politikanın iki temel ayağını oluşturmuştur. Mese-

nin özünün Alevilikle değil Alevi

kitlelerin o ta-

r i h s e l

evrede,

o coğra-

fi, ekonomik,

siyasal koşullar

içinde işgal ettiği yer-

de, rejime karşı siya-

sal tutumlarında yattı-

ğın anlamak için bu kı-

yım ve asimilasyon politikala-

rına bakmak yeterlidir. Bu politi-

ka yeri gelmiş imha edici bir

tarzda ele alınmış yeri gelmiş.

Alevileri/Alevilerden bazıla-

rın rejim içinde ikame

etme şekliyle ele

alınmış, yeri gel-

miş ikisi bir

arada kullanıl-

mıştır. Sopyayla

olmazsa havuçla,

kılıçla olmazsa

koltukla yani.

Alevi toplu-

lukların içinde

yer aldığı, egemen

sınıf rejimine isyan bayrağı-

nı çektiği, kimi örneklere bakıldığında bu poli-

tik gerçekliği açıkça görmek mümkündür:

Anadolu Selçuklu Devletinin toprak rejimi-

ne ve bozuk düzenine karşı, içinde yoksul Hı-

ristiyan köylülerin de yer aldığı Babailer Ayak-

lanması Anadolu Alevilerinin en güçlü ayaklan-

masıdır. “Dirlik ve düzene” uymayan on binlerden oluşan Babai ordusu, Molya Ovasında paralı Frank askerleriyle güçlendirilmiş Selçuklular tarafından kılıçtan geçirilirken bu savaşta halkını, isyancı önderini –ve bu arada kardeşi Menteş’i- terk edip Selçuklu sultanının “inayetine” sığınan Hacı Bektaşî Veli’ye “yol verilmiş”, tarikat yolu daima devlet korumasına alınmıştır. Moğolları ve onların atadığı Selçuklu Sultanlarını destekleyen Mevlana Celalü’l Din Rumi gibi resmi İslam dairesindeki tasavvuf tarikatları da aynı rejim korumasına alınırken rejime boyun eğme-

yen Pir Sultan Abdal bizzat Hızır Paşa tarafından idam edilir.

Yavuz Sultan Selim Mısır seferinde başlarını kestiği Alevi

Tükmenlerine karşı ve Kanuni Süleyman zamanında kılıçtan geçirilen -içlerinde rejimle uyuşamayan Bektaşîlerin de olduğu- Cela-

lilere karşı savaşan Anadolu beylerinin yanında hazır kıta savaşanlar; yenileriliğin emanet edildiği Bektaşîler vardır. (Yeri gelmişken rejimin asimilasyon politikasına dair bir saptamayı ekleyelim: Bektaşîlerin rejime ikame olan, giderek rejim gücü olan kanadından sürgün edip gelenlerle –ki bunların çoğunluğu Yenilerilikte yer alan ve Rumeli’ye yerleşik olanlardır- rejimle uyuşmayan, dışlanan kanadından sürgün veren Bektaşîler ve diğer isyancı Alevi toplulukların günümüzdeki siyasal ve ritüel davranış farklılıkları kayda değerdir. Anadolu tarafında “klasik” bir Alevi yaşamı, biçimlenmesi söz konusuyken Rumeli tarafındakilerin Sünni bir tarikatın çok az farkları vardır. Duvarlarındaki resimler olmasa semah ayinlerini bile Sünni bir mevlüd ayininden ayırmak kolay değildir. Siya-

sal duruşun, inancı ve ritüel biçimlerini nasıl da karakterize ettiğine dair dikkat çekici bir örnektir.)

Bu kez II. Mahmud'un koltukta kalma hesabı ile Hıristiyan ve Yahudi tüccarlar sınıfının Osmanlı pazarına hakimiyet kavgasında 80 bin Yeniçerili Bektaşî aynı anda katledilir. Katliamın adına "Vaka-ı Hayriye", katliam ordusuna da "Allah'ın izniyle Muzaffer olacak Muhammed'in Ordusu; Asakır-i Mansure-i Muhammediye isminin konulması da oldukça anlamlıdır. Rejim, sonuna kadar asimile ettiklerini bile kendi çıkarı gereği her an "İslam" dışına atıp hedef tahtasına koyabilmektedir.

Görülebileceği üzere Alevileri Sünnilere, Alevileri Alevilere, Hıristiyanları Alevilere kırdırıp duran o anki egemen sınıf siyaseti olmuştur. Rejim safalarında kim duruyorsa asimilasyona ve katliamlara da ortak olmuş, bu arada kendisi de asimile olmuştur. Günümüzde de durum bundan farklı değildir. İşte günümüzden birkaç satır başı:

Devrimci ve komünist hareketin yükseldiği, kitle hareketlerinin rejim dışına taşmaya başladığı 1970'li yıllarda Erzincan, Sivas, Maraş, Çorum'da Alevi halkın yaşadığı mahallelerde TC'nin sivil-resmi faşist çetelerince düzenlenen katliamlarla tam bir vahşete yaratılırken, Sünni inançtan halk bu vahşete ortak edilmeye, Alevilerin de rejime karşı değil Sünni halka karşı örgütlenmesinin önü açılmaya çalışılmıştır.

Sivas Madımak Otelinde, Gazi Mahallesi'nde devrimci, aydın nitelikleri ağır basan Alevi yoğunluklu insanlar devletin açık, resmi ve kontra cinayet örgütlerince kurşun yağmuruna tutulurken rejim Alevisi "ileri gelenler" bu olayların "şeriatı ülkemize getirmek isteyen emperyalistlerin parmağıyla gerçekleştiği, milli birliğimize sarılmamız ve aramıza sızmış komünist tahrikçileri kovmamız" için demeçler veriyordu. Şu tesadüfe bakın ki, Gazi katliamı sırasında devletin "Alevileri teskin etmeye" gönderdiği ve "bakın ben de sizdenim, Aleviyim" diye Alevi kimliğini pazarlayan, sonradan Alevici vakıflarca övgülere mazhar olan şahsiyet Susurlukçu polis şefi **Hüseyin Kocadağ**'dir. Yani bizzat katliamı örgütleyen kontra şebekesinin elebaşlarından olan başka bir rejim Alevi-

si. Bu görüntü rejimin Alevi politikasını özetleyen, rejim Alevisi figüranları iş üstünde yakalayan bir fotoğraf adeta.

Tarihin din savaşları, mezhep ayrılıkları, kimlik sorunları üzerinden değil yukarıdaki gibi **sınıf iktidar savaşları, rejim sorunları** çizgisinden yürüdüğü gerçeğini göz önüne alınca, Alevi kitlelerin tarihi akıbetleri de anlaşılır olmaktadır. Bu tarihi gerçeklere sırtını dönüp tarikatçılık, şeyhlik, dedelik makamından din tutuculuğu yapanların bir adım sonrasında Alevilere doğrultmuş silahı tutmuş olmaları hiç şaşırtıcı değildir, olmayacaktır. Buldukları sınıfsal cephe gereği buna zorunludurlar.

Türk İslamcı Asimilasyonun Ortak Dili

Feodal topluluklar düzenin üstünde, topluluk bilincinden toplum bilincine uzanan uzlaşma/ulus bilinci, modern kapitalist sınıfın sosyal projesinin karşılığını oluşturuyordu. Ortak coğrafi mekanda yan yana yaşamış olmasına rağmen içi içe geçmemiş, farklı kültürel köklere sahip toplulukların iç içe geçebilmesi, ulus devletleşmeye uygun toplum tabanının yaratılması; bu tarihsel, kültürel farklılıkların yok sayılıp tümünden silinmesiyle değil, daha üst düzeyde bir birliktelikle mümkün olacaktı. Burjuva devrimlerinin çığır açarak tarih sahnesine çıkışıyla birlikte sosyo-ekonomik alt yapı kurumlarında yaşanan köklü değişimler uluslaşma sürecinin de doğal, uygun zeminin yaratıyordu. Dinsel, aşiretsel, kültürel topluluk farklılaşmalarının belirleyiciliğinin kırılıp yeni toplumsal bir kimlik olarak ulus toplumların oluşumu kapitalizmin doğal seyri içinde **görece sorunsuz** gerçekleşebiliyordu. Kapitalizmin alt-üst oluşlarla gelişi, ulus altı kimlikleri çözümü, kendi peşinden sürükleyici bir gücü de yaratabiliyordu. Ulusal kapsamda yaşanan sorunlar ulus devletlerin birbiriyle çatışması ya da emperyalist-kapitalist ulus devletlerle sömürge uluslar eksenli karakterize oluyordu.

Ancak bu gelişim seyrini çok gerilerden takip eder, burjuva devrimler merkezi merkezinde değil, onun yörüngesinde ve sömürgesi konumunda olan, feodal topluluk bilincinin tüm diriliği ile yaşadığı Osmanlı gibi "ümme-

toplumları”, tam anlamıyla uluslaşma sorunun batağına saplanmıştı. Çünkü burjuva devrimler treni çoktan kaçırılmış yarı-sömürge statüsünün ihtiyacı oranında kapitalistleşerek çarpık bir sürecin içine girilmiştir. O yüzden 1800’lerin ortalarından başlayıp –ilk burjuva devrimlerle arasına 300 yıl koyarak– günümüze dek devam eden Osmanlı/TC uluslaşma serüveni, kendi iç dinamiklerinden, inisiyatifinden ve doğal evriminden ziyade, dış dinamiklere ve güç dengelerine bağlı, emperyalizm güdümlü olarak faşist iktidarların zoruyla üstten dayatılan bir süreç olarak gelişmiştir. Üst yapıdaki değişimi, dayatmayı mass edecek, feodal çözülme hızlandıracak toplumsal alt yapının yokluğu sürecin bir kimlik dayatması olarak yaşanmasına yol açmıştır. Osmanlı devletinin son döneminden günümüz TC’ye, Osmanlılıktan Türklüğe uzanan tek ulus yaratma projesinin bu denli sancılı, kanlı ve yapay olmasının tarihsel arka planında bu gerçeklik vardır.

Böylesi bir uluslaşma projesi –daha doğrusu preslemesi- ulus öncesi kimliklerin çözülmesi, daha geniş bir potada kaynaştırılmasından öte, bu projeye ters görülen kimliklerin yok sayılması, asimile edilmesi ve hâkim biçim içinde faşizan yöntemlerle “eritilmesini” öngörüyordu. İşte Türk etnisitesi ve Sünni İslam inancı böylesi bir asimilasyon projesinin iki önemli unsuru/hâkim kimlikleri olarak belirlenmiştir.

I. Emperyalist Paylaşım Savaşı sırasında “gayri Müslimleri hal yoluna” koyan bu projenin esasta karşısına alacağı iki büyük kimlik kendiliğinden ortaya çıkıyordu: **Kürtler ve Aleviler**. Kürt ulusu başta olmak üzere tüm ulusal azınlıkların Türkleştirilmesi ve Aleviler başta olmak üzere geri kalan heterodoks İslam biçimleri ve “gayri Müslim” inanç/mezheplerin resmi İslam’a dâhil edilmesi Türk-İslam ulusuna giden **iki kritik eşik** olarak tespit edilmiştir.

Kültürlerinden, kimliklerinden kazınıp ulus devlet kazanında pişirilmeye çalışılanların kaderi de neredeyse aynı olmuştur. Birbirinin ikizi olan politikaların uygulanması, aynı küfür-lü ve inkar edici dilin kullanılması faşist Kemalist rejimin asimilasyon siyasetinin ne denli planlı, merkezi ve sistematik olarak uygulandığının da göstergesi durumundadır:

I. Emperyalist Paylaşım Savaşı sırasında ve hemen sonrasında henüz güçsüz olan, yeterince kurumsal gücü kavuşamamış olan TC devleti egemenleri, Kürt ulusuna devlet oluşumunda asli unsur olarak yer verileceği, en azından “otonomi, muhtariyet” şeklinde ulusal bir özerklik tanınacağı vaadinde bulunuyordu. Öte yandan Bektaşilerden Celaleddin Çelebi Dergahını ziyaret eden M. Kemal Alevilerin/Bektaşilerin Sünnilerle eşitlik temelinde haklarına kavuşacağını muştuluyordu.

Elbette bu vaatlerin ömrü uzun olmadı. Lozan Konferansı’nda Kürt Ulusunu yok sayan, “Misak-ı Milli”nin Türklüğünü ilan eden Kemalist rejim, 1925’te “Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması” yasasıyla Alevilerin ibadet yerlerine kilit vurmuş, onları Camiye “davet” etmiştir. (M. Kemal’i omuzlarının üzerine çıkarıp ‘demokratik konfederalizm’ projelerine referans gösteren Kürt ulusalcı teorisyenler ve “laiklik” referansı olarak öne süren Aleviciler nedense bu acı gerçekle yüzleşmek istemezler.)

Türk Tarih Kurumu’nun seferberliği ile “Güneş Dil Teorisi” benzeri ırkçı zıvalıklarla Kürtlerin “Türklüğü” ispat edilmeye çalışılırken, Diyanet İşleri Kurumu’nun Sünni-Hanefi meşrebince Alevicilerle Sünnileştirme politikaları dayatılmış, her köye bir cami yapma hedefinde olunmuştur. Zaman zaman da Alevilerin gerçek Türkler olduğu, Kürt Alevilerin “asimile olmuş Türkler” olduğu savunulmuştur. Burada önemli olan bu ısmarlama teorilerin gerçek olup olmaları değildir: “Efsaneler hakkında sorulması gereken doğru soru, onun ‘gerçek olup olmadığı’ değil, ‘onunla ne yapmak niyetinde olunduğu’ sorusudur” sözünü pusula yaparsak bu suni teorilerin asimilasyon kapısına çıktığı görülecektir.

Bu ülkede Kürtler de var demek “ulusun bölünmez bütünlüğüne”, Aleviler de var demek “İslam’ın tevhidüne (birliğine, teklifine)” tehlike sayılarak ‘ayrılıkçı’ olarak teşhir edilmiştir.

Kürt ulusunun kimi ulusal-demokratik hak talepleri karşısında “o zaman Lazlar da Çerkezler de çıkar, ben de haklarımı istiyorum der, parçalanırız” demagojisine sarılanlar, Alevilerin cemevlerine ilişkin taleplerine; “Mecu-

Bu ülkede Kürtler de var demek “ulusun bölünmez bütünlüğüne”, Aleviler de var demek “İslam’ın tevhidine (birliğine, tekliğine)” tehlike sayılarak ‘ayrılıkçı’ olarak teşhir edilmiştir.

siler, Babailer, Satanistler, Yezidiler de benzer taleplerle gelebilirler pekala” diyerek aynı faşist reflekslere sahip olduklarını göstermiştir.

Kürtleri “cahil, ilkel, hain” diye aşağılayanlarla, Alevileri “zındık, kafir” ve “ana-avrat tanımaz” diye küfüre boğanlar yine faşist Kemalist rejimin kültür propagandacıları olmuştur.

“Bölgede Kürt gençlerine sahip çıkılmıyor, sorunlarıyla ilgilenilmiyor, onlar da PKK’ya katılıyor” diye devletini uyaran Kürt işbirlikçileriyle, “Devlet Alevi gençleri ne yapacak? Bu ilgisizlik yüzünden onlar terör örgütlerince istismara uğruyor” diye devletine yaranmaya çalışan rejim bekçisi Alevi ekabirin ağız birliği de dikkat çekicidir.

Şimdi de AKP örneğinde görüldüğü gibi Kürt ulusunun en asimile olmuş tabakasını yanına alarak “Kürt vatandaşlarımızın asol temsilcileri benim” demagojileriyle Kürt ulusunun en ufak hak talebi karşılanmayıp, oyalanırken; Alevilerin en rejim sevdalıları, öne sürülüp “Alevi vatandaşlarımızın sorunları benim sorunlarımdır” diyerek aynı oyun tekrar edilmektedir. Tabi ki bu oyuna katılmayan Kürtlerin adı “bölücü”, “iftar yemeğine” tepki koyan aleviler de “düşkün” ilan edileli çok oldu.

Alevilere Düşen:

Faşist Kemalist rejim, Alevi halk kitlesine acıdan, gözyaşından ve yasaklardan örülür bir geçmiş bıraktı. Ve geleceğin de aynı kader çizgisinde ilerleyeceğini öngörmek münecimlik olmayacaktır.

Kemalist rejimin Alevi halka yaklaşımı ideolojik, sınıfsal bir tavır içerdiğinden, Alevi halkın rejimle asıl hesaplaşma zemini burasıdır. Kendilerini Alevilerin “sözcüsü”, “lideri” gören ve asıl gayretleri Alevi halkı rejime yedek-

lemek, rejim bekçiliği yapmak olan Alevi aristokrat/burjuva sınıfı temsilcileri de bu hesaplama başında gelmektedir. Üstelik ideolojik cepheden bakıldığında, bu en keskin Alevici “fikir önderleri” devletten daha sinsidir ve “içerden” olmanın avantajıyla hareket etmeye çalışmaktadırlar. Bu yaniyla, devletin Alevi kitlesi içindeki bu uzantılarının sınıfsal/ideolojik nitelikleri, amaçları ve rejim için oynadıkları rolleri açığa çıkarmak, teşhir etmek rejimle hesaplaşmanın başlangıcını ifade etmektedir.

Aleviler kendi topluluk kimlikleri, inanç özgürlükleri temelinde elbette örgütleneceklerdir. TC’nin asimilasyona, katliamlara dayalı baskıcı ve yok sayıcı politikaları zaten bunu zorunlu kılmaktadır. Laiklik adıyla uygulanan resmi İslam pratiklerine, zorunlu din dersi, zorunlu cami/imam dayatmalarına, Alevileri hedef alan karalama ve iftiralara, Alevi halktan da vergi zoruyla alınıp Sünni-Hanefi Diyanet İşleri Kurumuna aktarılan maddi olanaklara karşı alevi halkın da kendi taleplerini yükseltmek, örgütlenmek hakları tartışılmazdır. Hatta bu demokratik muhtevalı mücadele bugüne kadar sürdürüldüğü icazetçi tarzdan çıkarılıp radikal ve hesap sorucu bir tarzda devam ettirilmelidir. Aleviler sadaka alma değil hesap sorma kültürünün bir devamcısı olabildiği oranda bu haklarına kavuşabileceklerdir. Ancak şunu da vurgulamak zorunludur ki; bu tür örgütlenmelerin niteliği, rejimle hesaplaşma kapasitesi ve yol üzerinde pusu kurmuş “Alici”, “Alevici” rejim politikacılarının gerçek yüzleri akılda tutulmalıdır.

Alevilerin rejimle hesaplaşma çizgisini salt demokratik mevziler üzerinden kurması, Alevi kimliği savunusu sınırlarına hapsolması son tahlilde Alevilerin ileri ideolojik-politik yanlarını törpülemeyi hedefleyen faşist Kemalist rejimin işine yarayacaktır. Çünkü, yazımızın başından beri ortaya koyduğumuz gibi, bu bir rejim sorunudur ve faşist Kemalist rejim kendi siyasal-ekonomik çıkarları gereği yeri geldiğinde, zorunlu kaldığında Alevilere kısmi “açılımlar” yapmaktan, göz boyamaya dönük haklar vermekten çekinmeyecektir. Alevi halk kitlesini kendi celladına aşık etmek için çabalayan Ale-

vici aristokratların son sınırı ve misyonu da bu değil midir zaten? Komünizm “hayaletinden” korkuları, “aman Marksist-Leninistlere dikkat edin” amentüsü ile ortalıkta dolanmaları bu yüzden değil midir?

Oysa gerçeklik onların kuru propagandalarının tam tersinde duruyor. MLM’ler kadar halkın birlikteliğini isteyecek olan yoktur. Ancak bu birliğin zemini Alevici zevatin iddia ettiği gibi resmi İslam’ın zemini olamaz. Bu zemin her inançtan halkın her tür tahrike açık tutulduğu, birbirine düşmanlaştırıldığı, böylece sorun çıkarmadan yönetilebildikleri ve rejim sahiplerinin hakem rolüyle sürekli kendini aklayabildiği gerici bir zemindir.

Sonuç:

Yazımızda buraya kadar, kısaca, Aleviliğin tarihsel süreç içinde, gelişimini ve politik özünü anlatmaya çalıştık. Kısaca özetlemek gerekirse; bu topraklarda Alevilik sınıf çatışmalarının **dini görünüm** aldığı bir biçim olmuştur. Bu, günümüzde de sınıf mücadelesindeki güçler dengesinin durumuna göre şekillenip-şekillendirilmeye çalışılıp devam etmektedir.

MLM’ler ideolojik ve felsefi olarak dinin karşısındadırlar, ideolojik ve felsefi temelde bununla mücadele ederler. Din olgusunun politik alandaki varlığına-görüngüsüne ise tarihsel koşullar içinde değerlendirip, çıkardıkları sonuca paralel tavır belirlerler. Alevilik olgusunu tarihsel süreciyle ortaya koyduk. Buna karşı politik-örgütsel tavrımız ne olmalıdır? Politik tavır almada referans noktamız Lenin’in kitle politikası noktasında söylemiş olduğu şu belirlemeler olacaktır: “... nerede görülürse görülsün, hangi sınıf ya da katmanı hedef alırsa alsın, keyfilik ve baskının bütün belirtilerine karşı tepki göstermeyi; bütün bu belirtileri, polis zorbalığı ve kapitalist sömürünün genel tablonun da birleştirmeyi...”, “... sosyalist inançlarımızı bir an bile gizlemeksizin, tüm halkın önünde genel demokratik görevleri anlatmak ve vurgulamakla yükümlü olduğumuzu pratikte unutan biri sosyal-demokrat değildir. Her türlü genel demokratik sorunların gündeme getirilmesinde, öne çıkarılmasında ve çözülmesinde herkesten önde olma yükümlülüğünü

pratikte unutan biri sosyal-demokrat değildir...”(Lenin, Seçme Eserler, C-2, Sf:106-107 Inter Yayınları)

Buradan hareketle MLM’ler Alevi inancına mensup halkımızın din eksenli demokratik taleplerini savunmak, uğradıkları baskı, keyfilik, polis-jandarma zorbalığına karşı aktif mücadele etmek zorundadır. Sınıf çatışmasının dini-Alevilik görünüşü altında aldığı biçimi teşhir etmek MLM’lerin görevidir.

Alevilerin inançlarından dolayı aşağılanmasına, baskı görmesine, horlanmasına, ibadet ve inanç ritüellerinin belirli bir kalıba sokulmak istenmesine, bu kapsamda oluşturulan proje ve planlara ve bir bütün asimile etme çalışmalarına karşı mücadele örgütlenmelidir. Hiçbir inancı ve buna bağlı olarak Alevi halkın inançlarını nasıl yerine getireceğine, Alevi halk dışında kimse karar veremez... Din olgusu ideolojik-felsefi bir olgudur ve bu baskılarla yasaklarla ortadan kaldırılamaz.

Günümüzde Aleviliğin sınıf yapısında ciddi farklılaşma olmasına karşın, yine de ezici çoğunluğu emekçi ve sisteme karşıdır. “Toplum mühendisliğinin yaratıcı çalışmaları” sayesinde asimile edilmek o da olmazsa sisteme yedeklenmek istenmektedir. Aleviler çok yönlü bir saldırı ile karşı karşıyadır. **Din eksenli sorunlarla sınıfsal sorunlar yan yanadır.** Aleviler bundan dolayı iki türlü saldırı ile karşı karşıyadır, tarihsel süreçte olduğu gibi.

MLM’ler demokratik Alevi hareketlerinin içinde aktif olarak çalışmalı, yoksul-Alevi mahallelerindeki kitle çalışmalarında Alevilerin inançları kaynaklı yaşadıkları sorunlar gündemleştirilmeli, bu eksende mahalle toplantıları, seminerler düzenlenmelidir. Yanlış bir eğilim olarak Alevilere bir taraftan “kazanılmış” gözüyle bakılırken, hiçbir örgütlenme oluşturulmadan, diğer taraftan MHP-CHP gibi faşist burjuva partileri örgütlenmesinde zorumuza gitmektedir. Bu durum, bu kapsamda, ajitasyon/propaganda ve örgütlenme çalışmasıyla kırılacaktır. Bugün hala Amasya’da gerilla mücadelesinin önemli geçiş noktalarında bulunan köylere, Tokat’ta yine aynı özellikteki köylere zorla cami yaptırılmaktadır. Yine şehirlerde cemevi talepleri sahiplenilmelidir. Bunlar sa-

PARTİZAN 66

hiplenilirken bugünün Hızır Paşaları, H. Bektaşları da unutulmamalıdır.

P. Partisinin 8. Oturumunda önüne koyduğu kitle faaliyetinde yoğunlaşma perspektifinin somutlanması olarak; sistemle bir dizi sorun yaşayan, anti-demokratik uygulamalara, keyfiliklere katliamlara uğrayan Alevi halkımıza bilinç taşımaya ve örgütlemeye yoğunlaşalım. Alevilerin yaşadıkları sorunların çözümü Demokratik Halk Devrimi mücadelesiyle olacaktır. Bunun, bu sorunların çözümü örgütlenip mücadele etmekten geçmektedir.

Alevi, Sünni, Ezidi, Süryani, Hıristiyan, Müsevi tüm inançlardan halkın gerçek birliği ancak proletarya sınıfının siyasal, örgütsel zemininde buluşup rejime karşı tek yumruk olduklarında sağlanacaktır.

Faşist Kemalist rejimin ve onların din tüccarlarının asıl korkusu budur.

Devrimci komünistlerin amacı budur.

Alevi halk kitesinin kaderinin tarihsel kırılma noktası da budur.

Dipnotlar:

- 1- Karl Marks, Seçme Yazılar (ing) Eearly Text'ten çeviren Mete Tunçay
- 2- Haluk Gerger, Praksis-Yaz 2004
- 3- Faik Bulut, Ali'siz Alevilik- Berfin Yayınları
- 4- "Beni Nadir'in Malları Allah'ın Peygambere verdiği şeylerden olup, Müslümanlar bunun için ne at ne deve sürmediklerinden dolayı Hz. Peygambere aittir." (59. Sure, 6-7. Ayet)

"Şunu da biliniz ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyden beşte biri mutlaka Allah içindir. O da peygambere ve ona yakınlığı olanlara, yetimlere, miskinlere, yolda kalmışlara aittir." (22.S-41 a) (Kur'an-ı Kerim –Elmalı M.H. Yazır'dan aktaran Iraklis Gökoğlu)

5- F. Bulut, age

6- Hasan Kıyafet, Ali Ali

7- Prof. Dr. Mustafa Akdağ, Türk Halkının Dirlik Düzenlik Kavgası –Celali İsyancıları

8- Ali Bulaç, İzlenim Mayıs 1993 –aktaran F. Bulut, age

9- Yaşar Kaplan –Alemdar Gazetesi –aktaran F. Bulut, age

10- M. Nuri Yılmaz (Eski Diyanet İşleri Başkanı) –aktaran F. Bulut, age

11- Ertuğrul Aslan ("İftar" yemeğini "finanse eden" Abdal Musa Vakfı Sözcüsü)

12- Reha Çamuroğlu (AKP'nin Alevici aktörü olan milletvekili)

13- F. Bulut, age

14- Amasyalı Sarıtaş Hoca –Aktaran F. Bulut, age

15- Hasan Meşeli (Malatya Hacı Bektaş Veli Kültür Tanıtım Derneği kurucularından) –aktaran F. Bulut, age

16- Selahattin Özer (Hacı Bektaş Veli Dernekleri Genel Başkanı) –aktaran F. Bulut, age

17- Cemal Şahir, Aktaran F. Bulut, age

18- Prof. Niyazi Öktem, Aktaran F. Bulut, age

19- Fettullah Gülen, Milli Gazete, Aktaran F. Bulut, age

**Abonelik
koşulları**

İşçi-köylü

6 AYLIK: 20 YTL
1 YILLIK: 40 YTL

Yeni Demokrat Gençlik

10 YTL
20 YTL

Partizan

10 YTL
20 YTL

NOT: İstedığınız süreye denk gelen oranda parayı hesap numaralarımıza yatırarak banka dekontunu yayınevimize fakslayınız ya da postalayınız. Abonelik ücretine posta masrafları dahildir.

40. yılında '68 Başkanlıdırısı sürüyor!

